

مردی با این صفت جو یا شدم. پیرمردی را که خانه نشین بود بمن نشان دادند. پیش او رفتم و تشویقش کردم که پیش متقی بیاید و او خواهی نخواهی بامن بیامد و سوی متقی رفتیم و من بدو خبر دادم که مردی را که خواسته بود آورده‌ام. وقتی مجلس وی خلوت شد او را بخواست و نزدیک نشانید و آنچه را میخواست پیش او یافت و ایام اقامت رقه را با او بود و چون سوی بغداد رفت با او بزورق بود، وقتی بدهانه نهر سعید ما بین رقه و رجه رسیدند، متقی شبی بیخواب شد و بآن مرد گفت از اخبار و اشعار طالبیان چه میدانی؟ و آن مرد از اخبار آل ابی طالب همی گفت تا به اخبار حسن بن زید و برادرش محمد بن زید بن حسن و سرگذشت آنها در دیار طبرستان رسید و از محاسن ایشان بسیار گفت و اینکه اهل علم و ادب سوی آنها میرفتند و شاعران در باره‌شان شعر میگفتند. متقی بدو گفت: «شعر ابو مقاتل نصر بن نصیر حلوانی را درباره محمد بن زید حسنی داعی میدانی؟» گفت: «نه ای امیر مؤمنان، ولی غلامی دارم که بسبب جوانی و همت بلند در طلب علم و ادب و هوش تیز از اخبار و ایام و اشعار کسان چیزها بخاطر سپرده که من بخاطر نسپردم. ام.» گفت: «چرا تا کنون خبر او را از من نهان داشته بودی او را بیار تا حضورش مایه انس ما شود.» غلام را از زورق دیگر بیاوردند و پیش روی متقی بایستاد، و رفیق او گفت: «آیا قصیده ابی المقاتل را در باره ابن زید بیاد داری؟» گفت: «بله.» متقی گفت: «بخوان» و او بنا کرد بخواندن که مضمون آن چنین است:

«مگو بشارت بلکه بمن بگو دو بشارت. حضور داعی و روز مهرگان دو کف
 او مرگ زندگی است و اخلاق وی صمیم بهشت است باعطا و مرگ و امان
 بر همه تسلط دارد. یگانه‌ای که اصول را استحکام می‌بخشد و معانی بوسیله
 او استنباط میشود در بخشش اسراف میکند و بدون منت نیکی بزرگ دارد. فکر
 او در همه چیز نفوذ دارد و او در هر محل و مکان هست، زمانه را با آنکه غایب از
 اوست میشناسد و نهان را عیان می‌بیند. لفظ ما از او دور است ولی او بوسیله اوصاف

خود بخاطرها نزدیک است. کلمات او نهانها را عیان میکند و دهر چون مترجم همه چیز را برای او بیان میکند. بخدا و قرآن قسم هر که گوید در خلق نظیر او هست کافر است. وقتی زره پوشد و شمشیر یمانی بکف گیرد سطوت او مرگ را بترساند و مرگ یقین کند که مرگ نیز مردنی است. پهلوانان را چنان خیره نگرد که شجاعان را بترساند. پیوسته مرگ بر او بانگ بزند الامان! چقدر با طعن و ضربت پیکار میکنی! مرا پیش از آنکه قدرت دارم بکار مگیر. مدارا کن که خدا عنان را بدست تو داده است. دو کف تو وعد و وعید را انجام میدهد و دو دست تو بدینا احاطه دارد. وقتی بادست راست از عطا سیراب کند دست چپ سیراب کردن شمشیر پردازد. هر دو در کار نفع و ضرر تلاش کنند که گویی رقیب یکدیگر باشند. دستان تو در آفاق چنان اثر کرده است که از لبها جز نام تو نمیآید. مدح والا خاص تو است و هجا بدشمنانت برآزنده است. حقا تو در کتاب نمیکنجی که کار تو خارج از حد معمول است. منت تو چندان سنگین است که جن و انس بار آن نتوانند برد. مدح تو را وحی و زیور باید و کتابی که میان دو جلد است. ای امام دین، این مدح را از امام شعر که اشعارش از کسان سبق برده بگیر که در صنعت الفاظ از همه فراتر رفته است. تو چون بهشتی وقایه‌ای که در باره تو است چون حور زیبا است. بروزگار همانند شعر و سپاس و باندازه عمر کوهها پاینده باش. گفتار من حسناتی است که سیئات در آن نیست و کاتبان باید مدح داعی را بنویسند.

متمنی هر شعری را که میشنید، میگفت مکرر کند. آنگاه بگفت تا غلام بنشیند و آنروز که شیرزاد دبیر بدیدار وی آمده بود، شنید که این شعر را همی خواند:

«مگو بشارت بلکه بمن بگو دو بشارت» غلام که با متمنی مأنوس شده بود گفت: «ای امیر مؤمنان درست چنین است: «بشارت دائم باد بمن بگو دو بشارت» و غلام در اول شعر اول قصیده را بصورت: «مگو يك بشارت» خوانده بود و بعد

به این صورت خوانده بود که: «بشارت دائم باد». و خبر ابی مقاتل را با داعی در باره این شعر گفته بود، ولی متقی پیوسته میگفت: «مگوبشارت» و جز به این صورت نمیخواند. رقی و غلام به دمشق گفته بودند بخدا اما این قضیه را که امیرمؤمنان شعر را بدین گونه می‌خواند بفال بد گرفتیم و سرانجام او چنان شد که گفتیم.

محمد بن عبدالله دمشقی گوید: وقتی با متقی از رجبه سوی بغداد میرفتیم و بشهر عانه رسیدیم، رقی و غلام او را بخواند که با وی سخن کردند، و سخن از هر در میان آمد تا بگفتگوی اسب رسیدند. متقی گفت: «کدامتان حکایت سلیمان ابن ربیعۀ باهلی را با عمر خطاب میدانند؟» غلام گفت: «ای امیرمؤمنان عمر و بن ابوالعلاء گوید که سلیمان بن ربیعۀ باهلی در زمان عمر بن خطاب در باره اصیل بودن یا نبودن اسبان نظر میداد. عمر و بن معدیکرب اسب تیره رنگی بیاورد و سلیمان آن را غیر اصیل نوشت، و عمر و شکایت از او پیش عمر برد. سلیمان گفت بگو تا ظرفی که دیوارهای کوتاه داشته باشد بیاورند، و چون بیاوردند آب در آن ریخت. آنگاه اسبی اصیل که در اصالت آن شک نبود بیاوردند و اسب تند بیامد و بایستاد و آب خورد. آنگاه اسب عمر و را که غیر اصیل شناخته بود بیاوردند. تند بیامد و مانند اسب اصیل سم بزمین زد و گردن کشید. آنگاه یکی از سم‌ها را کج کرد و آب خورد و این نشان اصیل نبودن بود و وقتی عمر بن خطاب که قضیه در حضور او انجام یافته بود این بدید گفت: «حقاً که سلیمان اسب شناسی».

آنگاه متقی گفت: «از گفته اصمعی و دیگر دانشوران عرب درباره صفات اسب چه میدانید؟» رقی گفت: «ریاشی از صمعی نقل میکند که وقتی اسب ساق کوتاه و بازوی بلند و ران و ساق پای بلند و شانه‌های پهن داشت، اسبی براو پیشی نمی‌گیرد، و هم او گوید: اگر اسب دو چیز نکو داشته باشد عیب دیگری زیانش نزند: گردن قطور و کفل پهن، و اگر سم نیک باشد مثل ندارد.» مبرد شعری بدین مضمون خوانده بود:

«و من آن اسب را که سلاح مرا حمل میکرد بدیدم، رهواری که چون مار ریگزار مسافت شکاف بود. وقتی آن را از روبرو میدیدی لاغر مینمود و چون از پهلو مینگریستی تناسب اعضایش نمودار میشد.»

امیرمؤمنان معاویه از مطربن دراج پرسید: «بهترین اسبان کدامست؟» گفت: «اسبی که وقتی از روبرو بینی گویی تندرو است و چون از عقب بینی گویی خوش پیکر است و چون از پهلو بینی تنومند است تازیانه‌اش لگامش باشد و هدفش جلو رویش باشد.» گفت: «بدترین اسبان کدام است؟» گفت: «آنکه گردنی ضخیم دارد و بانگ بسیار بدو باید زد که وقتی رهایش کنی پنداری گوید عنانم بکش و چون عنانش بکشی گوید ره‌ایم کن.» غلام گفت بهترین سخنی که در وصف اسب گفته‌اند اینست:

«بهترین اسبی که مرد شجاع بهنگام پیکار سوار تواند شد اسبی است که لاغر و ملایم خوی باشد، با دست و پاهای محکم و استوار با چهره کشیده و سینه گشاده با گوش دقیق و پیشانی وسیع و صورت صاف! بسای پای تیز و مچ باریک و بازوی سرخ و پلک و لب آویخته که بحال دویدن پاهای منظم دود و مسافت شکاف باشد با پیکر کشیده و اندام گشاده که محکم و فشرده باشد. پیشانیش کشیده و دنده‌ها و بازوهایش پر و پیچیده و رانها کشیده و برجسته باشد، بجهش تند و به پیشی گرفتن توانا باشد، ما بین پاها و دستهایش گشاده و لبانش زیر بینی فراخ باشد با ساق پا و پهلو و بازوی بلند و پیشانی بزرگ، تیز فهم و تیز گوش و تیز بین و در عین حال موقر باشد با پوست صاف و چشم بی‌لک و سم بی‌خراش و ساق دست و گردن و مچ کوتاه و گوش کوچک با پشت پرو کفل و گرده بی‌انحنای پیوستگی اندامش چنان باشد که سستی نگیرد، وقتی به بند باشد آرام گیرد. نیرومند و تیره رنگ باشد بهنگام رفتار پیکرش کشیده شود و راه شکاف باشد و اگر مانعی نباشد با جهش‌های پیاپی همی رود، گویی جن یا آهو یا بچه شیر تیز رفتار است. چون

در دویدن گرم شود عقابی را ماند که بال فراهم آورده بشتاب فرو همی آید». و چون شب دیگر بر آمد متقی آنها را پیش خواند و گفت: «دنباله آنچه را دیشب میگفتید بگویند و از اسبدوانی و مراتب اسب در این زمینه سخن کشید» غلام گفت: «ای امیرمؤمنان سخنی پر مایه را که کلاب بن حمزه عقیلی برای من گفته نقل میکنم. گویند: «عربان اسبان را ده ده یا کمتر برای مسابقه‌ها میکردند و فقط هشت اسب در مسابقه بحساب بود و بعرضه نهائی میرفت که نام آن چنین است: نخست اسب پیشین که مجلی نام داشت. ابو هندام کلاب گوید آنرا مجلی از آنرو گفتند که غم و سختی صاحب خویش را منجلی کند. فراء گوید از آنرو مجلی نام دارد که چهره صاحب خود را جلا یعنی رونق دهد. دوم مصلی است و آنرا مصلی گفتند که پوزه خود را که بربری صلا است به دنباله اسب پیشین نهد. سوم مسلی است از آنرو که مطابق رسوم عرب در پیشروی شریک بوده و بدان ختم شده که سلی قطع رشته ناف باشد و یا بسبب آنکه چیزی از غم صاحب خویش را تسلی دهد. چهارم تالی است از آنرو که بدنبال مسلی رود. پنجم مرتاح است که آنرا از راحه یعنی کف دست گرفته‌اند که پنج انگشت دارد و چون عربان خواهند پنجرا بنمایانند کف را بکشایند و پنجه‌ها را باز کنند و در اینکار به عقده‌ها که علامت شمار است نیاز نباشد و برای نمایاندن ده دو دست را بکشایند با انگشتان باز یعنی پنج انگشت نمودار پنج باشد و چون اسب پنجم همپایه انگشت پنجم است آنرا مرتاح گفتند. ششم را حظی گویند که از حاصل مسابقه حظ یعنی نصیبی دارد و بقولی برای آنکه پیمبر صلی الله علیه و سلم در یک مسابقه چوب خود را با سب ششم داد و این آخرین اسب قابل توجه مسابقه است که چیزی دارد. هفتم را عاطف گویند زیرا با پیشروان مسابقه بعرضه نهائی رود و عطوفتی اگر چه اندک بیند کارش نکو باشد که در عرصه نهائی جای گیرد. هشتم را مؤمل گویند که از امل بمعنی امید است و این را بطریقه وارونه گوئی یا فال زنی گفته‌اند چنانکه بیابان

خطر ناك را مغازه گویند یعنی جای رستگاری و مار گزیده را سلیم گویند و حبشی را ابوالبیضا نامند یعنی پدر سیدی و همانند آن بهمین روش نوید را مؤمل گفته اند و هم از اینرو که امید کی دارد و با اسبان صاحب نصیب نزدیک است. نهم لطیم است زیرا اگر خواهد بعرضه نهائی در آید بزندش یعنی لطمه بیند که قصورش از هفتم و هشتم بیشتر است. دهم را سکیت گویند که صاحبش غمین و سرشکسته باشد و از غم و رنج سکوت کند. رسم چنان بود که ریسمانی بگردن اسب سکیت می بستند و میمونی بر آن می نشانددند و تازیانه ای به میمون میدادند که اسب را بدواند و بدینگونه صاحب او را تحقیر کند. ولید بن حصن کلبی در این باره شعری گفته که مضمون آن چنین است:

«وقتی پیشی نگیری و عقب مانده باشی اگر به میمون و ریسمان دچار نشوی
سبق برده ای و اگر حقا سکیت و امانده باشی بوسیله تیر مایه ذلت صاحب خویش
میشوی.»

سخن از تیر از آنجاست که بعضی عربان این رسم داشتند که اسب راهی بستند و با تیر میزدند تا لاغر شود. نعمان بن مندر با اسب خود که نهب نام داشت چنین کرد. کلاب بن حمزه گوید: در جاهلیت و اسلام بجز محمد بن یزید بن مسلمة بن عبدالملك بن مروان کسی را نمی شناسم که ده اسب مسابقه را با نام وصفت و درجه یاد کرده باشد. وی در جزیره در دهکده ای که بنام حصن مسلمه معروف بود و از قلمرو بلیخ از ولایت رقه دیار مضر بشمار بود اقامت داشت چنین گوید:

«اسبدوانی را بروز اسبدوانی با جماعتی که آنجا حضور یافته بودند بدیدیم، مانیز مثل همه آنجا بودیم اما در اینکار شایستگی بیشتر داشتیم اسبی برده بودیم همانند تیر که ستارگان برای او نشان سعد داشت. اسبی با تیراد نیک و والا، سرخ موئی که پس از لحظه کندی بشتاب رود و چون لگامش بکشند از جانرود از جمله اسبان آنجا کهر بود و اسب سپید بود با اسب سپید پیشانی که پهلوی بینی نیز سیدی داشت

و نیرو و شکوه در چهره آن میدرخشید، گفتی شیر جهنده بود، همه دهانه داشتند و بر روی ریسمان درجایی که يك مرد موثق مسلمان عهده‌دار آن بود صاف کشیده بودند. کسان بدآوری این مرد موثق رضایت داده بودند که میان آنها بحق داوری کند و من بر کناره زمین بودم که آفتاب آن تیره بود و گفتم خدایم چه چیز را مقرر کرده و هر چه رخ دهد نهان نخواهد ماند. آنگاه اسب جهنده بیامد که چون بارانی تند بود و از پی آن اسبان پراکنده چون مهره‌ها که رشته آن گسیخته باشد یا گروه شترمرغان که شاهینی سیاه از بالا آنرا ترسانیده باشد روان بود و از هر يك غباری تیره برخاست که گوئی بسرخ‌چی چوب در بقم بود. برق سم‌هاشان چنان مینمود که گوئی پرتوی فروزان بود. اسب سپید مجلی شد و سرخ مومصلی شد و اسب سیاه مصلی شد و چهارمی بدنبال آنها بود و تالی شد پنجمی بدن بود پیش میرفت و مرتاح شد. ششمی حظی شد و اقبالش نصیبی برای او فراهم کرد. هفتمی عاطف بود که بحیرت در بود و نزدیک بود که از فرط حیرت دچار حرمان شود. مومل بیامد که نوید بود و دچار شامت شد لطیم بیامد که نهمی بود از هر طرف لطمه میخورد، سکیت بدنبال آن بود. و چون میگفتند صاحب این کیست از نویدی بسکوت پناه میبرد. هر که اسب خوب برای مسابقه آماده بکنند پیشمانی خواهد دید. ما سبق بردیم و فخر و غنیمت از آن مآش و از حاصل شرط بندی بهره‌های سنگین نصیب اسبان شد. جامه‌های قصب مزین و پوششهای خزو ابریشم و نخ که بر اسبان نهادند و حاشیه آن قرمز گونه و همانند خون بود، و کیسه‌ای سنگین از نقره بی‌زبان که مرد تنومند از بردنش ناتوان میماند. مهرهای آنرا برای پخش کردن گشودیم زیرا کیسه ما بروز گاران بی‌مهر بوده است، آنرا میان خدمه اسب پخش کردیم در صورتیکه ما خودمان بهتر از خادمان خدمت آن کرده بودیم. ما اسب را در سالهای سخت چنان نگه میداریم که سختی نبیند. شیر خالص را از پس دوشیدن برای آن آماده کنند چنانکه برای کودک از شیر گرفته شایسته است و با اهل و عیال و عزیزان مازندگی

میکند، آب صاف و گوارا مینوشد و خوراکش خوراک حسابی است. اسبان در داخل خانه ما یا بر کنار آن سم بلند میکنند و شیهه میکشند».

محمد بن یزید در این سخن بر این رفته است که اسب هشتم نصیبی ندارد و برای اسب هفتم نصیبی بحساب آورده است.

در اینجا سخن از خلافت متقی بسر رسید، اکنون بعضی کسانی را که در آن روز گار شعر شان معروف بوده و میان مردم شهرت داشته اند یاد میکنیم: از آن جمله ابوالقاسم نصر بن احمد خبز آری بود که طبعی روان داشت و بدیهه نیک میگفت و بغزل معروف بود، از جمله سخنان نکوی او اینست: «عشق پیکر مرا بفرسود و بجای آن پیکری آورد که عشق مجسم است. عشق چنان مرا از میان برد که اگر عشق را از میان ببرم خودم نخواهم ماند.»

و هم از سخنان نکوی او اینست که در مقام گله از ابن لنکک شاعر گوید: «چرا قدر دوستی مراننداری و حق آنرا بجا نمی آوری؟ خردمند بدعوی دوستی خرسند نمیشود مگر آنکه بحق آن وفا شود، دوست می باید رسم برادری بداند و رفیق می باید بر استی رفیق باشد، اگر حاضر نبود حرمت غیاب بدارد و اگر حضور داشت گشاده رو باشد و سخن بر استی گوید.»

این سخن نیز از اوست: «آنکه عشق در دلش رخنه کرد چنان افکار سودائی دارد که او را زندیق توانی دانست.»

و هم این سخن:

«از تو گله کنم یا از روزگار که او بدرفتاری آغاز کرد و تو بسر رسانیدی میان ماجدائی افکند و تو نیز از نامه نویسی دریغ کردی! وقتی زمانه جدائی آورد چرا الفت نیاوردی که الفت میان جانهاست نه پیکرها.»

و هم این سخن از اوست:

«ای ابو عیسی ترا معذور میدانم شاید ترا عذری هست که ما ندانیم، هر که از

خبر بی نصیب ماند به او هام گراید از آن معانی زیبا که بمن داده‌ای نمونه‌ای فرا...
گیر که گوهر گوهر توست و نظم آن از منست. این حکمتی است که معانی آنرا
تو بمن آموخته‌ای ولی سخن از من است.»

و سخن او در غزل و رشته‌های دیگر بیشتر از آنست که بسر توان برسد و
بیشتر آوازه‌های تازه بروزگار ما از شعر اوست که پس از مرگش رواج گرفته‌است.
بریدی او را غرق کرد زیرا هجای او گفته بود، و بقولی وی از بصره بگریخت و
سوی هجر و احسا، پیش ابوطاهر بن سلیمان بن حسن فرمانروای بحرین رفت.

مسعودی گوید: ما اخبار متقی را با حوادث روزگار او در کتاب اوسط که
این کتاب دنباله آنست بتفصیل آورده‌ایم و در این کتاب از اخبار آنها شمه‌ها می‌آوریم
که بنای اختصار داریم و هم قصه کشته شدن ابن بجکم ترك را که در رجب سال سیصد
و بیست و نه بود با حکایت او با کردان که در ناحیه واسط رخ داد با قصه کورتکین
دیلمی که بر سپاه بجکم تسلط یافت و اینکه محمد بن واثق از شام برفت و در عکبرا
با کورتکین جنگ کرد و با او حیل کرد و پایتخت در آمد و حادثه‌ها که در پایتخت
میان آنها بود تا کورتکین شکست خورد و محمد بن واثق بر کار مسلط شد با قصه
بریدیان و آمدنشان پایتخت و برون رفتن متقی از آنجا به همراهی ابن رائق موصلی،
همه این مطالب را در کتاب اخبار الزمان آورده‌ایم و بتکرار آن در این کتاب نیاز
نیست و خداست که توفیق راستی دهد.

ذکر خلافت المستکفی بالله

با المستکفی بالله ابوالقاسم عبدالله بن علی مسکتفی بروز شنبه سه روز مانده از صفر سیصدوسی و سه بیعت کردند و بشعبان سال سیصدوسی و چهار هفت روز مانده از این ماه خلع شد و خلافت وی یکسال و چهار ماه چند روز کم بود و مادر وی کنیزی بود .

ذکر قسمتی از اخبار و سرگذشت و شمه‌ای از حوادث روزگار المستکفی

پیش از این در ضمن سخن از خلع المتقی لله گفتیم که بر کنار نهر عیسی از قلمرو بادور یاد دهکده سندیه همان وقت که چشمان متقی را میل کشیدند با المستکفی بالله بیعت کردند. بیعت کنان وی ابوالوفاتوزون و دیگر سرداران و سران دولت و قاضیان آن دوران بودند که حضور داشتند، از جمله قاضی ابوالحسن محمد بن حسین بن ابی الشوارب با جمعی از هاشمیان آنگاه مستکفی با کسان نماز مغرب و عشا گزارد. پس از آن برفت و روزیکشنبه در شماسیه فرود آمد و چون روز دوشنبه شد بر آب درزورق موسوم به غزال راهی شد. کلاهی بلند بسر داشت که بقولی متعلق پیدرش

المکتنفی بالله بود. توزون ترک و محمد بن یحیی شیرزاد با جمعی از غلامانش بحضور بودند متقی را که کور بود با احمد بن عبدالله قاضی که توقیف شده بود بدو تسلیم کردند. پس از آن سایر قاضیان و هاشمیان بیامدند و با او بیعت کردند و وزارت به ابوالفرج محمد بن علی سامری داد که تا مدتی بیود پس از آن با او خشمگین شد و کار با محمد بن شیرزاد افتاد.

آنگاه بار داد و از کار قاضیان پرسید و در باره شهود رسمی پایتخت تحقیق کرد و بگفت تا بعضی‌شان را بر کنار کنند و بعضی‌شان را از دروغ توبه دهند و بعضی را برقرار دارند، و این بسبب چیزها بود که پیش از خلافت از آنها دانسته بود. قاضیان نیز فرمان او را در این باب کار بستند. قضای ناحیه شرقی بغداد را به محمد بن عیسی داد که به نام ابی موسی حنفی معروف بود، و بر جانب غربی محمد بن حسن بن ابی‌الشوارب اموی حنفی را قضاوت داد و مردم گفتند قدرت او بهمین جا پایان یافت و کار امر و نهی خلافت او بسر رسید. پیش از آن میان او و فضل بن مقتدر که عنوان المطیع داشت در محله‌ای که بنام دار ابن طاهر معروف بود گفتگویی رفته بود و درباره کبوتر بازی و قوچ بازی و خروس بازی و کبک‌داری (در شام کبک را نفخ گویند) دشمنی افتاده بود. وقتی مستکفی را سوی نهر عیسی بردند که با او بیعت کنند، مطیع از خانه خود بگریخت، زیرا بدانست او را خواهد کشت. وقتی کار بر مستکفی قرار گرفت بطلب مطیع بر آمد اما خبری از او بدست نیاورد و خانه او را ویران کرد و هر چه از او بدست آورد از باغ و دیگر چیزها بمصادره گرفت.

ابوالحسن علی بن احمد دبیر بغدادی گویند: وقتی مستکفی بخلافت رسید، توزون غلامی ترک از غلامان خویش را بخدمت او گماشت که در حضور او باشد. مستکفی غلامی داشت که خوی او را میشناخت و در خدمت او بزرگ شده بود بدو راغب بود اما توزون میخواست که مستکفی غلام ترک را نیز با غلام خود

همراه کند و او بخاطر توزون غلام ترك را بکارهای خود میفرستاد اما کارها را چون غلام خود او سامان نمیداد.

گوید یکر روز مستکفی به محمد بن محمد بن یحیی بن شیرزاد دبیر گفت: «قصه حجاج بن یوسف را با مردم شام میدانی؟» گفت «نه ای امیر مؤمنان» گفت «آورده اند که حجاج بن یوسف گروهی از مردم عراق را که کفایت و لیاقت بیشتر از یاران شامی او داشتند برگزیده بود و این کار بر شامیان گران آمد و در این باب سخن کردند و گفتارشان بدو رسید، روزی با جمعی از دو گروه سوار شد و مسافتی در صحرا برفت، از دور قطار شتری بدیدند یکی از مردم شام را بخواست و گفت برو بین این سیاهی چیست و در باره آن تحقیق کن. چیزی نگذشت که بیامد و گفت «شتر است» گفت «بار داشت یا بار نداشت؟» گفت «نمیدانم برمی گردم و این را میفهمم» حجاج یکی از مردم عراق را نیز با او فرستاده و دستوری همانند شامی باو داده بود. وقتی عراقی بیامد حجاج بطوریکه شامیان بشنوند بدو گفت «چه بود» گفت «شتر بود» گفت «چند بود» گفت «سی تا بود» گفت «چه بار داشت» گفت «روغن» گفت «از کجا میآمد» گفت «از فلان جا» گفت «کجا میرود» گفت «بهمان جا» گفت «مال کیست» گفت «فلانی» آنگاه رو بشامیان کرد و شعری بدین مضمون خواند: «مرا درباره عمر و ملامت میکنید ولی اگر بمیرد یادور شود کمتر کسی کار او را انجام تواند داد.

ابن شیرزاد گفت: «ای امیر مؤمنان یکی از اهل ادب در همین معنی گوید: بدترین فرستادگان آنست که فرستنده اش باید او را باز فرستد و آن نیز چون اول است. مردم عراق در مثل گفته اند که احمق راه را دو بار می پیماید» مستکفی گفت: «بحتری در وصف فرستاده هوشمند چه خوش گفته است» گوئی در تیرگی کارها هوش چون شعله از او میجهد» و ابن شیرزاد بدانست که مستکفی غلام توزون را خوش ندارد و به توزون بگفت تا غلام را از خدمت برداشت و مستکفی از

حضور وی بیاسود.

ابواسحاق ابراهیم بن اسحاق معروف به ابن وکیل بغدادی گوید: «پدر من بروزگار پیش در خدمت مستکفی بود و چون کار او چنان شد که شد، من بخدمت فرزند وی عبدالله بن مکفی در آمدم. وقتی خلافت بدو رسید من از نزدیکان وی بودم. روزی جماعتی از ندیمان وی و کسانی از همسایگان او که سابقاً در ناحیه دارابن ابی طاهر با آنها آمیزش داشته بسود بحضور بودند و در باره خواص می و سخنان منشور و منظوم که کسان در باره اوصاف آن گفته‌اند سخن میرفت. یکی از حضار گفت ای امیر مؤمنان هیچکس می‌را چون یکی متأخران وصف نکرده که او در یکی از کتابهای خویش در باره می گوید: در همه جهان چیزی نیست که جالبترین خواص عناصر چهار گانه را فراهم داشته باشد بجز می که رنگ آتش و لطافت هوا و گوارائی آب و خنکی زمین را دارد و از همه نوشیدنیها طرب‌انگیزتر است. گوید: و این خواص چهار گانه اگرچه در همه خوردنیها و نوشیدنیها هست اما آن قوت و نیرو که می دارد چیزهای دیگر ندارد و من در باره فراهمی این صفات که در می است گفته‌ام «چیزی را چون می ندیدم که چهار صفت را که مایه قوت کسان است یعنی گوارائی آب و نرمی هوا و گرمی آتش و خنکی زمین را یکجا داشته باشد» و چون می چنین است که بگفتیم در وصف آن سخنان طرب‌انگیز بسیار توان گفت.

گوید بر تو می چون آفتاب و ماه و ستاره و آتش و دیگر چیزها است و رنگ آنها همه چیزهای سرخ و زرد جهان چون یاقوت و محیق و طلا و دیگر گوهرهای گرانقدر همانند توان کرد. گوید: و گذشتگان آنها بخون ذبیحه یا خون دل همانند کرده و بعضی دیگر آنها را مانند روغن رازقی و چیزهای دیگر گرفته‌اند و از همه بهتر تشبیه آن به گوهر گرانقدر است.

گوید: و صفای آن را همه چیزهای صافی همانند توان کرد. یکی از شاعران

سلف درباره صفای آن گوید: «شفاف است و خرده را از ماورای آن توان دید». و این زیباترین سخنی است که شاعران در وصفی گفته اند. ابونواس در وصف و طعم و نکوئی و بو و رنگ و رونق و تأثیر و وصف ابزار و جام و خم و مجلس و صبحی و شبانگاهی و دیگر احوال آن چندان گفته که اگر وسعت عرصه اوصاف نبود میشد گفت که پس از آن سخنی نمیتوان گفت. ابونواس درباره پرتومی، گوید: «گویا جام در کف ساقی خورشید است و کف او همانند ماه است» و هم او گوید: «وقتی به آب مخلوط شود چون سپیده دم در میان تاریکیها در خانه پرتو افکند و آنکه در تاریکی باشد بدان هدایت تواند یافت چنانکه مسافر به منار هدایت میابد» و هم او گوید «دختر دهساله رز را که صافی و رقیق شده اگر بر شب بریزی تاریکی از آن برود» و باز گوید: «وقتی توشنده بدان لب زند گوئی در شبانگاه تیره ستاره ای را میبوسد. در خانه هر جا باشد آنجا مشرق است و هر جا نباشد آنجا مغرب است» و باز گوید «در جام چنان پرتو افکن است که گوئی نوشنده آن نور مینوشد» و هم او گوید: «ساقی گفتم ملایم باش که من صبحدم را از خلال دیرها می بینم و او از شکفتی گفت: پنداری صبح است ولی صبحدمی جز پرتو شراب نیست. آنگاه برخاست و سر خم را بیست و شب با جامه تیره خود باز گشت» و هم او گوید: «پیش از آنکه با آب مخلوط شود قرمز است و پس از آن زرد میشود تو گوئی پرتو خورشید از پس آن نمودار است» و باز گوید: «گوئی آتشی رغبت انگیز در آن هست که گاه بگاه از آن بیم میکنی» و باز گوید: «چنان قرمز است که اگر با آب ضعیف نشود نور دیدگان را ببرد» و باز گوید: «وقتی با آب بیامیزد پرتو افکن شود» و باز گوید: «چنان در خم کهنه شده که پرتو آفتاب را با خنکی ظلمات باهم دارد» و باز گوید: «ساقی میی بمن داد که پرتو آن در مقام والا پیوسته بود» و باز گوید: «بمن گفت چراغ بیار گفتم آرام باش که پرتو می ما را بجای چراغ تواند بود. جرعه ای از آن بجام ریختم که برای ما تا صبحگاه بجای روشنی صبحدم بود».

گوید: ابو نواس را در این زمینه سخن بسیار است که می‌را آتش‌گون و نورصفت و تاریکی زدای دانسته که شب را روز کند و تاریکی را روشن دارد که اغراق شاعر و مبالغه ستایش‌گر است. گوید در ستایش روشنی و رنگ می‌از آنچه او گفته نکوتر نمیتوان گفت که زیباتر از تو چیزی نیست، گوید: و مستکفی از وصف وی طربناک شد و گفت وای بر تو این وصف را کوتاه کن، گفت بچشم آقای من. عبدالله بن محمد ناشی گوید: مستکفی از وقتی که خلافت بدو رسیده بود می‌را ترک کرده بود اما همان دم می‌بخواست و نوشیدن از سر گرفت.

مستکفی وقتی بخلافت رسید چنانکه از پیش گفتیم بطلب فضل بن مقتدر برآمد بعلت دشمنی که از پیش میان آنها بود و یاد کردیم و مطلب دیگر که نگفتیم ولی فضل بگریخت و بقولی ناشناس سوی احمد بن بویه دیلمی رفت و احمد با او نکوئی کرد و مخفی نگه داشت. و چون توزون بمرد و دیلمی به بغداد آمد و ترکان از آنجا برفتند وی پیش ناصرالدوله ابو محمد حسن بن عبدالله بن حمدان رفت و با پسر عموی خود عبدالله بن ابی‌العلا با وی سوی پایتخت باز گشتند و میسان ناصرالدوله و ابن بویه دیلمی جنگها بود که معروف است. دیلمی بناحیه غربی بغداد رفت، مستکفی نیز با او بود. مطیع در بغداد نهان بود و مستکفی بسختی او را میجست و مستکفی را در دیر نصرانیان در ناحیه غربی که به نام درنا معروف بود جای داده بودند.

ابو اسحاق ابراهیم بن اسحاق معروف به ابن وکیل که منزلت وی در خدمت مستکفی چنان بود که از پیش یاد کردیم گوید: مستکفی پیوسته بیمانک بود که مبادا مطیع بخلافت رسد و بر او دست یابد و هر چه خواهد در باره او کند و پیوسته دلش از این بابت اندیشناک بود. گاه میشد که این موضوع را با یاران و ندیمان خود در میان مینهاد که آنها دلش میدادند و میگفتند کار مطیع را آسان گیرد، تا آنکه روزی بآنها گفت: «میخواهم فلان روز فراهم شویم و اشعاری را که کسان در

بارۀ غذاها گفته اند بخوانیم» و در این باب با آنها وعده نهاد، و چون بروز موعود حاضر شدند، مستکفی گفت: «هر چه را آماده کرده اید بیارید». یکی از آنها گفت: «ای امیرمؤمنان من اشعاری از ابن معنز دارم که ضمن آن سبدی را که ظرفهای سبزیجات در آن بوده وصف کرده است.» گفت: «بخوان.» اشعار بدین مضمون بود: «از سبدی که پیش تو آورده اند و کاسه‌ها در آن چیده اند بهره بر گیر که در آن ظرفهای مرتب قرمز و زرد هست که انگار آن نتوان کرد. در آن ترخون هست که از خورشید رنگ گرفته و گوئی عطارمشک در آن بیخته است، در آن مرزنجوش هست و يك نوع قرنفل نخبه هست. دارچینی نیز هست که مزۀ آن همانند ندارد و رنگ آن عالیست، گوئی بوی مشک دارد. مزۀ آن تند و عطرش پراکنده است، گلپر صحرائی هست که برنگ چون مشک است. سیر نیز هست که چون بدیدم بوی آنرا اشتها انگیز یافتم. زیتون نیز هست که گوئی تاریکی شب است، پیازان را بنگر که گوئی نواله ایست که مایۀ آن آتش است. شلغم گردد را بنگر که با مزۀ سر که همراه است، گوئی شلغم قرمز و سپید درهم هاست که با دینارها بهم چیده اند در هر سوی سبد ستاره‌ای هست که در روشنی صبحدم نمودار شده است گوئی گلستان است که ماه و خورشید و تاریکی و نور را با آن برابر کرده اند.»

مستکفی بگفت: مجموعه‌ای بهمین گونه و بهمین وصف بیارید و امروز فقط آنچه را وصف میکنید خواهیم خورد. یکی از حاضران گفت: «ای امیرمؤمنان محمودبن حسین دبیر که بنام کشاجم معروف است در بارۀ سبد خوردنیهای گونه-گون چنین گوید:

«کی برای غذا خوردن آماده میشویم که مجموعه غذا فراهم شد و آشپز آنرا نکو آراسته و از هر گونه خوردنی خوب بر آن هست. بزغاله بریان که نعناع و ترخون پای آنست و جوجه مسمن و تیهو که خوب سرخ شده و سنبوسه و تخم مرغ سرخ شده که زیتون پای آن است. این غذاهایی است که آدم پر خورده را باشتها

آرد. تر نج هست که با خردهٔ عود و عنبر آمیخته با پنیر تند و رطب تازه و سرکهٔ تیز و بورانی بادمجان که دل ببرد و مارچوبه که مطلوب همه است و لوزینه که در روغن و شکر فرو رفته است، و ساقی نرم گفتار که نگاهی سخت دارد و قمری که نغمه‌های تازه برای تو میخواند، در این حال غمزده اگر مستی نکند عذری ندارد.»

مستکفی گفت: «نکوخواندی و گوینده وصفی نکو کرده است، آنگاه بگفت آنچه را وصف میکنند و فراهم توان کرد بیارند. پس از آن گفت هر که در این معنی چیزی دارد بیارد. یکی دیگر از حضار گفتار ابن رومی را در وصف «ساندویچ» یاد کرد که گوید:

«ای که از مجموع چیزهای خوشمزه میپرسی، از کسی پرسیدی که وصف آن نکوداند. ای که خوردنی خوب میجوئی دوپاره نان بر گیر و بر یکی از آن پاره‌های گوشت جوجه بگذار و قطعات جوز و لوز را بطور متقاطع روی آن جای بده و پنیر وزیتون را چون نقطه‌ها بر آن بیفزای، تخم مرغ پخته نیز روی آن بگذار و مختصری نمک بر آن علاوه کن و لحظه‌ای آن را بنگر که چشم نیز از آن لذت برد آنگاه نان را روی آن بگذار و گاز بزن و آنچه را ساخته بودی ویران کن.»

دیگری گفت: ای امیر مؤمنان، اسحاق بن ابراهیم موصلی در وصف سنبوسه گوید:

«ای که از بهترین غذا میپرسی از مجرب ترین کسان پرسیده‌ای. گوشت پاکیزهٔ قرمز بگیر و آنرا با چربی بکوب و پیاز و ترب بر آن بیفزای پس از آن سداب فراوان با دارچین و یک مشت گشنیز با کمی قرنفل با زنجبیل بریز و خوب بکوب. آنگاه آنرا در دیگ بگذار و آب بریز و بر آتش نه و دیگ را بپوشان تا آب آن تمام شود. آنگاه اگر خواهی آن را در نان بیج یا قسمتی از آنرا در آرد بغلطان و در روغن سرخ کن و در ظرف بنه و با خردل بخور که بهترین غذاهایی است که با شتاب آماده توان کرد.»

دیگری گفت ای امیرمؤمنان محمود بن حسین سندی کشاجم دبیر در وصف مارچوبه گوید: «نیزه‌هاست که بالای آن کجی دارد و پیکر آن چون طناب بهم پیچیده است. نکوست و گره ندارد و بر پیکر آن سری هست و از صنعت خدا پوشی سبز دارد که رنگ سرخ بدان آمیخته است، گوئی سرخی گونه ایست که سیلی خورده است، پوشش آن به پست و بلند چون خانه‌های زره مینماید و یا جامه خزی است. اگر این برجستگی‌ها باقی میماند نگین انگشتر خوبان توانست شد و اگر عابد و زاهد آن را ببیند روزه بافطار خواهد داد.»

وقتی این سخن بگفت مستکفی گفت: «اکنون اینرا با این صفت در دیار ما نتوان یافت مگر آنکه به اخشید محمد بن طعج بنویسیم که از صحرای دمشق برای ما بفرستد. در باره چیزهایی که بدست آوردن آن ممکن است سخن کنید.» یکی دیگر گفت: «ای امیرمؤمنان، محمد بن وزیر که بنام حافظ دمشقی معروف است در وصف برنج پخته گوید:

برنج پخته‌ای که آشپز نیکو جمال برای ما آورده گوئی آنرا از برف ساخته‌اند. در سینی چون مروارید سپید است، چشم بینندگان از رونق آن خیره میماند و چون ماه تمام از آن پیش که شب در آید منور است، شکری که اطراف آن ریخته‌اند نور مجسم است.»

دیگری گفت: «ای امیرمؤمنان، یکی از متأخران در وصف حلیم گوید: خوشمزه‌ترین چیزی که وقتی پائیز در آید و بره و بزغاله‌ها درشت شوند انسان تواند خورد حلیم است که زنان فراهم کنند، زنانی که دست پا کیزه و هنر داشته باشند که در آن پرند و بره را با هم پزند و در دیگ آن روغن و گوشت و دنبه و پیه فراهم شود و یک مرغابی چاق با گندم سپید و ماش و لوز کوبیده بر آن بیفزایند و نمک و خولنجان بر آن ریزند و چون غلامان آنرا بیارند، رنگها از رونق آن شرمند شود. در کاسه بزرگ بر خوان باشد و روی آن سرپوشی نهاده باشند که

گرسنه و سیر آن را بگیرند و اهل خانه و مهمان آنرا دوست دارند که بسر دیگر غذاها برتری دارد، و عقل و ذهن را صافی کند و تن از خوردن آن فایده برد. ساسان بروز کارخویش آنرا ابداع کرده و کسری انوشیروان آن را پسندیده‌است. وقتی گرسنه آنرا ببیند از خوردنش صرف نظر نتواند کرد.»

دیگری گفت: «ای امیرمؤمنان یکی از متأخران در وصف مضره گوید: مضره در میان غذاها چون بدر تمام است. روشنی آن برخوان چون نور در تاریکی است، یا چون هلال است که از میان ابرها بر مردم نمودار شود. ابوهریره چنان بدان دلبسته بود که وقتی آن را میان غذاها بدید از روزه داری چشم پوشید و از آن چندان بنخورد که وقتی پیش امام رفت نتوانست با او هم‌غذا شود، زیرا مضره بیمار را از بیماری نجات نمیدهد، عجب نیست اگر کسان بدون ارتکاب حرام بدان دلبسته باشند که خوشمزه و شگفت‌انگیز است.»

دیگری گفت: «ای امیرمؤمنان محمودبن حسین در وصف شله‌زرد گوید: شله‌زردی که از برنج خوب درست کنند چون عاشق زرد گونه باشد، رنگ آن از هنر آشپز ماهر روشن و شگفت‌انگیز نماید، چون طلائی است که بارنگ گلی پیوسته و با شکر اهواز آمیخته و در روغن فرو رفته است. چون کره نرم و چون عنبر خوشبو است. میان جام چون ستاره در تاریکی است. چون عقیقی است که زرد پر رنگ است و بگردن خوبروئی آویخته است و مایه آرامش دل پریشان است.»

دیگری گفت: «ای امیرمؤمنان، از یکی از متأخران نیز سخنی در وصف شله‌زرد بیاد دارم که گوید:

«شله‌زردی که رنگ عقیق دارد و مزه آن بذائقه من چون می است، از شکر خالص و زعفران خوب درست‌شده و در روغن مرغ فرورفته، مزه اش خوش است و بوی

۱ - غذایی که با شیر ترش فراهم کنند و گاه نیز شیر تازه بر آن افزایند.

عطر دارد. بوی خوش آن از ظرف بر میخیزد و در مقابل شیرینیش تاب نمیتوان آورد.»

دیگری گفت: «ای امیرمؤمنان محمود بن حسین کشاچم در وصف قطاب گفته است: من برای یاران خویش وقتی گرسنه باشند قطابها دارم چون طومار کتاب، گویی وقتی از نزدیک دیده شود از سپیدی چون پنبه نخل است و از روغن لوز سیراب شده و نان روغن آلوده است، گلاب نیز بر آن ریخته اند و حبابهای گلاب بر آن هست. دل پریشان از دیدار آن بطرب آید و خوشتر آنست که آنرا بر باید که هر کس از چیزی که دوست دارد لذت برد.»

آنگاه مستکفی به علی که بروزگار کودکی معلم وی بوده بود و از طریفه های وی میخندید روی کرد و گفت: «آنچه را خواندند شنیدی، اکنون تو نیز چیزی بگویی.» گفت: «من ندانم اینان چه گفتند و چه خواندند ولی من دیروز گردش کنان همی رفتم تا به باطنج رسیدم و باغهای آنجا را دیدم و گفتار ابونواس را در باره آن بیاد آوردم و سخت بهیجان آمدم و افکار گونه گون داشتم.» مستکفی گفت: «ابونواس چه گفته و در وصف آن چه آورده است؟» گفت: گوید:

«ای ابن وهب، وقتی آتش عشق در دل تو سوزان آید خفتنت بیهوده است باطنج جایگاه من است و در آنجا وقتی جامها بگردش آید کارها دارم. یکروز بدانجا گذشتم و دلم از عشق پریشان بود، در آنجا نرگس بود که ندانم امیداتوقف کن که شراب آماده است. دراج میخواند و خوشی میباید و گلها شکفته بود. بسوی باغی رفتیم که همه چشمها بود که پیچیدگی نداشت، بجای پلک آن سپیدپا بود و بجای مردمک آن زردپا بود، در آن هنگام گل سرخ بانگ زد: ای قصه گویان پیش من آید که پیش من می هست که بروزگاران مانده است و هستی از آن بخماراندر است. سوی سرخ گل رفتیم و چون نرگس رفتار ما را بدید بانگ ای بهار بر داشت و چون گل سرخ سپاه زرد پوشان را بدید بانگ زد و گلناریامد

و چون در هم آویختند، از سیب لبنان کمک خواستند و بهار از سپاه اترج که خرد و بزرگ بود یاری جست. من بهاران را در سپاه زرد پوشان دیدم و دلم از سرخی آکنده بود. بجز گلگونگان آنجا کس نبود که بما جور و جفا کند.

گوید: و من مستکفی را از آن هنگام که بخلافت رسیده بود هر گز خوشتر از آن روز ندیده بودم وی بهمه حاضران از ندیم و آوازه خوان و عمله طرب جایزه داد و با آنکه تنگدست بود بگفت تا هر چه طلا و نقره داشت بیاوردند. بخدا پس از آن هر گز چنین روزی از او ندیدم تا وقتی که احمد بن بویه دیلمی او را بگرفت و چشمانش را میل کشید، وقصه چنان بود که چون جنگ ابی محمد حسین بن عبدالله ابن حمدان که بطرف شرق بغداد بود و ترکان و پسر عمویش حسین بن سعید بن حمدان با او بودند، جنگ او با احمد بن بویه دیلمی که بطرف غرب بغداد بود و مستکفی نیز با او بود بدراز کشید، دیلمی مستکفی را متهم کرد که از بنی حمدان چیزها پرسیده و اخبار و اسرار وی را بآنها نوشته، بعلاوه چیزها که از پیش از او بدل داشت. پس چشمان او را میل کشید و مطیع را بخلافت بر داشت و حيله‌ای کرد و دیلمیان را شبانگاه براه انداخت و آنها را با بوق و دبدبه در کشتیها نشانید و در چند محل از خیابان طرف شرقی پیاده کرد و حيله‌ای در بنی حمدان کار گرفت و از بغداد برون شدند و از پس حادثه‌ها که در تکریت میان آنها و ترکان بود سوی موصل رفتند. و کار احمد بن بویه دیلمی استحکام یافت و چنانکه از راه دور با وجود نا امنی راهها بما که در مصر و شام هستیم خبر میرسد آبادی ولایت و بستن رخنه‌ها را آغاز کرده است.

مسعودی گوید از اخبار مستکفی که دوران خلافتش کوتاه بود جز آنچه یاد کردیم بمانرسیده، و خدا توفیق راستی دهد.

ذکر خلافت المطیع^ع

بالمطیع^ع الله ابوالقاسم فضل بن جعفر مقتد هفت روز مانده از شعبان سال سیصد و سی و چهار بیعت کردند، و بقولی بیعت او در جمادی الاولی همین سال بود و ابن بویه دیلمی بر کار تسلط یافت و مطیع در دست او بود و بر خلافت و وزارت نفوذی نداشت. ابو جعفر محمد بن یحیی شیرزاد زیر نظر دیلمی تدبیر امور میکرد و با عنوان دبیری کار وزارت با او بود و تا آن هنگام که از حسین بن عبدالله بن حمدان امان خواست و با وی بناحیه موصل رفت و در آنجا بتهمت تحریک ترکان چشمانش را میل کشیدند، عنوان وزارت نداشت، بقولی در این روزگار یعنی جمادی الاولی سال سیصد و سی و شش ابوالحسن علی بن محمد بن علی بن مقله بعنوان دبیر، نه وزیر نامه هارا پیش دیلمی و مطیع میبرد. برای تاریخ مطیع و اخبار او چون دیگرانی که در این کتاب یاد کردیم بای مفصل اختصاص ندادیم برای آنکه هنوز بدوران خلافت او هستیم.

مسعودی گوید: در آغاز این کتاب بنا بر این نهاده ایم که کشتگان خاندان ابی طالب را با کسانی که از ایشان بروزگار بنی امیه و بنی عباس قیام کرده اند

با سر گذشتشان از قتل و حبس و ضرب یاد کنیم و آنگاه از اخبارشان آنچه توانستیم چون قتل علی بن ابی طالب رضی الله عنه یاد کردیم و از این مقوله مطالبی مانده که نیاورده ایم که برای انجام قرار خویش در اینجا یاد میکنیم .

از جمله ای که احمد بن عبدالله بن ابراهیم بن اسماعیل بن ابراهیم بن عبدالله بن حسن بن حسن بن علی بن ابی طالب رضی الله عنه در صعيد مصر قیام کرد و احمد بن طولون از پس حادثه ها که در کتابهای سابق خویش آورده ایم او را بکشت و این سال دوست و هفتاد بود. خروج ابو عبد الرحمن عجمی بر ضد ابن طولون نیز با حادثه ها که بکشته شدن او انجامید در صعيد مصر رخ داد .

و هم از این جمله قیام ابن الرضا محسن بن جعفر بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب رضی الله عنهم بود که بسال سیصد در ولایت دمشق رخ داد و با امیر آنجا احمد بن کیغلیغ حادثه ها داشت و اسیر و کشته شد و بقولی در اثنای پیکار کشته شد و سر او را به مدینه السلام بردند و برپل نو در سمت غربی نهادند .

در ولایت طبرستان و دیلم نیز حسن بن علی بن محمد بن علی بن حسن بن علی بن ابی طالب رضی الله عنهم ملقب به اطروش قیام کرد و سیاهپوشان را از آنجا بیرون کرد و این سال سیصد و یک بود وی دو سال در سرزمین دیلم و گیل اقامت داشت و مردم آنجا را که روش جاهلیت داشتند و بعضی شان گبر بودند بسوی خداوند والا خواند که پذیرفتند و جزاندگی از آنها که در بعضی نقاط گیل و دیلم در کوهستانهای بلند و قلعه ها و دره ها و جاهای سخت تا کنون بحال شرك مانده اند اسلام آوردند و در دیار آنها مسجدها ساخت. مسلمانان در مقابل مردم گیل و دیلم در بندها چون قزوین و چالوس و دیگر شهرهای طبرستان داشتند . در شهر چالوس قلعه ای بلند و بنائی بزرگ بود که شاهان فارس بنیان کرده بودند ، تا مردانی که در مقابل دیلمان پادگان بودند در آنجا اقامت گیرند . بدوران اسلام

نیز چنین بود تا اطروش آنرا ویران کرد. میان اطروش و حسن بن قاسم حسنی داعی بر سر ولایت طبرستان جنگها بود که مدتها دوام داشت.

حسن بن قاسم حسنی داعی بسال سیصد و هفده با سپاه بسیار از گیل و دیلم سوی ری راند، و برری و قزوین و زنجان و قم و ابهر و دیگر ولایتهای پیوسته به ری تسلط یافت. مقتدر به نصر بن احمد بن اسماعیل بن احمد فرمانروای خراسان نامه نوشت و اعتراض کرد و گفت من مال و خون کسان را بتو سپردم اما کار رعیت را مهمل گذاشتی و بزبونی دادی و ولایت را نا بسامان کردی تا سفید جامگان بدانجا در آمدند و وی را ملزم کرد تا آنها را برون کند. نصر فرمانروای خراسان یکی از یاران خود را که از گیل بود و اسفار بن شیرویه نام داشت بدانجا فرستاد و ابن محتاج را که از امیران خراسان بود با سپاهی فراوان همراه وی کرد که باداعی و ماکان کاکی که از دیلم بود پیکار کند زیرا میان گیل و دیلم کینه و نفرت بود. اسفار بن شیرویه کیلی با سپاه خویش بحدود ری رفت و میان اسفار بن شیرویه کیلی و ماکان بن کاکی دیلمی جنگ رخ داد و بیشتر یاران و سرداران ماکان بن کاکی دیلمی چون مشیر و تالچین و سلیمان بن شکر کلّه اشکری و مرد اشکری و هشونّه ابن او مکر و گروهی دیگر از سرداران گیل امان خواستند، و ماکان با جمع کمی از غلامان خود هفده بار بدشمن حمله برد، اما سپاه خراسان و ترکان که با آنها بودند مقاومت کردند و ماکان عقب نشست و به دیار طبرستان رفت. داعی نیز فراری شد و سپاه خراسان و گیل و دیلم و ترک بسالاری اسفار بن شیرویه به تعاقب او پرداخت. ماکان که اسب بسیار داشت سالم جست، اما داعی در نزدیکی آمل پایتخت طبرستان به آسیابی پناه برد و همه یارانش متفرق شدند و آنجا کشته شد.

ماکان به دیلم پیوست و اسفار بن شیرویه بر ولایت طبرستان وری و گرگان و قزوین و زنجان و ابهر و قم و همدان و کرخ تسلط یافت و بنام فرمانروای خراسان دعوت کرد و کارش سامان یافت و سپاهش بزرگ شد و تجهیزات بسیار

فراهم آورد. آنگاه گردن فرازی و سرکشی کرد که وی بدین اسلام نبود و از اطاعت فرمانروای خراسان برون شد و با او مخالفت کرد و میخواست تاج بسرنهد و در ری تخت طلای شاهی بپا کند و بر آنهمه ولایت که بگفتیم پادشاهی کند و با سلطان و هم با فرمانروای خراسان جنگ اندازد.

مقتدر هارون بن غریب را سوی قزوین فرستاد که با اسفار جنگها داشت، ولی هارون شکست یافت و از یاران وی بسیار کس کشته شد و این بدروازه قزوین بود. مردم قزوین یاران سلطان را کمک داده و گروهی از دشمنان را کشته بودند و پس از شکست هارون بن غریب با دیلمان جنگها داشتند و اسفار بن شیرویه آهنگ آنها کرد و از مردم آنجا بسیار کس بکشت و قلعه‌ای را که میان قزوین بود و کشوین نام داشت بتصرف آورد. این قلعه از قدیم بپا بود و بنهایت استوار بود و ایرانیان آنرا در مقابل دیلمان در بند کرده بودند و مردان فراوان آنجا مقیم داشتند، زیرا دیلم و گیل از ایام پیش به دینی نگرویده و شریعتی را نپذیرفته بودند، و چون اسلام بیامد و خدا آن ولایت را بر مسلمانان بگشود، قزوین و دیگر شهرهای پیرامون دیلم و گیل در بند شد و داوطلبان و جنگاوران آهنگ آنجا کردند و مقیم شدند و جنگ انداختند و آنجا را پایگاه کردند، تا کار حسن بن علوی داعی اطروش رخ داد و چنانکه در آغاز این باب بگفتیم شاهان گیل و دیلم بدست او مسلمان شدند. اکنون مذهب آنها تباهی گرفته و عقایدشان دگرگون شده و بیشترشان ملحد شده‌اند.

پیش از این گروهی از شاهان و سران دیلم پیرو اسلام بودند و کسانی را که از خاندان ابی طالب در ولایت طبرستان قیام میکردند چون حسن و محمد فرزندان زید حسینی کمک میدادند. اسفار بن شیرویه قزوین را که مردمش یاران سلطان را کمک کرده بودند ویران کرد و دروازه‌های آنرا بکند و مردم را باسیری برد و حرمت از زنان برداشت. وقتی شنید که مؤذن از گلدسته مسجد جامع اذان میگوید

بگفت تا او را از آنجا بسر فرو افکنند. مسجدها را بویرانی داد و نماز را منع کرد. مردم در مسجدها و شهرهای مشرق استغاثه کردند و کار بالا گرفت و فرمانروای خراسان با سپاه خویش برای جنگ اسفاربن شیرویه از بخارا که در این روزگار پایتخت فرمانروای خراسان بود، برون شد و آهنگ ری کرد و از رود بلخ بگذشت و به نیشابور فرود آمد.

اسفاربن شیرویه نیز سوی ری رفت و سپاه خویش را فراهم آورد و سردان خویش را از اطراف فرا خواند و برای پیکار فرمانروای خراسان آماده شد. وزیر او مطرف گرگانی که رئیس خطابش میکردند با او گفت که «با فرمانروای خراسان ملایمت کند و نامه نویسد و وعده مال و اطاعت دهد که جنگ شد و نشد دارد و هر زمان روی دیگر پیش آرد و میباید از مایه خرج آن کرد. اگر فرمانروای خراسان بدانچه گفتی و نامه نوشتی متمایل شد که چه بهتر و گر نه جنگ توانی کرد. این ترکان که با تو هستند بیشتر سواران خراسان مردان او بوده اند که تو بوسیله مال آنها را سوی خود آورده ای، چه میدانی شاید وقتی او نزدیک تو شود اینان بسوی صاحب خویش روند.»

اسفار گفته او را پذیرفت و بگفت تا نامه بدو نویسند و چون نامه ها بفرمانروای خراسان رسید از پذیرفتن مطالب آن سر باز زد و آهنگ حرکت سوی اسفار کرد، اما وزیرش گفت نظر اسفار را بپذیرد و رضایت دهد که او مال فرستد و اطاعت کند که خطای جنگ را اصلاح نتوان کرد و کس نداند که سر انجام آن چیست که اسفار بمرد و مال نیرومند است اگر شکسته شود فتوحی بزرگ نباشد، زیرا یکی از مردان تو بوده که او را بچنگ دشمن فرستاده ای و سپاهیان و غلامان خود را همراه او کرده ای و با تو مخالفت کرده است و اما اگر خدای نکرده شکست با تو بود عواقب آن را مرمت نتوانی کرد.

فرمانروای خراسان در باره گفته وزیر با سرداران و یاران صاحب رأی

خویش مشورت کرد و رأی او را درست دانستند و گفتارش را صواب شمردند، او نیز بگفتارش متمایل شد و تقاضای اسفار بن شیرویه را پذیرفت و شروطی چند مانند فرستادن مال و چیزهای دیگر نهاد، وقتی نامه به اسفار بن شیرویه رسید بوزیر خود گفت: «مالی که باید فرستاد بسیار است و آنرا از خزانه نتوان داد بلکه میباید خراج این ولایت را زودتر بگیریم.» وزیر گفت دریافت خراج در غیروقت مایه زیان دهقانان و ویرانی ولایت است و بسیار کس از کشتکاران پیش از آنکه کشت بدست آید جلای وطن کنند» اسفار گفت: «پس چه باید کرد؟» وزیر گفت: راه دیگر هست که شامل همه مردم از کشتکار و دیگر مسلمانان و اقوام دیگر از اهل ولایت و بیگانه شود و زیان بسیار نزند و خرج سنگین نباشد بلکه چیزی اندک بدهند و چنانست که بر هر سری دیناری مقرر کنی و از این راه مالی را که باید فرستاد با چیزی بیشتر فراهم کنیم. اسفار بدو فرمان داد که چنین کند و او مردم بازار و دیگر جاها را از مسلمان و ذمی بنوشت و بازرگانان و بیگانگانی را که در مهمانسراها و کاروانسراها بودند شمار کردند و مردم را به خراجخانه ری و دیگر ولایتها کشانیدند و این سرانه را مطالبه کردند و هر کس بداد رسیدی با مهر به او دادند، چنانکه در ولایتهای دیگر هنگام پرداخت سرانه باهل نهمدهند. گروهی از مردم ری و بیگانگان بازرگان و دیگران که بآنجا رفته بودند بمن گفتند، و من در آن هنگام در اهواز و پارس بودم، که این سرانه را داده و رسید گرفته اند. از این راه مال فراوان فراهم شد که مال دادنی را فرستاد و باقیمانده يك ميليون و چند صد هزار دینار شد و بقولی چند برابر این شد، از بس مردم که در ری و ولایتهای اطراف بود.

آنگاه فرمانروای خراسان به بخارا بازگشت و کار اسفار بیش از آنچه بود بزرگ شد و یکی از یاران خود را که سپاهی از گیل داشت و نامش مرداویج بن زیار بود سوی یکی از شاهان دیلم مجاور قزوین فرستاد که برای اسفار بن شیرویه

از او بیعت و تعهد اطاعت بگیرد. و او فرمانروای طرم از ولایت دیلم بود و ابن-اسوار معروف به سلار بود که هم اکنون پسرش فرمانروای آذربایجان و ولایت‌های دیگر است. مرداویج سوی سلار رفت و با همدیگر از بلیاتی که از اسفار بر اسلام رفته بود و ولایت را بویرانی داده بودو رعیت را کشتار کرده بودو از مآل اندیشی چشم پوشیده بود سخن گفتند و پیمان کردند که بر ضد او باشند و با وی پیکار کنند. اسفار با سپاهیان خود سوی قزوین آمده بود و بحدود دیلم و سرزمین طرم و قلمرو ابن اسوار نزدیک شده بود و منتظر مرداویج بود که اگر ابن اسوار را به اطاعت نیاورد و فرستاده او خبر ناخوشایند آورد بر سرزمین او حمله کند، و این سلار دائی علی بن وهسودان معروف به ابن حسان یکی دیگر از شاهان دیلم بود که همین ابن اسوار ضمن حادثه‌ای که نقل آن بدراز میکشد، اورا بکشت.

وقتی مرداویج با سپاهیان اسفار نزدیک شد به سرداران او نامه نوشت که برای از میان برداشتن اسفار با او کمک کنند و همدستی سلار را نیز بآنها خبر داد. سرداران و یاران اسفار که از روزگار وی خسته بودند و از دولتش ملالت داشتند و روش او را نمی‌پسندیدند به مرداویج جواب موافق دادند، و چون او بنزدیک سپاه رسید، اسفار بن شیرهویه احساس خطر کرد و بدانست که بر ضد او هم سخن شده‌اند و از یاران خود و دیگران کمکی نخواهد دید از رفتار بد که از پیش داشته بود، بناچار با تنی چند از غلامان خویش گریخت و مرداویج که به اسفار دست نیافته بود بیامد و سپاه را بگرفت و خزاین و اموال را تصرف کرد و مطرف گرگانی وزیر اسفار را پیش کشانید و اموال از او بگرفت و از سرداران و کسان بیعت گرفت و همه را جیره داد و مقرری افزود و نیکی‌ها کرد که از اسفار ندیده بودند.

اسفار سوی شهر ساریه (ساری) از ولایت طبرستان رفت و پناهگاهی نیافت و در کار خود متحیر ماند و باز گشت و آهنگ یکی از قلعه‌های استوار دیلم کرد

که بنام قلعه الموت معروف بود. در این قلعه پیری از بزرگان دیلم بنام ابو موسی با جمعی سپاه اقامت داشت که ذخایر و بسیاری خزاین و اموال اسفاریز بنام شایسته پیش او بود. مرداویج وقتی سپاه و اموال اسفاریز را بدست آورد، در حدود قزوین بطرف راهی که اسفاریز رفته بود مترصد بود تا از کار وی آگاه شود که سوی کدام ولایت رفته و بکدام قلعه پناه برده است. در راه سوی همین قلعه رفت و در یکی از دره‌ها سپاهی اندک بدید و یاران خود را بسوی آنها فرستاد که خبر بیارند و آنها اسفاریز بنام شایسته را با گروه کمی از غلامانش بیافتند که آهنگ قلعه داشت تا اموالی را که در آنجا داشت برگردد و از دیلم و گیل سپاه فراهم کند و بجنگ مرداویج بن زیار باز گردد. او را پیش مرداویج آوردند و همین که چشمش بدو افتاد فرود آمد و هماندم او را سر برید.

مردان دیلم و گیل رو سوی مرداویج آوردند که با سپاه خویش گشاده دستی و بخشش میکرد و مردم که شنیدند او بسپاه مقرر می‌دهد، از همه شهرها سوی وی آمدند و سپاهش بزرگ شد و کارش استواری گرفت و آن ولایت که داشت برای او بس نبود و اموال آنجا بسپاهانش نمیرسید. پس سرداران خود را سوی قم و کرج ابن ابی‌دلف و برج و همدان و ابهر و زنجان پراکنده کرد. از جمله خواهر زاده خود را با سپاه فراوان با گروهی از سرداران و کسان خود سوی همدان فرستاد که سپاه سلطان به سالاری ابو عبدالله محمد بن خلف دینوری سرمانی آنجا بود و خفیف غلام ابی‌اله‌جاء عبدالله بن حمدان با گروهی از سرداران سلطان با وی بودند و با دیلمان جنگهای پیاپی و بر خوردهای بسیار داشتند.

مردم همدان یاران سلطان را کمک کردند و از مردان مرداویج از دیلم و گیل گروه بسیار در حدود چهار هزار کس کشته شد. خواهر زاده مرداویج نیز که سالار سپاه بود و ابی‌الکرادیس پسر علی بن عیسی طلحی نام داشت و از سرداران بزرگ مرداویج بود کشته شد و دیلمان بسختی سوی مرداویج فراری

شدند و چون خبر بدو رسید و خواهرش از غم مرگ فرزندی بنا لید بسا سپاه از ری برفت تا بشهر همدان بدروازه معروف بیاب الاسد فرود آمد. دروازه را باب الاسد از آنرو گفتند که آنجا بر تپه ای بر راه ری و خراسان يك شیر سنگی بود بسیار تنومند همانند گاوی بزرگ یا شتری خفته و درست چون شیر مینمود، تا وقتی انسان بدان نزدیک شود و بداند که سنگی است که بخوبی همانند شیر تراشیده اند. مردم همدان از اسلاف خود نقل میکردند که اسکندر پسر فیلیس هنگام بازگشت از خراسان و سیر هند و چین و دیار دیگر همدان را بساخت و این شیر را طلسم شهر و باروی آن نهاد بنا بر این ویرانی شهر و فزای مردم و خرابی بارو و کشتار اهل شهر وقتی رخ میدهد که این شیر را بشکنند و از جایی که هست بیفکنند و این کار بدست دیلم و گیل خواهد بود. مردم همدان سپاهیان و رهگذران و جوانان ماجراجوی خود را از افکندن این شیر یا شکستن آن مانع میشدند و بسبب بزرگی و سختی سنگ، افکندن آن جز با گروه بسیار میسر نبود. سپاهی که مرداویج با خواهر زاده خود سوی همدان فرستاده بود، بر این دروازه فرود آمده بودند و پیش از جنگ با یاران سلطان در این صحرا پراکنده بودند و چنانکه گویند شیر را بیفکندند که بشکست و حادثه چنان شد که بگفتیم و این از رفتار ماجراجویان دیلم بود. وقتی مرداویج بیامد و بر این دروازه فرود آمد و قتلگاه یاران خود را بدید و بیاد آورد که مردم همدان خواهر زاده اش را کشته اند بسختی خشمگین شد و میان او و مردم همدان تصادمی سخت خونین بود. آنگاه همدانیان پس رفتند زیرا یاران سلطان پیش از آن آنها را رها کرده و رفته بودند. بروز اول بگفته آنها که از شمار خبر یافته و برای ما نقل کرده اند دست کم قریب چهل هزار کس از آنها که سلاح گرفته و پیکار کرده بودند کشته شد. آنگاه سه روز تمام شمشیر در مردم نهاد و آتش زد و اسیر گرفت. آنگاه بروز سوم باقیمانده را امان داد و شمشیر بر گرفت و بانگ انداخت تا پیران شهر و گوشه گیران سوی وی روند.

مردم وقتی بانگ بشنیدند امید گشایش یافتند و از جمله پیران و گوشه... گیران و پیوستگان نشان آنها که توانستند سوی مصلی رفتند. میر غضب مرداویج که سقطی نام داشت پیش او رفت و فرمان او را درباره جماعت پرسید. فرمان داد که دیلم و گیل با زوبین و خنجر دور آنها را بگیرند و همه را بکشند. مردان دیلم دور آنها را گرفتند و همه را کشتند و به پیش رفتگان پیوستند. آنگاه یکی از سرداران خود را که ابن‌علان قزوینی نام داشت و ملقب بخواجه بود (مردم خراسان وقتی خواهند کسی را بزرگ دارند او را خواجه نامند) با سپاهی سوی شهر دینور فرستاد که از همدان تا آنجا سه روز راه است. خواجه با شمشیر به دینور درآمد و بروز اول بگفته آنها که کمتر گفته‌اند هفده هزار کس از مردم آنجا بکشت و آنها که بیشتر گفته‌اند گویند بیست و پنج هزار کس بکشت. مردی ابن‌مشاد نام با گوشه گیران و صوفیان و زاهدان پیش او رفت و قرآنی بدست داشت که آنرا کشوده بود و به ابن‌علان معروف بخواجه گفت «ای پیر، از خدا بترس و شمشیر از این گروه مسلمانان بردار، زیرا گناه و جنایتی نکرده‌اند که سزاوار چنین رفتار باشند.» ابن‌علان بگفت تا قرآن را از او بگیرند و با آن بصورت وی زد. آنگاه بگفت تا سرش را ببریدند و خون و مال و ناموس هدر کرد و اسیر بسیار گرفت. سپاه مرداویج با کشتار و غارت تا محل معروف به شجرتین سرحد ولایت جیل و ولایت حلوان که مجاور عراق است و مابین ولایت طور و مطامیر و مرج قلعه است پیش راند و اموال بسیار بنمیمت گرفت آنگاه پس آمد. در بازگشت نیز غارت و کشتار کرد و اسیر گرفت و جوانان را بغلامی برد. از ولایت دینور و قرماسین و زبیدیه تا آنجا که رفتند از دختر و پسر بگفته آنها که کمتر گفته‌اند پنجاه هزار و بگفته بیشتر یکصد هزار اسیر گرفتند. وقتی این کارها بسر رفت و اموال و غنایم را پیش او فرستادند همه را باجمعی از سرداران و گروهی از سپاهیان خود به اصفهان فرستاد که آنجا را بگیرند و آرزوقه و علوفه برای آنها فراهم آمد و

قصرهای احمد بن عبدالعزیز ابن ابی دلف عجللی را برای آنها آماده کردند و برای مرداوینج بستانها و باغها مهیا شد و گلهای گونه گون برسم خاندان عبدالعزیز برای او بکاشتند.

آنگاه مرداوینج به اصفهان رفت و با پنجاه هزار سپاه و بقولی چهل هزار آنجا فرود آمد، و این بجز آن سپاهیان بود که به ری و قم و همدان و دیگر ولایتها داشت. و چنان شد که جمعی از سرداران و سپاهیان خود را با ابوالحسن محمد بن وهبان فضیلی بفرستاد و همین فضیلی بود که از سلطان امان خواست. پس از آن سوی محمد بن رائق رفت که پیش از ورود به شام و جنگ با محمد بن طغج اخشید در رقه از دیار مصر اقامت داشت و رافع قرمطی که از سرداران ابن رائق بود با فضیلی حیلہ کرد و میان او و سپاهش جدایی انداخت و او را در فرات غرق کرد و این بنزدیک میدات مالک بن طوق بود و ما خبر او را با حیلہ ای که در کارش کردند و آن مدت که در آب ببند بود تا برون آمد و پس از آن کشته شد، در کتاب اوسط در ضمن اخبار محمد بن رائق آورده ایم.

ابن وهبان با سپاه خود از راه مناذر و تستر و ایذه بولایت اهواز رفت و آن ناحیه را بگرفت و خراج آنرا فراهم کرد و پیش مرداوینج فرستاد. آنگاه مرداوینج گردن فرازی کرد و سپاه و اموال او بسیار شد و تختی از طلا پیا کرد که جواهر نشان بود و حیه و تاجی از طلا برای او آماده کردند و در این کار اقسام جواهر بکار بردند. وی در باره تاج ایرانیان و شکل آن پرسیده بود که برای او تصویر کردند و تاج انوشیروان پسر قباد را برگزید.

دیران و اطرافیان نش که رندان و زیرکان جهان بودند به او گفته بودند که پرتو ستارگان بولایت اصفهان می افتند و در آنجا دیانتی پدید می آید و تخت پادشاهی در آنجا پیا میشود که گنجهای دنیا برای او فراهم میشود و پادشاهی که این ملک دارد دو پایش زرد است و فلان و بهمان صفت دارد و مدت پادشاهی چنان و چندان

است و پس از او چهل کس از فرزندان وی پادشاهی رسند و در بارهٔ زمان و حدود این مسائل چیزها گفتند که دل بدان داد و فریفتهٔ آن شد و چنان وانمود که زردپائی که پادشاه جهان میشود هم اوست .

از جملهٔ ترکان چهل هزار کس داشت که غلام خاص وی بودند بجز امیران و ترکان دیگر که جز و سپاهیان نباش بودند و با آنها رفتار بد داشت و بسیار کس میکشت، بدین جهت برای کشتن او کار کردند و سوگند خوردند. وی آهنگ دارالسلام داشت و میخواست مملکت را بگیرد و همه شهرهای اسلام را در شرق و غرب که بدست بنی عباس و دیگران بود بیاران خود دهد کسان خود را در بغداد خانه‌ها به تیول داده بود و شك نداشت که کار بدست او می افتد و مملکت از آن او میشود .

يك روز بشكار رفت و بسیار خرسند و بانشاط بود و چون بیامد همچنان بود و در قصر احمد بن عبدالعزیز بن ابی دلف عجلی در اصفهان بحمام رفت و غلامی بنام بجکم که از بزرگان ترك و غلامان خاص بود باسه تن از بزرگان ترك که یکی از آنها توزون بود بحمام رفتند و او را کشتند. ابن توزون همان بود که پس از بجکم تدبیر کار ملك بدست او افتاد. بجکم و همراهانش از حمام برون آمدند. وی قبلاً قصد خود را بترکان خیر داده بود و از همه سپاه فقط آنها آماده بودند و با شتاب سوار شدند و این بسال سیصد و بیست و سه بروزگار خلافت الراضی بود و چون بانگ بر آمد سپاه پراکنده شد و مردم همدیگر را غارت کردند. خزاین و اموال چپاول شد. آنگاه گیلان و دیلمان بخود آمدند و فراهم شدند و رای زدند و گفتند اگر چنین پراکنده باشیم و سالاری نداشته باشیم که اطاعت او کنیم نابود خواهیم شد، و همسخن شدند که با وشمگیر برادر مرداویج بیعت کنند. وشمگیر بمعنی گیرنده است و معنی مرداویج مرد آویز است مرداویج نیز نویسند، آنگاه از آن پس که بسیاری سپاه پراکنده شده بود با وشمگیر بیعت کردند و او بسیاری از آن

مال که بجا مانده بود بر آنها بخش کرد و نیکی کرد. پس از آن با سپاه خویش به ری رفت و آنجا فرود آمد. بجکم ترك نیز با ترکان برفت و آهنگ آن داشتند که خویشان را از ترکان برهانند. آنگاه سوی دینور رفت و خراج آنجا را بگرفت و مال بسیار بچنگ آورد، از آنجا سوی نهر روان رفت که تا مدینه السلام کمتر از دوروز راه است و نامه پیش الراضی فرستاد که غلامان سرائی و غلامان اطاقی بر او چیره بودند و از بیم آنکه مبادا بجکم بر دولت تسلط یابد نگذاشتند سوی پایتخت رود و چون بجکم از رفتن پایتخت ممنوع شد سوی واسط پیش محمد ابن رائق رفت که در آنجا مقیم بود. ابن رائق او را تقرب داد و احترام کرد. کار بجکم نیرو گرفت و مردان فراهم آورد و ابن رائق زبون او شد و کارش چنان شد که معروف است و در کتابهای سابق خود یاد کرده ایم از نهبان شدن او و رفتن بجکم بالراضی سوی موصل و دیار بنی حمدان و دیار ربیع که علی بن خلف بن طیب نیز با آنها بود و قیام محمد بن رائق در بغداد و همدلی غلام با او و رفتنش بخانه سلطان و کشتن ابن بدد سیرافی و برون شدنش از پایتخت با گیلان و قرقمطیانی که طرفدارانش بودند چون رافع و عماره و دیگران و رفتنش بدیار مصر و اقامتش در رقه و با آنچه میان او و نهیره گذشت و پیوستن یانس مونسی بجمع او و رفتنش سوی سپاه قنسرین و عواصم و برون راندن طریف سکری از آنجا و تسلط او بر دربند شام.

و در کتاب اوسط (که این کتاب دنبال آنست و اوسط دنبال کتاب و اخبار الزمان و من أباده الحدثان من الامم الماضية والاجيال الخالیه و الممالک الدائرة است) کارهای او را و پیکاری که با محمد بن طغج اخشید در عریش از قلمرو مصر داشت و شکستی که خورد و باز گشتنش سوی دمشق و اینکه برادر محمد بن طغج اخشید را در لجون از قلمرو اردن بکشت و آنچه پیش از جنگ عریش میان او و عبدالله بن طغج بود و سردارانی که همراه ابن طغج بودند و از او جدا شدند و کسانی

از آنها که امان خواستند چون محمد بن تکین خاصه و تکین خاقانی غلام خاقان مفلحی و دیگران و جز این از اخبار او و اخبار کسان دیگر همه را آورده ایم و خبر کشته شدن طریف سکری را پدر طرسوس که بسال سصد و بیست و هشت بود و حکایت او را با ثمیلیان که غلامان ثمیل خادم بودند یاد کرده ایم و حاجت بتکرار مفصل آن در این کتاب نیست .

و این تفصیل که از اخبار دیلم و گیل و کار اسفار بن شیرویه و مرداویج آوردیم بمناسبت سخن از خاندان ابی طالب و کار حسن بن قاسم حسنی داعی صاحب طبرستان و کشته شدن او و خبر حسن بن علی حسنی اطروش بود .

مسعودی گوید دیگر حوادث و اتفاقات روزگار خلیفگان و شاهان مذکور را در دو کتاب خودمان اخبار الزمان و اوسط آورده ایم و در این کتاب شمه ای آوردیم که خواننده را کفایت کند .

تألیف این کتاب در این هنگام که جمادی الاول سیصدوسی و شش است بسر رسید و ما به فسطاط مصریم و ابوالحسن احمد بن بویه دیلمی ملقب به معز الدوله بر کار دولت و پایتخت تسلط دارد و برادرش حسن بن بویه فرمانروای ولایت اصفهان و ناحیه اهواز و ولایتهای دیگر است و لقب رکن الدوله دارد و برادر بزرگشان علی بن بویه ملقب به عمید الدوله که سالار و بزرگ آنهاست بسر زمین فارس مقیم است و آنکه کار المطیع را بدست دارد احمد بن بویه معز الدوله است که بسر زمین بصره با بریدیان پیکار دارد ، و چنانکه خبر میرسد مطیع نیز با اوست .

در این کتاب اندکی بنشانه بسیار آوردیم ، و خبر کم را نمونه خبرهای مهم نهادیم و در هر یک از کتابها چیزها آوردیم که در دیگری نیاوردیم مگر آنچه نمیشد نگفت و نقل آن بحکم ضرورت بود و اخبار مردم هر روزگار را با حادثه ها که بوده است و اتفاقاتی که شده است تا این روزگار یاد کرده ایم ، بعلاوه آنچه در همین کتاب در باره خشکی و دریا و آباد و بایر آن و سرگذشت شاهان و اخبار

اقوام آورده ایم .

همه آنچه در این کتاب آورده ایم دانستن آن برای اهل درایت بایسته است که از ندانستن آن معذور نباشند . هر که بابهای این کتاب را بشمارد اما هر باب را بدقت نخواند حقیقت آنچه را گفتیم نداند و قدر علم را نشناسد که آنچه را در این کتاب هست بسالهای دراز با کوشش و رنج بسیار و سفرهای مکرر و گردش ولایت‌های شرق و غرب و بسیاری ممالک غیر مسلمان فراهم آورده ایم . پس هر که این کتاب ما را بخواند بدیده‌محبت در آن نگرود و بزرگی کند و خطاهائی را که از تغییر ناسخ و تحریف نویسنده در آن آمده اصلاح کند در باره من نسبت علم و حرمت ادب و لوازم درایت رادعایت کند که کار من در نظم و تألیف این کتاب چون کسی بوده که گوهرهای پراکنده گونه‌گون یافته و آنرا برشته‌ای کشیده و جویندگان را عقدی گرانبها فراهم آورده است .

و هر که برای کتاب بنگرد بداند که در ضمن آن مذهبی را یاری ندادم و از گفته‌ای طرفداری نکردم و در باره مردم جز اخبار نکو نیاوردم و چیزهای دیگر را یاد نکردم .

اکنون باب دوم مختصر تاریخ را که در آغاز این کتاب وعده داده ایم یاد میکنیم و از خدا کمک میخواهیم و تکیه بر او میکنیم .

ذکر دومین مختصر تاریخ از هجرت تا این روزگار

یعنی جمادی الاولی سال سیصدوسی و شش که در اثنای آن کتاب حاضر راسر برده ایم .

در قسمت گذشته این کتاب بابی بتاریخ جهان و پیمبران و شاهان تا مولد پیمبر ما محمد (ص) و مبعث تا هجرت او اختصاص دادیم . پس از آن هجرت تا وفات او را با روزگار خلیفگان و شاهان تا وقت حاضر طبق حساب و مندرجات کتب سرگذشت و تاریخ که از علاقه‌مندان اخبار خلیفگان و شاهان بجاست یاد کردیم و در این زمینه از گفته منجمان که در کتابهای زیج در باره تاریخ هست چیزی نگفتیم اکنون در این باب مطالبی را که در کتب زیج‌ستارگان مر بوط به این دوران یعنی از هجرت تا این روزگار هست یاد میکنیم که فایده کتاب بیشتر شود و اختلاف مورخان را از اخباری و منجم با موارد اتفاقشان بهتر توان دانست . آنچه در کتابهای زیج در این مورد یافته‌ایم اینست که آغاز تاریخ از روز جمعه اول محرم سال اول ترویج بود و این بروز شانزدهم تموز سال نهصدوسی و سوم ذوالقرنین بود و هجرت پیمبر صلی الله علیه وسلم از مکه بمدینه دو ماه و هشت

روز از این سال رفته بود و تا هنگام وفات اوصلی الله علیه وسلم نه سال و یازده ماه و بیست و دوروز در آنجا مقیم بود که مجموع آن میشود ده سال و دو ماه .
 خلافت ابوبکر صدیق رضی الله عنه دو سال و سه ماه و هشت روز بود که میشود دوازده سال و پنج ماه و هشت روز .

خلافت عمر بن خطاب رضی الله عنه ده سال و شش ماه و نوزده روز بود که میشود بیست و دو سال و یازده ماه و بیست و پنج روز .
 شوری پس از عمر سه روز بود که میشود بیست و دو سال و یازده ماه و هیجده روز .

خلافت عثمان بن عفان رضی الله عنه یازده سال و یازده ماه و نوزده روز بود که میشود سی و چهار سال و یازده ماه و هفده روز .
 خلافت علی بن ابی طالب رضی الله عنه چهار سال و هفت ماه بود که میشود سی و نه سال و هشت ماه و هفده روز .

تا بیعت معاویه بن ابی سفیان شش ماه و سه روز بود که میشود چهل سال و دو ماه و بیست روز .

معاویه بن ابی سفیان نوزده سال و سه ماه و بیست و پنج روز بود که میشود پنجاه و نه سال و شش ماه و بیست و پنج روز .

خلافت یزید بن معاویه سه سال و هشت ماه بود که میشود شصت و سه سال و دو ماه و پانزده روز .

خلافت معاویه بن یزید بن معاویه سه ماه و بیست و دو روز بود که میشود شصت و سه سال و شش ماه و هفت روز .

خلافت مروان بن حکم چهار ماه بود که میشود شصت و سه سال و ده ماه و هفت روز .

عبدالله بن زبیر هشت سال و پنج ماه بود که میشود هفتاد و دو سال و سه ماه و

هفت روز .

عبدالملك مروان تا وقتی ابن زبیر کشته شد يك سال و دو ماه و شش روز بود که میشود هفتاد و سه سال و پنج ماه و ده روز.

ذکر روزگار بنی مروان بن حکم

عبدالملك مروان بن حکم ده سال و چهار ماه و پنج روز .

ولید بن عبدالملك نه سال و نه ماه و بیست روز .

سلیمان بن عبدالملك دو سال و هفت ماه و بیست روز .

عمر بن عبدالعزیز بن مروان دو سال و پنج ماه و سیزده روز .

یزید بن عبدالملك چهار سال و يك روز .

هشام بن عبدالملك نوزده سال و هشت ماه و هفت روز که میشود صد سال و

چهارده سال و سه ماه و شش روز.

ولید بن یزید بن عبدالملك تا وقتی کشته شد يك سال و دو ماه و بیست روز

که میشود یکصد سال و بیست و پنج سال و پنج ماه و بیست و هفت روز و پس از

کشته شدن او دو ماه و بیست و پنج روز آشوب بود که میشود یکصد سال و بیست

و پنج سال و هشت ماه و بیست و دو روز .

یزید بن عبدالملك دو ماه و هفت روز که میشود یکصد و بیست و پنج سال و

یازده ماه و يك روز.

ابراهیم بن ولید بن عبدالملك تا وقتی خلع شد دو ماه و یازده روز که میشود

یکصد و بیست و شش سال و يك ماه و دوازده روز .

مروان بن محمد تا وقتی کشته شد پنج سال و دو ماه که میشود یکصد سال

و سی و يك سال و سه ماه و دوازده روز.

ذکر خلیفگان بنی عباس

ابوالعباس عبدالله بن محمد. چهار سال و هشت ماه و دو روز که میشود یکصد و سی و پنج سال و یازده ماه و چهارده روز، و تا انجام بیعت منصور چهارده روز که میشود یکصد و سی و پنج سال و یازده ماه و بیست و هشت روز.

ابو جعفر عبدالله بن محمد بن منصور یازده سال و یازده ماه و هشت روز که میشود یکصد و پنجاه و هفت سال و یازده ماه و شش روز، و تا وقتی خبر به مهدی رسید دوازده روز که میشود یکصد و پنجاه و هفت سال و یازده ماه و هجده روز. مهدی ده سال و یک ماه و پنج روز که میشود یکصد و هشتاد و شش سال و سیزده روز و تا وقتی خبر به هادی رسید هشت روز که میشود یکصد و شصت و هشت سال و یک ماه و یک روز.

هادی یک سال و یک ماه و پانزده روز که میشود یکصد و شصت و نه سال و دو ماه و شانزده روز.

رشید بیست و سه سال و دو ماه و شانزده روز که میشود یکصد و نود و دو سال و پنج ماه و سه روز. و تا وقتی خبر به پسرش امین رسید دوازده روز که میشود یکصد و نود و دو سال و پنج ماه و پانزده روز.

امین تا وقتی خلع و حبس شد سه سال و بیست و پنج روز که میشود یکصد و نود و پنج سال و شش ماه و ده روز، و دو روز مجبوس ماند که میشود یکصد و نود و پنج سال و شش ماه و دوازده روز، و از وقتی که از حبس درآمد و با او بیعت کردند تا وقتی که جنگ کرد و محاصره شد و کشته شد یکسال و شش ماه و سیزده روز. مأمون بیست سال و پنج ماه و بیست و دو روز که میشود دو بیست و هفده سال و شش ماه و نوزده روز.

معتصم هشت سال و هشت ماه و دو روز که میشود دویست و بیست و شش سال و دو ماه و نوزده روز.

واثق پنج سال و نه ماه و پنج روز که میشود دویست و سی و یک سال و یازده ماه و بیست و چهار روز.

متوکل چهارده سال و نه ماه و هفت روز که میشود دویست و چهل و شش سال و نه ماه و یک روز.

منتصر ششماه که میشود دویست و چهل و هفت سال و سه ماه و یک روز، و تا وقتی مستعین بمدينة السلام در آمد دو سال و نه ماه و سه روز که میشود دویست و پنجاه سال و چهار روز و تا وقتی در سامره با معتز بیعت کردند ده روز که میشود دویست و پنجاه سال و چهار روز و تا وقتی بنام معتز خطبه خوانده شد یازده ماه و بیست روز که میشود دویست و پنجاه و یک سال و چهار روز و تا وقت خلع معتز سه سال و شش ماه و بیست و سه روز که میشود دویست و پنجاه و چهار سال و ششماه و بیست و هفت روز و تا وقت بیعت مهتدی دو روز که میشود دویست و پنجاه و چهار سال و هفت ماه. مهتدی یازده ماه و هیجده روز که میشود دویست و پنجاه و پنج سال و شش ماه و هفده روز.

معتد نه سال و نه ماه و دو روز که میشود دویست و هشتاد و هشت سال و سه ماه و بیست و دو روز.

مکنفی شش سال و شش ماه و بیست روز که میشود دویست و هفتاد و چهار سال و ده ماه و دوازده روز.

مقتدر تا به وقت خلع بیست و یک سال و دو ماه و پنج روز که میشود سیصد و شانزده سال و نوزده روز.

ابن معتز تا به وقت خلع دو روز که میشود سیصد سال و شانزده ماه و بیست و یک روز.

مقتدر تا وقتی کشته شد سه سال و نه ماه و هشت روز که میشود سیصد و نوزده سال و نه ماه و نه روز.

قاهر تا وقتی خلع شد يك سال و ششماه و ده روز که میشود سیصد و بیست و يك سال و چهار ماه و نه روز.

راضی شش سال و یازده ماه و هشت روز که میشود سیصد و هیجده سال و سه ماه و هفده روز.

متقی سه سال و نه ماه و هفده روز که میشود سیصد و دو سال و يك ماه و سه روز. مستکفی يك سال و سه ماه و این میشود سیصد و سی و سه سال و چهار ماه و سه روز. المطیع الله تا اول جمادی الاولی سال سیصد و سی و شش دو سال و هشت ماه و پانزده روز که میشود سیصد و سی و پنج سال و چهار ماه سه شب کم.

مسعودی گوید: سالها هجری قمری است. تقویم قمری با تقویم مورخان و سرگذشت نویسان از لحاظ ایام و ماهها تفاوت دارد و بنای ما در این قسمت که از تاریخ هجرت تا کنون یاد کردیم بر مندرجات کتابهای زیج است که اهل این فن وقتها را چنین تنظیم کرده اند و بر آن تکیه دارند. آنچه در اینجا نقل کردیم از زیج ابو عبدالله محمد بن جابر بنانی و دیگر زیجهای این روزگار است. اکنون آنچه را در باره تاریخ از هجرت تا وقت حاضر در این کتاب آورده ایم بتفصیل در این باب نقل میکنیم که طالبان آسان بدان دسترس توانند یافت و از مطالب زیجها که نقل کردیم دور نباشد.

بنزد اهل سیرت و خبر و محدثان محقق است که پیمبر صلی الله علیه و سلم چهل ساله بود که مبعوث شد و سیزده سال در مکه اقامت داشت و بسال دهم هجرت فرمود و شصت و سه سال داشت که وفات یافت.

تاریخ سالهای خلافت

ابوبکر دو سال و سه ماه و ده روز
 عمر بن خطاب ده سال و شش ماه و چهار شب.
 عثمان بن عفان دوازده سال هشت روز کم.
 علی بن ابی طالب چهار سال و نه ماه و هشت شب.
 حسن بن علی ششماه و نه روز.
 معاویه بن ابی سفیان نوزده سال و هشت ماه و بیست و پنج روز.
 یزید بن معاویه سه سال و شش ماه هشت روز کم.
 معاویه بن یزید یک ماه و یازده روز.
 مروان بن حکم هشت ماه و پنج روز.
 عبدالملک بن مروان بیست و یک سال و یک ماه و نیم.
 ولید بن عبدالملک نه سال و هشت ماه و دو روز.
 سلیمان بن عبدالملک دو سال و هشت ماه و پنج روز.
 عمر بن عبدالعزیز دو سال و پنج ماه و پنج روز.
 یزید بن عبدالملک چهار سال و دو ماه و دو روز.
 هشام بن عبدالملک نوزده سال و هفت ماه و یازده شب.
 ولید بن یزید یک سال و دو ماه و بیست و دو روز.
 یزید بن ولید پنج ماه و دو شب.
 مروان بن محمد پنج سال و ده روز.
 عبدالله بن محمد سفاح چهار سال و نه ماه.
 منصور بیست و دو سال ، نه شب کم.
 مهدی ده سال و یک ماه و پانزده روز.

هادی يك سال و سه ماه.

رشید بیست و سه سال و شش ماه.

امین چهار سال و شش ماه.

مأمون بیست و يك سال تمام.

معتصم هشت سال و هشت ماه.

واثق پنج سال و نه ماه و بیست و سه روز.

متوکل چهارده سال و نه ماه و نه شب.

منصور شش ماه.

مستعین سه سال و هشت ماه.

معنز چهار سال و شش ماه.

مهتدی یازده ماه.

معمد بیست و سه سال.

معتضد نه سال و نه ماه و دو روز.

مکتفی شش سال و هفت ماه و بیست و دو روز.

مقتدر بیست و چهار سال و یازده ماه و شانزده روز.

قاهر يك سال و شش ماه و شش روز.

راضی شش سال و یازده ماه و هشت روز.

متقی سه سال و یازده ماه و بیست و سه روز.

مستکفی يك سال و سه ماه.

مطیع تا اول جمادی الاولی سال سیصد و سی و شش يك سال و هشت ماه و

پانزده روز.

و ما از خداوند تعالی امیدواریم که ما را عمر و زندگی بخشد تا حوادثی

را که بروزگار آنها رخ میدهد و درآینده دولت آنها هست بر این کتاب بیفزاییم.

این مختصر تاریخ از هجرت تا وقت حاضر یعنی جمادی الاولی سال سیصد و سی و شش است و در این کتاب هر چه را دو گروه گفته اند بیاوردیم تا فهم آن برای علاقمندان دشوار نباشد ان شاء الله تعالی

تاریخ از مولد پیمبر تا کنون معلوم است و هم از مبعث تا وفات معین است و صاحبان درایت از این کتاب توانند دانست. قرار مردم بر اینست که آغاز تاریخ از هجرت است، چنانکه در کتابهای سابق خود حکایت مشورت عمر را با کسان هنگامی که حوادثی رخ داده بود و میباید مضبوط بماند آورده ایم با آنچه هر گروه از مردم گفتند، و اینکه او بگفتار علی بن ابی طالب رضی الله عنه کار کرد که هجرت پیمبر آنوقت که سرزمین شریک را ترک فرمود آغاز تاریخ باشد و این بسال هفده یا هیجده بود بر حسب اختلافی که هست و خدا بهتر داند.

ذکر نام کسانی که از آغاز اسلام تا بسال سیصد و سی و پنجم امارت حج داشته اند

مسعودی گوید: پیغمبر خدا (ص) مکه را در ماه رمضان سال هشتم هجرت بگشود و به مدینه بازگشت و عتّاب بن اسید بن ابی العیص بن امیه را بر مکه گماشت و او بسال هشتم با مردم حج کرد و بقولی آن سال مردم دسته دسته حج کردند و امیری نداشتند.

پس از آن بسال نهم ابوبکر صدیق رضی الله عنه با مردم به حج رفت و از مدینه با سیصد کس برون شد و پیغمبر خدا (ص) بیست قربانی با وی بفرستاد. پس از آن علی بن ابی طالب رضی الله عنه را بدنبال او فرستاد که در عرج بدورسید و سوره براءت را همراه داشت و روز قربان بنزدیک عقبه آنرا بخواند و ابوبکر حج کرد و یک روز پیش از ترویبه در مکه خطبه خواند و روز عرفه نیز در عرفات و روز قربان در منی خطبه خواند. پس از آن بسال دهم سید پیمبران رسول خدا

(ص) با مردم حج کرد و در همان سال وفات یافت.

پس از آن بسال یازدهم عمر بن خطاب و بسال دوازدهم ابو بکر صدیق و بسال سیزدهم عبدالرحمن بن عوف و بسال‌های چهاردهم و پانزدهم و شانزدهم و هفدهم و هیجدهم و نوزدهم و بیستم و بیست و یکم و بیست و دوم و بیست و سوم باز عمر بن خطاب با مردم حج کرد پس از آن وی در آخر ذی‌حجه کشته شد. و پس از آن بسال بیست و چهارم عبدالرحمن بن عوف و بسال بیست و پنجم عثمان عفان تا سال سی و چهارم با مردم حج کرد پس از آن بسال سی و پنجم عبدالله بن عباس بفرمان عثمان که محصور بود با مردم حج کرد پس از آن بسال سی و ششم باز عبدالله بن عباس با مردم حج کرد و بسال سی و هفتم علی بن ابی طالب، عبدالله بن عباس را به حج فرستاد و معاویه بن ابی سفیان نیز یزید بن شجره رهاوی را فرستاد که در مکه باهم بودند و بر سر امارت اختلاف کردند و هیچک بدیگری سلام نداد و سازش کردند که شیبۀ بن عثمان بن ابی طلحة بن عبدالله بن عبدالعزی بن عثمان بن عبدالدار جمعی پرده دار خانه با مردم نماز کند و او بکرد. پس از آن بسال سی و هشتم قثم بن عباس حاکم و بسال سی و نهم شیبۀ بن عثمان با مردم حج کرد. پس از آن بسال چهلیم که میان معاویه و حسن بن علی در بارۀ خلافت نزاع بود، مغیره بن شعبه بحکم نامه‌ای که از معاویه داشت با مردم حج کرد و گویند نامه را جعل کرده بود. پس از آن بسال چهل و یکم عتبۀ بن ابی سفیان و بسال چهل و دوم باز عتبۀ بن ابی سفیان و بسال چهل و سوم مروان بن حکم و بسال چهل و چهارم معاویه بن ابی سفیان و بسال چهل و پنجم مروان بن حکم و بسال چهل و ششم عتبۀ بن ابی سفیان و بسال چهل و هفتم باز عتبۀ بن ابی سفیان و بسال چهل و هشتم مروان بن حکم و بسال چهل و نهم سعید بن عاص و بسال پنجاهم یزید بن معاویه و بسال پنجاه و یکم معاویه بن ابی سفیان با مردم حج کردند. و بسال پنجاه و دوم و پنجاه سوم سعید بن عاص دو بار با مردم حج کرد پس از آن بسال پنجاه و چهارم مروان بن حکم و بسال

پنجاه و پنجم باز مروان بن حکم و بسال پنجاه و ششم عتبه بن ابی سفیان با مردم حج کردند و بسال پنجاه و هفتم و پنجاه و هشتم ولید بن عتبه دوبار با مردم حج کردند. پس از آن بسال پنجاه و نهم عثمان بن محمد بن ابی سفیان و بسال شصتم و شصت و یکم و شصت و دوم ولید بن عتبه بن ابی سفیان با مردم حج کرد پس از آن بسال شصت و سوم تا سال هفتاد و یکم عبدالله بن زبیر با مردم حج کرد پس از آن بسال هفتاد و دوم حجاج بن یوسف با مردم حج کرد که بمنی آمدند اما طواف کعبه نکردند پس از آن بسال هفتاد و سوم باز حجاج بن یوسف با مردم حج کرد و عبدالله ابن زبیر را بکشت، پس از آن بسال هفتاد و چهارم باز حجاج بن یوسف با مردم حج کرد پس از آن بسال هفتاد و پنجم عبدالملک بن مروان با مردم حج کرد پس از آن بسال هفتاد و ششم تا سال هشتادم ابان بن عثمان بن عفان و بسال هشتاد و یکم سلیمان بن عبدالملک بن مروان و بسال هشتاد و دوم باز ابان بن عثمان بن عفان با مردم حج کردند پس از آن بسال هشتاد و سوم تا سال هشتاد و پنجم اسماعیل ابن هشام بن ولید بن مغیره مخزومی با مردم حج کرد پس از آن بسال هشتاد و ششم عباس بن ولید بن عبدالملک و بسال هشتاد و هفتم عمر بن عبدالعزیز بن مروان و بسال هشتاد و هشتم ولید بن عبدالملک و بسال هشتاد و نهم عمر بن عبدالعزیز و بسال نودم باز عمر بن عبدالعزیز پس از آن بسال نود و یکم ولید بن عبدالملک و بسال نود و دوم عمر بن عبدالعزیز و بسال نود و سوم عثمان بن عبدالملک و بقولسی عبدالعزیز بن ولید بن عبدالملک و بسال نود و چهارم مسلمة بن عبدالملک با مردم حج کرد و بسال نود و پنجم بشر بن ولید بن عبدالملک با مردم حج کردند. پس از آن بسال نود و ششم ابوبکر محمد بن عمرو بن حزم با مردم نماز کرد. پس از آن بسال نود و هفتم سلیمان بن عبدالملک و بسال نود و هشتم عبدالعزیز بن عبدالله بن خالد بن اسید بن ابی العیص بن امیه و بسال نود و نهم ابوبکر محمد بن عمرو بن حزم و بسال صد باز ابوبکر و بسال صد و یکم عبدالعزیز بن عبدالله امیر مکه و

بسال صد و دوم عبدالرحمن بن ضحاک فهری و بسال صد و سوم و صد و چهارم
 عبدالله بن کعب بن عمیر بن سبع بن عوف بن نصر بن معاویة نصری و بسال صد و پنجم
 ابراهیم بن هشام بن اسماعیل مخزومی و بسال صد و ششم هشام بن عبدالملک و بسال صد
 و هفتم تا سال صد و دوازدهم ابراهیم بن هشام مخزومی و بسال صد و سیزدهم سلیمان
 ابن هشام بن عبدالملک و بسال صد و چهاردهم خالد بن عبدالملک بن حارث بن حکم بن
 عاص بن امیه و بسال صد و پانزدهم محمد بن هشام بن اسماعیل بن ولید بن مغیره و
 بسال صد و شانزدهم ولید بن یزید بن عبدالملک که ولیعهد بود و بسال صد و هفدهم
 خالد بن عبدالملک بن حارث بن حکم بن ابی العاص و بقولی مسلمة بن عبدالملک و
 بسال صد و هیجدهم محمد بن هشام بن اسماعیل و بسال صد و نوزدهم ابوشاکر
 مسلمة بن هشام بن عبدالملک و بقولی مسلمة بن عبدالملک و بسال صد و بیستم محمد
 ابن هشام بن اسماعیل و بسال صد و بیست و یکم تا سال صد و بیست و چهارم محمد بن
 اسماعیل و بسال صد و بیست و پنجم یوسف برادرزاده حجاج بن یوسف و بسال صد و
 بیست و ششم عمر بن عبدالله بن عبدالملک و بسال صد و بیست و هفتم عبدالعزیز بن
 عمر بن عبدالعزیز و بسال صد و بیست هشتم باز عبدالعزیز بن عمر بن عبدالعزیز و
 بسال صد و بیست و نهم عبدالواحد بن سلیمان بن عبدالملک بن مروان با مردم حج
 کردند. در این سال ابو حمزه مختار بن عوف خارجی از قوم ازد که بلقب طالب الحق
 معروف بود خروج کرده و در مراسم ایستاده بود و مردم با او سخن گفتند تا عبدالواحد
 بیامد و با مردم نماز کرد و بمنزل خویش رفت. پس از آن بسال صد و سی ام محمد بن
 عبدالملک بن مروان با مردم حج کرد، پس از آن بسال صد و سی و یکم ولید بن عروة بن
 محمد بن عطیة سعدی بحکم نامه ای که از زبان عموی خود عبدالملک بن محمد جعل کرده
 بود با مردم حج کرد. عبدالملک والی حجاز بود و مروان بن محمد والی یمین بود.
 مسعودی گوید: این آخرین حج بنی امیه بود.

پس از آن بسال صد و سی و دوم، داود بن علی بن عبدالله بن عباس بن عبدالملک

و بسال صدوسی و سوم، زیاد بن عبیدالله بن عبدالله بن عبد مدان حارثی و بسال صدوسی و چهارم عیسی بن موسی بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس و بسال صدوسی و پنجم سلیمان بن علی بن عبدالله بن عباس و بسال صدوسی و ششم ابو جعفر منصور با مردم حج کردند و در همین سال با ابو جعفر منصور بیعت کردند پس از آن بسال صدوسی و هفتم اسماعیل بن علی بن عبدالله بن عباس و بسال صدوسی و هشتم فضل بن صالح ابن علی و بسال صدوسی و نهم عباس بن محمد بن علی و بسال صدو چهل و یکم باز ابو جعفر منصور و بسال صد و چهل و یکم صالح بن علی و بسال صد و چهل و سوم عیسی بن موسی بن محمد بن علی و بسال صد و چهل و چهارم باز ابو جعفر منصور و بسال صد و چهل و پنجم سری بن عبدالله بن حارث بن عباس ابن عبدالمطلب و بسال صد و چهل و ششم عبدالوهاب بن محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس و بسال صد و چهل و هفتم باز ابو جعفر منصور و بسال صد و چهل و هشتم جعفر بن ابی جعفر منصور و بقولی محمد بن ابراهیم امام و بقول دیگر خود منصور با مردم حج کردند. پس از آن بسال صد و چهل و نهم عبدالوهاب بن محمد ابن ابراهیم بن علی و بسال صد و پنجاهم عبدالصمد بن علی و بسال صد و پنجاه و یکم محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی و بسال صد و پنجاه و دوم باز ابو جعفر منصور و بسال صد و پنجاه و سوم مهدی محمد بن عبدالله منصور و بسال صد و پنجاه و چهارم محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی و بسال صد و پنجاه و پنجم عبدالصمد بن علی و بسال صد و پنجاه و ششم عباس بن محمد بن علی و بسال صد و پنجاه و هفتم ابراهیم بن یحیی بن محمد بن علی و بسال صد و پنجاه و هشتم باز ابراهیم بن یحیی و بسال صد و پنجاه و نهم یزید بن منصور ابن عبدالله بن شهیر بن یزید بن مثنوب حمیری و بسال صد و شصتم مهدی محمد بن منصور و بسال صد و شصت و یکم هادی موسی بن مهدی که ولیعهد بود با مردم حج کردند. پس از آن بسال صد و شصت و دوم ابراهیم بن جعفر بن ابی جعفر و بسال صد و شصت و سوم علی بن محمد بن مهدی و بسال صد و شصت و چهارم و شصت و پنجم صالح بن ابی

جعفر و بسال صدوشصت و ششم محمد بن ابراهیم بن محمد بن علی و بسال صدوشصت و هفتم ابراهیم بن یحیی بن محمد بن علی و بسال صدوشصت و هشتم علی بن محمد مهدی و بسال صدوشصت و نهم سلیمان بن ابی جعفر منصور و بسال صدو هفتادم هارون الرشید و بسال صدو هفتاد و یکم یعقوب بن منصور و بسال صدو هفتاد و دوم عبدالصمد بن علی و بسال صدو هفتاد و سوم هارون الرشید با مردم حج کردند، وی از سپاهگاه خود با احرام سوی مکه رفت . پس از آن بسال صدو هفتاد و چهارم تا سال هفتاد و نهم باز هارون الرشید و بسال صد و هشتادم موسی بن عیسی بن محمد بن علی و بسال صد و هشتاد یکم باز هارون الرشید و بسال صد و هشتاد و دوم موسی بن عیسی و بسال صد و هشتاد و سوم عباس بن موسی مهدی و بسال صد و هشتاد و چهارم ابراهیم بن مهدی و بسال صد و هشتاد و پنجم منصور بن مهدی و بسال صد و هشتاد و ششم هارون الرشید و بسال صد و هشتاد و هفتم عبدالله بن عباس بن محمد بن علی و بقولی منصور بن مهدی و بسال صد و هشتاد و هشتم باز هارون الرشید و بسال صد و هشتاد و نهم عباس بن موسی بن عیسی بن محمد بن علی و بسال صد و نودم موسی ابن محمد و بسال صد و نود و یکم عباس بن عبدالله بن جعفر بن ابی جعفر منصور و بسال صدو نود و دوم باز عباس بن عبدالله و بسال صدو نود و سوم داود بن عیسی بن محمد ابن علی و بسال صدو نود و چهارم علی بن رشید و بسال صد و پنجم داود بن عیسی بن موسی و بسال صدو نود و نهم محمد بن داود بن عیسی بن موسی بن محمد بن علی با مردم حج کردند و ابن افطس علوی به مکه هجوم برد و آنجا را بگرفت و محمد بن داود از آنجا بگریخت و مردم برون شدند و بدون امام به انجام مراسم قیام کردند و در مزدلفه ابن امطس بیامد و باقی مراسم حج را بسر برد. پس از آن بسال دو یستم ابواسحاق معتصم و بسال دو یستم و یکم اسحاق بن موسی بن عیسی بن محمد بن علی و بسال دو یست و دوم ابراهیم بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب رضی الله عنه با مردم حج کردند و ابراهیم نخستین طالبی بود که در اسلام با مردم حج کرد

ولی این را با غلبه انجام داد نه آنکه از طرف خلیفه‌ای بدان منصوب شده باشد. وی تباهی بسیار کرد. ابراهیم بن عبیدالله جمحی و کسان دیگر را در مسجد الحرام بکشت و یزید و محمد بن حنظله مخزومی و کسان دیگر از اهل عبادت را نیز بکشت. پس از آن بسال دویست و سوم عبدالله بن جعفر بن سلیمان بن علی و بسال دویست و چهارم عبیدالله بن عبدالله بن عباس بن علی بن ابی طالب که از جانب مأمون حکومت حرین داشت با مردم حج کرد.

پس از آن بسال دویست و پنجم باز عبیدالله بن حسن و بسال دویست و ششم و دویست و هفتم ابوعیسی بن رشید با مردم حج کردند. و بسال دویست و هشتم تا سال دویست و دهم صالح بن رشید با مردم حج کرد و زبیده نیز همراه او بود پس از آن بسال دویست و یازدهم اسحاق بن عباس بن محمد بن علی و بسال دویست و دوازدهم مأمون و بسال دویست و سیزدهم احمد بن عباس و بسال دویست و چهاردهم اسحاق ابن عباس بن محمد بن علی و بسال دویست و پانزدهم عبدالله بن عبیدالله و بسال دویست و شانزدهم باز عبدالله بن عبیدالله و بسال دویست و هفدهم سلیمان بن عبدالله بن سلیمان ابن علی و بسال دویست و هیجدهم باز سلیمان و بسال دویست و نوزدهم و بیستم و بیست و یکم صالح بن عباس بن محمد و بسال دویست و بیست و دوم محمد بن داود ابن عیسی بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس بن عبدالمطلب با مردم حج کردند و تا بسال دویست و بیست و ششم همچنان بود. پس از آن بسال دویست و بیست و هفتم جعفر متوکل بن معتصم بن رشید و بسال دویست و بیست و هشتم تا سال دویست و سی و پنجم محمد بن داود بن عیسی با مردم حج کردند. پس از آن بسال دویست و سی و ششم محمد منتصر بن متوکل با مردم حج کرد و مادر بزرگش شجاع نیز با او بود. پس از آن بسال دویست و سی و هفتم علی بن موسی بن جعفر بن منصور و بسال دویست و سی و هشتم تا سال دویست و چهل و یکم عبدالله بن محمد بن داود بن عیسی بن موسی بن علی بن عبدالله بن عباس با مردم حج کردند.

پس از آن بسال دویست و چهل و دوم عبدالصمد بن موسی بن محمد بن ابراهیم امام بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس و بسال دویست و چهل و پنجم تا سال دویست و چهل و هشتم محمد بن سلیمان بن عبدالله بن محمد بن ابراهیم امام با مردم حج کردند.

پس از آن بسال دویست و چهل و نهم عبدالصمد بن موسی بن محمد بن ابراهیم ابن محمد بن علی بن عبدالله و بسال دویست و پنجاهم جعفر بن فضل بن موسی بن عیسی ابن موسی ملقب به شاشات با مردم حج کردند و پس از آن بسال دویست و پنجاه و یکم اسماعیل بن یوسف علوی که از پیش یاد کردیم متعرض مردم شد و حج جز اندکی متوقف ماند زیرا اسماعیل در عرفات با گروه خود به حاجیان حمله برد و از مسلمانان بسیار کس بکشت تا آنجا که پنداشتند که شبانگاه با ننگ لبیک کشتگان شنیده میشد و تباهی او بزرگ بود. پس از آن بسال دویست و پنجاه و دوم کعب البقر محمد بن احمد ابن عیسی بن جعفر بن منصور و بسال دویست و پنجاه و سوم عبدالله بن محمد بن سلیمان ابن عبدالله رسی و بسال دویست و پنجاه و چهارم علی بن حسن بن اسماعیل بن عباس بن محمد بن علی و بسال دویست و پنجاه و پنجم باز علی بن حسن و بسال دویست و پنجاه و ششم باز کعب البقر محمد بن احمد بن عیسی بن جعفر بن منصور و بسال دویست و پنجاه و هفتم و پنجاه و هشتم فضل بن عباس بن حسن بن اسماعیل بن عباس بن محمد بن علی و بسال دویست و پنجاه و نهم و شصتم ابراهیم بن محمد بن اسماعیل بن جعفر بن سلیمان بن علی بن بریه و بسال دویست و شصت و یکم و شصت و دوم و شصت و سوم فضل بن عباس بن حسن بن اسماعیل بن عباس بن محمد بن علی با مردم حج کردند.

پس از آن از سال دویست و شصت و چهارم تا سال دویست و هفتاد و هشتم پانزده سال پیایی هارون بن محمد بن اسحاق بن موسی بن عیسی بن موسی بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس با مردم حج میکرد. پس از آن از سال دویست و هفتاد و نهم تا سال دویست و هشتاد و هفتم نه سال پیایی ابو عبدالله محمد بن عبدالله بن داود

ابن عیسی بن موسی با مردم حج میکرد. پس از آن بسال دویست و هشتاد و نهم فضل ابن عبدالملک بن عبدالله بن عباس بن محمد بن علی با مردم حج کرد و همچنان هر سال تا سال سیصد و پنجم با مردم حج میکرد. پس از آن بسال سیصد و ششم احمد ابن عباس بن محمد بن عیسی بن سلیمان بن محمد بن ابراهیم امام که برادر ام موسی هاشمی پیشکار شعب مادر المقتدر بالله بود با مردم حج کرد پس از آن بسال سیصد و هشتم تا سال سیصد و یازدهم اسحاق بن عبدالملک بن عبدالله بن عبدالله بن عباس ابن محمد و بسال سیصد و دوازدهم حسن بن عبدالعزیز بن عبدالله بن عبدالله بن عباس ابن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس و بسال سیصد و سیزدهم و چهاردهم ابوطالب عبدالسمیع بن ایوب بن عبدالعزیز بن عبدالله بن عبدالله بن عباس بن محمد به نیابت عمویش حسن با مردم حج کردند پس از آن بسال سیصد و پانزدهم عبدالله بن سلیمان ابن محمد اکبر عبدالله بن عبدالله بن محمد معروف به ابی احمد ازرق به نیابت حسن بن عبدالعزیز عباسی و بسال سیصد و شانزدهم باز ابو احمد ازرق با مردم حج کردند.

پس از آن بسال سیصد و هفدهم سلیمان بن حسن فرمانروای بحرین به مکه درآمد. عمرو بن حسن بن عبدالعزیز که از پیش نسب پدر او را در همین کتاب گفته ایم آمده بود که به نیابت پدرش با مردم حج کند و کار مردم چنان شد که در قسمت گذشته همین کتاب گفته ایم و در موسم سال سیصد و هفدهم بعلت حادثه قرمطیان - که خدایشان لعنت کند - حج انجام نشد مگر برای گروه کمی که بجنگیدند و حجتشان بی امام انجام شد و پیاده بودند. پس از آن بسال سیصد و هیجدهم عمر بن حسن بن عبدالعزیز هاشمی به نیابت پدرش حسن بن عبدالعزیز و بسال سیصد و نوزدهم جعفر بن علی بن سلیمان به نیابت حسن بن عبدالعزیز و بسال سیصد و بیستم عمر بن حسن بن عبدالعزیز باز به نیابت پدرش با مردم حج کردند و همچنان تا سال سیصد و سی و پنج عمر بن حسن با مردم حج میکرد و هم

اکنون که جمادی الاخری سال سیصد و سی و ششم است عهده دار قضای مکه است و قضای مصر و ولایت‌های دیگر نیز با اوست.

ابوالحسن علی بن حسین بن علی مسعودی که خدایش پیامرزد گوید: در قسمتهای گذشته این کتاب اخبار گونه گون و فنون دانستنی از اخبار پیمبران (ص) و سرگذشت شاهان و اخبار اقوام و اخبار زمین و دریاها و شگفتیهای آن و چیزها که بدان پیوسته است، آورده ایم تا نمونه کتابهای گذشته و مدخل تصنیفات سابق ما باشد که در اقسام دانستنیهاست، و از پیش یاد آن کرده ایم. از اقسام علوم و اخبار گونه گون و قصه‌های ظریف از اخبار عرب و عجم و حوادث و اتفاقات اقوام دیگر هر چه توانستیم در این کتاب بتفصیل یا اجمال آورده ایم یا بدان اشاره کردیم و هر که چیزی از معانی آنرا تحریف کند یا قسمتی از آنرا تغییر دهد یا نکته‌ای از آنرا محو کند یا چیزی از توضیحات آنرا مشتبه یا دگرگون یا واژگون یا تباه یا مختصر کند یا بدیگری نسبت دهد یا بیفزاید از هر ملت و فرقه باشد غضب و انتقام و بلایای سخت خدا چنان بر او فرود آید که صبرش ناچیز و فکرش حیران شود و خدایش انگشت نمای جهانیان و عبرت بینندگان و ضرب المثل اهل نظر کند و عطای خویش را از او بگیرد و خالق آسمانها و زمین که همه چیز تواناست فرصتش ندهد تا از قوت و نعمتی که بدو داده بهره مند شود. این تهدید را در آغاز و انجام کتاب خویش نهادم تا مانع مردم هوسناک و شقاوت‌پیشه شود که خدا را بیاد آرند و از سرانجام خویش بیم کنند که عمر کوتاه است و راه دراز نیست و همه به پیشگاه حساب خدا میروند.

اگر در مطالب این کتاب خطایی شده یا تحریفی از کاتب رخ داده عذر می‌خواهیم که پیوسته در سفر و حرکت بوده ایم، گاهی سوی شرق و زمانی سوی غرب رفته ایم، گاهی بسمت چپ و زمانی سمت راست بوده ایم و از خطای انسانی

و ناتوانی بشری بر کنار نبوده ایم و از وصول بکمال و امانده ایم. اگر بنا بود هر کس که همه علوم را نداند کتاب تألیف نکند هیچکس کتابی تألیف نمیکرد، زیرا خدای عز و جل فرماید که بالای هر دانه دانه دانائی هست.

خدایا ما را از آنها کند که طاعت او را برمیگزینند و توفیق هدایت دارند و از او میخواهیم که بدی را به نیکی و هزل را بجد بزدايد و ما را از بخشش و فضل خویش بهره ور کند که بخشنده و صاحب منت است. خدایی جز او نیست که پروردگار عرش بزرگ است و درود خدا بر سرور آدمیان محمد و برخاندان او باد.

پایان

فهرست اعلام

جلد اول و دوم

فهرست اعلام جلد اول

فهرست نامهای گسان

، ۴۸۸ ، ۴۷۲ ، ۴۴۹ ، ۵۳۵ ، ۴۳۴	آ
۶۴۴ ، ۶۲۷ ، ۶۱۹ ، ۵۹۹	آدم ، ۱۰ ، ۲۰ تا ۲۳ ، ۲۲ ، ۳۳ ، ۳۴ ، ۷۲ ، ۷۳
ابراهیم ، ۱۰ ، ۳۸ تا ۴۰ ، ۵۴ ، ۶۶ ، ۲۷۹ ، ۳۲۳	آراش ، ۲۱۷ ، ۲۱۵ ، ۲۹۳ ، ۳۰۳ ، ۳۲۹ ، ۴۱۷ ، ۴۱۲
ابراهیم (پسر محمد رسول الله ص) ، ۶۴۵	آرس ، ۲۲۱
ابراهیم بن زیاد ، ۱۹۴ ، ۳۸۱	آرسمیدخت ، ۲۷۴ ، ۲۷۵ ، ۲۷۷
ابراهیم بن ماهویه فارسی ، ۷	آرش پسر ناوان ، ۲۷۹
ابراهیم بن موسی واسطی ، ۷	آرس ، ۲۲۱
ابراهیم بن ولید بن عبد الملك ، ۱۶	آرسیس ، ۲۱۰
ابراهیم فزاری ، ۳۲۵	آزر (پدر ابراهیم ع) ، ۵۹۹
ابرهه ، ۴۴۲ ، ۴۸۶ ، ۶۴۹	آزور ، ۲۰۷
ابرهه اشرم ابویکسوم ، ۴۴۰ تا ۴۴۲	آغانیمون (= اوریایس دوم) ، ۵۲۵
ابرهه بن راس ، ۴۳۷ ، ۴۳۸ ، ۴۴۷	آلان ، ۵۸۵
ابرهه بن صباح (شبیبة الحمد) ، ۲۳۹ ، ۴۴۸	آمنه دختر وهب ، ۶۲۹
ابرهه ذوالمنار ، ۴۷۷	آنتونیوس ، ۲۹۸
ابطحی ، ۴۲۰	
ابطنجنس ، ۲۹۶	الف
ابطولیس ، ۳۰۶	ابان ، ۶۸۹
ابطونیس ، ۳۰۶	ابان بن عبد الحمید ، ۱۷۱
ابلق ازدی ، ۵۲۷	ابجد ، ۵۰۴
ابن ابی الساج ، ۱۸۰	ابراهیم (پنجمبر) ، ۳۴ تا ۳۷ ، ۲۲۵ ، ۲۲۶ ، ۲۳۶
ابن ابی الفرائز (= ابو جعفر محمد بن علی	، ۴۱۸ ، ۴۱۷ ، ۴۱۲ تا ۴۰۸ ، ۲۳۶

ابن طولون ۳۴۴، ۳۴۶	شلمغانی (۴۸۹)
ابن عابد ۴	ابن ابی سرخ ۷۰۱
ابن عاص ۷۴۸	ابن ابی معیط ۷۴۸
ابن عامر ۷۱۴	ابن اخت عیسی بن فرخان شاه (= ابو عبیدالله محمد بن حسین سوار) ۵
ابن عایشه ۷۱۶	ابن ادرع ۴۳۲
ابن عباس ۱۹، ۱۲۱، ۲۸۲، ۴۳۳، ۵۷۶ تا	ابن اسحاق ۵۴، ۵۱۲، ۶۲۳، ۶۳۷، ۷۸۲
۵۷۹، ۶۳۵، ۶۳۷ تا ۶۳۹، ۶۷۸،	ابن اسرائیل ۷۸۲
۷۱۱ تا ۷۱۳، ۷۲۶، ۷۳۶، ۷۳۷،	ابن اسوار دیلمی ۲۰۱
۷۵۸، ۷۶۳، ۷۸۲، ۷۸۳	ابن اعرابی ۶۲۴
ابن عفان ۷۴۰	ابن اعین ۷۵۸
ابن عفیر ۱۸۷، ۵۷۸	ابن النابغه ۷۴۸
ابن عماره ۱۰۷	ابن جزری ۳۲۵، ۳۲۶
ابن عمر ۶۷۹، ۷۵۸	ابن جون سکسی ۷۳۹
ابن عیشون ۵۹۹	ابن حائط ۴۸۹
ابن کلی ۴، ۴۳۳	ابن حلزه یشکری ۴۲۱
ابن مازیار ۶۱۱	ابن حمدان ۷۷۵
ابن ماسویه ۵۸۵	ابن حنظله ۶۳۹
ابن مہجم ۵۶۹	ابن حنقیه (= محمد بن حنقیه) ۷۷۳
ابن مسعود ۶۹۵	ابن داب ۶۴
ابن مقفع ۷۳، ۱۹۰، ۲۲۱	ابن درید ۵۷۹
ابن ملجم ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۷۵	ابن دیسان ۹۱
ابن موسیٰ نو بختی ۷۲	ابن زبیر ۴۲۸، ۷۲۵
ابن نفیلہ غسانی ۶۷۶	ابن زیاد ۳۸۲
ابن وردان ۷۷۳	ابن سعد ۶۳۷
ابن وشاء ۴	ابن سلمه ۶۶۰
ابن ہبار ۱۴۱، ۲۴۳	ابن سمیہ (= ابو الیقظان) ۷۰۹
ابن ہشام ۶۲۳، ۶۳۹	ابن سیرہ (جوہر بن احمد) ۱۰۵
ابن یاقوس ۴۸۹	

ابوالفرج قدامه بن جعفر ۶	ابواسحاق المتقی بالله ۳۲۸، ۶۵۴
ابوالفیض ذوالنون ۳۵۰	ابواسحاق بن سلیمان هاشمی ۶
ابوالقاسم (= محد رسول الله ص) ۶۲۵	ابواسحاق زجاجی نحوی ۶۵۳
ابوالقاسم حمدان موصلی ۶	ابواسحاق فزازی ۳۲۲، ۳۲۳
ابولقاسم بلخی ۷۲	ابو اوعور سلمی ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۵، ۷۶۸
ابوالقاسم (= محمد بن طلحه) ۷۲۳	ابوالاسود دغلی ۷۷۵
ابوالقلمس حذیفه بن عبد ۴۱۹	ابوالبسام ۴۶۰
ابواللهاب منبه بن اسد قرشی ۱۶۵	ابوالبختری ۵۱۶، ۵۱۷
ابوالمجن ثقی ۶۷۱	ابوالجمد ۵۱۶
ابوالمطراب عبید بن ایوب عنبری ۵۱۱	ابوالحارث (= لای) ۱۲۷
ابوالمنذر ۴۳۶	ابوالحارث اسد بن سعید ۵۷۸
ابوالمنذر عمر بن عبدالله ۱۶۵	ابوالحسن (= علی بن ابی طالب ع) ۶۶۶،
ابوالیقضان (= ابن سمیه) ۷۰۹	۶۹۸، ۷۰۷، ۷۲۰، ۷۶۵
ابوایوب انصاری ۶۳۵، ۷۰۳، ۷۱۶، ۷۶۵	ابوالحسن احمد بن یحیی ۴۱۶
ابوبکر صدیق ۱۴، ۱۶، ۶۷، ۹۸، ۲۷۶	ابوالحسن علی بن حسن بن ماشطه ۶
۳۱۹، ۵۲۳، ۶۳۲ تا ۶۳۴، ۶۴۳، ۶۴۵	ابوالحسن علی بن حسین مسعودی ۸، ۴۶۴،
۶۴۹، ۶۵۴ تا ۶۵۹، ۶۶۱، ۶۷۰	۶۴۸
۶۷۸، ۷۲۲، ۷۵۳، ۷۵۵	ابوالحسن علی بن عیسی ۱۰۱
ابوبکر محمد بن حسین بن درید ۳۲۳، ۵۱۷	ابوالملت ۵۹۰
ابوبکر محمد بن زکریای رازی ۶، ۶۰۱	ابوالطمحان ۵۳۶
ابوثمامه ۴۱۹	ابوالعادیه عاملی ۷۳۸
ابوثورم ۶۸۶	ابوالعباس ۶۵۳
ابوجعفر محمد بن ابوالسری ۴	ابوالعباس همدانی ۴
ابوجعفر محمد بن علی شلمغانی ۴۸۹	ابوالعباس الرازی بالله ۷۷
ابوجعفر منصور ۱۶، ۳۲۰	ابوالعباس بن عبدالله ۲۸۰
ابوجهم بن حذیفه ۷۰۳	ابوالعباس سفاح ۳۲۰
ابوحاتم ۵۱۷	ابوالتمامیه ۳۲۱، ۳۲۶
ابوحارثه بن عمرو ۵۴۲	ابوالعینا ۳۲۳

- ٦٢٨ ابو حديقه بن منيره
 ابو حسان زيادى ٤
 ابو حسين ٧٧٥
 ابو حفص (= فاروق) ٦٦٢
 ابو حمزه ٦٣٨
 ابو حنفيه دينورى ٥٦٧
 ابو خراش هذلى ٤٥٤
 ابو خليفه فضل بن حباب جمحى ٧١٦
 ابو داود جارية بن حجاج اياى ٦٠٧
 ابو دلفقاسم بن عيسى عجلي ٤٢٧
 ابو ذر ٦٩٦ تا ٦٩٩، ٧٠١
 ابو ذكروه موصلى ٧
 ابو زغال سرور ٤٢٢
 ابو زعمه جد امية بن ابى الصلت ثقفى ٤٤٥،
 ٤٤٦
 ابو زيد حسن بن يزيد سيراى ١٤٣
 ابو زيد سميد بن اوس انصارى ٤
 ابو زيد عمر بن شهب نميرى ٤
 ابو زيد قهرى ١٨٧
 ابو زينب بن عوف ازدي ٦٩٢
 ابو سائب مخزومى ٤
 ابو سميد بن حارث بن هشام ٧١٢
 ابو سميد خدرى ٧٠٩
 ابو سميد سگرى ٥
 ابو سميد معروف بن زكريا ٢٠٦
 ابو سفانة الخير ٥١٧
 ابوسفيان ٧١٠
 ابوسفيان صخر بن حرب ٦٧، ٦٣٧، ٦٤٤،
- ٦٤٥، ٦٥٦، ٦٩٩، ٧٢٣
 ابوسليمان (= محمد بن طلحه) ٧٢٣
 ابوسياره ٤١٩
 ابوشبيب خارجى ٧٧٥
 ابوطالب ٦٧، ٦٣٠، ٦٣٨، ٦٤١، ٧٠٧،
 ٧٢٨
 ابو عامر اوسى ٦٦
 ابو عبدالرحمن خالد بن هشام اموى ٦
 ابو عبدالله ١٦٢، ٦٦٤، ٦٦٧
 ابو عبدالله (= عثمان بن عفان) ٦٨٩
 ابو عبدالله جعفر بن محمد (ع) ٢٤، ٧٨٣
 ابو عبدالله (= عمرو عاص) ٧٣٤، ٧٥٣،
 ٧٥٩، ٧٦٠
 ابو عبدالله محمد بن حسين سوار ٥
 ابو عبدالله محمد بن عبدالله مروزى ٥٧٨
 ابو عبدالله مسلم بن قتيبة دينورى ٦
 ابو عبدالله نطويه ٦٥٣
 ابو عبيد ٦٦٤ تا ٦٦٧
 ابو عبيد قاسم بن سلام ٤
 ابو عبيده بن جراح ٣١٩، ٦٦٤
 ابو عبيده معمر بن مثنى ٤، ٢١٨، ٢٢٩، ٢٤٨،
 ٢٧٦، ٥١٥، ٦١٧، ٥٢٢
 ابو عثمان عمرو بن بحر جاحظ ٤
 ابو عمرو (= عثمان بن عفان) ٦٨٩، ٧٠٣
 ابو عمير عدى بن احمد ٣١٢، ٣٢٢
 ابو غيثان ٤٢٠
 ابو قابوس ٢٥٣
 ابو قحافة بن عامر (= عثمان) ٦٥٥ تا ٦٥٧

ابوموسی عبدالله بن قیس ۷۵۷	ابوقبیس ۱۰۰
ابونصر زیاده الله ۱۶۲	ابوقناده بن ربیع ۷۱۷
ابونواس ۲۱۹، ۳۲۶	ابوقیس صرمه بن ابی انس ۶۶
ابو وهب هبیره بن عائد ۷۰۷	ابو کرب (= تبان اسعد) ۴۳۹
ابوهریره ۶۴۳	ابو کرب اسعد بن ملکیکرب (= تبع بن -
ابوهریم ۵۰۰	ملکیکرب) ۴۴۸
ابویزید عمارة بن زید مدینی ۴	ابولؤلؤ ۶۷۷، ۷۳۶
ابویمقوب مزایلی ۴۸۹	ابولهب ۶۴۱، ۶۴۶
ابویقضان (= عمار یاسر) ۷۳۶	ابومالك (= جذیمه) ۴۵۱
ابویوسف ۲۸۰	ابومالك عمرو بن سیا ۴۳۷
ایابن ارخیم بن سلیمان ۵۱	ابومحجن ۶۷۳، ۶۷۴
ابی الشوارب قاضی ۱۶۵	ابومحمد (= طلحه) ۷۲۲
ابی الصلت ۴۴۵	ابومحمد بن حسن درید ۶۵۳
ابی العاص بن ربیع ۶۴۶، ۶۹۷	ابومحنف لوط بن یحیی ۴، ۶۴، ۹۸، ۶۸۱،
ابی سلمه ۶۳۹	۷۱۰، ۷۵۲
ابی صالح ۴۳۳	ابومروان بشر بن اسحاق ۳۸۱
ابی طالب ۱۶۵	ابومسعود بدری ۶۵۲
ابی عبیده بن جراح ۶۷۰، ۶۷۱	ابومسعود عقبه بن عامر انصاری ۷۳۲
ابی عمیر بن عبدالباقی ۳۲۳	ابومسکین جعفر بن محرز بن ولید ۵۱۶
ابی لبید جهضمی ۷۲۹	ابومعشر ۵۱۱، ۵۶۹، ۶۱۱
ایمالخ ۴۶	ابومعشر بلخی ۳۶۳
ابی معیط ۶۹۳	ابومعشر منجم ۱۴۶
اتریب ۳۴۷	ابومنجمه (= عبدالرحمن اصغر) ۶۷۸
اثقابان ۲۱۹	ابومنذر ۴۶۸، ۵۴۲
اجام ۵۲	ابومنذر هشام کلیبی ۵۱۶
اجلح دهری ۵۲۷	ابوموسی ۷۵۴، ۷۵۶، ۷۵۹، ۷۶۰
احاب ۵۱	ابوموسی اشعری ۶۶۲، ۶۹۵، ۷۰۹، ۷۱۰،
احترست ۲۱۳	۷۱۶، ۷۴۸ تا ۷۵۰، ۷۵۳، ۷۵۸، ۷۶۱

ادموتا ٣٨	احمد ١٠٥
ادهم بن محرز ١٨٦	احمد بن ابوطاهر ٤
اذبوشن ٣٩٨	احمد بن اسحاق ٣٩٧
اذفر ٢١١	احمد دورقي ٧٥١
اذينة بن سميدع ٤٩٢، ٤٩٣	احمد بن طولون ٣٣٥، ٣٣٦، ٣٣٨، ٣٤٣
اربيل ٥٤	٣٤٥، ٣٥٨
ارج ٢٢٤	احمد بن طيب سرخسي ١١٣، ١١٧، ١٢٤
ارحس ٢٢٤	٣٠٧، ٥٦٩
ارخيم بن سليمان بن داود ١٠، ٥١	احمد بن كويه ١٧٦
اردشير ١٧٤، ٢٤٠، ٢٤٢، ٢٤٣، ٢٧٤	احمد بن محمد بن خالد برقي ٤
٢٧٦، ٢٧٧، ٦٠٥، ٦٠٦، ٦١٨	احمد بن محمد خزاعي ٤
اردشير بن بابك ٧٣، ٢٢٤، ٢٢٩، ٢٣٨	احمد بن هلال ١٠٥، ١٩٣
٢٣٩، ٢٤١، ٢٧٥، ٢٧٧، ٤٥١	احمد بن يعقوب مصري ٧
اردشير پسر هر مز ٢٥٥، ٢٧٧	احمد پيمبر اسلام (ص) ٦١، ٦٢٥، ٦٣٢، ٦٤٦
اردوان ٢٢٨، ٢٢٩، ٢٣٨، ٢٤٢، ٣٩٨	احمر (= اسحق بن محمد نخعی) ٦٨٩
اردوان بن بلاش ٢٣٠	احنف بن قيس ٧٢١، ٧٦٣
ارسطاطاليس ٢٢٩، ٢٨٢، ٣٨٢	اخشيد محمد بن طنج ٣٣٤، ٣٥٧، ٣٨٨
ارسطو ٧، ٥٧٣	اخنوخ ٣١
ارعو ١٢٩	اخضر علوي ٤١٥
ارفخشد ٢١٧	ادا يادی ٤٧٢
ارفخشد بن سام ٣٣، ٤٤	ادبيل ٤١١
ارقاديس ٣١٦	ادرك ٢٧٨
ارقم بن ثعلبه ٤٦٧	ادر نسة بن همام ٢٠٠
ارم بن ارفخشد ٢٣١	ادريانس ٣٠٦
ارم بن سام ٣٢، ٣٣، ٤١٥	ادريس ٣١
ارميا ٥٣، ٥٤، ٦٢٤، ٦٢٥	ادريس بن ادريس ١٦١
ارمينوس ١٢، ١٩٧، ٣٢٨	ادريس فاطمي ٥٨٥
اروادسب ٢١٨	ادق ٥٤

اسفندیار بن گستاپ ۱۹۰، ۱۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳	اروی ۶۴۲، ۶۸۹
اسکندر پسر فیلیپ (= ذوالقرنین) ۱۱، ۵۷	اریاط بن اصحمه ۴۴۰
۷۳، ۹۵، ۱۳۷، ۱۹۵، ۲۲۳، ۲۲۴	اریخسیس خوزی ۲۶۶
۲۲۸، ۲۲۹، ۲۸۶، ۲۷۷، ۲۸۱، ۲۸۲	اریش ۳۲۰
۲۸۳، ۲۸۵، ۲۸۶ تا ۲۸۹، ۲۹۳ تا	اریوس ۳۱۰
۲۹۶، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۰۶، ۳۱۳	ازد ۴۳۵، ۵۴۳
۳۱۶، ۳۲۸، ۳۳۷، ۳۵۹ تا ۳۶۴، ۳۶۶	ازد بن غوث ۴۶۷
۳۶۶، ۳۶۷، ۳۸۲، ۴۴۲، ۵۴۸، ۵۵۲	اساف ۴۱۲، ۵۸۹
۵۹۸، ۶۰۴، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۳۴	اسامه بن تنوخی ۳۳۵
اسلم ۵۷، ۵۴۱	اسباط ۳۹
اسماء ۶۵۶، ۶۵۷، ۷۲۴	اسیمان ۲۲۴
اسماء خثمی ۶۵۶	استبراق پسر نقفور ۳۲۷
اسماء ذات النطاقین ۶۵۸	اسپاسیانوس ۳۰۵
اسماعیل ۳۴، ۳۷ تا ۳۹، ۵۷، ۱۷۴، ۲۳۵	اسپندیار (= اسفندیار) ۱۹۰
۴۰۸ تا ۴۱۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۷۲، ۶۲۷	اسحاق ۳۹، ۴۰، ۵۴، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶
۷۶۶	۲۷۹، ۴۱۱
اسماعیل پسر عبدالله ۶۵۶	اسحاق بن ابراهیم موصلی ۴
اسود ۴۹۶	اسحاق بن اسماعیل ۱۹۹
اسود بن عبدالمطلب ۶۲۸	اسحاق بن خلیل ۲۳۳
اسود بن غفار ۴۹۳ تا ۴۹۶، ۴۹۸	اسحاق بن سوید عدوی ۲۳۳
اسود بن نعمان ۴۵۹	اسحاق بن محمد نخعی ۴۸۹
اسیما ۵۴	اسحاق پسر عبدالله ۶۵۶
اشار ۳۹	اسد بن سمید ۵۷۶
اشباع ۵۴، ۵۵	اسد بن عبدالعزی ۶۲۸
اشتر ۶۹۳ تا ۶۹۵، ۷۱۶، ۷۲۵، ۷۲۸ تا ۷۳۰	اسطقنوس ۳۲۸
۷۳۳، ۷۳۵، ۷۳۷ تا ۷۳۹، ۷۴۱، ۷۴۲	اسطولای احمد بن منتصر ۵۸۵
۷۴۶ تا ۷۴۹، ۷۶۳، ۷۶۸، ۷۶۹	اسعد ابو کرب حمیری ۶۱
اشرم ۴۸۸	اسعد بن یففور ۱۹۵، ۵۹۰

أفلاطون، ٧، ٢٤٢، ٢٦٤، ٢٨٣، ٢٢٨، ٥٣١، ٤٢٨	أشعب بن قيس، ٦٥٨، ٦٧٩، ٦٨١، ٧٢٩، ٧٣٣، ٧٣٤
٦٠٠، ٥٩٩، ٥٧٣	٧٦٠، ٧٥١، ٧٤٩، ٧٤٨، ٧٤٧، ٧٣٤
أفلاوس، ٢١٢	٧٧٢، ٧٦٦
أقلود، ٤٧٢	أشعريان، ٤٣٥
أقليميا، ٢٦	أشميا، ٥٤، ٥٥
الياس، ٥٤، ٦٢٥	أشكان، ٢٠٢
اليون، ٣٢٨	أشك، ٢٢٩
اليون، ٣١٧	أشط، ٧٦٦
أم الخير (= سلمى)، ٦٥٦	أشمون، ٣٤٧
أم العوام، ٦٤	أصفر بن عيص بن إسحاق، ٣٠١
أم الفضل، ٦٥٧	أصمعي، ٤
أمامه، ٦٤٦	أطحست، ٢١٣
أم ايمن، ٦٣٠، ٦٤١	أطوج، ٢٢٠، ٢٢١
أم حبيبه، ٦٧، ٦٤٤، ٧١٠	أطيروس، ٢١٢
أمروء القيس، ٤٤٩، ٤٥٨	أعشى، ٥١، ٤٥٨، ٤٦٢، ٤٩٢، ٥٣٦
أم سلمه (دختر أبي أميه)، ٦٤٤	أغسطس، ٢٩٨، ٢٩٩، ٣٠٢، ٣٠٣
أم صادر (= عطفان)، ٦٥٩	أغور بن قطيبه، ٦٧١
أم عمر، ٤٥٣، ٤٥٤، ٦٨٩	أفراسياب ترك، ١٣٠، ٢٢١، ٢٢٢، ٢٢٦
أم كلثوم، ٦٤٦	٢٢٧، ٢٦٦، ٢٧٥
أم كلثوم، ٦٤٦	أفراسياب، ٢٢٧
أم هانئ (= فاخته)، ٧٠٧، ٧٠٨	أفرايم، ٤٥
أملج، ٤٦	أفروس، ٢١٢
أم فروده، ٦٥٧	أفريقيس، ٢١٢
أمنوطوس، ٢١٢	أفريقيس بن أبرهه، ٤٣٨، ٤٤٧، ٤٧١
أمور بن ميشا، ٥٣	أفسيس، ٣١٦
أمية بن أبي صلت ثقفى، ٦٢، ٦٤، ٦٥، ٤١٢	أفعى، ٤٧٤، ٤٧٥، ٤٧٦
٥٩٠، ٤٤١	أفعى بن أفعى، ٤٧٣
أمية بن إسحاق، ٣٩٨	أفعى جرهمى، ٥٢٢

اهبان بن صیفی ۷۰۹	امیه بن عبدشمس ۴۴۵
اهریمون ۲۰۳، ۲۰۷	امیم ۲۱۵
اهوز ۴۵	امیم بن لاوذبن ارم ۳۳، ۵۰۰
ایادبن ادبن معد ۶۱	امین ۱۷
ایادبن نزاربن معد ۲۴۹، ۴۱۳، ۴۱۸، ۴۳۶،	امین (= محمدرسول الله ص) ۶۲۸
۴۷۳، ۴۷۴، ۴۸۶	امینه ۶۴۲
ایاس بن قصبه طائی ۴۶۴	امیه (= ربیمه) ۵۹۰
ایران پسر اسود ۲۳۲	امیه ۶۳ - ۳۹۷، ۳۹۸، ۵۹۱
ایران پسر فریدون ۲۲۰	انباذقلس ۵۶۵
ایران شاه ۲۰۰	انبیه ۵۸۵
ایرج پسر فریدون (= ایران) ۲۲۰، ۲۳۲،	انجیلی ۴
۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۷	انزاربن معد ۴۳۴
ایرخان ۱۲۹، ۱۵۸	انس ۷۸۵
ایمن بن خزیم بن فاتک اسدی ۷۵۸	انطیخش ۵۵۱
اینوس ۲۱۱	انمار ۴۳۵، ۴۷۳ تا ۴۷۷
ایوب ۴۰، ۵۴	انماربن نزاربن معد ۲۰۰، ۲۲۹
ایوب بن رزاح ۴۶۶	انمار پسر ایادبن عمرو ۴۳۶
ب	انوش ۲۹، ۳۰، ۲۶۶
بابا پسر بردینا ۲۴۲	انوشیروان ۶۰، ۱۷۴، ۱۸۵، ۲۰۱، ۲۴۱،
بابک خرمی ۱۷۴، ۲۰۱	۲۵۸ تا ۲۶۵، ۲۷۷، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۸،
باتیر ۲۲۴	۴۴۹، ۶۰۴، ۵۰۵
باخبر بن اغلب تمیمی ۱۶۲	اوالس ۳۱۵
بازان پسر ساسان ۴۴۹	اوجالیوس اصغر پسر روم ۳۰۲
باراق ۴۵	اوریا بن حیان ۴۹
باربن امیم ۴۹۸	اوریا بن اول (= هرمس) ۵۲۵
باعوراء ۴۴	اوریا بن دوم (= آغاثیمون) ۵۲۵
باقدماء ۵۴	اوس ۴۳۹، ۵۴۱، ۵۴۳، ۶۶۰
	او شهنک ۲۱۷

بشاربن برد ۲۳۴	باهبود ۷۳
بشر بن سعد ۶۶۰، ۷۴۰	باهله ۵۲۷
بشر بن معید ۷۴۰	بایزید ۷۰۹
بصری ۳۳۱	بتوایل بن ناحور ۳۸، ۳۹
بطلمیوس ۸۵، ۸۷، ۲۲۳، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۹۵	بثینه ۴۹۹
۲۹۶، ۳۰۰، ۳۰۲، ۵۱۱، ۵۶۸	بجیله ۴۷۳
بطلمیوس اسکندرانی ۲۹۷	بحتری ۴۴۵
بطلمیوس پسر اریث ۲۸۵	بحیرای راهب ۶۱، ۶۷، ۴۸۵، ۶۴۲
بطلمیوس جدید ۲۹۷	بخت النصر ۴۸، ۵۳، ۵۴، ۵۷، ۲۱۲، ۲۲۳
بطلمیوس (دوستدار مادر) ۲۹۷	۲۸۱، ۳۵۲، ۵۰۶، ۵۴۷، ۵۴۸
بطلمیوس (دوستدار پدر) ۲۹۷	بخت ناصر (= بخت النصر) ۲۲۳
بطلمیوس دوم ۲۹۶	بختیشوع ۵۸۵
بطلمیوس سیاحتگر ۲۹۷	بدیل بن ورقای خزاعی ۷۴۱، ۷۴۳
بطلمیوس صنعتگر ۲۹۷	بربر ۲۰۳
بطلمیوس مخلص ۲۹۷	برجان ۵۸۵
بطلمیوس نو ۲۹۸	برخیان اخبیا ۵۰۶
بعل (بت) ۶۰۹	برس ۲۱۸
بمیت ۴۵۶	برسونا ۴۵
بنپور ۱۳۷	برك صریمی ۷۷۱، ۷۷۵
بقرات ۴۲۸، ۵۸۲ تا ۵۸۴	برمکیان ۱۷
بقلیه ۹۸	بره ۶۴۲
بقه ۵۱۵	برهمن ۷۰، ۷۱ تا ۷۳، ۱۱۳
بکر بن وائل ۲۵۵، ۲۷۲، ۴۸۴	بزرگمهر ۲۶۴، ۲۷۱، ۶۷۱
بلاش بن خسرو ۲۳۰	بزرگمهر پسر بختگان ۲۶۲
بلاش پسر یزدگرد ۲۷۷	بزرگمهر پسر سرجو ۲۵۸
بلال بن حمامه ۶۳۳	بسطام ۲۶۷ تا ۲۷۰
بلال خارجی ۷۵۱	بسنفره یمنوی ۳۱۷
بلخار ۳۱۶	بسیل صقلی ۳۲۷

بهمن ۲۲۱، ۲۲۵، ۲۲۶، ۶۷۱	بلم ۴۴
بهمن پسر اسفندیار ۶۰۴	بلقیس دختر همداد ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۷
بیرنوس ۳۰۶	بلوطس بن میناکیل ۳۵۴
بیسر بن حام بن نوح ۳۴۷، ۳۴۸	بلونابن میناکیل ۳۵۴
بیضا ۶۴۲	بلهرا ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۷، ۱۶۸
بیوراسب ۲۱۸، ۲۱۹	بلهری ۷۵، ۸۱، ۸۲، ۱۱۳
بیوراسف ۴۷۸	بلهیت ۷۴
	بلینوس ۶۱۲
پ	بندویه ۲۶۷، ۲۶۸
پدنوس ۳۰۸	بنطسفر ۲۱۲
پرینق ۲۱۷	بنیامین ۳۹
پرویز = هرمز ۲۵۴	یوان پسر ایران ۲۳۲
پرویز (= خسرو پرویز) ۱۰۱، ۲۶۸ تا	بوداسف ۲۱۸، ۵۸۸، ۵۹۰
۲۷۴، ۲۷۷	بورس بن درکوس ۳۵۴
پسر عاص (= عمرو بن عاص) ۷۴۷	بورک ۲۲۱
پسر عفان (= عثمان) ۷۵۰	بوسمیس ۲۱۱
پسر قیس (= ابوموسی اشعری) ۷۵۸	بوریم ۵۱
پطرس ۵۸، ۵۹، ۳۰۴، ۳۰۵، ۵۵۱	بولوس ۲۱۱
پوران دختر خسرو پرویز ۲۷۵، ۲۷۷، ۶۰۹	بووره ۸۲، ۱۶۳، ۱۶۴
پوران (= شیرزاد) ۶۶۸	بهاست ۲۲۱
پولس ۵۸، ۵۹، ۳۰۴، ۳۰۵، ۵۵۱	بهراسب (= لهراسب) ۲۳۸، ۲۶۶، ۶۰۴
پیغمبر (محمد رسو الله ص) ۱۰۱، ۱۱۶	بهرام ۲۶۸، ۲۷۰، ۲۷۸
پیغمبر (محمد رسو الله ص) ۱، ۳، ۵، ۱۴،	بهرام پسر بهرام ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۷۷
۲۳، ۶۲، ۶۳، ۶۵ تا ۶۷، ۱۴۰،	بهرام پسر شاپور ۲۵۵، ۲۷۷
۱۴۱، ۲۰۰، ۲۶۹، ۲۷۲، ۳۱۸،	بهرام پسر هرمز ۲۴۵
۳۱۹، ۳۲۳، ۳۵۵، ۴۰۹، ۴۱۵، ۴۱۶،	بهرام چوبین ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۰، ۳۱۸
۴۱۹، ۴۳۳، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۸، ۴۴۶،	بهرام گور ۱۷۴، ۱۸۹، ۲۵۶، ۲۷۷
۴۵۰، ۴۶۷، ۴۶۹، ۴۸۶، ۴۸۸،	بهاسب پسر گنجهر ۲۲۶

تستر ٢٠٧	٥٥٨، ٥٤٨، ٥٢٤، ٥٢٣، ٤٩٠، ٤٨٩
تطوس اسفانيوس ٢٣٠	٦١٩، ٥٨١، ٥٨٠، ٥٧٨، ٥٧٦
تفرغز ٥٨٤	٦٢٨، ٦٢٧، ٦٢٥، ٦٢٤، ٦٢٣
تنوخ بن مالك ٦٠٧	٦٣٥، ٦٣٤، ٦٣٣، ٦٣٢، ٦٢٩
تنوخي ٤٥٧	٦٣٦، ٦٣٧، ٦٣٨، ٦٣٩، ٦٤١ تا
توفيل پسر ميخائيل ٣٢٧	٦٤٦، ٦٤٨، ٦٤٧، ٦٤٦ تا ٦٥٢، ٦٥٤، ٦٥٦
تولع ٤٦	٦٥٧، ٦٥٨، ٦٦١، ٦٦٢، ٦٦٤
توليس ٣٠٢	٦٧٨ تا ٦٨٠، ٦٩٧، ٦٩٨، ٧٠٠
توم ٥٤٣	٧٠١، ٧٠٧، ٧٠٩، ٧١٣، ٧١٥
توما ٥٨	٧١٧، ٧١٩ تا ٧٢٢، ٧٢٤، ٧٣٧ تا
تيم بن مره ٧٠١	٧٣٩، ٧٤١، ٧٤٢
ث	ت
ثابت بن قرة ٣٦٣، ٥٦٩، ٥٩٣	تابط شرا ٥٠٨، ٥١٠، ٦٩٢
ثامسطيس ٥٩٨	تارح ٣٥، ٣٦
ثاون ٢٢٣	تيان اسد (= ابو كرب) ٤٣٩
ثعلبة بن عمر ٤٥٩	تياوليوتل ٢١٢
ثقيف (قسي بن منبه) ٤٤١	تبريزي ٥٦٩
ثمامة بن اشرس ٢١٥	تبع ابو كرب ٤٧٢
ثمود ٤٠٤، ٤١٥، ٤٨٨، ٤٩٢، ٥٠٣	تبع اقربن بن شمر ٤٣٩
ثيما ٤١١	تبع الاقربن بن عمر ٤٤٨
ج	تبع اول ٤٣٨
جاحظ ١٦٣، ١٩٤، ٣٦٩	تبع بن حسان ٤٣٩، ٤٤٨
جادويه ٦٦١، ٦٦٦	تبع بن ملكي كرب ٤٤٨
جاجح ٢٠٦	تبع حميري ٥٤٤
جاجز ٤٩٩	تيس ٣٩٧
جالوت ٢٥، ٢٧، ٢٨	تجيبى ٧٠٣
	تدوسيس ٣١٥، ٣١٦

ابی طالب (ع) ۶۵۷	جالینوس ۷۵، ۷۶، ۱۸۴، ۱۸۵، ۳۰۶
جعفر قاضی ۴۸۹	۳۰۸، ۴۲۸، ۵۶۴، ۵۶۵، ۶۶۴
جفنه بن عمرو ۴۵۱	جاماس ۲۲۵
جلیل بن هیشم هرتمی ۴	جاماسب ۲۵۸
جم ۵۸۸	جبار بن عابر ۴۳۳
جمانه دختر ابوطالب ۷۰۷، ۷۰۸	جبار بن غالب ۴۳۷
جمشاه ۶۰۴	جبله بن ایهم ۴۶۸، ۴۶۹
جمشید ۲۱۸، ۲۱۹	جدهاء دختر سعد ۴۰۹
جندع بن عمرو بن ذبیل ۴۰۴، ۴۰۵	جدیس ۳۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۵۱، ۴۹۲
جندب بن زهیر ازدی ۶۹۲	۴۹۳
جندب بن کعب ازدی ۶۹۶	جذام ۴۳۵
جوذر پسر شاپور ۴۷۲	جدیمه اسدی ابومالك ۴۹۳
جولان ۴۹۹	جدیمه الابرش ۴۵۱ تا ۴۵۵، ۴۵۷، ۴۵۸
جوهر بن احمد (= ابن سیره) ۱۰۵	۴۶۴
جویریة ۶۴۴	جراده ۵۰۲
جیب بن مسلمة فهری ۷۳۵، ۷۳۷، ۷۴۸	جرجیس ۵۸، ۶۷، ۱۵۸، ۳۲۰
جیرون بن سعد بن عاد ۴۹۱	جریر بن خطفی تمیمی ۲۳۳، ۴۴۱
جیرون بن سعد عادی ۶۱۰	جریر بن عبدالله بعلی ۲۰۰، ۶۶۷، ۶۶۸
جیرون بن لاون ۳۲۰	۷۲۹، ۷۳۰
جیله ۴۳۵	جرهم بن قحطان ۵۰۰
جهینه ۵۲۷	جرهم پسر عابر بن سبأ ۴۳۵
ج	جماد ۷۰۹
چابک روان بجیله ۶۶۸	جمده بن هبیره ۷۰۸
چوبین ۲۷۰	جعفر ۶۵۶، ۶۵۷، ۷۰۷
ح	جعفر بن ابی طالب ۶۴۵، ۶۵۶، ۷۸۲
حابس بن سعد طائی ۷۳۵	جعفر بن محمد ۶۳۸
	جعفر بن محمد بن حمدان موصلی ۶۵۳
	جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن

حام ٣٢، ٣٣، ٤٧٨، ٤٩١، ٥٠١	حاتم طی ٥١٥، ٥١٦
حباب بن عمر ٤٠٧	حارث ٤٦٨، ٥٤٣، ٥٣٧، ٦٤١، ٦٤٢، ٦٤٣
حبش ٣٦٣	٧٦٧
حبیب نجار ٥٨، ٥٩	حارث اصغر ٤٦٩
حجاج (= عبدالملك بن مروان) ٧٠٩	حارث اكبر ٤٦٥
حجاج بن عبدالله صريمی (= برك صريمی)	حارث بن ابومرہ ٥١٢
٧٧١، ٧٧٥	حارث بن ابی شمر ٤٦٧، ٤٦٩
حجاج بن عزيزة انصاری ٧٣٩	حارث بن اغرايادی ٢٤٩
حجاج بن يوسف ١٦، ١٠٢، ٥٠٩، ٧٧٧	حارث بن جنده ٢٥٣
حجر بن عدی ٧٧٢	حارث بن راشد ناجی ٧٦٦
حجل ٦٤١	حارث بن سنباط ٥٩٨
حجج ١٦٣	حارث بن سويد ٦٥٩
حجيش ٢٢٤	حارث بن شداد ٤٣٧، ٤٣٧
حداد ٥٤، ٣١١	حارث بن طلحه ٢٢٧
حذيفة بن يمان ٦٧٩، ٧٤١	حارث بن عمر ٤٦٧
حراتان ١٣١	حارث بن عمرو ٢١٣
حرايا بن مالمق ٣٣٨	حارث بن كعب ٥٤٢، ٦٨٢
حرب بن اميه ٥١٥	حارث بن كلده ٦٥٨
حريوس ٢٨٠، ٢٨١	حارث بن مالك ٤٣٧، ٦٥٧
حرقوس بن زهير سعادى ٧٦٥	حارث بن مرثد عبيدى ٧٦٤
حريا دختر لوطس ٣٣٨	حارث بن مضاى ٤١٠ تا ٤١٢
حري بن دهاى عيسى ٦٠٨	حارث بنى معاويه بن ثور كندى ١٨٦
حريث بن جابر جعفى ٧٤٢	حارث بن وعله ذهلئ ٧٤٦
حزقيل بن اجام ٥٢، ٥٤	حارثه ٥٢٧
حسان ٤٦٨، ٤٩٧، ٤٩٨، ٧٠٣، ٧٠٣	حارثة بن ثعلبة بن امرؤ القيس ٣٦٧، ٥٤١، ٥٤٣
حسان بن اذينة ٤٩٣	حارثة بن عامر (= لحنى) ٤١٨
حسان بن تبع حميرى ٤٣٩، ٤٩٦	حارثة بن قدامة سعادى ٧١٤، ٧٦٣
حسان بن ثابت انصارى ٣٦٧، ٤٤١، ٧٠٣	حاطب بن ابى بلتمه ٦٣٣

حلیمه ۶۳۰	۷۱۰، ۷۰۹
حلیمه دختر حارث ۶۴۱، ۴۵۹	حسان بن حنظله طائی ۲۶۷
حلیمه دختر عبدالله بن حارث ۶۲۹	حسان بن منذر بن ضرار ضبئی ۶۶۸
حماد ۶۳۹	حسان نبطی ۱۰۲
حماد بن سلمه ۶۳۸	حسن ۵۷۳، ۶۳۹، ۶۹۸
حماد راویه ۴	حسن بن ابراهیم شعبی ۵۷۶، ۵۷۸
حمزه ۶۴۱، ۱۶۵	حسن بن علی (ع) ۱۵، ۴۱۵، ۶۳۳، ۶۹۳
حمزه بن عبدالمطلب ۶۵۷، ۶۴۳	۷۷۳، ۷۴۵، ۷۲۶، ۷۱۶، ۷۰۲، ۷۰۱
حمیر ۵۷، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۹، ۴۴۴	۷۸۲، ۷۸۰
۴۹۸، ۴۴۵	حسین ۶۹۸
حمیرا (= عایشه) ۷۲۴	حسین بن علی (ع) ۱۵، ۲۴، ۶۴۴، ۶۵۶
حمیر بن سبأ ۴۳۷	۷۰۱، ۷۰۲، ۷۱۸، ۷۲۶، ۷۴۵
حنظله بن صفوان ۵۷، ۴۱۴	۷۷۳، ۷۷۴
حنظله غسبل الملائکه ۶۶	حسین منصور ۴۸۹
حنه ۵۴	حسین منجم ۸۴
حنین بن اسحاق ۱۹۵، ۵۸۵، ۵۹۸	حشونو ۲۵۸
حوا ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۲۹، ۵۱۲	حسین بن منذر ۷۴۶
حواری بن نعمان ۴۶۶	حطان ۷۷۵
حوران ۴۹۹	حطی ۵۰۴
حوشب ذو ظلمیم ۷۴۶	حطیبه ۶۹۲
حیبر بن مطعم ۷۰۳	حفصه دختر عمر بن خطاب ۶۴۳، ۶۷۸
حی دختر روق بن فزاره ۴۳۴	حکم بن ابی العاص ۶۹۱
حیدره ۱۶۶	حکم بن عبدالرحمن ۱۶۰، ۳۹۶
حیی بن اخطب ۶۴۴	حکم بن هشام ۱۶۰
	حکیم بن جبلة عبیدی ۷۱۵، ۷۰۰
	حکیم بن حزام ۷۰۳
خ	حلاج (= حسین بن منصور) ۴۸۹
خارجہ ۷۷۶	خلیل ۴۲۰
خازن ۵۴۴	

۶۳۴، ۶۳۱، ۵۴۸، ۴۶۴، ۴۶۱	خاقان الخواقین ۱۳۰
خسرو پسر قباد ۲۷۵، ۲۷۷، ۲۸۶	خاقان ترک ۲۶۰، ۲۶۵، ۲۷۰
خشخاش ۱۱۶	خاقانی انطاکی (= احمد بن محمد خزاعی) ۴
خضر ۵۴، ۴۳۴، ۶۷۶	خالد بن جعفر کلابی ندیم ۴۶۰
خضربن ملکان ۴۱	خالد بن سنان عسی ۶۰، ۵۷۶، ۵۷۷
خضرون بن عماتیل ۴۱	خالد بن صفوان ۵۳۵
خطان بن معلی فارسی ۲۳۱	خالد بن عبدالملک مروزی ۸۴
خلجیان بن وهم ۵۰۳، ۵۰۱	خالد بن کلیب ۶۳۵
خلنجاش ۲۰۷	خالد بن ولید ۳۱۹، ۳۵۴، ۵۸۹، ۶۶۰، ۶۷۰
خلیل (ابراهیم پیمبر ح) ۳۹	۶۸۹
خلیل الرحمان (ابراهیم پیمبر ح) ۴۰۹	خالد بن ولید مخزومی ۹۸، ۱۰۰
خلیل الله (ابراهیم پیمبر ح) ۲۳۴	خیرابورغال ۴۸۷
خنتمه ۶۶۲	ختم ۴۳۵، ۴۷۳
خندف ۶۲۵	ختمی ۷۶۰
خنشیل سبق ۳۷۳	خداش بن زهیر عامری ۶۲۶
خوارزمی ۳۶۳، ۵۶۹	خدیجه ۶۲۷، ۶۳۳، ۶۴۶
خویلد ۶۵	خدیجه دختر خویلد ۶۲۷، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۸
خویلد بن اسد ۴۴	۶۴۲
خیزران ۶۲۹	خراسان شاه ۱۷۵
	خر خسرو ۴۴۹
د	خردوش ۵۵
دارا ۱۳۷، ۲۰۲، ۲۱۲، ۲۱۲، ۲۸۵	خرزاد ۴۴۹
دارا پسر بهمن ۲۲۶	خزاعه ۴۱۳، ۴۱۸، ۴۱۹
دارا پسر دارا ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۲۸، ۲۷۵	خزرجی ۵۳۷
۲۷۶، ۲۸۱، ۶۰۵	خزیمه بن ثابت (ذوالشهادتین) ۷۱۶، ۷۲۵
دارع ۴۵	خسرو ۲۷۷
دارم بن ریان ۳۴۸	خسرو بن اردوان ۲۳۰
داروالیسع ۲۱۳	خسرو پرویز ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۷۲، ۳۱۸

دیموقراطیس ۱۷۲	داریوش ۲۰۲، ۲۱۳، ۲۲۶، ۲۸۱
دینابن بورس ۳۵۴	دان ۳۹
دینازاد ۶۱۰، ۲۲۳	دانیال ۵۴
دیوجانس ۱۷۲	دانیال اصغر ۲۲۵
	دانیال اکبر ۲۲۵
ذ	داود ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴
ذکوان ۴۲۱	۴۷۸، ۵۹۳، ۶۱۹
ذواصبح ۴۴۹	داونوس ۲۱۳
ذوالاذعار (= عبد بن ابرهه) ۴۳۸، ۴۴۷	داود بن جراح ۵
۴۴۸	دبشلم ۷۳
ذوالجناحین ۶۷۹، ۶۸۰	دیور ۴۵
ذوالحاجب (= بهمن) ۶۷۱	درید بن صمه ۶۴۵
ذوالشهادتین (= خزیمه بن ثابت) ۷۱۶	دستان ۲۲۱، ۲۲۵
ذوالصرع (= همدان بن شرحبیل) ۴۴۷	دعبل ۶۳۹
ذوالقرنین (= اسکندر) ۵۷، ۲۸۲، ۳۰۷	دعبل بن خزاعی ۱۵۵، ۴۷۱
۶۱۹، ۶۲۹	دعبل بن کعب ۵۴۲
ذوالکفل ۵۴	دغفل ۶۴۹
ذوالکلاع ۶۵۵، ۷۳۷، ۷۴۰، ۷۴۶	دقشرت ۳۹۶
ذوالمنار (= ابرهه بن رئاس) ۳۳۷	دقلطیانس ۳۳۹
ذوثعلبان ۵۹	دقیوس ۳۰۷
ذورعین ۶۸۳	دلوک ۳۳۴، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۴، ۳۶۴
ذوشناتر (= لخنیه) ۴۴۰، ۴۴۸	دماذ بن رفیع بن سلمه ۴
ذومنار ۴۵۰	دوام ۴۱۱
ذونواس ۵۹، ۳۸۱	دو بطیاس ۳۰۶
ذویزن ۴۵۰، ۴۹۳	دورشرین ۲۲۴
ذی خشب ۷۰۰	دوم ۲۲۱
ذی یزن ۴۴۶	دوما ۵۴، ۴۱۱
ذهل بن شیبان ۷۴۶	ده آک ۲۱۸

٢٩٧، ٣٢٠ تا ٣٢٧، ٣٣٥، ٤٦٥،
 ٦١٤، ٦٢٩
 رعويل بن عيصو ٣٠٢
 رعو بن فالخ ٣٥
 رعو بن دختر لوط ٢٣١
 رقاش دختر مالك ٤٥٢
 رقيه ٦٤٣، ٦٤٦
 رقيه دختر محمد (س) ٦٨٩
 روييل ٣٩
 روخ بن ناريا ٦٢٤
 روم بن سماحلي ٣٠١
 رومي بن ليطن ٣٠١
 روهمي ١٦٨، ١٦٩
 رياشي ٤
 ريان بن وليد ٣٣٦، ٣٤٨
 ريب ٤٥
 ريدوان ٢١٨

ز

زادانشاه ١٧٥
 زادويه ٧٧١، ٧٧٦
 زامان ٧٣
 زباء دختر عمر بن ظرب ٤٥١، ٤٥٤، ٤٥٥
 ٤٥٦، ٤٥٧، ٤٥٨، ٤٩٣
 زبولون ٣٩
 زبير ٦٤١، ٦٦١، ٦٩٤، ٧٠١، ٧٠٢
 ٧١٢، ٧١٤، ٧١٥، ٧١٩، ٧٢٠
 ٧٢١، ٧٢٢، ٧٢٦، ٧٢٩، ٧٣٣

ر

رئاب شني ٦٠، ٦١، ٤٨٥
 رائش بن شداد ٤٣٧، ٤٣٨
 رابريج ٢٢١
 الراضي بالله ٦، ١٧، ٢٢٨
 راع ٢٢١
 رافع بن خديج ٧٠٩
 راني ١٦٣
 رباح ١٦٥
 رباح بن مره طسمي ٤٩٦، ٤٩٧
 رباح بن عجله ٥٢٧
 ربيع بسر ربيعة بن مسعود (= سطيج) ٥٣١
 ربيعه (= اميه) ٥٩٠
 ربيعة الفرس ٤٧٦، ٤٧٧
 ربيعة القشم ٤٧٧
 ربيعة بن مكدم ٦٨٥، ٦٨٦
 ربيعة بن نزار ٣٨١، ٤٣٦، ٤٣٧، ٤٧٤، ٤٧٥
 ٤٧٦، ٤٧٧، ٤٨٣، ٦٨٥، ٦٨٧، ٧٣٩
 ٧٤٣، ٧٤٦، ٧٧٥
 رحيم بن سليمان ٤٤٧
 رحيله ٤٥٧
 رحيمه ٦٤
 رذمير ٣٩٨
 رستم ٩٧، ٢٢١، ٢٢٥، ٦٦٨، ٦٦٩، ٦٧٥
 ٦٧٦
 رسول خدا (محمد س) ٦٤٥، ٦٥٠، ٦٥٤
 ٦٥٥، ٦٦٤، ٦٦٦، ٦٩١، ٦٣٧
 رشيد ١٧، ٩٥، ١٢٠، ١٦٢، ٢٥٤، ٢٨٥

زینب دختر محمد (ص) ۶۴۵	زبیر بن بکار ۴، ۷۰۸، ۷۲۳
زینو ۳۱۷	زبیر بن عبدالمطلب ۶۲۶، ۶۲۷
	زبیر بن عوام ۶۳۲، ۶۴۲، ۶۶۶، ۶۷۹
س	۶۹۰، ۷۳۱
سابق بن مالک ۲۰۹	زادداشت پسر اسبیمان ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۴۵
ساروغ بن رعو ۳۵	۲۷۶، ۵۲۱، ۶۰۴، ۶۱۸
ساره ۳۸، ۳۹، ۲۳۵، ۴۰۹ تا ۴۱۱	زاره ۶۹۵
ساساب ۱۲۱	زارفه ۱۲۷
ساسان پسر بابک ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۴۲	زربابیل بن سلسال ۵۳
ساطرون بن اسیطرون ۶۰۷	زرقی انصاری ۴
ساطوحاص ۳۰۲	زسب ۲۲۱
سالم ۴۳۴	زکریا ۶۴
سالم بن رزاة عطفانی ۵۱۷	زو ۲۲۱
سامان ۲۴۲	زوبه ۵۲۷، ۵۳۲، ۵۴۴
سام بن نوح ۳۲ تا ۴۱۵، ۴۳۲، ۴۹۱	زهی دختر لوط ۲۳۱
سامق بن لوی بن غالب ۹۴، ۱۶۴، ۷۶۶	زهیر بن ابی سلمی ۴۶۱
۷۶۷، ۷۶۸	زیاد بن حفصه ۷۶۵
سامه دختر مهلهل ۴۱۰	زید ۴۳۹، ۶۷۸
ساواس ۲۱۲	زید بن اسلم ۳۳۲
سبا ۴۳۶، ۵۳۲	زید بن ثابت ۶۹۰، ۷۰۹
سباین یشجب ۴۳۴، ۴۳۷، ۴۴۷	زید بن حارثه ۶۳۳، ۶۴۵
سبحان ۴۴۹	زید بن حصن ۷۶۵
سجاح ۶۵۹، ۶۶۰	زید بن صوحان عبیدی ۷۲۷
سجاد (= محمد بن طلحه) ۷۲۳	زید بن عدی ۴۶۱، ۴۶۲
سدوم ۳۸، ۴۴۲	زید بن عمرو بن نفیل ۶۲، ۷۲۱
سدیف بن هوماس ۵۲۷	زینب ۶۴۶
سرح ۳۹	زینب دختر جحش ۶۴۴
سرور ۲۲۱	زینب دختر خزیمه ۶۴۳

شاپور پسر اشك ۲۲۹	سنودس دوم ۳۱۰
شاپور پسر بابك ۳۱۴	سنودس سوم ۳۱۰
شاپور پسر شاپور ۲۷۷، ۲۵۵	سنودس چهارم ۳۱۰، ۳۱۷
شاپور پسر یزدگرد ۲۷۵	سنودس پنجم ۳۱۰
شاپور ذوالاكتاف ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۵، ۲۷۷	سنودس ششم ۳۱۰
شاعان بن اهوذ ۴۵	سوده دختر زمعة بن قيس ۶۳۸
شافعی ۶۳۵	سوسا ادرینوس ۲۱۲
شالغ ۳۴	سوس بن بالوس ۲۰۹
شاول بن بشر بن اینال ۴۶	سوسیوس ۲۱۰
شاهین ۲۷۸	سوید بن غفله ۷۵۰
شیریہ ۲۵۶	سوید بن ابوکاهل یشکری ۴۵۱
شیل ترجمان ۳۲۴	سویرس ۳۰۶
شیب ۷۷۳	سهل بن هارون ۴، ۷۳
شیب بن شبة ۵۷۴	سهل بن حنیف ۷۰۳، ۷۱۵
شیب بن ربیع تمیمی ۷۵۲	سهیل ۸۸
شیب بن نجده ۷۷۲	سیامك ۲۱۷، ۲۱۸
شحنه بن خلف ۴۱۸	سیاوش ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۷، ۲۶۶، ۶۰۴
شداد بن عاد ۳۵۹، ۳۶۵، ۴۰۲	سیر الخلفا ۶
شرحبیل بن سمط ۷۵۳	سیف بن ذی یزن ۵۹، ۴۴۳، ۴۴۵، ۵۹۰
شرقی بن قطامی ۴، ۹۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۸۰، ۷۵۲، ۷۴۴	سیل ۴۳۶
شروان ۱۷۴، ۱۷۵	سیمان دراز ۶۰۹، ۶۱۰
شروانشاه ۲۰۰	سیمای ساحر ۵۹
شریح بن هانی همدانی ۷۵۳، ۷۵۷	
شریک بن سحماء ۵۲۴	
شعب جبله ۴۸۴	
شعیب ۴۱، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶	
شعیب بن نوبل ۵۰۴، ۵۰۵	
	ش
	شاپور ۱۰۲، ۲۴۳، ۲۴۹ تا ۲۵۴، ۲۶۲
	۳۱۴ تا ۶۰۷
	شاس بن زهیر ۴۸۴
	شاپور پسر اردشیر ۲۴۴، ۲۷۷، ۴۵۱، ۶۰۶

ص	شعب بن مهدي ٥٠٥، ٥٠٦
صا ٣٤٧	شعرياس ٢١٣
صابورا ٣٨	شق ٥٢٧
صاحب الزنج ١٣٩	شوق بن مصعب ٥٢٧، ٥٣٢، ٥٤٤، ٦٣٩
صادق (ع) (= جعفر بن محمد بن علي بن حسين بن علي بن ابي طالب ع) ٦٥٧	شماش ٦١٠
صاعورا ٣٨	شمر بن قريش ٢٢٢، ٤٣٩
صالح بيمبر ١٢، ٣٣، ٤٠، ٤٠٧ تا ٤٠٧، ٤٤١، ٤٩٢	شموس دختر غفار ٤٩٤
صحر بن عامر ٦٥٦	شمعون ٣٩
صدوف دختر مجبا ٤٠٥	شمعون (= سمعان) ٥٨
صرمة بن ابي انس ٦٣٥	شمعون (= پطرس) ٥٩
صلت بن اميه ٥٠٩	شمعون صفا ٥٨
صلت بن بهرام ٧٥٣	شمونيل ٤٥، ٤٧
صلنا ٤٥	شمونيل بن بروحان ٤٦
صعبه ٧٢٣	شنون ٤٦
صفيه ٦٤٢، ٦٤٤، ٦٦٠، ٧٢١، ٧٢٤	شنغزي ٥٠٨
صفوان (= وليدين عقبه) ٧٣٦، ٧٤١	شوسان ٢٠٣
صفورا ٧٠٤	شوش ١٠٠
صهيب رومي ٦٦١	شيبه بن شيب ٢٦٥، ٢٦٦
	شيبان ٦٣٩
	شيبانويه ٧٤٢، ٧٤٣
ض	شيبه الحمد (= ابرهه بن صباح) ٤٤٠
ضاح ٤٥١	شيث ٢٩ تا ٣١، ٥٢١، ٦٢٤
ضحاك (= بيوراسف) ٤٧٨	شيث هبة الله ٢٩
ضحاك ٨٩، ٢١٨، ٤٧٨، ٤٨٢، ٤٨٣	شير آزاد (= پوران) ٦٦٨
٥٩٠، ٥٩٤، ٦٦٦	شيرزاد ٦١٠
ضحاك بن قيس فهري ٤٢١	شيرويه ٢٧٧
ضرار ٦٤١، ٧٨١	شهرزاد (= همای- همایه) ٢٢٦
ضرابين ازور ازدي ٩٨	شهريار ٢٧٧، ٥٤٨

۷۱۴، ۷۱۵، ۷۲۲، ۸۲۶، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۰	ضرار بن حمزه ۷۸۰
۷۳۳	ضرار بن خطاب ۶۷۶
طلحه بن خویلد اسدی ۶۷۰، ۶۷۳	ضرار بن عمرو ۴۱۵
طلحه بن عبیدالله ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۶۶، ۶۶۷	ضیزن بن جبهله ۶۰۷
۶۹۰	
طلیحه ۶۵۹	ط
طوح پسر فریدون ۴۸۳	طاح ۲۱۸
طهمورت ۲۱۷، ۴۸۳، ۵۸۸	طابخه (= عامر) ۶۲۵
طیار (= جعفر بن ابی طالب) ۷۸۲	طارق ۱۵۹
طیب (محمد رسول الله ص) ۶۴۶	طالب ۷۰۷
طیب‌اریوس ۳۰۳	طالوت ۴۵ تا ۴۸
طیطش ۳۰۵	طاووس ۷۷
	طاووس یمانی ۷۷
ظ	ظاهر ۶۴۶
ظنمناجیان ۱۳۷	طیاریس غانس ۳۰۳، ۳۱۸
	طبریه ۴۹۹
ع	طبیعی ۱۹۹
عابر ۳۴، ۳۵، ۴۳۴، ۲۷۹	طرخانان ۲۶۵
عابر بن ارم ۴۰۴، ۴۱۵	طریانوس ۳۰۶
عابر بن شالخ ۲۷۹	طریفه ۵۲۷، ۵۳۹، ۵۴۰
عاتکه ۶۴۲، ۷۲۱	طریفه الخیر ۵۳۸
عاد ۴۰۲، ۴۵۱، ۵۰۲، ۵۰۳	طریفه کاهن ۴۳۶
عاد بن عوص ۳۳، ۴۱۵، ۴۹۱، ۵۰۳	طسم ۳۳، ۴۱۴، ۴۵۱
عادذات الارم ۴۸۸	طسم بن لاوذ ۴۹۳، ۴۹۸
عاص بن وائل سهمی ۶۲۶	طسم بن لود ۴۱۵
عاصم بن عمرو ۶۶۹، ۶۷۰	طاطوس ۲۱۲
عالج ۳۲	طغزغز ۱۵۸
عامر ۴۱۷	طلحه ۶۶۱، ۶۹۴، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۱۲

عبدالرحمن بن جعفر سيراقي ١٠٥	عامر بن طفيل ٦٨٥، ٦٨٢
عبدالصمد ١٠٥	عامر بن فهير ٦٣٤
عبدالعزيز بن حارث جعفي ٧٤٦	عامر بن لوى ٤٢١
عبدالعزيز بن مروان ٣٣٤، ٣٥٦، ٣٥٧	عامله ٤٣٥
عبدالقيس ٦٧	عامور بن سويل ١٢٩، ١٣٠، ٦٢٥، ٥٩١
عبدالله ٢٩، ٦٢٩، ٦٤١، ٦٤٦، ٦٥٦	عايشه ٦٣٦، ٦٣٨، ٦٣٩، ٦٤٣، ٦٤٤
٦٧٨، ٦٩١، ٧٢٠، ٧٤٠، ٧٤١، ٧٤٥	٦٥٤، ٦٥٨، ٦٨٩، ٧١٤، ٧١٥، ٧١٩
عبدالله اصغر ٦٨٩	٧٢٨، تا ٧٢٨
عبدالله اكبر ٦٨٩	عبادى ٤٤٣
عبدالله انصاري ٤	عباس ١٥، ٤٨٩، ٦٣٩، ٦٤١، ٦٦٦
عبدالله بن ابي سرح ٦٩١	عباس (احول) ٢٦٥
عبدالله بن اريقط دثلي ٦٣٤	عباس بن عبدالمطلب ٢٣٦، ٤٨٨، ٦٤٦
عبدالله بن بديل بن ورقساي خزاعي ٧١٨، ٧٤٥	٦٥٧
عبدالله بن جعش اسدي ٦٧	عبدالدار ٤٢١
عبدالله جدهان تيمي ٦٢٧، ٦٤٢	عبدالرحمن ٣٩٦، ٣٩٨، ٦٥٦، ٦٦٧
عبدالله بن جعفر ٦٥٦، ٦٩٨، ٧١٨، ٧٢٥	٦٧٨، ٦٧٨
٧٧٥	عبدالرحمن اصغر (= ابومنجمه) ٦٧٨
عبدالله بن حارث نخعي ٧٤١	عبدالرحمن بن ابي بكر ٢٢٧
عبدالله بن حسين سعدكاتب ٧	عبدالرحمن بن عبدالرزاق جوزجاني ٧
عبدالله بن خباب ٧٦٣	عبدالرحمن بن عبدالله بن عبدالحكم مصري ٤
عبدالله بن خرداد ٣١٥	عبدالرحمن بن عتاب ٧٢٨
عبدالله بن ذراح ١٠١	عبدالرحمن بن عديس بلوى ٧٠٠
عبدالله بن رواحه ٦٤٥	عبدالرحمن بن عوف ٦٣٢، ٦٦١، ٦٦٦
عبدالله بن زبير ١٦، ٦٥٨، ٧٠١، ٧٠٢	٦٩٠، ٦٩٧، ٧٠٠، ٧٥٤
٧٢٦ تا ٧٢٤، ٧١٥	عبدالرحمن بن محمد ١٥٩، ١٦٠، ٣٩٧
عبدالله بن زيداذان ٦٤٣	عبدالرحمن بن معاويه ٥٨٥
عبدالله بن سعد ٦٩٤	عبدالرحمن بن ملجم ٧٧١، ٧٨٣
	عبدالرحمن بن يحيى منذرى ٥١٦

۶۴۱، ۶۶۰	عبدالله بن سلام ۷۰۹
عبدالملك ۱۷۵، ۷۲۲	عبدالله بن عایشه ۴
عبدالملك بن مروان ۱۶، ۱۶۲، ۳۲۰	عبدالله بن عامر ۶۹۱، ۶۹۴، ۷۱۴، ۷۲۶
۳۵۶، ۳۸۸، ۶۱۲، ۷۰۹	۷۴۵
عبدالملك بن هشام ۱۷۴	عبدالله بن عباس ۷۷، ۱۸۴، ۴۷۲، ۶۴۴
عبد بن ابرهه ۴۳۸، ۴۴۷	۶۷۸، ۷۱۷، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۹
عبدشمس (= سباین یشجب) ۴۳۴، ۴۳۷	۷۳۶، ۷۴۹، ۷۵۳
۴۴۷	عبدالله بن عبدالعزیز ۴۳۰
عبدضخم بن ارم ۵۰۰	عبدالله بن عثمان (= ابوبکر) ۶۵۵
عبد مناف ۴۲۱، ۴۲۲	عبدالله بن عمر ۶۶۲، ۶۷۷، ۷۰۹، ۷۵۴
عبدمناف (= ابوطالب) ۴۹۰، ۶۳۸	۷۵۶، ۷۵۸
عبدی ۵۰۰	عبدالله بن عمرو بن عاص ۷۳۹
عبدالله ۶۷۸، ۶۸۴	عبدالله بن قیس (= ابوموسی اشعری) ۷۶۱
عبدالله بن عباس ۷۱۷	عبدالله بن کوای یشکری ۷۵۲
عبدالله بن عمر ۷۳۶ تا ۷۳۸، ۷۴۴	عبدالله مسمود ۶۹۱، ۷۰۱
عبدالله شریه ۶۱۰	عبدالله بن معتز ۲۳۶
عبدالله عبدالله بن خردادبه ۵	عبدالله بن مقفع ۴، ۸
عبد بن عیوب ۵۱۲	عبدالله بن نجده ۷۷۳
عبید داعی ۵۲۱	عبدالله بن وزیر ۱۲۷
عبید بن شریه جرهمی ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۹۳	عبدالله بن وهب راسبی ۷۶۳، ۷۶۵
عبیل بن عوس ۳۳، ۵۰۳	عبدالله سعد ۳۸۳
عتاب بن غیلان ثقفی ۶۹۲	عبدالله بن سعید بن کثیر ۵۷۴
عتبه بن ربیع ۶۶، ۶۲۸	عبدالمسیح ۵۴۴
عتبه بن غزوان ۶۷۶	عبدالمسیح بن بقیله غسانی ۲۷۲
عتبی ۵۲۱	عبدالمسیح بن عمرو بن قیس ۹۸
عتیبه ۶۴۶	عبدالمسیح شعری ۱۰۰
عتیق الله (= ابوبکر) ۶۵۵، ۶۵۶	عبدالمطلب ۱۳، ۲۹، ۲۳۷، ۴۲۲، ۴۴۵
عثمان ۴۸۳، ۶۵۵، ۶۶۱، ۶۶۷، ۶۹۰، ۶۹۳	۴۴۶ تا ۴۸۵، ۴۹۰، ۶۲۹، ۶۳۰

عغان ٧٢٤	٧٠٤، ٧٠٦، ٧٠٧، ٧١٠ تا ٧١٢،
عغير ٤٩٥، ٤٩٦، ٥٧٦	٧١٤، ٧١٩، ٧٢٠، ٧٢٢، ٧٢٦،
عغيره ٤٩٤	٧٢٩، ٧٣٠، ٧٣٣، ٧٣٧، ٧٣٨، ٧٤١،
عقبه بن عامر ٥٥٨	٧٤٨، ٧٥٣، ٧٥٥، ٧٥٧، ٧٥٩،
عقيل ٤٥٣، ٤٥٤، ٦٩٨، ٧٠٢، ٧٠٨	عثمان بن حنيف ٦٩١، ٧١٤، ٧١٥،
٧٢٣، ٧١٨	عثمان بن عفان ١٥، ٢٧٥، ٣٢٠، ٥٩٠، ٦٣٢،
عقيل بن ابي طالب ٦٩٣	٦٤٣، ٦٤٦، ٦٨٨، ٦٨٩، ٦٩٢،
عكاظ ٦١	عجران ٤٦
عكرمه ٥٧٦، ٥٧٨	عجوز جريشي ٦٥٧
علم ٥١٥	عداس ٦٦، ٢١٢
علقمه ٥١٥، ٦٧٥	عداسه ٢٢١
علقمة بن صفوان ٥١٤، ٥١٥	عدنان ٤١٤، ٤١٦، ٤٤٢
علقمة بن عبدالله مزن ٦٧٩	عدى ٤٦١، ٥٤٣
على ٤٨٣، ٦٣٣، ٦٣٤، ٦٥٧	عدى بن حارثه ٥٤٢
على بن ابي طالب ٢٣، ٢٤، ٣٠، ٢٨٢، ٢٥٠	عدى بن حاتم ٥١٧، ٥٥٧، ٦٥٨، ٦٦٢،
٦٣٢، ٦٣٤، ٦٣٧، ٦٣٩، ٣٢٠	٧٣٩
٦٤٣، ٦٤٥، ٦٤٦، ٦٥٢، ٦٥٦، ٦٥٧	عدى بن زيد عبادى ٢٦٢، ٣٠١، ٤٦١، ٤٦٣،
٦٥٩، ٦٦١، ٦٦٦، ٦٦٧، ٦٩٣، ٦٩٢، ٦٦٧	٦٠٩
٦٩٨ تا ٧٠٤، ٧١٦ تا ٧١٨	عدى بن نصر ٤٥٢
٧٢٠، ٧٢٢ تا ٧٤٤، ٧٤٥ تا ٧٤٩	عرم ٤٣٦، ٥٣٦
٧٥١ تا ٧٦٩، ٧٧١ تا ٧٧٣، ٧٧٥	عرماز ٣٩٦
٧٧٧ تا ٧٨٢، ٧٨٠، ٧٨٥	عروه ٥٢٧
على بن جهم ٢٦، ٧٦٧	عروة بن اذيه تميمى ٧٥١
على بن حرب ٦٥٦	عروة بن زبير ٦٣٩
على بن حسين ٢٤، ٦٣٨	عروة بن زيد ازدي ٥٢٧
على بن زيد ٦٣٩	عريب ٤٥
على بن عيسى ٥، ٣٠٤، ٥٩٠	عزيز ٣٣٠، ٣٤٢
على بن فتح كاتب ٧	عسجدى ٥٠٠

عمر و افوه ۲۶۵	علی بن فضل ۱۹۵
عمر و مزقیبا ۵۴۳	علی بنی مجاهد ۴
عمر و بن جرموزا ۸۲۱	علی بن محمد بن جعفر علوی ۷۶۷
عمر و بن حارث ۴۱۳	علی بن محمد بن سلیمان نوفلی ۴
عمر و بن حمق خزاعی ۷۰۳، ۷۰۰	علی بن محمد مدائنی ۴
عمر و بن دراک عبیدی ۴۴۲	علی بن هیثم ۱۸۱، ۲۰۰
عمر و بن دینار ۶۳۹	علی پسر عبدالله ۶۵۶
عمر ذوالارعار بن ابرهه ۴۲۹	عمار بن یاسر ۶۹۱، ۶۹۵، ۶۹۸ تا ۷۰۱،
عمر و بن ذی قیفان ۴۴۰	۷۰۹، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۹، ۷۲۷،
عمر و بن سیر ۷۲۷	۷۳۶، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۳
عمر و بن شاس اسدی ۶۷۶	عمارة بن وسیمه مصری ۴
عمر و بن شمر ۴۴۸	عمان ۵۴۱
عمر و بن طرب ۴۹۳	عمانی ۵۰۰
عمر و بن ابی ربیع ۴۲۱	عمر ۱۸۹، ۳۱۹، ۴۵۱، ۶۲۵، ۶۶۳ تا ۶۶۷،
عمر و بن امرؤ القیس ۴۵۹	۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۷، ۶۷۹، ۶۸۱، ۶۸۳،
عمر و بن بحر جاحظ ۹۴، ۱۶۹، ۳۷۴،	۷۱۲، ۷۳۶، ۷۳۸، ۷۵۳،
۳۷۶، ۴۱۵	عمر (= کسری) ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۹، ۲۴۸،
عمر و بن بکر تمیمی (= زادویه) ۷۷۶	۲۷۶
عمر و بن تبع ۴۳۹	عمران ۵۴، ۵۵، ۴۱۷، ۴۳۶، ۵۲۷، ۵۳۷،
عمر و بن تمیم بنی مر ۲۵۰	۵۴۱
عمر و بن عامر ۱۰۸، ۳۵۵، ۳۸۲، ۶۱۴، ۶۹۴،	عمران بن حطان رقاشی ۷۷۵
۷۰۹ تا ۷۱۱، ۷۳۰، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۶،	عمر بن خطاب ۱۴، ۶۲۰، ۶۲۲، ۲۸۲، ۳۵۵، ۳۸۳،
۷۵۳، ۷۵۸ تا ۷۶۱، ۷۶۸، ۷۷۱، ۷۷۶	۴۲۳، ۴۲۶، ۵۱۰، ۵۱۴، ۶۵۸، ۶۵۷،
عمر و بن عامر ۴۱۸، ۵۲۳، ۵۲۷، ۵۳۱، ۵۴۱،	۶۶۲، ۶۶۱، ۶۷۶، ۶۷۹، ۶۸۷، ۶۹۱،
۵۴۴، ۵۴۲	عمر بن صابی برجمی تمیمی ۷۰۳
عمر و بن عامر مزقیبا ۴۳۶، ۴۶۶، ۴۶۷،	عمر بن عبدالعزیز ۱۶، ۲۲۰
۵۴۲	عمر و ۴۱۷، ۴۱۹، ۴۵۳، ۴۵۷، ۵۳۸، ۵۴۰،
عمر و بن عبدالجن تنوخی ۴۵۶	۵۴۱، ۶۸۴، ۶۸۷، ۷۴۴

عنترۃ عسی ٦٨٣	عمرو بن عبدالعزیز بن مروان ٣٣٣، ١٦٥
عنسی کذاب ٦٥٩	عمرو بن عدی ٤٥١، ٤٥٢، ٤٥٤، ٤٥٧، ٤٥٨، ٤٥٨
عنیائیل بن یوقنا ٤٥٥	٤٦٤
عنیزه دختر غنم ٤٠٥	عمرو بن علی ١٦٥
عوس بن ارم ٤١٥	عمرو بن عنبسه ٦٣٣
عوف ٥٤٣	عمرو بن قابوس ٤٥٩
عوف بن ابی شمر ٤٦٧	عمرو بن کاهن ٥٤٢
عوف بن سعد جرهمی ٤٤	عمرو بن کلثوم ٦٨٥
عون بن جعفر ٦٥٦	عمرو بن لحنی ٤١٨، ٤٢٠، ٥٨٩، ٦٦٠
عوون ١٣٠	عمرو بن مضاض ٤١٣
عینان ١٣١	عمرو بن معدی ٣٣٢، ٤٥٨، ٤٦٤، ٦٧٣، ٦٧٩
عیشدون ١٣١	٦٨١، ٦٨٥ تا ٦٨٧
عسی بن لهیمۃ مصری ٥٧٩، ٤	عمرو بن منذر ٤٥٩
عیسی بن مریم ١٠٢، ٩١، ١٠٢، ١٤١، ٢٣٤، ٥٧٦	عمرو بن نعمان بن عمر ٤٦٦
٦٢١، ٦٠٦	عملاق ٤١٤
عیص ٣٠١، ٤٠، ٣٩	عملاق ٤٥٥
عیص بن اسحاق بن ابراهیم ١٠٢، ٢٨٢، ٣٠١، ٤١٤	عملقی ٤٤
٤٩١	عملوق بن جدید ٤٩٣
عیلام ٢٣٢، ٤١٥	عملوق طسمی ٤٩٦
عیلان ٥١، ٤٦	عملیق بن لود ٤١٥
عیله (= عنسی کذاب) ٦٥٩	عملیق بن لاوذ بن ارم ٣٣، ٣٣٢، ٤٩٢، ٤٩٣
عیینه بن حلات ٦٨٢	عمورا ٣٨١
غ	عمیائیل بن قابیل ٤٥
غالب بن عبدالله اسدی ٦٦٩	عمیر ٦٢٥
غالوس پرکولیوس ٣٠٢	عمیر بن اهل ب ضبی ٧٢٧
غانه ٥٨٥	عمیر بن قیس بن جذل طمان ٤٢٠
غراطیاس ٣١٥	عمیس ٦٥٦
	عنسۃ اعور ٢٠٠

فالح بن عابر ۱۲۹	گردانس ۳۰۷
فالح بن یغور ۴۶۶	غریب بن قطن (= ذوشنا تر بن زرعه) ۴۴۸
فتح بن خاقان ۶	غریض ۵۱۵
فراسیه دختر مالک بن منذر ۴۵۹	غسان ۴۶۸، ۴۳۵
فرزدق ۴۴۱	غطفان ۶۵۹
فرعون ۴۱، ۴۳، ۵۳، ۳۳۲، ۳۳۵، ۳۴۵	غفار ۷۰۱
۳۴۸	غیرون (= ربیعه) ۷۷۵
فرعون اعرج ۳۵۴	گیلان بن سلمه ۴۴۱
فرفورس ۳۹۶، ۵۷۶	
فرمودوج ۲۱۲	ف
فروال ۲۱۷، ۲۱۸	فاخته ۷۰۸، ۷۰۷
فرهاد ۲۷۵، ۲۷۷	فاربنوس ۱۱۲
فریدون ۲۱۹ تا ۲۲۱، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۷۶	فارس ۳۰۸
۴۸۲، ۴۸۳، ۶۰۳، ۶۶۶	فارس امیم الخیر ۵۰۰
فریمه ۴۶۸	فارس پسر یاسور ۲۳۱
فزازی ۵۸۴	فارس حلیمه (= نعمان بن منذر) ۴۵۹
فسیان ۱۸۶	فارق بن بیصر ۳۴۷
فضاله بن عبید ۷۰۹	فاروق ۶۲۷، ۶۶۲
فضل ۶۳۹	فاطمه دختر اسد بن هاشم ۷۰۷
فضل بن عباس ۷۰۴	فاطمه دختر عمر ۶۷۸
فعامس بن بورس ۳۵۴	فاطمه دختر قیس ۵۸۰
ففور شاه چین ۲۶۰	فاطمه (ح) دختر محمد رسول الله (ص) ۶۳۷،
فلیمیس ۵۲	۶۴۴، ۶۴۴، ۶۴۶، ۶۵۷ تا ۶۶۰، ۷۰۶،
فناق رومی ۳۲۰	۷۸۲
فنجاس بن عازر ۴۵	فاتم ۲۶۵
فنجست ۲۱۳	فالح ۴۵۳
فور ۷۳، ۲۸۷	فالح ۲۳، ۲۵، ۴۳۴
فورس ۳۰۸	فالح بن شالح ۳۴

قباد ٢٠١، ٤٤١، ٤٧٢
 قباد پسر فیروز ٢٥٨، ٢٧٧
 قباد معروف به شیویه ٢٧٤
 قبط ٣٤٧
 قبط بن مصر ٣٤٧
 قتاده ٦٣٩
 قتیبه ٥٦٨
 قثم ٦٣٩
 قثم بن عباس ٧١٧
 قحطان ٣٤، ١٥٥، ٢٧٩، ٤١٤، ٤١٦
 ٤٣٣ تا ٤٣٥، ٢٩١
 قحطان بن عابر ٣٤
 قحطان پسر همیسع بن نبت ٤٣٣
 قدار ٤٠٥ تا ٤٠٧
 قدار بن سالف ٤٠٥
 قدامة بن مظعون ٧٠٩
 قداسف ٢٢٤
 قرشت ٥٠٤
 قرطان بن دقشرت ٣٩٧
 قرظة بن كعب انصاری ٧١٦
 قریم بن اوس ٤٨٨
 قس بن ساعدة ایادی ٤١، ٦٢، ٤٨٥
 قسطنطین ٥٢، ١٨٧، ٣٠٨، ٣٠٩، ٣١١
 ٣٢٨
 قسطنطین بزرگ ٥٩٣
 قسطنطین بن الیون ٣٢٠
 قسطنطین بن قسطنطین ٣١٤
 قسطنطین پسر قلفظ ٣٢٧

فوقاس ٢٧١، ٣١٨
 فیاض بن علی بن محمد فیاض ٤٨٩
 فیثاغورس ١٧٢، ٥٢٥، ٦٠٠
 فیروز ٢٠١، ٢٦١، ٢٧٨، ٦٥٩
 فیروز ابولؤلؤ ٦٦٠
 فیروز بن کبک ١٥٤، ٥٨٨
 فیروز پسر یزدگرد ٢٥٨، ٢٧٧
 فیروز خشنده ٢٧٥، ٢٧٧
 فیروز ساسانی ٤٧٢
 فیلانشا ١٨٩، ١٩٠
 فیلفوس مقدونی ٩٥
 فیلفوس ٢٨١، ٥٤٨
 فیلیپس ٢٨١
 فیومنوس ٢١٠

ق

قائد الفرس (= نعمان بن امرؤ القیس) ٤٥٩
 قابوس بن منذر ٤٥٩
 قارلة بن تقویره ٣٩٧
 قارله ٣٩٧
 قارله پسر تبین ٣٩٧
 قارله پسر لذریق ٣٩٧
 قارن ١٦٣
 قاسم ٦٤٦
 قاسم بن محمد بن ابوبکر ٦٥٧
 قاضی ابوبکر محمد بن خلف ٦
 قاهر ١٧، ٣٢٨
 قاین ٢٦، ٢٧، ٣٠

قیس عیلان ۶۴۲	قسطنطین پسر لای ۳۲۸
قیصر ۵۹، ۶۲، ۱۸۸، ۲۳۳، ۲۵۲، ۲۵۳	قسطنطین پسر هلانی ۳۱۰، ۳۱۴، ۳۲۸
۳۱۹، ۲۹۸، ۲۶۸، ۲۶۰، ۲۵۹، ۲۵۶	۳۲۹
۶۶۴، ۶۴۴، ۴۴۳	قسی بن منبه (= ثقیف) ۴۴۱
قیصر بن مروق ۳۱۹	قسی بن حارثه ۵۴۱
قینان ۳۰	قسی بن کلاب بن مرة ۴۲۰، ۶۲۵، ۶۲۷
قینان بن ارفخشذ (= سالم) ۴۳۴	قصیر ۴۵۷، ۴۵۸
قین بن جسر ۴۹	قصیر بن سعد ۴۵۵
ك	قضاعه بن مالك بن حمير ۴۶۶
کابل بن سرور ۳۸۰	قطام ۷۷۱، ۷۷۲
کابلشاه ۵۸۴	قطرب نحوی ۴۳۱
کابیل ۳۵۴	قمتاع ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۵
کاتب ۴۵	قمتاع بن حکیم ۵۳۷
کاس بن معدان ۳۴۸	قمتاع بن عمر ۶۷۳
کالب بن یوقنا ۴۴، ۴۵	قلفظ بن مروق ۳۲۰
کان ۳۹	قلع بن حدیقه ۴۱۹
کاوس شاه ۵۹۱	قلوریس ۳۰۳
کدعون ۴۵	قلودیه ۳۹۶
کذاب بنی حنیفه ۹۸	قلیطانس ۳۰۸، ۳۰۹
کرد بن مرد بن صعصعه ۴۸۲	قممه (= عمیر) ۶۲۵
کرز بن جابر ۶۳۶	قنطور ۳۹
کر سکوس ۱۹۹	قنوج ۲۲۲
کر کنداج ۱۸۹	قولاقسما ۲۱۲
کسر جوس ۲۱۳	قومیس بن نقاس ۳۵۴
کسعی ۷۲۲	قیدار ۵۴، ۴۱۱
کسری (= انوشیروان) ۱۰۱، ۱۷۳، ۱۷۵	قیس بوعدی سهمی ۶۲۸
۱۸۸، ۲۰۱، ۲۷۷، ۳۵۴، ۴۴۱	قیس بن سعد بن عباد ۷۱۷، ۷۳۹
	قیس بن عاصم ۶۵۹

کهلان ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۷، ۴۴۴	۴۴۲، ۴۴۴، ۴۵۰، ۴۸۰، ۴۸۱
کیلان پسر کیقباد ۲۷۷	۶۱۳، ۶۲۹، ۶۴۴، ۶۶۴، ۶۷۶
کیخسرو ۲۲۲، ۲۲۷، ۶۰۴	کعب ۵۴۳
کیقباد ۲۲۲	کعب بن عجره ۷۰۹
کیکاوس ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۷	کعب بن مالک ۷۰۹، ۷۱۰
کیمس ۲۲۲	کعب الاحبار ۴۲۶، ۶۱۰، ۶۹۶، ۶۹۷
کیناسن ۲۲۲	کلاب ۴۸۴
کیناسه ۲۲۲	کلل بن مشوب ۴۴۸
کیومرث ۳۳، ۲۱۵ تا ۲۱۸، ۲۳۲، ۲۳۵	کلبی ۴۳۲، ۴۳۶
۲۷۵ تا ۲۷۷	کلپتره ۲۹۸ تا ۳۰۰، ۳۰۳
کیومرث بن امیم ۵۰۰	کلکی بن حرایا ۳۴۸
	کلمن ۵۰۴
گ	کلوس ۲۱۲
گرساسب ۲۷۷	کلیکرب بن تبع ۴۳۹
گرشاسب پسر یمار ۲۲۶	کمجهور ۲۲۱
گشناسب ۲۲۱	کمیل بن زیاد ۷۸۱
گودرز پسر اردوان ۲۳۰	کنانه ۴۳۵
	کنانه بن بشر تجیبی ۷۰۳
ل	کنانه پسر خزیمه ۶۲۵
لاوذ ۲۱۶	کند (پادشاه هند) ۲۹۳
لاوذب ارم ۳۳	کندی ۱۲۴، ۵۶۹
لاویس ۲۱۲	کنعان بن جام ۵۰۱
لاون بن قلفط ۳۲۰	کورش ۷۵، ۲۱۱، ۲۲۵، ۶۰۶
لاوی ۳۹	کورک دختر ایرج ۲۳۲
لاوی (= ابوالحارث) ۱۲۷	کوس بن بلوطس ۳۵۳
لاوی پسر الیون ۳۲۸	کوش ۴۵
لحی (= حارثه بن عامر) ۴۱۸	کوشان اثیم ۴۵
لخم ۴۳۵	کوش بن کنعان ۳۶۸، ۵۰۱

ماران بن یاقث بن نوح ۳۹۳	لخنیه ۴۴۸
ماردون ۲۴۵	لذریق ۱۵۸، ۳۹۶، ۳۹۷، ۱۵۹
مارقس ۳۰۵، ۳۰۴	لقمان ۱۹، ۴۹، ۵۳۶
مارنوس ۲۱۲	لقمان اکبر عادی ۵۳۲
ماروب ۲۰۷	لقمان بن عاد بن عاد ۵۳۳
ماری ۳۰۴	لقیط ۲۴۹
ماریه ۲۶۹	للیمانس ۳۱۴
ماریه بریه ۴۵۹	لمک بن سام بن نوح ۳۴، ۲۴، ۶۲۴
ماریه دختر ظالم بن وهب ۴۶۷	لود ۳۱، ۳۰
ماریه ذات القرطین ۴۶۷	لود ماش بن نبیط ۲۰۳
ماریه قبطی ۶۴۴، ۶۴۵	لوط ۲۳۱، ۳۴۵، ۴۶۹
مازن ۴۶۷، ۴۶۸	لوط بن هاران ۳۸
ماسبدان ۲۲۸	لوطس بن مالیا ۳۴۸
ماسر ۲۲۱	لوقا ۵۶، ۳۰۵
ماشاء الله ۳۶۳	لیث بن علی صفار ۳۷۵
ماش بن ارم ۴۱۵، ۳۳	لیلای اخیلیه ۵۰۹
مالک ۴۵۳، ۴۵۴، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۳	لیلی دختر حلوان ۶۲۵
مالک بن حارث نخعی (= اشتر) ۶۹۳، ۷۰۰، ۷۲۵، ۲۳۵	لهراسب ۲۱۸، ۲۲۱ تا ۲۳۸، ۲۶۶
مالک بن طوق ۳۸۴	۶۰۴
مالک بن عقبون ۵۹۹، ۶۰۱	لوی بن غالب ۷۶۷
مالک بن عوف نصری ۶۴۵	لویداء ۲۶
مالک بن فهم ۴۶۶	
مالک بن فهم ازدی ۵۴۲	م
مالک بن فهم بن دوس ۴۵۱	ماء السماء دختر عوف ۴۵۹
مالک بن نویزه ۶۷۰	ماجک ۳۹۴
مالک بن یمان ۵۴۲	ماح ۳۴۷
مالوس بن بلوطس ۳۵۴	ماحی (= محمد رسول الله ص) ۶۲۵
	ماران بن بقاقیم ۵۴۰

محمد امین ۳۲۷	مالیابن حرایا ۳۴۸
محمد بن جا بر تبارنی ۱۱۵، ۳۶۳، ۵۶۹	مالیق بن دارس ۳۴۷
محمد بن جریر طبری ۶۳۷	مأمون ۱۷، ۷۳، ۸۴، ۳۲۷، ۳۴۸، ۳۸۳
محمد بن جعفر ۵۶	مأمون حارثی ۶۶۰
محمد بن حارث ۵	مامه ۶۶۰
محمد بن حنفیه ۷۱۸، ۷۲۳، ۷۲۵، ۷۳۶	مانی ۱۲۹، ۹۱
۷۴۵	مانی پسر یزید ۲۴۵
محمد بن خالد هاشمی ۶	مبسم ۴۱۱
محمد بن داوود بن جراح ۷	متا ۵۶
محمد بن زید ۱۰۵	متقی ۳۲۸، ۷۰۷
محمد بن زکریای غلابی مصری ۴	المتقی بالله ۱۹، ۲، ۶۱۹
محمد بن سائب کلیبی ۶۴	المتقی لله ۱۷
محمد بن سلام جمحی ۴	متم بن نویره یربوعی ۴۵۴
محمد بن سلیمان منقری جوهری ۴	متوشلح بن اخنوع ۳۱
محمد بن صالح بن نطاح ۵	متوکل ۱۷، ۱۹۵، ۱۹۹، ۳۲۷
محمد بن طلحه ۱، ۲، ۷، ۱۵، ۲۳، ۷۲۳	متی ۳۰۵
محمد بن عبدالرحمن ۳۹۷	مثنی ۶۶۹، ۶۷۶
محمد بن عبدالله (رسول الله ص) ۱، ۱۰، ۲۳، ۲۴	مثنی بن حارثه ۶۶۵، ۶۶۸، ۶۷۱
۵۵ تا ۵۷، ۱۴۲، ۲۳۵، ۵۷۶، ۵۷۷	مجاشع بن وردان بن علقمه ۷۷۲، ۷۷۳
۵۸۹، ۶۱۹، ۶۲۱، ۶۲۳، ۶۲۵، ۶۳۸	المجسطی ۸۷
۶۳۹، ۶۴۲، ۶۷۷، ۷۰۴، ۷۰۸، ۷۴۷	محرز بن نضله ۶۳۷
۷۵۵، ۷۶۵، ۷۶۷	محرق الحرب (= عمرو بن امرؤ القیس) ۴۵۹
محمد بن عبدالله عتبی اموی ۴	محض بن جندل ۵۰۴
محمد بن عبدالملک زیات ۵۴۹	محمد ۱۶۵، ۲۰۰
محمد بن علی ۲۴، ۱۶۵، ۶۳۸، ۷۸۳	محمد بن ابوبکر ۵۶، ۶۵۷، ۷۰۰ تا ۷۰۲
محمد بن علی حسینی علوی دینوری ۵	۷۲۴، ۷۶۳، ۷۶۸
محمد بن علی مادرانی ۶۱۴	محمد بن ابی هریره ۵۱۶
محمد بن عمرو واقدی ۶۳۷	محمد بن اسحاق ۴، ۶۳۷، ۶۷۶

مرقس ۵۶	محمد بن کثیر فرغانی ۷۰۳، ۳۰۶، ۵۶۹
مرقیانوس ۳۱۷، ۳۱۶	محمد بن مزید بن ابوالزهرا ۷
مرقیونی ۹۱	محمد بن مسلمة انصاری ۶۹۱، ۷۰۹
مرلس ۳۰۶	محمد بن موسی خوارزمی ۴
مرنوس ۲۱۲	محمد بن موسی منجم ۳۰۷
مروان ۶۹۱، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۷، ۷۷۷	محمد بن هشام کلیبی ۲۲۸
مروان بن حکم ۱۶، ۳۲۰، ۵۱۴، ۷۰۰، ۷۰۳	محمد بن هیثم بن شبا به خراسانی ۴
۷۱۰، ۷۱۴، ۷۲۲، ۷۲۶	محمد بن یزید ۱۷۴، ۱۷۵، ۲۰۰
مروان بن محمد بن مروان بن حکم ۱۶	محمد بن یزید مبرد ازدی ۴
مره ۱۰۰، ۶۵۵	مختار بن ابی عبید ۱۶
مریم (ع) ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۶۰	مخلد بن حسین ۲۲۲، ۲۲۵
مرینوس ۳۵۴	مدائنی ۷۲۷
مزدک ۲۵۸	مدعم ۶۳۷
مزید بن محمد بن ابرد ۱۴۳	مدلجی ۵۲۳
مزقیای ۵۲۷	مدن ۳۹
مسأ ۱۱۰، ۵۴	مدین ۳۹
مستمن ۱۷، ۳۲۷	مدحج ۴۳
مستکفی ۱۷	مرثد ۴۴۸
مستنیر ۵۲۷	مرثد بن سعد ۵۰۲
مسروس ۲۱۲	مرثد بن عبید کللال ۴۳۹
مسروق بن ابرهه ۴۴۳ تا ۴۴۵	مرجد ۲۱۲
مسعودی (تقریباً در بیشتر صفحات آمده است)	مرداس ابو عباس سلمی ۵۱۵
مسکین دار ۴۴۲	مرداوند ۲۷۸
مسلم ۷۱۸	مردوح ۲۱۲
مسلم بن اسلم بن جریس ۶۶۴، ۶۶۵	مرزبان ۴۴۹، ۶۶۸
مسلمه ۳۱۲	مرطیاسه ۲۱۳
مسلمه بن خالد ۷۰۹	مرفق ۳۹
مسلمه بن عبدالملک ۱۷۴، ۱۹۰، ۳۲۰	مرفقال ۷۳۵، ۷۳۹، ۷۴۰

معاوية بن معد يكر ب ٤٥٩	مسيح (ع) ١٠٠٢٥٠١٠٥٤٠٥٩ تا ١٩٧٠٦٦٠٦١
معاوية بن يزيد ١٦٠١٦٠٣٢٠	٣٨٢٠٣٥٥٠٣٠٩٠٣٠٤٠٣٠٣٠٢٣٠
معاوية بن عبد الله ٦٥٦	٥٥٠٠٥٢٥٠٥٢١٠٥٠٦٠٤٦٩٠٤٤٠
معبد ٧٤٧	٦٤٢٠٦٢٣٠٦١٩٠٦٠٦٠٥٥٢
معبدين عباس ٧١٧	مسيلمة كذاب ٦٦٠
معتز ١٧٠١٧٠٣٢٨	مشمع ٥٤٠٤١١
معتصم ١٧٠١٧٠٣٢٧	مصدق بن مفرح ٤٠٥
المعتصم بالله ٣٢٧٠٥٩١	مصر ٥٥
معتضد ١٧٠١٧٠٣٢٨	مصر بن بصر بن حام بن نوح ٣٤١٠٣٤٧٠٣٤٨
المعتضد بالله ٧٠١٢٤٠٣٠٧٠٥٩٣	مصرى ٧
معتد ١٧٠١٧٠٢٤٨٠٣٢٨	مصقلة بن هبيرة شيباني ٧٦٧
معد ٢١٠١٧٠٦٢٤	مضاض بن عمرو ٤١٣
معد بن عدنان ٦٧١٠٤٢٤٠٦٢٥	مضر ٤١٨٠٤٣٦٠٤٧٥ تا ٤٧٧
معد يكر ب بن سيف ٤٤٣ تا ٤٤٨	مضر بن نزار ٢٢٩٠٤٨٣٠٥٢٢
معدل ٦٨٠	مطرف (= عبد الله اكبر) ٦٨٩
معدل بن قيس ٧٦٧	مطرد خراعى ٤٢١
معدل بن يسار ٦٧٩٠٦٨١	مطيع ١٧
معن بن عيسى ٧١٦	معاذ بن مسلم ٥٣٧
معوسا ٢١٣	معاوية ١٠١٠١٠٤٣٧٠٤٤٧٠٤٩٣٠٦٠٧٠٦٤٣٠٦٤٥
مغير ٧٣١	٦٩٤٠٦٩٦٠٦٨٩٠٧٠٨٠٧١٠٧١٠ تا
مغيرة بن شعبة ٤٦٤٠٦٦١٠٦٦٢٠٦٧٧٠٧٠٩	٧١٤٠٧٢٩ تا ٧٣٧٠٧٣٩٠٧٤١٠٧٤٣ تا
٧١١٠٧١٢٠٧٣٠٧٣٦٠٧٥٤	٧٤٧٠٧٥٠٠٧٥٢٠٧٥٣٠٧٥٥ تا ٧٥٧
مغيرة بن نعمان ٦٨٠	٧٥٩٠٧٦٠٧٦٧ تا ٧٧٥٠٧٧١
مغيرة بن نوفل ٧٧٣	٧٧٧٠٧٨٠٧٨١
مقتدر ١٧٠١٧٠٣٧٥	مسادية بن ابي سفيان ١٥٠١٩٣٠٢٥٠٣٢٠
المقتدر بالله ٧٧٠٧٧٠١٧٩٠٧٧٥	٤٦٤٠٦١٠٠٦٥٧٠٦٩٩١٠٧٠٦٠٧٥٨
مقداد ٦٩٠٧٠٠	معاوية بن بكر ٥٠٢
مقدونس ٣١٠٣١٥	معاوية بن خديج ٧٦٨

مورق بن هرقل ۳۱۹، ۳۲۰	مقمس ۳۰۷
مورق پسر مورق ۳۲۰	مقوقس ۳۵۵
موریقس ۲۷۰، ۲۷۱، ۳۱۸	مقوم ۶۴۱
موسی ۳۴۵، ۳۴۸، ۳۴۸، ۷۸۵	مقومش ۶۴۴، ۶۴۵
موسی بن اسحاق صندالونی ۲۰۶	مکنفی ۳۲۸، ۱۷
موسی بن عمران (ع) ۴۱، ۴۳، ۴۴، ۴۵	المکنفی بالله ۷۰۷، ۴
۵۲، ۵۳، ۱۴۱، ۲۲۰، ۲۳۴، ۵۰۵	ملکان ۴۳۴، ۵۴۱
۵۰۶، ۵۷۷، ۶۱۹	ملکیکرب بن تبع ۴۴۸
موسی بن میشاء ۴۱	ملیصا ۵۱
موسی بن نصیر ۱۱۶، ۱۵۹، ۱۶۲	منتصر ۳۲۷، ۱۷
مولای ابوهریره ۵۱۶	منتصر بن منذر مدینی ۵۰۵
مونس مظفر ۳۷۵	منذر ۱۰۰
مهاجر ۷۱۷	منذر ابوشر بن حارث ۴۶۷
مهتدی ۱۷، ۲۲۸	منذربن جارود ۷۱۶
مهدی ۱۷، ۲۴، ۱۸۶، ۱۹۳، ۳۲۱، ۶۰۷	منذربن حباب ۶۶۰
مهر ۵۴۹	منذربن عمرو ۴۵۹
مهر اج ۷۸، ۷۵ تا ۸۱، ۱۹۳	منذربن نعمان ۴۵۹
مهران ۶۶۸	منسوس ۲۱۳
مهلائیل ۳۰	منصور ۱۶۲، ۶۶۵
میخائیل ۵۸۵	منصور بن جهور ۱۶۶
میخائیل بن توفیل ۳۲۷	منصور بن یزید طالبی صامتی ۵۱۵
میسره ۶۲۷، ۶۳۰	منفر قلس ۱۶۶
میسم ۵۴	منظوروس ۲۱۲
میشا ۵۲	منف ۳۴۷
میططرون (بت کوچک) ۳۴۵	منقری ۵۲۱
میلاد ۲۶۶	منوچهر ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۳۲
میمون بن عبدالوهاب ۱۶۲	۳۳۵، ۲۳۸، ۲۷۶، ۵۸۹
میمونۀ ملالی ۶۴۴، ۶۵۷	منوچهر پسر مشجر ۲۳۲

نضیره ۶۰۹	ن
نضربن شعیل ۴	نائله ۵۸۹، ۴۱۲
نضیره دختر قرقاصه ۶۰۸	نائله دختر قرقاصه ۷۰۳، ۷۰۲
نعمان ۱۰۰، ۲۶۷، ۴۵۹، تا ۴۶۴، ۴۶۸	نابت ۴۱۳، ۴۱۱، ۵۴
۶۸۰، ۶۸۱	نابت بن اسماعیل ۴۳۳، ۴۱۱، ۵۴
نعمان بن امرؤ القیس ۴۵۹	نابغه ۴۶۹، ۴۶۰، ۴۵۹
نعمان بن بشر ۷۰۹، ۷۱۰	ناجیه بن سامه ۷۶۷
نعمان بن جبلة تنوخی ۷۴۱	ناحور ۳۵
نعمان بن حارت ۴۶۷	ناحور بن ساروخ ۳۵
نعمان بن عمرو بن مالک ۴۶۶	ناشر النعم بن عمرو ۴۳۹
نعمان بن مقرن ۶۷۹	نافس ۴۱۱، ۵۴
نعمان بن منذر ۴۵۹، ۴۶۷، ۶۰۷	ناقص الید ۷۶۸
نقار بن عیصو ۳۰۲	نبط ۴۱۶
نقالی ۴۵، ۳۹	نبط بن ماش ۴۱۵
نفس ۳۹	نبط پسر یاسور ۲۳۱
نقیل بن حبیب خثعمی ۴۸۷	نجاشی ۵۹، ۶۷، ۴۴۰، ۵۸۵، ۷۴۷
نقاس بن مرینوس ۳۵۴	نحشون ۴۶
نقفور ۳۲۷، ۳۲۱	نخله ۵۸۵
نوبجهان ۲۱۷	نرسی پسر شاپور ۲۷۷
نوبه ۴۹	نزار ۴۱۳، ۴۱۶، ۴۱۸، ۴۳۵، ۴۷۶
نوح ۳۲، ۱۲۹، ۱۴۱، ۲۱۵، ۲۲۱، ۲۲۵	۶۲۳، ۴۷۷
۳۴۱، ۳۴۷، ۳۶۸، ۳۹۵، ۴۰۱، ۴۱۷	نزار بن معد بن مضر ۲۰۰، ۲۳۳، ۳۳۶
۴۷۸، ۴۸۳، ۵۰۲، ۶۱۹، ۶۲۴	۶۲۴، ۴۷۳
نوح بن لمک ۳۱	نسطاس ۳۱۷
نوسطیس ۳۱۸	نسطرطاس بن باعور ۱۳۰
نوسه ۳۹۷	نسطورای راهب ۶۲۷
نوشحان ۴۴۹	نسطورس ۳۱۶
نوشیروان ۱۷۴	

۶۱۱	نوفابن عدل ۵۱
ولیدبن عقبه ۶۹۱، ۶۹۵، ۷۰۴، ۷۱۰، ۷۲۶،	نوفیربن فوط ۵۰۱
۷۳۶	نوی ۴۹۹
ولیدبن مصعب ۲۴۸	نماریس بن مرینا ۲۵۴
ولید جندب ۶۹۶	نمرود ۲۱۱، ۲۳۵
ولیعنه بن مرثد ۴۳۹	نمرودبن کوش ۴۹۱
وهام ۱۳	نمرودبن کنعان ۴۷۸، ۳۵
وهب بن جابر ۷۵۳	نمرودبن ماش ۳۳
وهب بن منبه ۴، ۵۷، ۵۸، ۵۱۲	نهکینی ۳۸۹
وهرز ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۸، ۴۴۹	نیرمران ۶۷۵
وهکوت پسر فردال ۲۷۸	نیرون ۳۰۵
ویرک پسر ایرک ۲۳۴	نیزر پسر شاهپور ۳۳۰
ه	و
هابس ۲۱۸	وائق ۱۷، ۳۰۷، ۳۲۷
هابیل ۲۶ تا ۲۸، ۳۰	واح ۵۸۵
هاجر ۳۸، ۲۳۵، ۱۰۲۳۵-۴، ۴۱۱، ۴۳۴	واقدی ۴، ۳۱۵، ۶۳۷، ۶۶۴، ۶۷۶، ۷۲۳
هادی ۱۷، ۶۲۹	واندست ۲۲۴
هارون ۴۱، ۴۲، ۳۲۱، ۳۴۵، ۵۷۷	وباربن امیم ۴۹۹، ۵۰۰
هارون الرشید ۱۷۶، ۱۸۴، ۳۲۰	ورام ۵۸۵
هارون بن عمران ۵۲	وردان ۷۶۰
هارون بن موسی ۳۷۳	ورش ۷۰۱
هارونی ۷۸۵	ورقه بن نوفل ۶۵، ۶۶
هاشم بن خدیج ۱۸۷	وسطالیم ۲۱۲
هاشم بن عبد مناف ۴۱۷	وصیف خادم ۵۹۳
هاشم بن عتبہ ۶۳۵، ۶۷۰، ۶۷۳، ۷۴۰	ولید ۱۰۲، ۳۶۵، ۶۹۲، ۶۹۳
هاشم مرقال ۷۴۴	ولیدبن دومع ۳۴۸
هام ۱۳	ولیدبن عبدالملک ۱۶، ۳۲۰، ۳۶۴، ۵۵۱

۶۰۵، ۲۷۵، ۲۲۶	هامان ۳۳۶، ۳۳۵
هند دختر حارث ۴۵۹	هانی بن حاطب اردی ۷۶۵
هند دختر زیدمناة ۴۵۹	هانی بن قبیصة شیبانی ۷۴۲، ۷۴۳
هنقلس ۲۱۲	هانی بن مسعود ۴۶۲، ۴۶۳
هند دختر هیجمانه ۴۵۹	هایزم ۲۲۴
هورب ۴۴	هبان بن اسود ۹۴، ۱۳۹، ۱۶۵
هود ۳۳، ۴۰۱، ۴۹۱، ۵۰۱ تا ۵۰۳	هجدهسف ۲۲۴
هود بن عبدالله ۵۰۱	هداهد بن شرحبیل ۴۳۸، ۴۴۷
هوریا ۲۰۷	هرداد ۲۲۴
هور ۵۰۴	هرقل ۱۱۵، ۲۵۳، ۳۱۸، ۳۱۹، ۶۳۴
هوشنگ ۲۱۷	هرمز ۲۴۴، ۲۶۵ تا ۲۶۸، ۲۷۷، ۶۶۹
هیثم ۴۳۳	هرمز بن ۲۳۳، ۲۵۳، ۲۷۲، ۶۷۵، ۶۷۹
هیثم بن عدی طائی ۴، ۶۴، ۴۳۴، ۴۳۵	۷۳۶، ۷۳۸
۷۵۲، ۷۲۳، ۴۸۰	هرمز پسر شاهپور ۲۷۷
هیجمانه دختر سلول ۴۵۹	هرمز پسر نرسی ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۷۷
هیرووس ۳۰۳	هرمز پسر یزدگرد ۲۵۸
هیفلوس ۲۹۶، ۲۹۷	هرمس ۳۱
هیل بن خلیل ۵۰۳	هرمس (= اوریاس اول) ۵۲۵
هینیه بن امیم ۴۴۹	هرزله دختر مازن ۴۹۳، ۴۹۴
	هشام ۴۳۳، ۴۳۶
ی	هشام بن عبدالرحمن ۱۶۰
یاح ۳۴۷	هشام بن عبدالملک بن مروان ۲۶۱
یابس ۲۸۱	هشام بن محمد کلبی ۹۷، ۹۸، ۲۳۱، ۴۳۳
یابین کنعانی ۴۵	۵۴۲، ۶۲۴، ۷۴۴
یاسر ۲۲۱	هشام بن مغیره ۶۶۲
یافت ۳۲ تا ۳۴، ۴۰، ۱۷۲، ۴۰۰، ۵۰۱	هلال بن علقمه ۶۷۶
یافت بن نوح ۱۱۸، ۱۵۴، ۱۵۸، ۳۱۶	هلانی ۳۰۸، ۳۱۱، ۵۹۳
۵۰۵، ۴۹۱، ۳۹۹، ۳۹۵، ۳۹۲، ۳۸۵	هما - همای - همایه (دختر بهمن) ۲۲۲

المسح ۵۴	یام ۳۲
یشناسب ۲۲۳، ۲۲۵	یامیر ۴۶
یشجب ۴۳۴	یشرب بن قاتیبه ۵۰۳
یطور ۴۱۱، ۵۴	یحیی ۵۴
یمرب ۴۳۵	یحیی بن ابی کثیر ۶۳۹
یمرب بن قحطان ۳۴، ۴۳۴	یحیی بن بکیر ۳۵۶
یمفور بن اسدراق ۳۲۰	یحیی بن حسین حسنی ۵۹۰
یمقوب ۳۹، ۴۰، ۵۲، ۲۳۴	یحیی بن خالد ۶۱۴
یمقوب برذعی ۳۱۷	یحیی بن زکریا ۵۵، ۵۶
یمقوب بن اسحاق کندی ۱۱۳، ۱۱۷، ۱۱۸	یحیی بن سعد ۶۳۸
۲۳۳، ۳۰۷	یحیی بن شخیر ۳۲۷
یمقوب بن حارث ۵۷۴	یحیی بن عتاب جوهری ۵۱۵، ۵۱۶
یمقوب لیث صفار ۲۴۸	یحیی بن معین ۷۵۱، ۷۵۳
یعلی بن منیه ۶۹۰، ۷۱۴	یحیی پسر خالد بن برمک ۲۵۴
یقطن (= قحطان) ۴۳۳	یحیی معمدان ۵۶
یقطن بن عابر بن شالخ ۳۴	یدوقیا ۳۱۶
یمامه دختر مره ۴۹۷، ۴۹۸	یزدگرد ۱۸۹، ۲۷۶ تا ۲۷۸، ۵۴۸
ینبع ۷۷۸	یزدگرد پسر بهرام ۲۵۷، ۲۷۷
یوحنا ۵۶، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۱۶	یزدگرد پسر شاپور (بزه کار) ۲۵۵
یود ۲۲۱	یزدگرد پسر شهریار ۲۷۵
یورام ۵۱	یرید ۶۰۸، ۷۴۰، ۷۷۷
یوسف ۳۹ تا ۴۱، ۹۵، ۳۳۲، ۳۳۴، ۳۴۸	یزید بن ابی سفیان ۳۱۹، ۶۵۹
۶۴۹	یزید بن عبدالملک ۱۶
یوسف (= دوشناتر بن زرعه) ۴۴۸	یزید بن معاویه ۶۱۵، ۳۲۰
یوسف بن ابراهیم ۵	یساخر ۳۹
یوسف بن یعقوب ۲۳۱، ۳۳۶، ۳۴۲	یسب پسر طوج ۲۲۷
یوسف ذنواس ۴۴۰	یستاسب پسر لهراسب ۲۲۵
یوسف بن مهران ۶۳۹	یستاسف ۲۶۶، ۵۸۹، ۶۰۴

یوسف نجار ۵۶	یوقاب ۴۶۶
یوسطاناس ۳۱۷	یونان ۲۸۱، ۲۸۰
یوسطینوس اول ۳۱۹	یونان پسر یافت ۲۷۹
یوسطینوس دوم ۳۱۹	یونس ۵۴، ۲۰۹، ۵۲۱
یوشع ۴۳	یونس بن متی ۲۰۹، ۴۹
یوشع بن نوح ۲۲۰	یونیا ۳۱۴
یوشع بن نون ۴۲ تا ۴۵، ۵۷۷، ۷۷۴	یهودا ۳۹، ۴۵، ۵۴، ۵۷
یوفیم ۵۳	یهودین اسرائیل ۵۰۶

فهرست نام جایها

(جلد اول)

۰۴۱۵، ۰۴۰۲، ۰۳۹۰	۰۴۰۰ تا ۳۹۶، ۳۸۵	آ
۰۵۷۵، ۰۴۹۱، ۰۴۳۴	۰۵۸۵، ۰۵۲۰، ۰۴۰۳	آب آتش (محلّی در فارس)
۶۱۲	۶۱۲	۶۰۶
احمدآباد ۰۹۷، ۲۲۸	آیاجر (محلّی در موصل)	آذربایجان ۰۲، ۰۴۳، ۱۰۲
اخمیم ۰۳۴۴، ۰۳۴۱، ۰۳۵۰	۶۰۷	۰۱۲۳، ۰۱۸۰، ۰۲۰۱
۳۵۱		۰۲۰۹، ۰۲۲۴، ۰۲۲۵
ادنه ۱۱۵	الف	۰۲۲۷، ۰۲۲۸، ۰۲۶۶
اذنه ۳۳۱	ابخاز ۰۱۹۹، ۲۰۱	۰۲۶۹، ۰۴۸۳، ۰۶۰۹
اران ۰۲، ۰۱۲۳، ۰۲۰۱	ابسکون ۱۸۰	۰۶۷۹، ۷۲۹
۰۲۲۷، ۰۲۶۶، ۰۶۰۹	ابله ۰۱۰۳، ۰۱۰۶ تا ۰۱۰۸	آزرجوی (آتشدکه) -
اربونه ۱۶۰	۰۱۳۷، ۰۱۴۷، ۰۶۶۷	۶۰۴
ارجوزه ۱۷۱	ابواء ۰۶۳۰، ۰۶۳۶، ۰۶۴۱	آشور ۴۸
اردبیل ۰۱۹۶، ۱۸۰	ابوالکوام (تپه) ۰۳۳۹	آمده ۶۷۳
اردس ۱۱۶	۳۵۱	آمل ۰۱۷۶، ۰۱۸۰، ۱۸۲
اردکان ۳۹۶	ابوقبیس (کوه) ۲۹	آندلس ۰۱۲، ۰۱۱۵، ۰۱۱۶
اردن ۰۴۰، ۰۴۳، ۰۴۷، ۰۴۸	اتریب ۳۴۷	۰۱۱۸، ۰۱۲۰، ۰۱۴۵
۰۴۶۹، ۰۵۵، ۰۵۲، ۰۴۹	اجیاد ۰۴۱۱، ۰۴۱۲	۰۱۵۸ تا ۰۱۶۰، ۰۱۶۲
۰۴۸۱، ۰۵۴۳، ۰۶۹۳	احاش ۱۰۷	۰۱۷۹، ۰۱۸۰، ۰۱۸۷
ارض کبیر ۰۱۶۲، ۵۲۰	احد ۰۶۳۶، ۰۶۳۷، ۰۶۴۳	۰۱۹۶، ۰۱۹۸، ۰۲۹۶
ارگان ۶۰۴	۷۸۲	۰۳۱۱، ۰۳۱۵، ۰۳۱۶
ارم ذات العماد ۰۱۹۲	احقاف ۰۳۳، ۰۱۰۷، ۰۱۴۷	۰۳۳۸، ۰۳۳۹، ۰۳۶۷

المم ١٨٢	٣٨٣، ٣٨٠، ٣٤٧	٤١٠، ٤٩١، ٤٠٢
انبار ٩٧، ٤٥٥، ٢٣٢	تا ٣٨٨، ٣٨٥	٦١١
٧٦٣	اشبان ١٥٨	ارمنستان ٩٧، ١٠٢
انجا ٦٨١	اشبيليه ١٥٩	١٨٣، ١٨٤، ٢٠٩
انطاقيه ٥٨، ٨٩، ٩٥	اشريان (دره) ٤٦٧	٢١٠، ٢٢٧، ٣١٦
١١٥، ١١٩، ١٢٤	اشمون ٣٤٧	ارمنيه ٧٢٩، ٤٣
٢٥٩، ٢٦٠، ٢٧٢	اصفهان ٢٥، ١٦٢، ٥٢١	ارمينيان ٣١٧
٢٧٤، ٢٩٦، ٢٩٧	٥٨٩، ٦٧٩، ٧٦٩	اريجا ٤٣
٣٠٣، ٣٠٥، ٣١٦	اضم ٤١٢	اريجان ٣٩٦
٣١٧، ٣٥٢، ٣٦٧	اغياب ٩٤	استخر (= اصطخر)
٣٧٩، ٥٥٠، ٥٥٢ تا	افراغه ١٦٠	٢١٧، ٢٣٣، ٦٠٥
٦١١	افرنج ١٦٩	استنيا ٦٠٩
انمو ١٣٠، ١٣٦، ١٣٨	افريقا ٨٤	اسپاني ٢٩٦
٢٢٧	افريقيه ١٠٤، ١٢٠	اسرائيل (= فلسطين)
ادانج ٣٩٤	١٥٨، ١٦٢، ١٨٣	٤٧
اوج غمدان ٤٤٥	٣٦٠، ٣٩٥، ٤٧١	اسفار ١٨٣
اورشليم ٤٨، ٣٠٣	٤٧٩، ٥٠١	اسفراين ٩٦
اهرام مصر ٦١١	اقسيس ٣١٥	اسكندريه ١٢، ٩٥، ١١٥
اهواز ٨٤، ١٠٣، ١١٤	افك ٦٤٤	١١٧، ١١٩، ١٢٠
١٦٣، ٢٣٢، ٢٤٤	اقاصى ٣٦٠	٢٠٢، ٢٨٥، ٢٨٦
٢٥٤، ٢٩٨، ٣٩٦	اقريطش جزيره (كرت)	٢٩٨، ٣٠٢، ٣٠٤
٤١٥	٩٣، ١١٧، ١١٩، ١٦١	٣٠٥، ٣١٧، ٣٣٧
ايران ١١، ٢٣، ٥٣	اقصاى صعيد ٦١٤	٣٤١، ٣٥٥، ٣٥٩
٧٣، ١٠٧، ١٣٠	اقيانوس ١١٥، ١١٦	٣٦٠، ٣٦٢، ٣٦٣
١٣٧، ١٥٨، ١٦٢	١٢٢، ١٦٠	٣٦٤ تا ٣٦٧، ٣٨٨
١٧٢، ١٧٥، ١٨٠	اقيانوس اخضر ١٢٣	٣٩٥، ٥٥٠، ٦٩٠
١٩٠، ٢١١، ٢١٢	الان ١٨٩ تا ١٩١، ١٩٦	اسكندروس ٢٩٧
٢١٤، ٢١٥، ٢٢٠	تا ١٩٩	اسوان ٩٥، ٣٣٥، ٣٣٧

بحر نیطس ۹۳	۴۰۷، ۴۰۲، ۳۵۵	، ۲۴۸، ۲۳۲، ۲۲۵
بحرین ۱۰۸، ۱۰۷، ۳۳	، ۴۲۶، ۴۲۲، ۴۱۵	، ۲۵۶ تا ۲۵۳
، ۲۵۰، ۱۴۷، ۱۳۷	، ۴۷۸، ۴۳۱، ۴۲۷	، ۲۶۵، ۲۶۴، ۲۶۱
، ۶۹۰، ۴۹۳، ۴۱۵	۶۹۵، ۴۹۱	، ۲۷۸، ۲۷۶، ۲۶۹
۷۶۷	باب و ابواب ۱۷۳ تا	، ۲۸۵، ۲۸۳ تا ۲۸۱
بحیرا ۶۷	تا ۱۹۶، ۱۸۸، ۱۷۵	، ۳۱۵، ۳۱۳، ۳۰۰
بحیرة المنقنه (دریا) ۴۳	، ۲۰۱، ۲۰۰، ۱۹۸	، ۴۴۱، ۳۷۵، ۳۵۴
۵۶، ۴۹	، ۲۶۵، ۲۵۸، ۲۵۷	، ۴۸۲، ۴۶۴، ۴۴۵
بخارا ۱۵۸، ۱۵۳، ۱۲۹	، ۵۸۴، ۵۰۱، ۲۹۶	، ۵۵۴، ۵۵۱، ۵۴۹
۶۰۳، ۲۵۸	۶۶۹	، ۶۰۶، ۶۰۳، ۵۸۸
بدر ۶۴۳، ۶۳۷، ۶۳۶	بادین ۱۰۰	، ۶۶۴، ۶۲۳، ۶۰۷
، ۷۰۷، ۶۶۶، ۶۶۴	بادغیس ۲۶۵	، ۶۶۹ تا ۶۶۷
۷۴۵، ۷۱۸	باری ۳۹۹	۶۷۵، ۶۷۱
بدره نخله ۱۹۴	بازیدی ۱۰۲	ایکه ۵۰۵
بدین ۲۰۱	باسیان ۱۱۴	ایله ۳۴۷، ۴۹، ۴۴
بربر ۴۲۷، ۸۴	باصع ۳۸۱	۴۹۲، ۴۴۳
بوبری ۱۰۴	بالس ۹۷	ایلیا (= بیت المقدس)
بریس ۶۱۱	باهمداء ۱۰۲	۵۵۱، ۳۰۳، ۲۳۰
برجان ۲۶۹، ۱۷۹	بثنیه ۴۰	
برداج ۲۰۱	بجناک ۱۹۷	ب
بردسوره (آتشکده)	بجه ۵۸۵، ۳۶۸، ۱۰۷	بشر مطلقه ۶۱۲
۶۰۴	بجیحان ۳۳۱	باب الطاق ۲۷۵
برده ۲۰۱، ۱۷۴، ۱۲۳	بحراقیانوس ۳۶۰	بابل ۴۷، ۴۶، ۳۳، ۱۱
برزبان ۱۸۹	بحران ۶۳۷	۱۵۷، ۱۳۱، ۸۴، ۵۲
برغر ۱۷۸، ۱۷۵، ۱۲۹	بحر حبشی ۸۵	، ۲۰۲، ۱۶۷، ۱۵۸
۱۸۲	بحر خزر ۱۷۳، ۱۲۹	، ۲۱۹، ۲۱۲، ۲۱۱
برقه ۴۷۸، ۱۲۰، ۹۵	بحر الروم ۸۹، ۶۱۳	، ۲۲۵، ۲۲۱، ۲۲۰
برکه ۶۰۴	۶۱۴	، ۳۴۷، ۲۳۵، ۲۲۶

٢٢٢٦، ٢٢٢٥، ٢٢٢٣	٧٦٤، ٥٨٤	برمكى (بارو) ٢٠١
٣٠٩، ٣٠٦، ٢٩٦	٤٥٥ بقه	بروض ١٠٧
٣٥٤، ٣١٨، ٣١١	٣٨٤ بلاق	بريتانيا ٨٣
٥٧٧، ٥٥١، ٥٥٠	١٥٨، ١٥٤، ٥٣ بلخ	بسط ١٦٣
٦٤٣، ٦١٩، ٥٩٣	٢٢٢، ٢٢١، ٢١٤	بسطام ٤٨٤
٧٥٨	٢٦٦، ٢٢٥، ٢٢٣	بسطان ٤٢٢
٦٠٥، ٦٠٤، ٦٠٣ بيضا	٥٩٠، ٥٨٩	بسوس ٤٨٤
٢٦٧، ١٢٣، ٢٠٢ بيلقان	١٢٣ بلغار	بشرى ١٠٠
٦٠٧، ١٥٩، ١٥٨ بين النهرين	٥٨٩، ٤٨٠، ٤٥ بلقا	بصره ١٠٧، ١٠٣، ٩٧
	٧٠٩	١٠١، ١٠٢، ١٠٣
پ	٦٤٥، ٤٦٩، ٤٦٨ بلقاي	١٣٥، ١٣٤، ١٣٣
٧٢٢، ٧٢١، ٧٢٠ بل قرق	٤٨٤ بلوج	١٣٧، ١٣٦، ١٣٥
	٣٨٦، ٢٠٦، ١٩٣ بلهرا	١٤٣، ١٤٢، ١٤١
ت	٣٣٩ بلينا	١٥٣، ١٥٢، ١٥١
٣٨٤ تاوسه	٩٥ بندر شام	٣٦٦، ٣٦٥، ٣٦٤
١٦١ تاهرت	١٠٨، ١٠٧، ١٠٦ بنى كاوان (لافت)	٢٨٤، ٢٨٣، ٢٨٢
١٣٣، ١٣٠، ١٢٩ تبت	٦٣٦، ٦٣٥، ٦٣٤ بواط	٦٧٦، ٦٧٥، ٦٧٤
١٥٧٢، ١٥٤، ١٥٣ تاتار	بوز نطيا (= قسطنطينيه)	٧٠٨، ٧٠٧، ٧٠٦
٤٧١، ٤٣٩، ٢٨٢	٥٥٠، ٣٠٩	٧١٦، ٧١٥، ٧١٤
٥٨٤، ٤٨٣	٢٦٥، ٢٦٤، ٢٦٣ بوشنگك	٧٢٥ تا ٧٣١
٦٣٧، ٤٨٨، ٤٨٧ تيوك	١٦٣، ٩٤، ٩٣ بؤوره	٧٣٢، ٧٣١، ٧٣٠
١٢٩ تتر	٣٩٥ بويره	بصرى (شهر) ٣٥٢
٦٠٥ تدمر	٤٠٩، ٢٣٦، ٢٣٥ بيت الحرام	٥٤١
٣٣٣ ترعة بلقينه	٥٨٩، ٥٨٨	بطايح ٣٧٩
٣٣٣ ترعة ذنب التماسح	٥٥، ٤٦، ٤٥ بيت اللحم	بطن مر ٥٤١
١٣٠، ١٢٩، ٨٤، ١١، ١٠ ترك	٧١ بيت الذهب	بعلبك ٦٠٩، ٦٠٨، ٦٠٧
١٥٨٨، ١٥٦، ١٥٣	٤٥، ٤٠، ٣٩ بيت المقدس	بنداد ١٠٠، ١٠١، ١٠٢
١٨٣، ١٧٥، ١٦١	٢١٢، ٥٣، ٥٢، ٥٠	٢١١، ٢١٠، ٢٠٩

۶۱۴	ثرغیہ ۱۶۲	۱۹۶، ۱۹۰، ۱۸۵
جدیس ۹۶	ثعلبیہ ۴۴۲	۲۲۲ تا ۲۲۰، ۱۹۸
جدیمہ ۲۵۶	ثقیف ۶۴	۲۶۵، ۲۵۶، ۲۲۶
جریدۂ فرنگ ۳۹۶	ثلاثین ۴۶۸	۲۷۵، ۲۷۰، ۲۶۶
جر جان ۱۸۳	ثمانین ۳۲	۵۸۴، ۳۹۴، ۲۸۲
جر جانیہ ۹۶		۶۰۷، ۶۰۴، ۵۸۵
جر جرایا ۱۰۳	ج	۷۴۷، ۶۱۲
جر جین ۲۰۱	جاییہ ۴۰	ترمذ ۹۶
جرف ۶۹۰	جالوت ۴۷۸	تفلیس ۲۰۱، ۱۹۹، ۱۹۰
جر ہم ۴۱۲، ۴۱۰، ۳۸۱	جالینوس ۳۴۶	تکریت ۳۱۶، ۱۰۲
جزایر قطر ۱۰۷	جامعین ۲۲۸، ۹۷	۶۷۶، ۳۱۷
جزایر نجمالوس ۱۵۰	جبال ۴۸۳، ۴۲۵، ۸۴	تل فحار ۲۲۸
جزایر نیل ۱۰۶، ۳۳۴	۶۰۹	تل داسح ۵۰۷
جزیرہ ۲۵۹، ۲۵۳	جبال سند ۲۰۴	تلمسان ۱۶۱
۳۴۷، ۳۱۶، ۲۶۵	جبال ہند ۲۰۴	تنیس ۳۳۴، ۱۲۰، ۹۵
۵۵۴، ۴۹۲، ۴۵۴	جبل ۱۱۹، ۱۲۹	۶۱۴، ۳۵۱
جزیرہ اوال ۱۰۷، ۱۰۸	جبل اقزاع ۱۱۹	توتا ۷۷۵
جزیرہ رامی ۱۵۲	جبل الطارق ۱۱۶	تولی (جزیرہ) ۸۳
جزیرہ رودس ۱۱۷، ۳۶۰	جبل برکان ۱۸۳	تولیہ ۱۲۴
۳۹۵	جبل سنیر ۶۰۹	تونس (= قرطاجنہ)
جزایر زاہج ۱۳۵	جبل قبخ ۱۷۳، ۱۷۵	۵۹۵
جزیرہ سرنڈیب ۲۵، ۷۷	۱۸۸ تا ۱۹۱، ۱۹۸	تونہ ۳۳۴
۱۵۰، ۱۴۶، ۹۴، ۷۹	تا ۲۵۷، ۲۰۱ تا ۲۵۹	تہامہ ۴۱۸، ۴۱۲، ۴۰۸
۲۹۳، ۱۷۲	۵۰۱، ۳۹۴، ۲۶۵	۴۳۴، ۴۲۴
جزیرہ سقترہ ۳۸۲،	جبل لبنان ۶۰۹	تیما ۴۵۸
۳۸۳	جت ۴۸۴	
جزیرہ سیسل ۱۱۷، ۱۸۳	جحفہ ۵۰۳	ث
۳۹۵، ۳۸۹، ۳۶۰	جدہ ۵۸۴، ۳۹۰، ۱۰۶	ثرثارہ (نہر) ۶۰۸

خارک ۱۰۷، ۱۴۶	۴۱۵، ۴۰۲، ۳۹۶	۲۹۹، ۲۰۵، ۱۰۸
خالدات (جزایر) ۸۳	۴۴۷، ۴۴۳، ۴۳۴	۳۴۹، ۳۴۷، ۳۴۱
خانقوا ۱۳۵، ۱۳۶	۴۹۱، ۴۷۰، ۴۵۰	۴۰۴، ۳۹۰، ۳۸۴
۱۳۸ تا ۱۴۰، ۱۴۳	۶۱۲، ۵۷۵، ۵۷۴	۴۲۶، ۴۲۴، ۴۱۵
خانوقه ۴۵۱، ۴۵۵	حضیر ۱۰۰، ۵۴۱	۴۷۲، ۴۳۹، ۴۳۱
خانه بعل ۶۰۹	حلب ۲۵۹، ۳۱۷، ۵۰۷	۵۰۵، ۵۰۴، ۴۹۲
خانه خدا (کعبه) ۱۲	حلوان ۳۳۵، ۷۶۴	۶۳۶، ۵۷۷، ۵۰۷
۲۳۷، ۲۳۶	حله ۷۰۳	۶۹۸، ۶۶۴، ۶۵۶
خراسان ۲، ۷۵، ۸۴	حمدان ۱۴۳	حجر الاسود ۳۳، ۴۹۲
۱۲۹، ۹۶، ۹۴، ۸۸	حمراء الاسد ۶۳۶	۶۲۸، ۶۲۷
۱۵۸، ۱۵۶، ۱۵۴	حمرج ۱۸۹	حجون ۴۱۲
۱۷۴، ۱۶۴، ۱۶۳	حصص ۱۲۷، ۲۵۹	حجون بطحا ۶۲۶
۲۲۲، ۱۸۹، ۱۷۸	۴۲۳، ۳۵۲، ۲۹۷	حدع ۴۵۱
۲۵۸، ۲۵۵، ۲۴۰	۶۷۸، ۶۶۲، ۶۰۵	حدیبیه ۶۳۶، ۶۴۴
۲۷۳، ۲۷۰، ۲۶۵	حمیر ۱۹۵، ۶۰، ۳۴۲	۷۰۹، ۷۰۰
۳۶۹، ۳۰۴، ۲۷۵	۶۵۵، ۵۳۷	حدیثه ۲۲۷، ۳۸۴
۵۸۴، ۴۳۹، ۴۲۵	حنیا ۲۲۸	حرا (غار - کوه) ۶۲
۶۰۳، ۵۹۱، ۵۸۹	حنین ۶۳۶، ۶۴۵	حران ۵۹۹، ۵۹۸
۶۱۲، ۶۰۹، ۶۰۴	حواب (سرآب) ۷۱۴	حرم ۳۳، ۳۲
۷۶۴	۷۱۵	حرملی ۱۹۴، ۳۸۱
خربه ۳۸۷، ۳۸۵	حوران ۴۰	حرورا ۷۵۲، ۷۵۳
خریبه ۶۷۶، ۷۲۵	حیره ۳۴، ۹۷، ۹۸ تا	حره ۱۶
خزر ۱۲۳، ۱۶۷	۱۰۰، ۱۶۳، ۱۷۲	حریش (آتشکده) ۶۰۴
۱۷۷ تا ۱۷۵	۴۵۲، ۴۵۱، ۲۵۶	حسمی ۷۰۱
۱۸۳، ۱۸۱، ۱۸۰	۴۶۴، ۴۵۷، ۴۵۶	حش کوكب ۶۸۸، ۷۰۳
۱۹۹، ۱۹۷، ۱۹۶	۵۴۲، ۴۶۷، ۴۶۵	حصار ۱۹۸، ۱۹۶
۵۸۵، ۳۹۴، ۲۶۵	خ	حسن المنقب ۱۱۹
خشیات ۱۰۷، ۱۴۷	خان مردویه ۲۹۹	حضر موت ۳۲، ۱۸۳

دریاچه طبریه ۵۶،۵۵	خندق ۶۳۶، ۶۳۷،	خشنو ۲۶۱
دریاچه کیودان ۴۳	۶۴۴	الخضرا ۳۳۸
دریاچه کفرلی ۴۳	خوارج شراة (سرزمین)	خلاص ۳۴۲
دریاچه مرزبون ۹۷	۱۰۷	خلقدونیه ۳۱۰، ۳۱۷
دریای اخضر ۱۱۶، ۱۲۱	خوارزم ۹۶، ۱۷۸،	خلیج اسکندریه ۹۵،
دریای اقیانوس ۴۷۹	۶۰۴	۳۳۵
دریای باب و ابواب ۱۱	خورنق ۱۰۰، ۴۵۹،	خلیج بربری ۱۰۴، ۳۶۸
۱۱۹	۴۶۵	خلیج دمیاط ۳۳۵
دریای بلغار ۱۱۸	خوزستان ۱۰۰، ۲۴۸،	خلیج ذات الساحل ۳۳۳
دریای بحرین ۱۰۸	۴۲۵، ۲۹۸	خلیج ذنب التمساح ۶۱۳
دریای بربری (جفونی)	خیبر ۴۹۰، ۶۳۶، ۶۳۷،	خلیج زاہج ۹۴، ۱۹۳
۱۰۴	۶۴۴	خلیج زبرو خبیہ ۶۱۴
دریای برغز ۱۸۲	د	خلیج سردوس ۳۳۳،
دریای بصره ۱۰۸، ۱۱۰	دارا بگرد ۶۰۴	۳۳۶، ۳۳۵
دریای چین ۱۰۵، ۱۰۸، ۱۰۱	دارالسلام ۹۷، ۳۷۵	خلیج طنجه ۱۱۹
۱۳۰، ۱۲۶، ۱۰۹	دارالطلحین ۶۹۰	خلیج فارس ۱۰۸
۱۴۷، ۱۴۵، ۱۳۵	دارالندوه ۶۲۶	خلیج فیوم ۳۳۵، ۳۳۶
۱۵۱ تا ۱۶۱، ۱۵۳	داور ۱۶۳، ۲۰۲	خلیج قسطنطنیه ۱۱،
۴۵۰، ۳۹۶، ۳۷۰	دبور ۴۸۱	۱۰۸، ۱۱۸ تا ۱۲۰،
دریای حبشه ۱۰، ۹۷	دبیحات (جزایر) ۸۵	۱۲۲، ۱۲۳، ۱۷۴،
۱۰۸، ۱۰۶، ۱۰۴	دره رانونا ۶۳۵	۱۷۹، ۱۸۲، ۳۱۱،
تا ۱۱۰، ۱۲۰، ۱۲۲	دره بوان ۲۳۲	۳۱۲، ۶۰۶
۱۲۳، ۱۲۶، ۱۳۰	دریاچه تنیس ۱۰۲،	خلیج مسخا
۱۳۴، ۱۴۶، ۱۴۸	۳۳۸، ۳۳۹، ۳۷۹،	خلیج منہی ۳۳۵، ۳۳۶
۱۵۲، ۱۶۱، ۱۶۳	۶۱۴	خلیج میدایون ۹۴
۳۶۸، ۳۶۹، ۳۸۱	دریاچه ساوه ۲۷۲	خلیج نیطس ۱۸۰، ۱۸۷
۳۹۰، ۴۰۴، ۶۱۳	دریاچه دمیاط ۳۳۸، ۳۷۹،	خلیج نیل ۹۵
دریای حجاز ۱۰۸، ۶۱۴		خناصره ۵۰۷

دریای صنف ۱۴۷	دریای خزر ۱۱، ۱۰۵
دریای طبرستان ۸۹،	۱۰۹، ۱۱۹، ۱۲۲
۱۱۹	۱۰۲۳ تا ۱۸۲
دریای ظلمات ۱۱۶	۲۰۰، ۲۰۱
دریای عمان ۹۳، ۱۰۸	دریای دلاوری ۱۴۷
دریای فارس ۱۰۳، ۱۰۷	دریای دیلم ۲۰۱
تا ۱۱۰، ۱۱۲، ۱۴۵	دریای روس (= دریای
تا ۱۴۷	نیطس) ۱۷۸، ۱۸۲
دریای قلزم ۱۰۵، ۱۰۸	دریای روم ۱۱، ۹۳، ۹۵
۱۰۹، ۱۲۶، ۳۸۲	۱۰۹، ۱۱۵، ۱۱۶
۳۹۰، ۴۳۱، ۴۵۰	۱۱۸ تا ۱۲۰، ۱۲۲
۶۱۳، ۶۱۴، ۶۲۷	تا ۱۲۴، ۱۲۷، ۱۴۸
۷۶۹	۱۵۹ تا ۱۶۱، ۱۸۷
دریای کردنج ۱۴۷،	۱۹۱، ۱۹۲، ۳۱۲
۱۵۱	۳۳۱، ۳۳۹، ۳۶۰
دریای کلاهباب ۱۵۱	۳۶۴، ۳۸۲، ۴۳۱
دریای گیل و دیلم ۱۱۹،	۴۷۹، ۶۱۳، ۶۱۴
۲۰۱	دریای زاغ ۱۰۹
دریای لاروی ۱۴۸، ۱۶۷	دریای زنگ ۹۳، ۹۵
دریای مایطس ۱۱، ۱۱۸	۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۸
۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۹	۱۰۹، ۱۲۶، ۱۴۸
۱۶۰، ۱۷۳، ۱۷۵	۳۴۲ تا ۳۶۸، ۳۷۰
۱۸۲، ۳۱۱، ۳۱۲	دریای سند ۱۰۸، ۱۰۹
دریای محیط ۱۱۶، ۳۳۹	۱۲۶
دریای مغرب ۳۴۹	دریای شام ۳۱۱، ۳۱۲
دریای نیطس ۱۱، ۱۱۸	دریای صنجی (دریای
۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۹	چین) ۱۴۷، ۱۵۲
۱۶۰، ۱۷۸، ۱۸۲	۱۵۳
دریای هند ۹۴، ۱۰۴	
۱۰۸، ۱۰۹، ۱۲۶	
۱۴۵، ۱۴۶، ۱۶۵	
۳۶۸، ۳۹۰، ۴۵۰	
دریای یمن ۱۰۵، ۱۰۸	
۱۰۹، ۴۵۰	
دشت سنجار ۸۴	
دمشق ۲۶، ۴۰، ۴۳	
۶۲، ۱۲۷، ۴۶۹	
۴۹۱، ۴۹۹، ۵۱۸	
۵۴۳، ۵۵۱، ۵۸۹	
۶۰۵، ۶۰۹، ۶۱۱	
۶۷۰، ۶۴۵، ۷۰۹	
۷۵۲	
دمیاط ۹۵، ۱۰۲، ۱۲۰	
۳۳۴، ۶۱۴	
دقنه ۳۸۰	
دورالراسبی (دیار) ۱۰۰	
دورق ۱۰۷، ۱۱۴، ۲۹۹	
دوریا ۱۳۸	
دوسات ۱۶۵	
دومه الخندل ۴۵۸، ۶۳۶	
۷۰۹، ۷۵۳	
دهنا ۴۹۹	

ديار كله ۱۳۷، ۱۳۸،	۱۵۷، ۱۴۹، ۱۴۸	ديار ارزن ۱۰۲
ديار ما جوج ۱۲۰	۳۷۰، ۳۶۸، ۱۶۳	ديار اشعريان ۵۴۲
ديار مارب ۲۰۰، ۵۳۳،	۳۸۰، ۳۷۷، ۳۷۴	ديار اياس ۴۷۸
ديار مارج (بيت الذهب)	۵۸۵، ۳۸۵	ديار باسيان ۲۹۹
۱۶۵	ديار زوزان ۲۰۹	ديار برطاس ۱۸۱
ديار ميافارقين ۱۰۲	ديار زيلع ۳۸۱، ۳۶۸،	ديار بست ۲۰۳
۴۴۰، ۳۶۸، ۳۴۰	۴۴۰	ديار بکر ۱۰۲، ۵۲۱
ديار نجد ۴۳۴، ۵۰۴،	ديار سبا ۵۳۳، ۵۳۶،	ديار بنی حمدان ۱۰۲
۶۳۶، ۵۷۷، ۵۲۷	۵۹۰، ۵۳۷	ديار تابه ۱۴۷
ديار نصيبين ۲۵۴	ديار سرو ۲۲۷	ديار ترکان طغزغز ۹۷
ديار نفت ۱۸۰، ۱۸۱،	ديار سفاله ۱۰۵، ۲۷۰،	ديار ثمود ۵۳۷
ديار واق واق ۱۰۵، ۳۷۰،	ديار سقلاب ۱۹۳، ۱۹۸،	ديار جند ۱۹۴
ديار ورج ۵۰۴	۳۹۳، ۳۸۵، ۲۶۹	ديار حجر ۱۹۵
ديار هر مز ۱۰۷	۵۹۶، ۳۹۹	ديار خانيجار ۳۰۴
ديار يا جوج ۱۲۰	ديار سمنود ۳۵۱	ديار خزران ۲۰۱
ديبل ۸۴، ۹۴، ۱۰۷،	ديار سوباره ۱۴۷	ديار خلاط ارمنستان ۱۰۲
۱۶۵	ديار صيمور ۱۴۷	ديار داسم ۴۹۹
ديدان ۴۴۹	ديار طرسوس ۱۷۹	ديار دهلك ۳۸۱، ۳۶۸،
ديرقني ۳۰۴	ديار عك ۵۴۲	ديار ربيعه ۸۴
ديلم ۸۴، ۱۲۳، ۱۲۹،	ديار قرنگان ۳۶۰	ديار رهيوط (= قندهار)
۲۰۱، ۱۸۲، ۱۸۰،	ديار قنديه ۱۷۹	۱۶۳
۴۴۳، ۲۷۰	ديار قرماسين ۶۱۳	ديار زايج ۲، ۷۵، ۷۹،
دينور ۲۲۸، ۲۶۷، ۴۸۳،	ديار قماري ۱۷۲	۸۱، ۱۷۲، ۱۹۴،
۶۸۱، ۶۱۳	ديار قنوج ۹۴	۳۹۶
ذ	ديار قوقا ۳۰۴	ديار زيبد ۳۸۱، ۱۹۴،
ذات الحلل ۱۷۱	ديار کرخ حدان ۳۰۴	۵۴۲، ۴۶۶، ۴۴۰،
	ديار کشك ۱۷۴	ديار زنگه ۲، ۹۳، ۹۶،
		۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۷،

۱۸۲، ۱۸۱، ۱۸۰	رمله ۴۰۶، ۵۲	ذات الرقاع ۶۴۴، ۶۳۶
رود دجله ۵۸، ۷۹،	رمله ۷۶۴	ذات العشره ۶۳۷
تا ۱۰۰، ۹۷، ۹۳	رود آمل ۱۷۸	ذوالجفنه ۷۲۲
۱۰۳، ۱۱۴، ۱۳۵،	رود اذنه (= سیحان) ۳۳۱	ذی القصه ۶۵۸
۱۵۳، ۲۰۹، ۲۲۷،	رود اردن ۴۳، ۴۹، ۶۶	ذی امر ۶۳۶
۲۲۹، ۲۵۴، ۲۶۸،	رود اسپذ روج (= رود	ذی قار ۷۱۶
۲۷۱، ۳۰۴، ۴۲۷،	سپید) ۲۰۱	
۴۳۱، ۴۴۳، ۶۶۷،	رود اطنابس ۱۱۸	ر
۶۶۸	رود ایفان ۹۶	رائد ۱۶۳
رود دوشاق ۱۰۲	رود بردان ۱۱۹	رأس الجمجمه ۱۰۷،
رود رس ۲۰۱	رود برطاس ۱۷۸	۱۴۸، ۱۴۷، ۱۰۸
رود رست سپید ۹۶	رود بست = نهر هیرمند	رأس العین ۳۱۷
رود رست سیاه ۹۶	۴۸۴، ۲۰۴، ۲۰۳	رافقه ۱۶۲
رود زاب ۱۰۲، ۲۲۷،	رود بطن جوخی (دجله	رامهرمز ۱۶۳، ۲۴۴
رود ساتیدما ۱۰۲	کور) ۱۰۰	ربذه ۶۹۸، ۷۱۵، ۷۱۶
رود سابط ۹۳	رود بلخ (= جیحون) ۹۳	ربیعہ ۷۱۵
رود سابط ۳۹۹	۹۷، ۱۲۹، ۲۲۲،	رحبه ۹۷، ۳۸۴، ۷۳۰
رود سپید ۲۰۱	۲۶۱	رخج ۱۶۳
رود سربط ۱۰۲	رود بهاطل ۱۶۳	رضوی (ناحیه) ۶۳۶
رود سند ۲، ۷۵، ۸۴، ۹۳،	رود تاجه ۱۵۹	رفاه ۱۲۰
۹۴، ۹۶، ۹۹، ۱۰۷،	رود ترک (ایفان) ۹۶	رفح ۳۴۷
۱۳۱، ۱۴۷، ۱۵۴،	رود جنجس (گنگ =	رقه ۸۷، ۹۷، ۳۲۱،
۱۶۳، ۱۶۵، ۱۶۷،	رود هند) ۹۷	۳۴۷، ۵۹۸، ۶۱۹،
۱۷۰، ۱۹۴، ۲۰۳،	رود جیحون ۹۳، ۹۶،	۷۳۲
۲۶۰، ۲۸۲، ۳۱۳،	۹۷، ۱۱۹، ۱۲۲،	رقه الشماسیه ۱۰۱، ۱۰۰
۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۷،	۲۲۲، ۱۶۳	رمع ۴۶۶، ۵۴۲
۳۷۹، ۳۸۵، ۵۰۱،	رود خابور ۱۰۲	رمل ۱۴۷
۵۸۸، ۶۰۹، ۶۱۳،	رود خزر ۱۲۳، ۱۷۸،	رمل عالج ۳۹۸

، ۲۸۸ ، ۲۸۲ ، ۲۸۰	رود نرس ۲۱۹	رود سیحان ۳۳۱ ، ۱۲۱
تا ۳۰۰ ، ۲۹۸ ، ۲۹۶	رود نیل ۱۲ ، ۹۳ ، ۹۴	رود شاش ۱۳۰ ، ۹۶
، ۳۱۵ ، ۳۱۳ ، ۳۱۰	، ۹۵ ، ۱۰۶ ، ۱۱۴	رود شاهان ۲۰۱
، ۳۲۸ ، ۳۲۳ تا ، ۳۱۹	، ۱۶۷ ، ۱۶۳ ، ۱۲۱	رود شوستر ۲۵۳
، ۳۳۸ ، ۳۳۱ ، ۳۲۹	، ۲۸۶ ، ۱۹۴ ، ۱۹۳	رود طبریه ۴۰ ، ۴۳ ، ۵۲
، ۳۶۴ ، ۳۵۵ ، ۳۵۴	، ۳۳۵ ، ۳۳۲ تا ۳۳۰	۵۵
، ۳۹۴ ، ۳۸۶ ، ۳۶۷	، ۳۴۲ ، ۳۴۰ ، ۲۳۹	رود طارستان ۷۶۴
، ۴۲۷ ، ۴۲۶ ، ۳۹۵	، ۳۷۰ تا ۳۶۸ ، ۳۴۶	رود طرسوس ۱۱۹
، ۴۹۲ ، ۴۶۶ ، ۴۴۳	، ۳۸۸ ، ۳۸۷ ، ۳۸۰	رود طنابس ۹۳
، ۵۵۰ ، ۵۴۶ ، ۵۲۵	۶۱۴	رود عتیق ۶۷۵ ، ۱۰۰
، ۶۰۶ ، ۵۸۵ ، ۵۵۱	رود هند ۲۰۴ ، ۹۷	رود فرات ۳۳ ، ۷۹ ،
، ۶۲۷ ، ۶۲۳ ، ۶۱۲	رود هیرمند ۲۰۴	، ۱۰۲ ، ۱۰۱ ، ۹۷ ، ۹۳
۷۴۷ ، ۷۳۵	روس ۲۸۵ ، ۱۲۳	، ۱۵۳ ، ۱۲۲ ، ۱۱۴
، ۲۵۶ ، ۲۱۹ ، ۸۸ ری	روسیس ۱۱۹	، ۲۱۹ ، ۲۱۱ ، ۱۹۲
۶۰۴ ، ۲۶۶	روم - رومیه ۱۱ ، ۱۲	، ۳۸۴ ، ۳۳۱ ، ۲۵۹
ز	، ۵۹ ، ۵۸ ، ۵۳ ، ۵۲	، ۴۵۱ ، ۴۳۱ ، ۴۲۷
زابلسنان ۱۵۴ ، ۵۸۸	، ۸۹ ، ۸۵ ، ۸۴ ، ۷۴	، ۴۵۷ ، ۴۵۵ ، ۴۵۴
الزاره ۱۰۸	، ۱۲۰ تا ۱۱۶ ، ۹۷	، ۷۳۰ ، ۶۶۵ ، ۶۶۴
زاویه ۷۱۸ ، ۷۱۶	، ۱۴۸ ، ۱۴۷ ، ۱۴۰	، ۷۳۴ ، ۷۳۳ ، ۷۳۲
زاهدان ۲۴۱ ، ۷۱۵	، ۱۷۲ ، ۱۶۱ ، ۱۵۸	۷۶۶
زبطره ۳۲۷	، ۱۷۹ ، ۱۷۶ ، ۱۷۴	رود فرغانه ۹۶
زرعون ۱۶۳	، ۱۸۷ ، ۱۸۶ ، ۱۸۰	رود کرا ۲۰۱
زریکران ۱۸۹	، ۱۹۸ تا ۱۹۶ ، ۱۹۰	رود گنگک ۲۰۴
زغرن ۴۳	، ۲۲۶ ، ۲۲۰ ، ۲۰۱	رود مرو ۲۵۸
زواجی ۲۲۷	تا ۲۵۲ ، ۲۵۰ ، ۲۴۴	رود مولتان ۹۴
زیج ۱۱۵	، ۲۶۵ ، ۲۶۰ ، ۲۵۵	رود مهران ۹۳ ، ۹۴ ، ۹۶
	، ۲۷۱ ، ۲۹۹ ، ۲۹۸	، ۱۹۴ ، ۱۶۷ ، ۱۰۷
	، ۲۷۹ ، ۲۷۴ ، ۲۷۲	۶۱۳

سیاوردیان ۲۰۱	سقی الفرات ۲۲۸	س
سیاه بوم عراق ۲۴۲، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۳، ۲۵۵	سقیفه بنی ساعده ۶۵۴، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۶۰	ساباط ۴۶۲
۲۶۲، ۲۷۷، ۲۷۸	سلوکیه ۱۱۹، ۱۴۸	سامرا ۴۳۲
۴۷۲، ۶۰۷، ۶۶۷	۲۵۹	سیدان ۳۹۶
۶۷۴، ۶۹۳، ۷۶۴	سلیح ۴۵۴	سینه ۱۱۵، ۱۱۶
سیب ۱۰۳	سماوه ۵۰۶	سیحستان ۱۶۳
سیراف ۱۰۳، ۱۰۷	سمرقند ۱۲۹، ۱۳۰	سجلماسه ۵۸۵، ۶۱۲
۱۰۸، ۱۳۵، ۱۳۷	۱۳۷، ۱۵۳، ۱۵۵	سدوم ۴۶۹
۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۲	۲۵۸، ۴۷۱	سد یا جوج و ما جوج
۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶	سمندر ۱۷۵	۶۱۱
۱۵۳، ۱۶۹، ۱۹۴	سموره ۱۶۰، ۳۹۸	سدیر ۱۰۰
۲۰۶، ۶۶۹	سیمساط ۱۵۹	سراه ۴۳۶، ۴۴۲، ۶۹۰
سیروان ۴۰۴، ۶۰۴	سن ۱۰۲، ۲۲۷	سرجه ۱۵۹
سیستان ۱۹۵، ۲۰۳	سنجار ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۴۷	سرزمین سقلاب ۱۹۳،
۲۰۴، ۲۲۲	سندان ۱۴۷	۲۶۹، ۳۸۵، ۳۹۳
۲۲۵، ۴۳۹، ۴۸۴	سندان هند ۳۸۶	۳۹۹، ۵۹۷
۵۸۸، ۶۰۴، ۶۰۹	سنیر ۶۰۹	سرزمین سماوه ۴۹۹
۶۷۱	سویار ۱۶۷	سرزمین طلا ۵۸۵، ۶۱۲
سیطاء ۱۱۵	سودان ۸۴، ۹۳، ۱۰۷	سرزمین عاد ۵۳۷
سیلی ۱۶۱	۱۶۱، ۱۷۲، ۲۰۲	سرمن رای (= سامرا)
سینیز ۱۰۷	سور ۲۲۸	۱۰۲، ۴۳۲
ش	سوری ۹۷	سریان ۲۰۱، ۲۰۳
شاپور ۲۱۸، ۶۰۵، ۶۰۶	سوریه ۵۰۷	۲۱۰، ۳۱۳
شاکره منصوره ۱۶۵	سوس ۱۲۰	سریر ۱۷۴، ۱۸۹، ۱۹۰
شام ۲، ۱۲، ۱۵، ۲۶	سوس ادنی ۱۶۱، ۱۶۲	سریره ۱۰۸
۳۳، ۳۸ تا ۴۰	سوس اقصی ۱۶۲	سریه ۳۸۰
	سویق ۶۳۶	سفاله زنگ ۱۰۷

شؤء ۴۲۶	،۶۲۷ ،۶۲۵ ،۶۱۲	۶۲ تا ۴۵ ،۵۸
شوشتر ۲۵۴،۲۲۳	،۶۴۱ ،۶۳۰ ،۶۲۹	تا ۶۴ ،۶۶ ،۶۷ ،۸۴
شهر روز ۱۶۵	،۶۵۹ ،۶۵۷ ،۶۴۵	،۸۷ ،۸۹ ،۹۷ ،۹۹
ص	،۶۷۰ ،۶۶۹ ،۶۶۴	،۱۱۵ تا ۱۱۷ ،۱۲۰
صا ۳۴۷	،۶۹۶ ،۶۹۴ ،۶۹۱	،۱۲۷ ،۱۶۱ ،۱۷۹
صافیه ۳۰۴	،۷۱۰ ،۷۰۹ ،۶۹۷	،۲۲۰ ،۲۲۳ ،۲۵۲
صرار ۶۶۶	۷۲۹ ،۷۱۴ ، ۷۱۲	،۲۵۹ ،۲۶۰ ،۲۶۹
صید ۱۹۵،۹۵	،۷۳۴ ،۷۳۲ ،۷۳۱ تا	۲۷۴ ،۲۸۱ ، تا ۲۹۶
،۳۱۶	،۷۳۹ ،۷۳۷ تا ۷۳۵	،۲۹۸ ،۳۰۲ ،۳۰۳
،۳۳۷ ،۳۳۶ ،۳۳۴	تا ۷۴۶ ،۷۴۳ ،۷۴۱	،۳۰۶ ،۳۰۸ ،۳۱۱
،۳۴۹ ،۳۴۷ ،۳۴۱	،۷۵۲ ،۷۵۱ ،۷۴۸	،۳۱۵ ،۳۱۹ ،۳۲۰
،۳۵۳ ،۳۵۱ ،۳۵۰	،۷۵۹ ،۷۵۶ ،۷۵۴	،۳۲۲ ،۳۳۱ ،۳۴۰
،۳۸۵ ،۳۸۰ ،۳۵۵	۷۸۲ ،۷۶۰	تا ۳۴۷ ،۳۴۹ ،۳۵۴
۳۸۸ ،۳۸۷	شبرامه ۳۹۸	،۳۵۵ ،۳۶۵ تا ۳۶۷
صید الحسك ۵۴۲	شجره ۳۴۷	،۳۷۹ ،۳۸۰ ،۳۸۲
صند ۱۵۳ ،۱۵۴ ،۲۵۶	شجر ۱۰۷ ،۱۴۷ ،۱۴۸	،۴۰۴ ،۴۰۹ ،۴۱۱
صفا ۴۱۲	،۳۹۶ ،۳۹۰ ،۱۸۳	،۴۲۱ ،۴۲۳ ،۴۲۴
صفر ۱۹۰	،۴۳۴ ،۴۰۸ ،۴۰۴	،۴۲۶ ،۴۳۱ ،۴۳۲
صفوریه ۶۹۳	۵۷۶ تا ۵۷۴ ،۴۷۱	،۴۳۵ ،۴۳۶ ،۴۵۰
صفین ۱۵ ،۹۷ ،۷۰۹	۶۱۲	،۴۵۱ ،۴۵۴ ،۴۶۶
،۷۳۹ ،۷۳۲ ،۷۳۰	شراء (كوه) ۴۲	،۴۶۷ ،۴۶۹ ،۴۷۲
،۷۵۲ ،۷۵۱ ،۷۴۴	شردان ۱۷۵ ، ۱۸۱ ،	،۴۷۸ ،۴۸۱ ،۴۸۳
۷۶۹ ،۷۶۲	۲۰۱ ،۱۸۲	،۴۹۲ ،۴۹۹ ،۵۰۱
صفینیات ۶۵۶	شط بنی جذیمه ۱۰۷	،۵۰۶ ،۵۰۷ ،۵۱۱
صقالیه ۱۴	شکند ۳۸۵	،۵۲۱ ،۵۲۲ ،۵۳۷
صقلاب ۴۲۷ رك: صقلاب	شکین ۲۰۰	،۵۴۱ ،۵۴۳ ،۵۴۴
صقلیه (= سبیل) ۱۵۸	شمر (سمرقند) ۱۵۵	،۵۵۰ ،۵۵۴ ،۵۸۹
۴۷۹ ،۴۷۱	شترین ۳۹۷	،۵۹۳ ،۶۰۵ ،۶۰۶

عانه ۳۸۴	۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۴	صناره ۲۰۱
عبادان ۱۰۳، ۱۰۷	۴۷۸، ۱۲۷	صناریان ۱۹۹
عتیق ۹۷	طراز زبد ۱۲۹	صنف ۲
عجز البحر ۱۱۹	طرسوس ۱۱۵، ۱۲۴	صنعا ۱۹۴، ۴۴۵، ۴۴۷
عدن ۳۸۰، ۳۸۲، ۳۸۷	۳۳۱، ۳۶۶	تا ۴۵۰، ۴۹۰، ۶۵۹
۴۵۰، ۳۹۰، ۴۴۵	طرطوشه ۱۶۰، ۳۹۷	صور ۱۱۵، ۱۲۴
عذیب (قلعه) ۶۷۴	طغزغز ۱۳۴	صیدا ۱۱۵
۶۷۶، ۶۶۹، ۶۷۱	طقیان ۹۴	سیمور ۱۶۷، ۲۰۵، ۲۰۶
عراق ۲، ۱۲، ۱۵، ۵۳	طف ۷۱۶	
۸۷، ۸۸، ۹۷، ۱۰۰	طفوف ۹۷، ۲۲۸	ض
۱۰۱، ۱۳۷، ۱۴۹	طلبیره ۱۵۹	ضحاك ۲۱۹
۱۵۶، ۲۰۷، ۲۱۱	طلحة الملك ۴۵۰	
۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۱	طلیطله ۱۵۹	ط
تا ۲۲۳، ۲۲۵ تا	طنجه ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۲۰	طافن ۸۱، ۹۴، ۱۶۸
۲۲۹، ۲۴۹، ۲۵۲	۳۳۸، ۳۳۹، ۵۰۱	طانج ۴۱۲
تا ۲۵۶، ۲۵۸، ۲۶۰	۵۸۴	طارنیو ۳۹۹
۲۶۲، ۲۷۲، ۲۷۴	طورسینا (کو) ۴۲، ۵۲	طايف ۶۳، ۶۶، ۸۴
۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۱	طوس ۶۰۳	۴۴۱، ۵۰۰، ۵۰۴
۳۰۴، ۳۱۴، ۳۱۶	طی ۴۹۸، ۷۰۶	۶۳۶، ۶۳۷، ۶۴۲
۳۶۶، ۳۷۲، ۳۷۹	طیسبون ۲۵۴	۶۴۵، ۷۲۵
۴۱۳، ۴۱۵، ۴۲۱	طیلسان ۱۲۹	طبرستان ۸۸، ۱۰۹
۴۲۳ تا ۴۲۷، ۴۳۱		۱۲۳، ۱۶۳، ۱۷۳
۴۴۲، ۴۴۸، ۴۵۱	ظ	۱۷۵، ۱۸۰، ۱۸۲
۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۷	ظفار ۴۴۹، ۴۷۲	۲۱۹، ۲۲۶، ۳۷۹
۴۷۲، ۴۹۱، ۵۰۶	ظلیما ۳۴۸	۶۰۹
۵۴۲، ۵۵۰، ۵۵۴		طرابزنده ۱۷۴، ۱۹۱
۵۷۱، ۵۸۳، ۵۸۴	ع	۲۰۱
۶۰۵، ۶۰۷، ۶۰۹	عادا ۵۲	طرابلس ۸۹، ۱۱۵

غور بيسان ٤٨١	١٩٤، ١٨٣، ١٦٩	٥٦٧، ٥٦٦، ٥٥٦
غور غزه ٤٨١	٤٠٢، ٣٧٠، ٣٦٦	٥٨٧، ٥٧٠، ٥٦٩
غوطه ٤٦٩	٤٥٠، ٤٣٦، ٤٣٤	٥٧٠، ٥٦٨، ٥٦٠
	٥٧٥، ٤٩١	٥٧١، ٥٦٧، ٥٦١
ف	عمران ٥٣٨	٥٧٥١، ٥٧٤٧، ٥٧٤١
فاس ١٦١، ٣٣٨، ٣٣٩	علاقى ٣٢٨	٥٧٥٥، ٥٧٥٤، ٥٧٥٢
فارس ٨٤، ٩٦، ١٠٧	عموريه ١٨٧، ٣١٧	٧٥٦
١٠٨، ١١٤، ١٣٧	٣٢٧	عربستان ١٤٨
١٤٥، ١٤٧، ١٤٩	عواصم ٣١٧	عرفه ٤١٩
١٥٦، ٢١٥، ٢١٨	عورفه ٤٧٨	عمر ٥٣٨، ٥٤٠، ٥٤١
٢٢٠، ٢٣٢، ٢٣٥	عيزاب ١٠٧، ٣٨١	٥٤٣
٢٥٥، ٢٩٧، ٢٩٩	عيلان ٥٧٧	عريش ١١٥، ٣٣٨
٣٩٦، ٤١٥، ٤٢٥	عين ١٠١	٣٣٩، ٣٤٧، ٧٦٨
٥٠٠، ٥٨٨، ٦٠٤	عين الشمس ١٢١	العقل ١٠٨
٦٠٥، ٦٠٦، ٦٠٩	عين العشره (= چشمه	عقيق ٦٩٠
٦٧٩	بريدون) ٣٢٧	عك ٥٤٤
فاضح ٤١٢		عكا ٦٩٣
فج الناقه ٣٠٢	غ	علاقى ١٠٧، ٣٨١، ٣٨٨
فدك ٦٤٤، ٦٦٠	غمدان ٥٩٠، ٥٩١	علوه ٣٤٢
فرح ٤٩٢	غرش ٤٨٤	عليا ٥٩١
فرغانه ١٢٩، ١٣٠	غرطله ٣٩٦	عمات ١٣٠
٥٨٤، ٥٩١	غزوين ١٦٣، ٢٠٣	عمالقه ٣٨، ٣٥٥
فرما ٣٣٩، ٦١٤	غسان ٤٥٩، ٤٥٢، ٥٤٢	عماليق ٤٢٢، ٤٤، ٥٤
فرنك ١٨٣، ١٩٨	٥٤٤	٤٠٨، ٤١١، ٤١٢
٢٨٠، ٢٨١، ٣٨٥	غطفان ٦٣٦	عمان ٣٢، ٤٦، ١٠٣، ١٠٤
٣٩٦، ٣٩٧، ٤٧٨	غلافقه ٣٨١	١٠٥، ١٠٧، ١٠٨
٥٩٥	غصيق ١٨٩	١٣٥، ١٣٧، ١٤٦
فسطاط ١٠٦، ٩٥، ٣٣٤	غور ٤٣، ٤٨	١٤٧، ١٥٣، ١٥٦

قلع ۶۱۲	قردی ۲۰۹	۳۳۵، ۳۲۶، ۳۲۵
قلعه ابلق ۴۵۷	قرطاجنه ۵۹۵	۵۹۳، ۳۹۶، ۳۸۴
قلعه باب الان ۱۹۰ ،	قرطبه ۱۱۶ ، ۱۵۹ ،	فلسطین ۳۸ ، ۴۵ تا ۴۷
۱۹۹	۴۰۰	، ۲۳۰ ، ۵۲ ، ۴۹
قلعه خضر ۶۰۷ ، ۶۰۹	قرقره الکدر ۶۳۶	، ۳۴۷ ، ۳۰۳ ، ۲۹۶
قلعه دومه الخندل ۴۵۸	قرقیسیا ۴۵۱ ، ۷۳۰	، ۴۶۹ ، ۴۰۶ ، ۳۶۷
قلعه سلار ۲۰۱	قرماسین ۲۶۷	، ۵۴۳ ، ۴۸۱ ، ۴۷۸
قلعه سمیساط ۹۷	قریات ۴۶۸	۵۵۱ ، ۵۴۴
قلعه طین ۹۷	قسطنطنیه ۱۲ ، ۱۱۸ ،	فلمی ۱۶۳
قلعه کهلان ۱۹۴ ، ۱۹۰	، ۱۸۷ ، ۱۸۰ ، ۱۷۹	فیوم ۹۵ ، ۳۳۸ ، ۳۴۲
قلعه مارد ۴۵۸	، ۲۷۲ ، ۲۵۲ ، ۱۹۸	۳۴۳
قلعه نسل ۶۱۲	، ۳۱۵ ، ۳۱۲ تا ۳۰۸	
قلمیه ۱۱۹ ، ۱۲۴	، ۵۵۰ ، ۳۲۸ ، ۳۱۶	
قله شهان ۲۵۰	۶۰۷ ، ۶۰۶ ، ۵۸۵	
قمار ۳۰ ، ۷۸ تا ۸۱	قصر ابن هبیره ۲۲۸ ، ۲۱۱	قادیسیه ۶۶۹ ، ۶۷۰ ،
قنجب ۱۷۲	قصر الشمع ۳۵۵	۶۷۳ تا ۶۱۶
قندر ۱۱۴	قصر الاسود ۱۶۲	قارله ۳۹۷
قندهار ۹۴ ، ۱۶۳	قصر مشید ۶۱۲	قالیقل (= کلیکیه) ۹۷
قنصری ۲۵۹	قطر ۱۰۱ ، ۱۰۳ ، ۱۴۶	قب ۱۰۰
قنسرین ۳۱۷	قطر بل ۱۰۱ ، ۱۰۰	قبا ۶۳۴ ، ۶۳۵
قنوج ۷۵ ، ۸۲ ، ۱۶۳ ،	قطور ۳۴	قیاب الرصاص ۱۶۲
۱۶۴	القظیف ۱۰۸	قیخ ۱۲۹
قوس ۳۸۷ ، ۳۸۸	قمر جامده ۱۰۲	قبرس ۱۱۷ ، ۱۱۹ ، ۳۳۹
قومس ۶۰۴	قمر هور ۱۰۲	قبیط ۳۴۷ ، ۳۵۷ ، ۶۲۳
قیروان ۱۲۰ ، ۱۶۲ ،	قمیقمان ۴۱۱ ، ۴۱۲	قبوسه ۴۷۹
۵۹۵ ، ۴۷۹	قفص ۴۸۴	قحطان ۱۸۸ ، ۲۳۳ ،
قیس ۴۴۲ ، ۵۷۷	قفط ۳۸۵ ، ۳۸۷	، ۴۴۵ ، ۴۰۸ ، ۲۶۵
قیساریه ۳۰۳	قلزم ۱۰۶ ، ۳۸۰	۴۵۱
		قراسیا ۱۱۹

کوه تیتل ۲۰۹	تا ۶۲۹، ۶۳۱، ۶۳۵	قیله ۲۰۰
کوه پنجه‌پیر ۱۷۸	۶۴۲، ۶۴۳، ۶۷۵	ک
کوه ثالث ۱۰۸	۷۰۶	کابل ۱۶۳
کوه جودی ۴۸۳، ۲۰۹	کوار ۶۰۶	کاریان ۶۰۵
کوه دماوند (= دنیاوند)	کوسجه (آتشکده) ۶۰۴	کاظمه ۶۶۸
۴۸۲، ۲۱۹، ۸۹	کوشان ۱۲۹	کاوسان ۵۹۱
کوه حرا ۶۳۱	کوفه ۹۷، ۹۸، ۲۱۱	کراکر (آتشکده) ۶۰۴
کوه حجاز ۵۴۳	۳۷۹، ۳۸۴، ۴۴۳	کرج ۱۸۹
کوه سراه ۵۴۳	۴۶۴، ۴۶۵، ۴۸۳	کرمان ۱۰۷، ۱۰۸
کوه سفاله ۱۴۸	۶۱۳، ۶۳۵، ۶۷۶	۲۳۵، ۴۸۴، ۵۸۸
کوه سنگ لاهون ۹۴	۶۷۷، ۶۷۹، ۶۸۱	۶۰۹
۳۴۳، ۳۴۲	۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۵	کشمر ۷۵، ۸۱، ۹۴
کوه عویر ۱۰۸	۷۰۰، ۷۰۶، ۷۰۸	۲۲۷، ۱۶۳
کوه قبیح ۱۲۳، ۱۹۶	۷۱۰، ۷۱۵، ۷۱۶	کناسه ۶۹۰
۲۹۶	۷۲۹، ۷۳۱، ۷۳۲	کنبایه ۱۱۹، ۱۱۴
کوه قمر ۳۳۲	۷۴۱، ۷۵۱، ۷۵۲	۳۱۶، ۱۴۷
کوه کسیر ۱۰۸	۷۵۳، ۷۵۷، ۷۶۳	کنجده (آتشکده) ۶۰۴
کوه طبرستان ۸۹	۷۷۱، ۷۷۴، ۷۷۷	کنکدر ۲۲۷
کوه طیلمون ۹۵	کوم سرمک ۷۶۸	کنکلا ۱۴۷
کوه موات ۴۲	کوه دره برهوت ۱۸۳	کنگور ۴۸۳
کوه موسی ۵۴۳	کوه ابن موسی ۲۰۱	کعب ۶۶۲
کیماک بینفور ۹۶	کوه ابوقبیس ۶۲۶	کعب الاحبار ۴۹۱
	کوه ازد (= کوه سراه)	کبیر ۳۸۱
گ	۵۴۳	کعبه ۲۳۷، ۴۱۸، ۴۲۰
گرگان ۱۰۹، ۱۲۳	کوه اسک ۳۹۶	۴۳۱، ۴۳۹، ۴۴۱
۱۸۳، ۱۸۲، ۱۸۰	کوه اسوان ۳۴۱	۴۸۱، ۴۸۶، ۴۸۷
۱۸۸	کوه افرد حسن ۹۷	۵۰۲، ۵۱۹، ۶۲۵
گنبد سرب ۶۱۲	کوه افرع ۸۹	

المدينة الجديدة ۹۶	مازندى ۲۰۹	کور ۶۰۶، ۶۰۵
مدينة الحكما ۲۸۰	ماقره ۳۸۰	گیلان (کیل) ۱۲۳،
مدينة السلام ۱۰۰ تا ۱۰۲	مانکیر ۷۵، ۸۱، ۱۱۳	۱۸۲، ۱۸۰، ۱۸۲
۶۰۹، ۴۲۷، ۱۷۹	۲۸۷، ۱۶۷، ۱۶۴	۲۰۱
مدينة العقاب ۶۱۱، ۳۴۱	۳۸۶	
مدينة النحاس ۱۶۲	ماوراءالنهر ۱۳۷	ل
مذبحره ۱۹۵	ماهر بان ۱۰۷	لاذقیه ۱۸۹، ۱۱۵، ۱۱۸
مراغه ۴۳	مقنب ۱۲۴	۱۲۴، ۱۱۹
مراقبه ۴۷۸	مثوب ۴۴۳	لار ۲۰۶
مرعش ۳۳۱	مدین ۴۹، ۴۶، ۴۴، ۴۱	لارده ۱۶۰
مرو ۲۷۸، ۱۵۵	۵۰۵، ۵۰۴	لاری ۱۶۷
مریس ۳۸۵، ۳۸۳، ۳۸۰	مداین ۲۵۴، ۲۴۶، ۲۲۲	لافت (بنی کاوان) ۱۰۸
مربوط ۹۵	۳۱۰، ۲۶۸، ۲۶۰	لان کرکنداج ۱۶۳
مزدلفه ۵۵۸، ۴۱۹، ۲۶۹	۶۶۲، ۴۶۲، ۴۴۸	لجون ۵۵، ۶۹۳
مزون ۱۴۷	۶۶۸، ۶۶۷، ۶۶۴	لد ۵۵۱
مزقیه ۵۳۸	۷۶۳، ۷۳۲، ۶۷۶	لدریق ۳۹۷
مسجد الحرام ۶۱۴، ۴۱۱	مدینه ۸۴، ۶۶، ۶۳، ۳۳	لس ۲۰۳
مسجد ذوالقرنین ۱۹۹	۵۰۳، ۳۱۸، ۲۷۲	لکزا ۱۷۵
مسجد قبا ۶۳۵	تا ۶۲۹، ۵۴۸، ۵۴۱	لوییه ۴۷۸
مسجد مدینه ۶۳۵	۶۳۷ تا ۶۳۴، ۶۳۱	
مسح ۶۵۶	۶۴۳، ۶۴۱، ۶۳۹	م
مسقط ۲۰۱، ۱۴۷	۶۵۸، ۶۵۷، ۶۵۵	مادناى ۳۰۴
مسناه ۷۶۸	تا ۶۸۸، ۶۷۷، ۶۶۱	مارب ۱۹۴، ۳۵۵، ۴۱۸
مشارف ۴۵۱	۶۹۵، ۶۹۴، ۶۹۲	۴۳۶، ۴۶۹، ۵۰۱
مشعر الحرام ۶۲۷	۷۰۱، ۶۹۸، ۶۹۷	۵۳۶ تا ۵۳۸، ۵۴۱
مصر ۴۷، ۴۱، ۴۰، ۱۲	۷۱۵، ۷۰۸، ۷۰۶	۵۴۲، ۵۴۴، ۵۹۰
۸۹، ۸۵، ۸۴، ۵۳	۷۲۶، ۷۲۵، ۷۱۶	۶۱۱
۹۳ تا ۹۵، ۱۰۷	۷۳۶، ۷۲۸	مارس ۵۸۹

۴۳۵، ۴۳۴، ۴۲۰	معد ۲۶۵	۱۶۱، ۱۱۶، ۱۱۵
۴۵۰، ۴۴۲، ۴۴۱	معر ۳۵۲	۱۹۴، ۱۸۴، ۱۶۷
۵۰۰، ۴۸۷، ۴۷۶	معص ۱۹۰	۲۶۹، ۲۰۲، ۱۹۵
۵۱۵، ۵۰۴ تا ۵۰۲	معبد ادري ۶۱۳	۲۸۶، ۲۸۵، ۲۸۱
۵۸۴، ۵۴۸، ۵۴۲	معبد خورشيد ۵۹۸	۳۰۲، ۲۹۹، ۲۹۸
۶۲۶، ۶۱۴، ۵۸۹	معبد ديماس ۶۱۱	۳۰۹، ۳۰۵، ۳۰۴
۶۳۴، ۶۳۱، ۶۲۹	معبد زحل ۵۹۸	تا ۳۳۰، ۳۱۷ تا ۳۱۵
۶۴۱، ۶۳۹، ۶۳۶	معبد زهره ۵۹۸	۳۵۸ تا ۳۴۶، ۳۴۱
۶۵۷، ۶۴۹، ۶۴۵	معبد سنبله ۵۹۸	۳۶۵، ۳۶۴، ۳۶۰
۶۹۷، ۶۹۵، ۶۸۹	معبد صورت ۵۹۸	۳۷۲، ۳۶۹، ۳۶۷
۷۱۴، ۷۱۲، ۷۱۱	معبد عطارد ۵۹۸	تا ۳۸۲، ۳۸۰، ۳۷۹
۷۵۹، ۷۵۷، ۷۱۵	معبد عقل ۵۹۸	۳۸۸، ۳۸۷، ۳۸۴
ملطيه ۳۳۱، ۹۷	معبد علت اولی ۵۹۸	۴۲۴، ۴۲۳، ۳۹۶
مندورفين ۱۷۲	معبد ماه ۵۹۸	۴۹۲، ۴۷۸، ۴۲۶
منصور ۱۶۵، ۱۵۴، ۹۴	معبد مریخ ۵۹۸	۵۲۱، ۵۱۲، ۵۰۴
۵۰۱، ۳۸۷، ۱۶۶	معبد مشتری ۵۹۸	۵۴۷، ۵۳۷، ۵۲۲
منف ۳۵۵، ۳۳۵، ۳۳۴	معبد مملیتیا ۵۹۸	۵۵۴، ۵۵۰، ۵۴۹
منهى ۳۴۳، ۳۴۲	معبد نفس ۵۹۸	تا ۶۱۱، ۵۹۳، ۵۸۲
منی ۵۵۸، ۴۱۹	متمس ۴۴۱	۶۲۷، ۶۱۹، ۶۱۴
مواب ۴۸، ۴۵	مقدونیه ۲۹۸، ۳۰۲،	۶۹۰، ۶۸۷، ۶۴۴
موته ۶۴۵	۵۹۵، ۳۰۳	۷۰۴ تا ۷۰۱، ۶۹۴
مؤتفکه ۳۸	مکان ۲۶۵، ۱۷۵	۷۳۰، ۷۱۱، ۷۱۰
موجه ۱۷۰	مکران ۱۰۷	۷۶۸، ۷۶۰، ۷۴۷
موصل ۱۱، ۴۹، ۵۸، ۸۴	مکه ۱۲، ۳۴، ۳۸، ۶۲	مصیبه ۱۱۵، ۱۱۹، ۱۲۴
۲۰۹، ۲۰۲، ۱۰۲	۱۵۸، ۸۴، ۶۶	۳۲۱
۳۱۶، ۲۲۷، ۲۱۰	۳۸۷، ۳۱۸، ۲۷۲	مضرب ۴۱۹، ۴۷۴
۶۰۷، ۳۸۴، ۳۴۷	تا ۴۱۱، ۴۰۹، ۴۰۸	مضيق ۳۵۱
موقانی ۱۷۴	۴۱۹، ۴۱۷، ۴۱۳	معان ۴۶۸

و	نوبهار ۵۸۹، ۵۹۰	موقانیان ۲۰۰
وادی الرمل ۱۶۲	نوکبرد ۲۸۱، ۳۸۵،	مولتان ۱۵۴، ۱۶۳، ۱۹۴
وادی السباع ۷۲۱، ۷۲۳	۳۹۴، ۳۹۹	تا ۱۶۶، ۳۷۳، ۶۱۳
وادی القری ۴۰۴، ۴۹۲،	نوی ۴۰	مهدیه ۱۶۲
۴۹۹، ۶۳۶، ۶۳۷	نهاد ۲۲۲	مهران ۱۶۵
واسط ۹۷، ۱۰۰، ۱۰۳،	نهادند ۲۲۸، ۶۷۷،	مهراج ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۹۴
۲۱۸، ۳۰۴	۶۸۱	۱۷۲، ۱۸۳
واقصه ۶۶۹، ۶۹۵	نهر ابن عمر ۱۰۳	مهره ۱۰۷، ۵۷۵
وبار ۳۳، ۴۹۸	نهر بین ۱۰۳	میگان سیراف ۱۰۵
ورثان ۲۰۱	نهر خندق ۱۰۲	ن
وسکنس ۲۶۹	نهر دیر ۱۰۳	ناصره ۵۵
وشکند ۱۵۹، ۱۶۰	نهر ذیاله ۱۰۳	نابلس ۵۲
ولندر ۱۹۶	نهر روان ۱۰۳	نبط ۳۱۳
ولینانا ۳۹۴	نهر ساپس ۱۰۳	نجران ۴۷۳، ۴۷۴،
ه	نهر شامی ۱۰۳	۵۹، ۸۱، ۵۴۲
هامه ۶۱۴	نهر شیرین ۱۰۳	نجیرم ۱۰۷
هیر ۴۴۲	نهر صراة ۱۰۲	نجف ۹۷ تا ۱۰۰، ۴۶۵
هجر ۱۰۸	نهر عیسی ۹۷	نخيله ۷۶۶
هرات ۲۶۵	نهر کوئی ۲۱۱	نرس ۹۷، ۲۲۸
هفتمند ۱۷۸	نهروان ۲۶۷، ۲۶۸،	نسا ۶۰۴، ۶۰۵
همدان ۲۲۸، ۴۸۳،	۲۷۲، ۷۰۹، ۷۶۲ تا	نعمانیه ۱۰۳
۵۴۱، ۵۴۲، ۷۲۹،	۷۶۴، ۷۷۱	ننمان ۶۱۴
۷۷۳	نهر یهودی ۱۰۳	نواصف ۷۱۲
هند ۱۰، ۲۵، ۳۰، ۶۹،	نیشابور ۲۵۵، ۶۰۴	نوبه ۱۹۳، ۳۱۶، ۳۴۱،
۷۰، ۷۴، ۷۵،	نیق ۶۷۶	۳۴۲، ۳۶۸، ۳۶۹،
۷۷ تا ۸۳،	نیقیه ۳۱۰، ۳۱۱	۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲ تا
۷۷، ۷۸، ۸۱ تا ۸۳،	نینوی ۱۱، ۴۹، ۶۶،	۳۸۵، ۳۸۸، ۵۰۱،
	۲۰۲، ۲۰۹، ۲۱۰،	

٢٨٠، ٢٦٥، ٢٢٩	هور ١٠١	٩٩، ٩٧، ٩٣، ٨٨
٣٤١، ٣٠٠، ٢٨٢	هياطله ٢٦١	١١٣، ١٠٧، ١٠٤
٣٨٠، ٣٤٩، ٣٤٢	هيت ٤٥٥، ٣٨٤، ٩٧	١٣١، ١٣٠، ١١٤
٣٩٠، ٣٨٧، ٣٨١	هيكلمقدس ٥٣	١٤١، ١٤٠، ١٣٥٠
٤٢١، ٤٠٨، ٤٠٢	ي	١٤٩، ١٤٧، ١٤٥
٤٢٣، ٤٣١، ٤٢٤	ياغر ٩٤	١٥٧، ١٥٦، ١٥٤
٤٤٠، ٤٣٩، ٤٣٧	بيرين ٤٩٩	١٧٠، ١٦٥، ١٦٣
٤٤٧، ٤٤٥، ٤٤٢	يثر (= مدينه) ٥٠٣	١٩٣، ١٨٣، ١٧٢
٤٦٧، ٤٦٦، ٤٥١	٥٤١، ٥٠٤	٢٠٦، ٢٠٥، ٢٠٣
٤٧٧، ٤٧٣، ٤٧١	يرموك ٤٦٩، ٤٦٨	٢٤٤، ٢٢٧، ٢١٧
٥٣٨، ٥٣٣، ٤٩١	يست ٣٩٩	٢٦١، ٢٦٠، ٢٥٦
٥٩٠، ٥٧٥، ٥٥٤	يگان ٢٧٠	٢٨٢، ٢٨١، ٢٧٣
٦٤٥، ٦٢٦، ٦١٢	يكسوم ٤٧٨	٢٨٧، ٢٨٥، ٢٨٣
٧١٤، ٦٥٩، ٦٥٥	يمايه ٣٣، ٩٨، ١٩٥	٣١٣، ٣٠٤، ٢٩١
٧٥٨	٤٩٦، ٤٩٣، ٤٩٢	٣٧٠، ٣٦٧، ٣٦٦
يبيع ٦٣٦	٥٢٧، ٥٠٣، ٤٩٨	٣٧٧، ٣٧٤، ٣٧٢
يونان ١١١، ١٤٠، ٧٤، ٥٨	٥٧٦	٣٨٥، ٣٨٢، ٣٨٠
١٧٢، ١٢٤، ٨٨	يعن ١٢، ٣٤، ٥٤، ٥٧	٣٩١، ٣٩٠، ٣٨٧
٢٧٨، ٢٦٤، ١٨٨	١٠٦، ٨٤، ٦٠، ٥٩	٤٦٩، ٤٢٦، ٤٠٢
٢٩٥، ٢٨٨، ٢٨٣	١٤٧، ١٤٥، ١٠٨	٥٧٣، ٥٢٧، ٥٠١
٣٥٥، ٣١٣، ٢٩٨	١٧٢، ١٥٦، ١١٥٥	٥٨٨، ٥٨٧، ٥٨٤
٥٢٨، ٥٢٥، ٣٨٦	١٩٦، ١٩٣، ١٨٣	٦١١، ٦٠٩، ٦٠٠
٦٠٠، ٥٩٣	٢١٩، ٢٠٥، ٢٠٠	٦٧٦، ٦١٦، ٦١٣
يونانيس ٣١٥		٧٣١، ٧٠٨

فهرست قبایل و طوایف و سلسله‌ها و ادیان و مذاهب

<p>ازد ۱۳، ۳۷۳، ۵۴۱، ۵۴۲، ۶۸۲، ۷۲۹ استیجاب ۱۲۹ اسرائیل - اسرائیلی ۵۲، ۶۸ اسکندرانیان ۳۶۴ اسکنون ۲۰۲ اسلام ۱۲، ۱۳۶، ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۶۳، ۱۶۷، ۱۷۴، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۹۰، ۱۹۹، ۲۲۰، ۲۳۶، ۲۵۵، ۲۷۶، ۳۰۱، ۳۱۲، ۳۱۹، ۳۳۴، ۳۴۲، ۳۴۵، ۳۵۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۸، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۹، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۹۰، ۳۹۵، ۳۹۶، ۴۱۹، ۴۲۷، ۴۴۳، ۴۵۰، ۴۶۴، ۴۶۹، ۴۸۴، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۷، ۵۰۹، ۵۱۱، ۵۱۴، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۳۱، ۵۶۹، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۳، ۵۸۹، ۵۹۳، ۶۰۵، ۶۱۱، ۶۱۳، ۶۲۰، ۶۲۲، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۵، ۶۴۶، ۶۵۵، ۶۵۷، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۸۳، ۶۸۷، ۷۰۱، ۷۰۵، ۷۱۵، ۷۴۲، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۶۱، ۷۷۲</p> <p style="text-align: right;">اسلم ۷۴۰ اشبان ۱۶۲، ۳۹۵ اشروسنه اشکانی ۱۰</p>	<p style="text-align: center;">آ</p> <p>آنوری ۲۰۹ آل افراین ۴۶ آل عملاق ۴۱۴ آل قدم ۴۸۸ آل مرس ۴۰۶ آل منشا ۴۶ آل موسی ۴۷ آل وهب ۶۲۵ آل هارون ۴۷</p> <p style="text-align: center;">الف</p> <p>اباضی ۱۶۲ اباطح ۴۲۰ ابخاز ۱۲۹، ۱۹۸ ابوزرع ۵۷ ایتیه ۴۷۸ اجروانیق ۳۹۳ اخدود (= اصحاب اخدود) ۵۹، ۳۸۱، ۶۰، ۴۴۰ اذوا (ذوها) ۶۰ ارکنه ۴۷۸ ارمن ۱۷۴</p>
---	---

۶۰۶، ۶۱۱، ۶۵۹، ۶۶۵، ۶۶۶	اصحاب اخدود ۵۹، ۶۰
۶۶۸، ۶۷۰، ۶۷۳، ۶۷۶	اصحاب جمل ۷۰۸
ایفان ۹۶	اصحاب رس ۵۷، ۴۱۴، ۶۲۰
	اصحاب رقیم (= اصحاب کهف) ۵۸، ۳۰۷
ب	۳۱۵
بابلیان ۴۲	اصحاب سوق ۴۸۹
بایه ۴۷۸	اصحاب فیل ۱۳، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۸۵، ۵۰۸
بارسان ۴۸۳	۶۲۹، ۵۹۱
بجنرد ۱۹۶	اصحاب کهف ۵۸، ۳۰۷، ۳۱۵
بجناک ۱۱۸، ۱۹۶	اصطبرانه ۳۹۳
بجنی ۱۱۸	افلاطونی ۲۴۲
بجه ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۵، ۴۷۷	الان ۱۷۳، ۳۹۵
بجیله ۲۰۰، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۷۰	امامیه ۴۹۰
بدیان ۱۳۰، ۷۳۶	اموی - امویان ۱۵۹، ۱۹۹، ۲۷۶، ۷۱۴
برانجاییں ۳۹۴	انصار ۴۲۳، ۴۳۵، ۶۳۵، ۶۵۸، ۶۶۰
بسربر - بربران ۴۵، ۱۰۴، ۱۶۲، ۳۶۸	۷۰۲ تا ۷۰۴، ۷۰۹، ۷۱۵، ۷۱۸ تا ۷۱۸
۴۷۷ تا ۴۷۹، ۵۰۱، ۵۲۰	۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۹
برجان ۳۹۵، ۴۰۰	۷۶۳
برسخانیان ۱۳۰	انصار ۴۷۲
برطاس ۱۷۸	انهار المعقہ الدم ۴۲۱
برغز ۱۷۹	اوس ۴۸۴، ۶۸۲
برمکیان ۵۸۹	ایاد، ایادیان ۲۵۳، ۴۱۳، ۴۱۸، ۴۷۲
بصری ۲۰۶	ایادین نزار ۲۵۵
بغدادی ۲۰۶	ایرانی - ایرانیان ۱۱، ۱۳، ۸۹، ۱۴۷
بغرد ۱۱۸	۱۵۴، ۱۵۸، ۱۹۰، ۱۹۱، ۲۰۲، ۲۱۱
بکرین وائل ۶۴۹، ۶۶۵، ۶۶۹، ۶۸۲	۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۹، ۲۲۱، تا ۲۲۴
۷۴۴، ۷۵۲، ۷۶۷	۲۲۶، ۲۲۸ تا ۲۳۸، ۲۴۵، ۲۴۹
بکنه ۳۴۲	۲۵۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۷
بلا ۵۰۵	۲۷۰، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۹۶
بلحرت ۶۸۲	۳۱۸، ۳۵۵، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۹، ۴۶۳
بلغار ۱۱، ۳۱	۴۸۱ تا ۴۸۳، ۵۰۰، ۵۳۶، ۵۴۶
بنی آدم ۲۷۵	۵۴۸ تا ۵۵۰، ۵۵۴، ۵۵۵، ۶۰۴ تا

بنی حمدان ۳۴۷	بنی ازد ۵۷۹
بنی حنیفہ ۵۰۳	بنی اسد ۵۲۲، ۶۷۰، ۶۷۶
بنی خضورا ۵۰۵	بنی اسد بن خزیمہ ۶۷
بنی ذبیان ۵۵۶	بنی اسد بن عبدالعزی ۴۲۱، ۶۲۵
بنی راحۃ بن ربیعہ ۴۶۱	بنی اسرائیل ۱۰، ۳۷، ۴۰، ۴۸، ۵۱ تا
بنی ربیعہ ۴۱۸، ۶۷۰	۵۵، ۵۷، ۱۴۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۵
بنی زبدا ۵۶، ۵۵	۲۲۶، ۲۴۲، ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۰۳، ۳۰۶
بنی زبید ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۷	۳۴۵، ۳۴۸، ۳۵۴، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۸۰
بنی زھرہ ۶۳۲، ۷۰۱	۶۱۹، ۷۵۰
بنی زھرہ بن کلاب ۶۲۵	بنی اسماعیل ۴۳۳
بنی سامان ۹۸	بنی اقباس ۴۷۸
بنی سامۃ بن لوی ۶۲۶	بنی الادرم بن غالب بن فھر ۴۲۱، ۲۲۶
بنی سالم ۶۳۵	بنی الحارث بن عبدالطلب ۶۲۵
بنی سعد ۶۲۹	بنی الحارث بن فھر ۴۲۱، ۶۲۵، ۶۲۶
بنی سعص ۵۰۵	بنی الخایف ۱۵۹
بنی سلیم ۶۳۶	بنی العنبر ۷۷۱
بنی سہم ۶۲۶	بنی المطلق ۶۴۴، ۶۳۶
بنی سیحون ۴۷۸	بنی المطلب بن عبدمناف ۶۲۵
بنی شیبان ۷۳۸	بنی امیم ۳۳
بنی شیبہ ۶۲۸	بنی امیہ ۱۵۹، ۱۶۶، ۲۷۶، ۳۸۴، ۳۹۷
بنی ضبہ ۱۰۲، ۷۲۴	۵۱۷، ۶۵۴، ۶۹۱، ۶۹۹، ۷۰۱ تا
بنی عائدہ (= خزیمۃ بن لوی) ۶۲۶	۷۰۳، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۲، ۷۲۶
بنی عامر ۴۱۷، ۴۸۴	بنی امیۃ بن عبدشمس ۶۲۵
بنی عباس ۲۴۱، ۲۷۶، ۳۶۹، ۳۸۴، ۳۹۹	بنی بیاضیہ ۷۲۰
۴۶۵، ۵۷۸، ۶۵۴	بنی تمیم ۲۵۰، ۴۴۲، ۵۲۱، ۶۶۰، ۷۲۱
بنی عبدالاشہل ۶۹۱، ۷۰۹	۷۵۱
بنی عبدالدار ۴۲۱، ۶۲۵	بنی تیم ۶۲۵، ۷۲۷
بنی بعدالغزی بن قسی ۴۲۱	بنی جدیس ۴۱۵
بنی عبدالمطلب ۶۴۲، ۷۲۰، ۷۳۶	بنی جرم ۷۲۲
بنی عبد مناف ۴۲۱، ۷۲۸	بنی جفتہ ۴۵۱
بنی عبس ۵۷۸	بنی جمع ۴۲۱، ۶۲۶
بنی عبید ۶۰۸	بنی حطی ۵۰۵

بنی مصر ۶۷۰	بنی عتید ۴۰۶
بنی معد ۵۴۳	بنی عتیک بن عامر بن لوی ۴۲۱
بنی معیط بن عامر بن لوی ۶۲۶	بنی عدی بن کعب ۶۲۵
بنی معن ۱۰۷	بنی عدی بن نجار ۶۶۶، ۶۳۵
بنی منتصر ۵۸۵	بنی عمالیق ۴۱۸
بنی منجم ۱۲۴	بنی عمر بن عبدالعزیز قرشی ۱۶۵
بنی منهوسا ۴۷۸	بنی عمرو بن لحي ۵۴۱
بنی نباهه ۶۲۶	بنی غسان ۴۶۹
بنی نزار بن عامر ۶۲۶	بنی فهر ۴۲۰
بنی نصر ۱۶۳، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۹	بنی قحطان ۴۴۴
۴۶۴، ۵۴۲	بنی قریظه ۱۰۰، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۴۴
بنی نصر ۲۲۹	بنی کراکر ۵۴۱
بنی نصیر ۱۰۰، ۶۳۶، ۶۴۴	بنی کرکر ۴۰۸، ۴۱۰
بنی نوفل ۶۲۵	بنی کلاب ۷۱۴
بنی هاشم ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۴۲، ۶۵۷، ۷۰۱	بنی کلان ۴۷۸
۷۰۲، ۷۰۴، ۷۱۸، ۷۲۶	بنی کنانه ۶۲۵، ۶۸۳، ۶۸۶
بنی هوز ۵۰۵	بنی لحيان ۶۳۶
بنی حصیص بن عامر بن لوی ۴۲۱	بنی لخم ۳۴۸
بنی هینئ بن نبت ۴۱۳	بنی مازن ۵۴۲، ۵۴۳
بنی یقظه ۶۲۵	بنی مالک ۶۲۶
بھرا ۷۳۶، ۷۴۱	بنی مالک بن حنبل ۶۲۶
بیسر ۲۰۶	بنی مالک بن کنانه ۴۱۹
بیسر ۵۰۱	بنی محارب بن فهر ۶۲۶
	بنی محض بن جندل ۵۰۴
	بنی مخزوم ۴۲۱، ۶۲۵، ۶۹۵، ۷۰۱، ۷۰۸
پ	۷۳۹
پارسیان ۲۳۱، ۲۸۱، ۵۰۰	بنی مدلیج ۵۲۲
	بنی مدین ۴۵
ت	بنی مروان ۶۸۹
تبتی ۱۵۵، ۱۵۶	بنی مره ۶۲۵
تبیع ۴۷۲	بنی مسار ۱۰۷
تیمان ۱۵۵	بنی مصدریان ۴۷۸
تجیب ۷۷۱	

جرم - هرهمیان ۱۲، ۳۴، ۴۰۸، ۴۱۰ تا
۴۱۴، ۴۱۸، ۴۲۲، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۷۱

۴۹۱

جمریان ۱۳۰

جفنه ۴۶۹

جلیقی - جلیقیان ۱۲، ۱۵۹، ۱۶۰، ۲۳۷

۳۹۵، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۳

جورقان ۴۸۳

جهینه ۶۱۲

ج

چینی - چینیان ۱۳۴، ۱۳۷، ۱۴۳، ۱۵۶

۲۶۱

ح

حبش - حبشی - حبشان - حبشیان ۵۹،

۱۵۲، ۱۵۸، ۱۹۳، ۳۳۹، ۳۶۸ تا

۳۷۰، ۳۸۱، ۳۸۳، ۳۸۸، ۳۹۰، ۴۴۰

۴۴۲ تا ۴۴۵

حران - حرانی، حرانیان ۲۱۸، ۵۲۱،

۵۹۹

حروریه ۷۵۳

حزقیل ۴۶

حشویان ۹۱

حضورا ۵۰۶

حمص ۷۳۹

حمیر - حمیری - حمیریان ۶۱، ۱۳۵، ۱۵۴ تا

۱۵۶، ۳۵۹، ۴۳۳، ۴۴۹، ۴۷۱، ۴۸۳،

۴۸۸، ۴۹۷، ۵۳۵ تا ۵۳۷، ۶۸۲، ۷۳۶،

۷۴۰

حنفی - حنیفی ۴۱۸

حواریون ۱۴۱

ترك - تركان ۹۶، ۹۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۹،

۱۳۰، ۱۳۴، ۱۵۵، ۱۵۸، ۱۷۳، ۱۷۸،

۱۸۰، ۱۸۳، ۱۹۶ تا ۱۹۸، ۲۲۱، ۲۲۳،

۲۲۷، ۲۵۶، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۶۹، ۳۹۵،

۴۷۷، ۴۸۳، ۴۸۴، ۵۷۳، ۵۸۲، ۵۹۱،

ترك غز ۱۸۰

تركان غوریه ۹۷

تركان کیمیاکیان ۱۳۰

تغزغز ۱۲۹

تقلب ۴۸۴

تنوخ ۴۶۶، ۴۶۹، ۷۳۶، ۷۴۱

تمیم عران ۲۵۰

تیم بن الحارث بن لوی ۴۲۱

تیم الرباب ۶۷۶

تیم الله ۶۷۶

تیم بن مره ۴۲۱، ۶۲۶

تیمیان ۷۲۷

ث

ثقیف ۴۴۱، ۶۶۴، ۶۷۳

ثمود - ثمودیان ۱۲، ۳۳، ۴۰۵، ۴۱۴، ۴۰۷،

۴۷۱، ۴۹۱، ۴۹۹، ۵۰۴، ۶۲۰،

۶۲۱

ثنوی - ثنویان ۱۲۴، ۲۴۳، ۲۴۵، ۲۷۰،

۳۴۵، ۴۱۹، ۵۳۱، ۶۱۸

ج

جا بارقیه ۴۸۳

جاوانیه ۴۸۳

جدلیس ۴۱۴، ۴۷۱، ۴۹۱، ۴۹۳، ۴۹۴ تا

۴۹۹

جدام ۴۸۱، ۶۸۲، ۷۳۶

ذوالکلاج ۴۴۹	خ	خالیه ۴۸۳
ذوسحر ۴۴۹		خراسانی ۱۳۸
ذویزن ۴۴۹		خزاز ۴۸۴
ذی‌قرد ۶۸۲، ۶۳۶		خزاعه ۴۱۸، ۴۲۰، ۴۲۲، ۴۲۳، ۵۴۱، ۶۸۲، ۷۴۱
ر		خزر - خزران ۱۱۱، ۱۲۳، ۱۲۹، ۱۷۳
ربیعہ ۱۳۵، ۲۵۵، ۳۸۱، ۳۸۴، ۴۷۳، ۴۸۱		۱۷۶ تا ۱۷۸، ۱۸۹، ۱۹۶، ۱۹۹، ۳۹۴
۷۲۶، ۷۲۷، ۷۳۳، ۷۳۸، ۷۴۳، ۷۴۴		۳۹۵، ۵۲۱
رعویل ۵۷		خزرج ۴۳۹، ۴۸۴، ۵۴۱، ۵۴۳، ۶۶۰، ۶۸۲
رومی - رومیان ۱۴، ۴۰، ۱۱۹، ۱۵۸، ۱۸۳		خزلیج - خزلیجان ۱۲۹، ۱۳۰، ۴۸۴
۱۹۱، ۱۹۶ تا ۱۹۸، ۲۰۲، ۲۱۱، ۲۳۳		خوارج ۱۵، ۳۰، ۱۶۲، ۴۸۳، ۴۹۰، ۷۰۹
۲۵۲، ۲۵۳، ۲۶۸، ۲۷۲، ۲۷۹، ۳۰۰		۷۴۸، ۷۶۳ تا ۷۶۶، ۷۶۹، ۷۷۱، ۷۷۲
۳۰۳ تا ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۹، ۳۱۰		۷۷۵
۳۱۲، ۳۱۸، ۳۲۰، ۳۲۲، ۳۲۵، ۳۲۷		د
۳۳۱، ۳۳۴ تا ۳۴۲، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۶۰		داحس ۴۸۴
۳۸۲، ۳۸۳، ۴۱۴، ۴۵۱، ۴۵۴، ۴۶۶، ۴۷۹		داربہ ۳۸۱
۴۸۳، ۴۹۲، ۵۲۱، ۵۴۶، ۵۹۲، ۵۹۵		داسم ۴۹۹
۶۰۷، ۶۱۴، ۶۴۵، ۷۰۵		دلاونہ ۳۹۳
روس - روسها - روسان ۳۱، ۱۱۸، ۱۲۳		دمدم ۳۶۸
۱۶۰، ۱۷۶ تا ۱۸۲، ۳۱۱، ۳۹۴		دودانی ۱۷۵
ز		دورسان ۵۲
زبجن ۴۷۸		دویله ۳۸۳
زبید ۶۲۶		دیلمان ۱۰۹
زغاده ۳۸۳، ۴۶۸		دیالمہ ۴۸۳
زناتہ ۴۷۸		دیسانبہ ۹۱، ۳۴۵
زنارہ ۴۷۸		ذ
زندیقمان ۲۴۵		ذبیان ۴۸۴
زنگ - زنگان ۹۶، ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۷۸ تا		
۳۸۰، ۵۲۱، ۵۹۶		
زنگ خلیجی ۳۶۹		
زهرہ ۴۲۱		

شامی - شامیان ۳۱۲ تا ۳۳۷	زهره بن کلاب ۶۲۶
شراء (= خوارج) ۷۰۹	زیدیه ۳۰
شعوبیان ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۳۵	
شوهجان ۴۸۳	س
شیبان ۶۸۲	سامان - سامانی ۱۱، ۱۵۸، ۴۴۳
شیمیان ۳۰ تا ۷۶۹	سامریان ۵۲ تا ۵۴
	سبئیان ۴۳۶
ص	سیل ۵۳۶
صابی - صابیان ۱۴، ۳۱، ۹۱، ۲۱۲، ۲۱۸	سبط بنیامین ۵۱
۳۱۶، ۳۴۵، ۵۲۵، ۵۳۱، ۵۸۱، ۵۹۳	سبط یهودا ۵۱
۵۹۸ تا ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۱۸	سراة ۴۸۳، ۶۸۳
صاحبین ۳۹۳	سرتین ۳۹۴
صدینه ۴۷۸	سرمین ۳۹۳
صفری ۱۶۲	سریانی - سریانیان ۱۱، ۱۳، ۲۰۳، ۲۰۶
صند - صندی ۱۲۹، ۲۵۸	۲۱۵، ۴۳۵، ۵۴۷، ۶۰۷
صمصخیان ۱۹۹	سریر ۱۱، ۱۲۹، ۱۷۲
سناریان ۲۰۰	سعد العشره ۶۸۱
سناججه ۴۷۸	سقلابان ۱۲، ۳۱، ۸۴، ۱۷۶، ۱۷۷، ۲۸۱
سوفی ۱۶۲	۳۹۳ تا ۳۹۵، ۵۷۳، ۵۸۵، ۵۹۶، ۵۹۷
ض	۶۹۷
ضریسه ۴۷۸	سقلاطونی ۱۹۱
	سلیح ۴۶۶، ۴۶۹
ط	سمرقندی ۱۳۸
طافنی ۱۶۸	سندان ۶۱۳
طالیبان ۱۶۲	سواری ۳۱۷
طایفیان ۶۶	سهم ۴۲۱
طبعیمان ۶۱۶	سیرافی - سیرافیان ۱۰۵، ۱۱۳، ۱۲۶، ۱۳۷
طسم ۴۱۴، ۴۷۱، ۴۹۱، ۴۹۳ تا ۴۹۷، ۴۹۹	۱۴۹
طفرغر (= تفرغز) ۱۲۹	ش
طی ۴۶۱، ۴۹۸، ۵۱۶، ۶۸۲، ۷۱۶، ۷۳۹	شادنجان ۴۸۳
	شاش ۱۲۹

۲۷۸، ۲۷۲، ۲۶۷، ۲۵۹، ۲۵۶، ۲۵۱
 ۳۳۱، ۳۲۴، ۳۰۴، ۳۰۲، ۲۹۶، ۲۸۲
 ۳۸۴، ۳۸۱، ۳۶۹، ۳۶۵، ۳۴۱، ۳۳۷
 ۴۲۰ تا ۴۱۸، ۴۱۶، ۴۱۴، ۴۰۲، ۴۰۱
 ۴۴۵، ۴۴۱، ۴۳۵، ۴۳۳، ۴۳۲، ۴۲۸
 ۴۶۴، ۴۶۱، ۴۶۰، ۴۵۸، ۴۵۶، ۴۵۲
 ۴۷۶، ۴۷۲، ۴۷۱، ۴۶۹، ۴۶۷، ۴۶۶
 تا ۴۸۴، ۴۸۲ تا ۴۸۰، ۴۷۹، ۴۷۷
 ۴۷۹، ۴۸۶
 عرب قحطان ۶۰۵
 عربان نزاری ۴۸۴
 عربان یمنی ۴۸۴
 عک ۴۸۴
 علیانیه ۴۸۹
 علوه ۳۸۰
 عله بن جلال ۶۸۱
 عقیل ۲۰۰
 عمانی ۲۰۶، ۱۴۹، ۱۳۷، ۱۲۶، ۱۱۳، ۹۳
 عملاق - عملاقی - عمالقی - عملاقان - عمالقه
 ۴۱۰، ۴۰۹، ۳۵۵، ۳۴۸، ۳۰۲، ۳۳
 ۴۹۲، ۴۹۱، ۴۷۱، ۴۵۴، ۴۱۴، ۴۱۳
 ۵۰۲، ۴۹۹، ۴۹۳
 عیس عیلان ۵۰۱

غ

غانه ۳۶۸
 غیرا ۴۸۴
 غز - غزان - غزیان ۱۳۰، ۱۷۳، ۱۸۰
 غزیه ۹۶
 غسان - غسانی ۱۲، ۴۵۹، ۴۶۶ تا ۴۸۲
 ۷۴۵، ۶۸۲، ۵۴۳، ۵۴۲، ۵۰۱، ۴۸۴
 غطفان ۴۸۴

ع

عابدان ۷۱۵
 عاد - عادیان ۱۲، ۲۳، ۳۵۹، ۴۰۱، ۴۰۳
 ۴۹۱، ۴۷۱، ۴۱۸، ۴۱۴، ۴۰۸، ۴۰۴
 ۶۲۱، ۶۱۲، ۵۰۳ تا ۵۰۱، ۴۹۹
 عامر ۶۸۲
 عامله ۴۵۴
 عامور ۱۵۳
 عبادیان ۹۸، ۹۱
 عباسی عباسیان ۲۷۶، ۴۳۲
 عبدالقیس ۶۰، ۴۸۵، ۷۱۵، ۷۲۶
 عبیدضخم ۴۹۱
 عبیدمناف ۴۲۱
 عبس ۶۸۲، ۴۸۴
 عبید ۴۱۴
 عبید راعی ۵۲۲
 عبیل ۴۹۱، ۴۷۱
 عجم - عجمان ۱۰۱، ۱۱۹، ۱۴۰، ۱۷۸، ۱۸۲
 ۴۴۵، ۴۳۵، ۴۲۶، ۲۹۶، ۲۷۲، ۲۲۲
 ۶۶۴، ۵۵۴، ۵۴۶، ۴۸۱، ۴۶۱، ۴۴۸
 ۷۳۶، ۶۸۷، ۶۸۱، ۶۷۷، ۶۷۴
 عدنی ۱۴۲
 عدی ۴۲۱
 عدی قزاره ۶۸۲
 عذره ۷۴۰
 عراقی ۱۵۳
 عرب - عربان ۱۳، ۵۳، ۶۰، ۹۷ تا ۱۰۱، ۹۹
 ۱۶۵، ۱۶۱، ۱۴۸، ۱۴۰، ۱۳۵، ۱۰۷
 ۱۹۷، ۱۹۰، ۱۸۸، ۱۸۶، ۱۸۳، ۱۷۸
 ۲۲۸، ۲۱۹، ۲۱۸، ۲۰۷، ۲۰۲، ۱۹۹
 تا ۲۴۹، ۲۴۵، ۲۴۳، ۲۳۳، ۲۳۱، ۲۲۹

۶۴۵، ۶۴۲، ۶۳۶، ۶۳۵، ۶۳۲	غطف ۶۸۲
۷۰۷، ۷۰۰، ۶۹۳، ۶۶۶، ۶۵۷، ۶۵۶	غماره ۴۷۸
۷۵۲، ۷۳۹، ۷۳۸، ۷۲۸، ۷۲۳، ۷۱۲	غور ۴۸۴
۷۷۶، ۷۷۵، ۷۶۱	
قرشیان ابطحی ۴۲۱	ف
قرشیان ظواهر ۴۲۱	فارس - فارسیان ۵۲۱، ۲۳۱
قریش بطاح ۶۲۶	فاریاب ۱۲۹
قرمطیان ۱۹۵	فرغانیان ۱۲۹
قضاة ۴۶۶، ۴۵۲، ۱۴۸	فرمز ۳۸۳
قنسرین ۷۳۹	فرنک - فرنکی - فرنکان ۱۲، ۱۵۹، ۱۶۰
قوماطی ۳۸۳	۵۱۹، ۴۷۹، ۴۰۰، ۳۹۷، ۳۹۵، ۱۷۹
قیس ۵۲۲	۵۹۵
قیس عیلان ۶۲۵	فشانین ۳۹۳
	فلکیان ۶۱۶
ک	فنجب ۱۵۱
کاتم ۳۶۸	
کنامه ۴۷۸، ۱۶۲	ق
کرد - کردان ۵۴۱، ۴۸۳، ۴۸۲	قالمه ۴۷۸
کشک ۱۲۹	قبط - قبطی - قبطیان ۳۳۷، ۳۳۲، ۳۱۶، ۱۳
کلب ۵۱۸، ۴۵۹	۳۸۰، ۳۵۵، ۳۴۸، ۳۴۷، ۳۴۳، ۳۴۱
کلاب ۶۸۲	۵۴۷، ۵۴۶، ۳۸۷
کلدان ۲۱۱	قحطان - قحطانی ۳۸۱، ۲۲۹، ۱۵۸، ۵۷
کنده ۶۸۲	۴۶۶، ۴۴۹، ۴۳۴، ۴۳۳، ۴۰۹، ۳۸۴
کنمان - کنمانیان ۵۰۱، ۴۷۸، ۴۵۵	۷۱۷، ۵۳۶، ۵۳۵، ۵۳۳، ۴۷۱، ۴۶۹
کوسان ۵۲	قدریه ۴۸۹
کوشان ۱۵۸	قدمان ۵۷
کوکو ۳۸۳، ۳۶۸	قراقور ۳۸۳
کهلان ۵۳۵، ۴۳۴، ۱۳۵	قربانان ۴۲
کیمریان ۶۰۱	قرش - قریش - قرشی - قرشیان ۶۴، ۶۶
کیماک بینور ۹۶	۲۳۴، ۱۹۹، ۱۴۱، ۱۳۹، ۱۳۳، ۹۴
کیمرایی ۲۱۸	۴۲۲، ۴۲۰، ۳۸۴، ۲۶۹، ۲۳۵
	۶۲۸ تا ۶۲۵، ۵۲۳، ۴۸۷، ۴۷۲، ۴۴۹

مره ۶۸۲	
مريس ۳۸۳	ل
مزانه ۴۷۸	لان ۱۱
مزدکيه ۹۱	لارسی ۱۷۷
مزداکيان ۲۵۸	لارسیان ۱۸۱
مزدنگان ۴۸۳	لخسم - لخمیان ۴۵۲، ۴۵۵، ۴۶۸، ۴۸۱
مستکان ۴۸۳	۴۸۲، ۷۳۶
مسلم خزاعه ۷۴۵	لزبه ۴۸۳
مسلمانان - مسلمانان ۶۶، ۶۷، ۹۳، ۹۵، ۹۷	لکزولان ۱۲۹
۱۰۴، ۱۱۳، ۱۱۹، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۵۸	لواته ۳۸۸، ۴۷۸
۱۶۰، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۷۴	لودغانه ۱۸۰
۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۸	
۱۸۹، ۱۹۶ تا ۲۰۶، ۲۰۶، ۳۱۸، ۳۱۲	م
۳۲۰، ۳۲۲، ۳۲۴، ۳۲۶، ۳۳۱، ۳۳۴	ماجردان ۴۸۳
۳۵۱، ۳۵۵، ۳۷۳، ۳۸۰ تا ۳۹۵	ماجوج ۱۲۱
۳۹۸، ۳۹۹، ۴۲۳، ۴۶۹، ۵۵۱، ۵۵۰	مادنجان ۴۸۳
۵۹۳، ۵۰۵، ۶۰۶، ۶۰۶، ۶۳۲، ۶۴۲، ۶۴۴	مارب ۱۳، ۴۶۶، ۵۴۳
۶۵۰، ۶۵۲، ۶۵۸، ۶۶۵ تا ۶۶۹، ۶۷۱	مانی - مانوی مانویان ۲۴۳، ۹۱
۶۷۵، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۹۶، ۶۹۸	مبسس ۳۸۳
۷۱۰، ۷۱۸، ۷۲۳، ۷۳۴، ۷۳۷، ۸۳۵	مجوس - مجوسی - مجوسان ۱۴، ۱۴، ۱۳۵، ۲۶
۷۴۶، ۷۵۰، ۷۵۴، ۷۵۶، ۷۶۱، ۷۶۶	۱۶، ۱۹۱، ۲۱۷، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۴۳
۷۹۱، ۷۹۶، ۸۱۲، ۸۵۰، ۸۹۲	۲۵۸، ۳۴۵، ۳۷۸، ۳۹۶، ۳۹۷، ۴۸۹
۹۱، ۱۷۶، ۱۹۷، ۲۷۲، ۳۰۵، ۳۰۷	۵۳۱، ۵۸۹، ۵۹۳، ۵۹۴، ۶۰۴
۳۰۹، ۳۱۱، ۳۲۸، ۳۸۴، ۳۹۶، ۵۵۰	محمدیه ۴۸۹
۵۵۱	مدیده ۳۸۳
مشکر ۳۶۸	مدینیان ۴۲
مصرین حام ۵۰۱	مذحج ۲۰، ۲۰، ۵۴۲، ۵۸۱، ۶۸۲، ۷۳۸، ۷۴۶
مصریان ۱۷۹، ۳۰۵، ۳۴۹، ۳۵۱، ۳۶۴	مراد ۴۵۹، ۶۸۱، ۶۸۲، ۷۷۱
مصوره ۴۷۸	مرجند ۳۰، ۴۹۰
مضر ۱۳۵، ۳۸۴، ۴۱۳، ۴۱۹، ۴۵۱، ۴۷۲	مرقیونی ۹۱
۴۷۳، ۴۸۲، ۵۲۲، ۷۳۸، ۷۴۰	مرکه ۳۶۸
مطیبون ۴۲۱	مروانی ۳۸۸

نصارا - نصرانی - نصرانیان ۵۵، ۵۸، ۶۳
 معدبن ربیعہ ۴۷۲
 معدبن عدنان ۵۴۳
 معتزلہ - معتزلی - معتزلیان ۱۶۲، ۴۹۰
 ۷۶۱
 مغیریہ ۴۸۹
 منیلہ ۴۷۸
 مقدونی ۱۳۷
 مکیر ۳۶۸
 ملانہ ۳۸۳
 ملکانی ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۹۸، ۵۵۴
 منابن ۳۹۳
 منذر - منذری ۱۶۳، ۴۶۱
 مہاجران ۶۶۰، ۷۰۲، ۷۰۹، ۷۱۵، ۷۱۸
 ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۶۳
 مہرسن ۴۴۳
 مہرہ ۱۴۸

نصارا - نصرانی - نصرانیان ۵۵، ۵۸، ۶۳
 ۱۳۶، ۱۳۵، ۱۰۰، ۹۷، ۹۱، ۶۷، ۶۶
 ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۸۹، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۱۹
 ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۸، ۳۱۱، ۳۱۳، ۳۱۷
 ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۴، ۳۴۲، ۳۵۱، ۳۵۴، ۳۵۸
 ۳۷۱، ۳۸۲، ۳۹۳، ۳۹۸، ۴۴۱، ۴۴۲
 ۴۶۶، ۴۸۹، ۵۲۵، ۵۳۱، ۵۵۱، ۵۵۲
 ۵۹۳، ۶۰۶، ۶۱۸، ۷۶۶
 نضربن نزار ۳۸۱
 نضریہ ۲۲۹
 نعمانی ۱۶۳
 نطقہ ۴۷۸
 نفوسہ ۴۷۸
 نقرہ ۴۷۸
 نویبان ۳۴۱، ۳۸۰، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۸
 نوکبرد ۱۲، ۳۹۵

و

وائل ۲۶۸
 وادعہ ۶۸۲
 وادعہ بن عمرو ۵۴۱، ۵۴۲
 وارقہ ۴۷۸
 وبار ۴۱۴، ۴۷۱، ۴۹۱، ۴۹۹
 ورفجومہ ۴۷۸
 وشکند ۱۵۹
 وشکنش ۴۰۳
 وئندر ۱۹۷
 ولینانا ۳۹۳

ه

ہاشم ۷۰۸
 ہباء ۴۸۴

ن

ناسیان ۴۱۹
 نامجین ۳۹۳
 نبطی - نبطیان ۱۱، ۳۳، ۹۹، ۲۰۳، ۲۱۰
 ۲۱۱، ۲۱۴، ۲۲۲، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۷۸
 ۵۰۱
 نیبط - نیبطیان ۲۱۰، ۲۲۸، ۲۳۱
 نضع ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۷
 نزار ۱۹۷
 نزار بن معد ۳۸۴، ۴۷۲، ۵۳۵
 نزاری ۴۰۹
 نزاریہ ۱۶
 نسطوری - نسطوریان ۹۱، ۱۰۰، ۳۱۰، ۳۱۶
 نصارای ملکائی ۵۵۱، ۵۹۸

يعرب ٣٤، ٤٩١
 يعقوبي - يعقوبيان ٩١، ٣١٠، ٣١٧، ٣٤٣،
 ٣٩٣، ٤٨٣
 يمانية ١٦
 يمني - يمينيان ١٢، ٢٠٩، ٢٣٣، ٤٣٦، ٤٤٤،
 ٤٤٥، ٤٦٦، ٥٠١
 يمني حيره ١٢
 يوناني - يونانيان ٨٥، ٩١، ١٩٦، ٢٠٢،
 ٢١١، ٢٧٩، ٢٨١، ٢٨٩، ٢٩٦، ٢٩٧،
 ٣٠٠، ٣٠١، ٣٠٢، ٣١٣، ٣٢٤، ٣٥٥،
 ٣٨٢، ٤٨٩، ٥٤٦، ٥٩٣، ٥٩٩، ٦٠٩،
 ٦١٦، ٦١٨
 يهود - يهودي - يهودان ٢٥، ٤٣، ٤٤ تا ٤٦،
 ٥٢، ٥٦ تا ٥٩، ٦٣، ١٣٥، ١٣٦،
 ١٧٦، ١٨٩، ٢١٩، ٢٩٦، ٣٤٤، ٣٤٥،
 ٣٥١، ٣٥١، ٤٣٩، ٤٨٩، ٤٩٠، ٥٣١،
 ٥٥١، ٥٥١، ٦٢٠، ٦٢٢، ٦٤٤، ٦٥٨،
 ٧٦٤

هندي ٦٩٥، ٧٠١
 هلبانيه ٤٨٣
 همدان ٦٨٢، ٧٢٦، ٧٢٧، ٧٣٦، ٧٣٧
 ٧٣٩
 هندي - هندو - هندوان ١٠، ٣٠، ٣٥، ٦٨،
 ٧٢، ٧٤، ٧٥، ٧٧، ٧٨، ١٣٠،
 ١٣٤، ١٤٠، ١٤٦، ١٤٩، ١٦٨، ١٧١،
 ١٧٢، ١٧٦، ٢٠٣ تا ٢٠٦، ٢٦١، ٢٧٤،
 ٢٨٩، ٢٩٢، ٢٩٣، ٣٣١، ٣٧١، ٣٧٣،
 ٣٧٦، ٣٨٢، ٣٩١، ٣٩٤، ٤٢٨،
 ٤٨٩، ٥١١، ٥٤٦، ٥٨٩، ٥١٣
 هوارة ٤٧٨
 هور - هورها ١٠١، ١٠٢
 هياطله ٢٥٨
 ي
 ياجوج و ماجوج ١٢١، ١٤٩، ٣٠٧، ٣٩٥،
 يامن ٥٧

٦٢٤، ٤٦٩	٧٦٧، ٧٣٥، ٧٠٦، ٧٠٥، ٦٨٧، ٦٦٠
ث	إيساغوجي ٣٩٦
ثمله ٧٣	ب
ج	الباهر ٧
جفر ٢٢٦	بستانه (= زمزمه) ٢٢٤
جلاء القلوب ٧	بطليموس ٧٠
ح	بنكش ١٩٠
حدائق الاذهان ٧٨٤، ٤٤٢	پ
الحيل ٤	پارده ٢٢٥
حيوان ٩٦، ٣٦٩، ٣٧٤، ٣٧٦، ٣٧٧	پازند ٢٢٤، ٢٤٥
خ	ت
الخراج ٦	تاريخ ابو جعفر طبري ٦
الخلايب والجلائب ٥٧٩	تاريخ ابو عبدالله ابراهيم نبطويه ٦
الخيل ٥٧٩	التاريخ احمد بن يحيى بلاذري ٥
د	التاريخ اخبار الامويين ٥
الدولة العباسيه ٤، ٥	التاريخ الجامع لكثير من اخبار الفرس ٥
الدعاوى ٥٠٩	التاريخ الجامع لفتون من الاخبار والكوائن ٥
ر	التاريخ الروم ٣١٧
راحت الارواح ٣٥٤	تاريخ القديم ٢١٢
رساله اى به بعضى ياران خويش ٧	تاريخ على بن عيسى بن منجم ٥
رساله فى البحار والمياه والحيال ١٢٤	التاريخ فى اخبار الخلفاء ٧
الرؤس السبعه من السياسة الملوكيه ٤٠٣	التاريخ فى اخبار العباسيين ٧
الرؤس السبعه ٥٢١، ٥٢٤، ٥٧٢	تاريخ قاضى ابوبشر دولابى ٦
الروضه مبرده ٧	التاريخ من المولد الى الوفاة ٥
الرؤيا والكمال ٥٣١	التاريخ واخبار الموصل ٧
	التاريخ والسير ٦
	التيبان ٤
	تورات ٢٤، ٣٢، ٤١، ٤٢، ٥٣ تا ٥٥، ١٧٧،
	٢٢٦، ٢٣١، ٢٣٢، ٣٤٥، ٤١٤، ٤٣٣،

ط	ز
طبا النفوس ۴۲۸، ۵۳۱	الزاهى ۶۳۲
طيماس ۵۳۱	زبور ۴۸
	الزلف ۲۱۷، ۳۱۴، ۴۰۳، ۵۶۷، ۵۷۲
ع	ذمزمه (= بستانه) ۲۲۴
عفره ۷۳	زند ۲۲۴، ۲۴۵
علم الفلك والنجوم ۲۹۷	زهر الربيع ۶
عيون المسائل والجوابات ۷۲	زهرة العيون ۷
	الزبيج ۵۸۴
غ	زيج بطليموس ۵۴۷
غلام و زن پادشاه ۷۵	الزيج فى النجوم ۸۴
ف	س
فادون ۵۳۱	سر الحياة ۳، ۲۱۷، ۴۲۸، ۵۰۹
فرزه ۱۰۶	سكيران ۲۲۱، ۲۲۲
فتوح الامصار ۳۱۵، ۶۶۴	سند هند ۷۰
فتوح البلدان ۵	السياسة المدنية ۲۶۴، ۵۳۱
الفصول الثلاثين ۵۶۹	سياست مدن ۳
الفلاحه ۱۲۷	سياست مدنى افلاطون ۷
فى التاريخ ۷	السير ۳۲۲
فى الرد على الشعوبه ۴۱۶	السير والاخبار ۶
ق	ش
القانون فى النجوم ۲۲۳	الشريف فى تاريخ ۶
قرآن ۱۹، ۲۷، ۵۲، ۱۷۷، ۳۸۱، ۵۳۳، ۶۱۰، ۶۱۲، ۶۲۰، ۶۳۱، ۶۳۵، ۶۳۸، ۶۴۳، ۶۴۸، ۶۴۹، ۷۱۹، ۷۳۸، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۵۰، ۷۵۳، ۷۵۸، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۸۵	ص
قسطاس ۴۸۹	صحف ۲۹، ۴۵
قصة يوشع بن نون ۴۹۲	صراط ۴۸۹
القصيد ۵۸۴	الصفوه ۴۹۰
	الصفوه فى الامامه ۳، ۶۳۲
	صورة الارض ۳۰۷

مزاخر الاخبار وظرائف الاثار ٧٣٩، ٧٨٥	القضايا والتجارب ١٤٩، ٢٩٧، ٣٥٢، ٣٥٣
المسالك والممالك ٥	٣٦٩، ٥٥٠
مصحف ٤٢	ك
المطوق ٧	
المعارف ٦	كارنامه ٢٤٢
المغازى والسير ٦٢٣	الكامل ميرد ٧
المقالات فى اصول الديانات ٣، ٩١، ٣٣٦	الكبير فى التاريخ ٥
٣٤٥، ٤١٦، ٤٩٠، ٥١٣، ٧٦١	كتاب ابراهيم بن ماهويه فارسى ٧
المكيد فى الحروب ٤	كتاب ابراهيم بن موسى واسطى كاتب ٧
المنتخب من كتاب الالوف ٦١١	كتاب الاوراق فى اخبار ٦
المنصورى فى الطب ٦، ٦٠١	كتاب التاريخ ٧
المنطق وما بعد الطبيعه ٢٨٣	كتاب الزلف ٢٦٤
ن	كتاب اعظم ٧٥
نظم الادله فى اصول المله ٣	كتاب محمد بن داود بن جراح ٧
النفوس ٥٩٨	كتاب محمد صالح بن نطاح ٥
و	كليله و دمنه ٧٣، ٢٦١
الوزراء واخبارهم ٦	م
وصف اقاويل الناس فى الامامه ٤٩٠	المبادئ والتراكيب ٥٦٧
ه	المبتدا ٤٩
الهرج والاحداث ٧	المبتدا والسير ٥٨
هفت وزير ومعلم ٧٥	المبتداء ٢٠٨
	معسطى ٧٠، ٢٢٣، ٢٩٧، ٥٤٣، ٥٦٨
	المدخل الكبير الى علوم النجوم ١٤٦، ٥١١
	مروج الذهب ٨

فهرست اعلام - جلد دوم

فهرست نامهای گسان

ابراهیم بن حبیب ۴۸۰	آدم ۵۵۷
ابراهیم بن حسن ۳۰۲	آسیه دختر علی ۲۹۷
ابراهیم بن خلف ۶۰۹	آمنه ۹۰
ابراهیم بن رباح ۴۸۰	
ابراهیم بن سیار ۵۹۶	
ابراهیم بن سیما ۶۰۰	
ابراهیم بن عباس ۲۷۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۸	
ابراهیم بن عبدالله ۳۰۶، ۳۶۶	
ابراهیم بن عدی ۱۰۷	
ابراهیم بن عقیل بصری ۴۶	
ابراهیم بن محمد ۲۴۴، ۲۴۸، ۶۷۰، ۷۷۰	
ابراهیم بن محمد امام ۲۴۷	
ابراهیم بن محمد بن عبدالوهاب ۴۴۹	
ابراهیم بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹	
ابراهیم بن محمد تمیمی ۱۷۴، ۵۷۱	
ابراهیم بن محمد شافعی ۵۳۴	
ابراهیم بن مخرمه کندی ۲۶۹	
ابراهیم بن موسی ۷۶۸	
ابراهیم بن موسی بن جعفر ۴۳۹، ۴۴۱	
ابراهیم بن مهاجر بجلي ۳۷	
ابراهیم بن مهدی ۲۱۹، ۲۳۸، ۳۳۰، ۳۵۱	
۳۶۵، ۳۶۶، ۳۹۵، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۳	
۴۲۴، ۴۲۷، ۴۴۱ تا ۴۴۵، ۴۷۲	
	آ
	آباد بن صدقه ۲۸۹
	ابان بن عثمان ۱۱۹، ۱۷۰، ۷۶۵
	ابان بن مروان ۹۴
	ابان قاری ۶۷۷
	ابراهیم ۱۳۴، ۲۳۴، ۲۴۸، ۲۶۱، ۲۹۸
	۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۲، ۳۶۳، ۵۴۳
	۵۴۶
	ابراهیم امام ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۶
	۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۹۶، ۳۱۹
	۳۶۶
	ابراهیم بن اسحاق ۵۴۶
	ابراهیم بن اشتر نخعی ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۹
	۱۱۰
	ابراهیم بن اغلب ۶۷۸
	ابراهیم بن المقتدر بالله ۲۳۷
	ابراهیم بن جابر ۶۵۷
	ابراهیم بن جعفر ۷۶۷

ابن ابي عتيق ١٢٧	٧٦٨ ، ٤٩٨ ، ٤٨٤ ، ٤٧٣
ابن ابي عيسى ٦١١	ابراهيم بن وليد بن عبدالملك ٢٢٣ ، ٢٢٧ ،
ابن ابي عيينه ٣٤٣	٢٣٨ ، ٢٤٩ ، ٧٥٧
ابن ابي نجيع ١٨	ابراهيم بن هرمه ٢٩٢
ابن ابي نعيم ٤٣٦	ابراهيم بن هشام ٢١٠ ، ٧٦٦
ابن ارباطة فزاري ٢٠٢	ابراهيم بن يحيى ٧٦٧ ، ٧٦٨
ابن ازهر ٥٧٢	ابراهيم بن يسارمادي ٤٧٦
ابن اسوار ٧٤٦	ابراهيم بن محمد رسول الله (ص) ٣٦٦
ابن اشعث (= عبدالرحمن بن اشعث) ١٢٣ ،	ابراهيم حنظلي ٣٥٧
١٣٥ ، ١٤٢ ، ١٤٩ ، ١٥٦ ، ١٥٧ ، ١٦١ ،	ابراهيم حربى ٦٥٥ ، ٦٥٦
١٦٢ ، ٢٤٥	ابراهيم خليل ٨٧ ، ٣٦٦ ، ٣٩٣ ، ٤٣٨
ابن اعرابي ٤٨٥	ابراهيم عبيد الله جمحي ٧٦٩
ابن افضس (= حسين بن حسن بن علي) ٤٤٠	ابراهيم فراري ٦٩٦
ابن افضس علوي ٧٦٨	ابراهيم متقي بالله ٦٩٥
ابن اكوع ٢٨٣	ابراهيم نخعي ١٧٤
ابن الاعز تيمي ٢٢ ، ٢٣	ابراهيم وليد ٣٦٦
ابن الرضا محسن جعفر ٧٤١	ابرش كلبي ٢١٢ ، ٢١٤
ابن المغير ٣٥٩	ابرهة حبشي ٨٧
ابن بجكم ترك ٧٢٧	ابن ابوليلي ٣٠٨ ، ٣٠٩
ابن بختيشوع ٤٨٩	ابن ابي الازهر ٤٤٧ ، ٤٨٥
ابن بدر سيراقي ٧٥٢	ابن ابي الدنيا ٥٤١
ابن برمك ١٩٧	ابن ابي الساج (= محمد بن ابي الساج) ١٠٤ ،
ابن بسام ٦٨٣ ، ٦٨٧	٦٤٠ ، ٦٨٩ ، ٦٩٣
ابن بلخي ٦٧٨	ابن ابي العوجاء ٦٩٦
ابن بويه ديلمى ٧٤٠	ابن ابي الهيجاء عبدالله بن حمدان ٦٩٢
ابن بيهس هيصمى ١٠٣	ابن ابي انمر ٣٤٤
ابن توزون ٧٥١	ابن ابي حفصه ٣٢٦
ابن جره ٦٩٢	ابن ابي خيثمه ٩٤
ابن جريح ٨٦	ابن ابي دؤاد ٤٨١
ابن جصاص ٦٢٩ ، ٦٦٤ ، ٦٩١	ابن ابي ذئب ٣٢٨ ، ٣٤٤
ابن جعد ١٣٩	ابن ابي سرح ٣١٣
ابن جعفر (= عبدالله بن جعفر بن ابي طالب) ١٧٠	ابن ابي شيخ ٣٧٩

- ابن جعفر محمد بن سلیمان ۱۳۰
 ابن جمحی ۲۲۹
 ابن جهور (= اسد بن جهور) ۶۸۷
 ابن حسان (= علی بن وهسودان) ۷۴۶
 ابن حماد (= محمد بن حماد) ۴۶۳، ۴۶۲
 ابن حمدون (عبدالله بن حمدون) ۶۲۸
 ابن حمدون ندیم ۷۱۲
 ابن حنفیه (= محمد بن علی بن ابی طالب) ۷۹
 ۱۲۰، ۱۱۹، ۸۵، ۸۳، ۸۲، ۸۱
 ابن حنبل (= احمد بن حنبل) ۵۱۲
 ابن حوثره ۶۵۶
 ابن حوشب ذی ظلم ۱۰۰
 ابن حویرت تقفی ۲۰۱
 ابن خاقان ۵۵۹
 ابن خردادبه ۶۲۰
 ابن خلیجی ۶۷۶، ۶۸۵
 ابن خبیثه ۱۶۶
 ابن خیصونه ۵۸۷
 ابن داب ۵۲، ۱۲۶، ۲۷۲، ۲۹۲، ۳۲۴، ۳۳۳
 تا ۳۳۶
 ابن دجاج ۵۸۸
 ابن درید ۷۰۱
 ابن رائق ۴۰۵، ۷۱۶، ۷۵۰
 ابن راهویه ۵۳۴
 ابن رقیات ۱۱۳
 ابن رومی (= علی بن عباس بن جریر رومی) ۶۷۴، ۶۷۷، ۷۳۴، ۷۳۵
 ابن زبیر (عبدالله بن زبیر) ۲۷، ۷۳، ۷۵، ۷۸
 ۷۹، ۸۰ تا ۸۲، ۸۴ تا ۹۲، ۹۵، ۱۰۱
 ۱۰۵، ۱۰۸، ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۹
 ۱۶۱، ۱۶۲، ۷۵۷
 ابن زیاد (= عبدالله بن زیاد) ۵۹، ۶۱ تا ۶۵،
- ۴۱۰، ۷۲، ۷۱
 ابن زباید بن ظبیان بکری ۱۰۹
 ابن سریح ۲۷، ۲۱۹
 ابن سعد (= عبدالله بن حسن بن سعد) ۴۸۲
 ابن سلام ۲۰۰
 ابن سماک ۳۵۲
 ابن شادلوویه (= اسلم خارجی) ۱۰۴
 ابن شیرمه ۳۰۸، ۳۰۹
 ابن شکله (= ابراهیم بن مهدی) ۲۱۹، ۴۱۸
 ۴۴۱
 ابن شهاب (= شعله بن شهاب) ۶۳۵،
 ۶۳۷
 ابن شیرزاد (= محمد بن یحیی بن شیرزاد)
 ۷۳۰
 ابن صابونی الطاککی حنفی ۶۱۱
 ابن سرد (= سلیمان بن سرد خزاعی) ۹۹
 ابن صوحان (= عصمه بن صوحان) ۴۳، ۴۵
 ۴۷
 ابن صیفی (= عاصم بن ابی صیفی) ۷۰
 ابن طالوت ۵۷۵ تا ۵۷۷
 ابن طاهر ۵۳۲، ۵۵۳، ۶۹۵
 ابن طباطبا (= محمد بن ابراهیم) ۴۳۹
 ۴۴۰
 ابن طولون (= احمد بن طولون) ۶۱۰، ۶۱۱
 ابن عاصم ۱۱۶
 ابن عایشه (= ابراهیم بن محمد بن عبدالوهاب)
 ۱۸، ۸۱، ۸۵، ۱۳۰، ۲۰۰، ۲۱۷ تا
 ۲۱۹، ۳۴۹، ۵۳۴
 ابن عباس ۴۷، ۴۸ تا ۵۰، ۵۴ تا ۵۶، ۵۸، ۵۹
 ۷۹، ۸۲، ۸۵، ۸۶، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۲۲
 ۱۴۸، ۲۳۹، ۴۸۶
 ابن عبدوس ۶۸۰

ابن مغازلی ۶۴۶، ۶۴۷	ابن عذافر قمی ۶۳۳
ابن مغیث ۵۳۱	ابن عطیة باهلی ۲۸۸
ابن مقفع ۶۹۶	ابن عقیر ۲۲۱
ابن مهدی ۳۹۲	ابن عقیل (= مسلم بن عقیل) ۶۳
ابن مهندس ۶۶۱	ابن علائمة قاضی ۳۰۹
ابن ندیم (= ابوالحسن احمد بن علی) ۵۴۴	ابن علان قزوینی ۷۳۹
۶۷۱	ابن عماد ۸۵
ابن نمیر (= حصین بن نمیر) ۷۶	ابن عمر (= عبدالله بن عمر) ۱۲۷، ۴۲۱
ابن نوبختیان ۶۹۶	ابن عمرو ۹۲
ابن نوهک ۴۱۱	ابن عمرویه خراسانی ۶۸۳
ابن وکیل (= ابواسحاق ابراهیم بن اسحاق)	ابن عیاش منتوف ۲۹۰، ۳۱۰، ۳۲۴
۷۳۱، ۷۳۳	ابن غنون (= ابولحسن محمد بن علی وراق)
ابن وهب ۷۳۸	۶۶۳
ابن وهبان ۷۵۰	ابن قریه ۱۴۲، ۱۷۰، ۱۷۵
ابراهیم هاشم ۱۴	ابن کلبی ۵۲
ابراهیم هبیره (عمرو بن هبیره فرازی) ۲۰۴،	ابن کواء (= عبدالله بن کواء یشکری) ۴۴
۲۵۷، ۲۶۳	ابن لکنک ۷۲۶
ابن هشام ۶۸۷	ابن مأجور خارجی ۱۰۳
ابن همام (= عبدالله بن همام) ۷۱	ابن مازن (= عبدالله بن مازن) ۷۰
ابن یامین بصری ۳۴۰	ابن ماسویه ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۶۰، ۴۸۹
ابن یحیی ۶۷۲	ابن محتاج ۷۴۲
ابن یزید ۴۴۶	ابن محرز ۲۱۷
ابن یوسف (= حجاج) ۱۵۶	ابن مدبر ۴۸۵
ابو ابراهیم اسماعیل بن یحیی مزنی ۶۰۵	ابن مرجانه (= عبیدالله بن زیاد) ۱۰۰، ۱۶۱
ابو احمد ۵۵۶، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۷۸، ۵۹۸،	ابن مردوخ کلبی ۴۵
۵۹۹، ۶۰۹	ابن مرزبان ۶۸۵
ابو احمد ازرق ۷۷۱	ابن مروان (= بشر بن مروان) ۱۱۴
ابو احمد زبیری ۱۱۹	ابن مشاد ۷۴۹
ابواسحاق ۶۶۰	ابن مطیع (= عبد الله بن مطیع عدوی) ۷۸،
ابواسحاق (محمد بن هارون) ۴۵۹	۸۸
ابواسحاق ابراهیم بن اسحاق ۷۳۱، ۷۳۳	ابن معتز ۷۰۲، ۷۳۳، ۷۵۹
ابواسحاق ابراهیم بن جابر ۶۵۵، ۶۹۱	ابن معن ۹۲

- ۶۷۲، ۶۷۱
 ابوالحسن احمد بن محمد بن میمون ۷۱۵
 ابوالحسن بن ابی النعل ۷۰۵
 ابوالحسن جحطه برمکی ۶۸۴
 ابوالحسن خیاط ۵۱۲
 ابوالحسن صالحی ۵۰۹
 ابوالحسن عروضی ۷۱۳
 ابوالحسن (= علی بن ابی طالب) ۵۵۵،
 ۷۱۱
 ابوالحسن علی بن حسین بن علی مسعودی ۷۷۲
 ابوالحسن (= علی بن حمزه کسائی) ۳۴۸
 ابوالحسن علی بن سلیمان اخفش فحوی ۶۷۴
 ابوالحسن علی بن سلیمان نوفلی ۲۳۱
 ابوالحسن علی بن عبدالله حمدان ۷۱۷
 ابوالحسن علی بن عبدالله (سیف الدوله) ۷۱۶
 ابوالحسن علی بن محمد بن فرات ۶۸۰
 ابوالحسن علی بن محمد بن علی بن موسی بن
 جعفر (ع) ۵۷۲، ۵۰۲
 ابوالحسن علی بن محمد مقله ۷۱۵، ۷۱۷،
 ۷۱۸، ۷۲۹، ۷۴۰
 ابوالحسن علی بن محمد نوفلی ۸۴
 ابوالحسن علی بن موسی الرضا (ع) ۲۱
 ابوالحسن محمد بن حسین بن ابی الشوارب
 ۷۲۸
 ابوالحسن محمد بن علی وراق انطاکی ۶۶۳،
 ۶۷۰، ۶۸۳
 ابوالحسن محمد بن وهبان بن رائق ۷۵۰
 ابوالحسن محمود بن حسین سندی بن شاک
 ۷۰۶
 ابوالحسن مدائنی ۱۴۱، ۵۳۴، ۵۴۸، ۵۹۶
 ابوالحسن مهرانی مصری ۸۲
 ابوالحسن یحیی بن عمر ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۶،
 ابواسحاق ابراهیم بن سیار نظام ۶۹۹
 ابواسحاق ابراهیم بن محمد ۶۵۵
 ابواسحاق ابراهیم بن مهدی ۳۹۳
 ابواسحاق اسماعیل بن اسحاق ۴۸۲
 ابواسحاق جوهری ۸۲
 ابواسحاق زجاجی نحوی ۵۱۹، ۶۷۴، ۶۸۳
 ابواسحاق المتقی لله ۲۳۷، ۴۰۵
 ابواسحاق محمد بن احمد قراری ۷۱۵
 ابواسحاق معتم ۷۶۸
 ابواشرس ۱۰۰
 ابوالاظهر مهلب بن ابی عیسی ۳۰۹
 ابوالاسود دؤلی ۷۲، ۴۱۰
 ابوالاشهب (= هودة بن خلیفه بن عبدالله)
 ابوالاغر خلیفه بن مبارک سلمی ۶۵۸
 ابوالباز (= عقاب) ۶۵۱
 ابوالبجتری قاضی ۱۴۱
 ابوالبشر محمد بن بشر فزاری ۴۶
 ابوالبیضا ۵۶۰
 ابوالجارود زیاد بن منذر عبدی ۲۱۱
 ابوالجمده سمیره بن جمده ۱۳۹، ۱۴۰
 ابوالجوزان ۵۴۷
 ابوالجهم ۲۶۰
 ابوالجیش خماریه ۶۰۸، ۶۲۹، ۶۴۰ تا
 ۶۴۲
 ابوالحارث (= ابن ابی ذئب محمد بن
 عبدالرحمن) ۳۲۸
 ابوالحارث (= لیث بن سعد مصری فهمی)
 ۳۴۴
 ابوالحجاج (= قیس بن سائب مخزومی) ۲۰۵
 ابوالحسن ۱۹، ۲۰، ۵۵
 ابوالحسن احمد بن بویه دیلمی ۷۵۳
 ابوالحسن احمد بن علی بن یحیی ۵۱۴، ۵۴۴،

ابوالعباس (= مأمون) ٤١٧	ابوالحويرت عدى ٩٩
ابوالعباس مبرد ٥٧٥، ٦٣٤	ابوالخطاب ٢٦٢
ابوالعباس محمد بن سهل ٥٣٧	ابوالدلفاء شيباني ٢٤٤
ابوالعباس محمد بن يزيد نحوي ٦٥٧	ابوالربيع بن زهراني ٥٣٤
ابوالعباس (= محمد بن يوسف ثقفى) ٢٢٠	ابوالساج ٥٧٨، ٥٨١
ابوالعباس (= محمد بن يونس كوفى) ٦٥٧	ابوالسرايا ٤٣٩ تا ٤٤١
ابوالعباس (= المعتض بالله) ٦٢٧، ٦٢٣	ابوالشعفاء (= جابر بن زيد) ٢٠٥
ابوالعباس (المعتض بالله) ٥٩٨	ابوالصقر اسماعيل بن بلبل ٦٨٣
ابوالعباس (= وليد بن عبد الملك) ١٥٩	ابوالعباس ٢٥٨ تا ٢٦٤، ٢٦٦ تا ٢٧٥، ٢٧٠
ابوالغنايه ٣١٤، ٣٢١ تا ٣٥٩، ٣٢٤ تا	٣٢٤، ٣٦٥، ٣٨٦، ٤٤٩، ٥١٩
٣٦١، ٣٦٨، ٤٣٠، ٤٥٠، ٤٥١، ٤٥٢	٥٥٠، ٥٥٩، ٥٧٧، ٥٨٥، ٥٨٨
٤٩٤	٦٢٤، ٧١٣
ابوالعمود شارى ٥٤٣	ابوالعباس احمد بن جعفر بن حمدان ٥١٨
ابوالغنىس ميمرى ٥٠٠ تا ٥٠٢	ابوالعباس احمد بن عبدالله اصفهاني ٧١٥
ابوالعينا ٥٥٢، ٥٣٠، ٥٣١	ابوالعباس احمد بن عمر بن شريح ٦٩١
ابوالنول ٣٧٠، ٣٩٧	ابوالعباس احمد بن كيفلغ ٦٩٠
ابوالفتح فضل بن جعفر بن موسى بن فرات	ابوالعباس احمد بن محمد بن موسى بن فرات
٦٨٨، ٧٠٢	٥٤٠
ابوالفتح محمود بن حسين سندی ٧٠٦	ابوالعباس احمد بن مسروق ٦٨٩
ابوالفرج محمد بن على سامرى ٧٢٩	ابوالعباس احمد بن يحيى ثعلب ٣٥٩، ٦٧٤
ابوالفياض عبدالله بن محمد هاشمى ٤٤	٦٧٦
ابوالفضل ٥٥٥، ٣٥٦، ٥٤٦	ابوالعباس بسطام ٦٨٣
ابوالفضل (= المتوكل على الله) ٤٩٥	ابوالعباس بن عبدالله ٢٤٣
ابوالفضل (= المقتدر بالله) ٦٧٩	ابوالعباس بن عمار ٨٣
ابوالفضل بن ابى طاهر ٥٤٨	ابوالعباس (= الراضى بالله) ٧٠٢، ٧٠٩
ابوالفضل مروى ٦٩٢	ابوالعباس سفاخ ٣٧، ٢١٠، ٢٣٧ تا ٢٣٩
ابوالفوارس ٦٦٣	٢٤١، ٢٥٠ تا ٢٥٢، ٢٥٥، ٢٦٥
ابوالقاسم ٣٠٣، ٣٠٠	٢٧٦، ٤٩٧، ٦٩٥، ٧١٢
ابوالقاسم بن حسن بن مخلد ٧٠٢	ابوالعباس عبدالله بن طاهر ٤٨٨
ابوالقاسم بن عبد الباقي ٦١٢	ابوالعباس عبدالله بن عباس عبد المطلب ١٠٤
ابوالقاسم بن هارون الرشيد ٣٥٨	ابوالعباس عبدالله بن محمد ٢٥٦، ٢٥٧، ٢٥٨
ابوالقاسم بن يحيى بن حسين رسى ٦٦٠	ابوالعباس عبدالله بن محمد ناشى ٤٥٢

- ابوالقاسم بن یشار انباری ۶۷۵
 ابوالقاسم جعفر بن محمد بن حمدان موصلی
 ۶۷۵، ۵۰۹
 ابوالقاسم عبیدالله بن سلیمان بن وهب ۶۴۹
 ابوالقاسم علی بن محمد ۷۰۱
 ابوالقاسم کرخی ۷۰۲
 ابوالقاسم (= محمد بن علی بن ابی طالب)
 ۱۱۹
 ابوالقاسم نصر بن احمد خیز آرزوی ۷۲۶
 ابوالمننی معاذ بن مننی ۶۶۵
 ابوالمستهل ۲۳۳
 ابوالمغافی ۳۳۳
 ابوالمغیره (= زیاد بن ابیه) ۲۹
 ابوالمقاتل نصر بن نصیر حلوانی ۷۰۱
 ابوالنجم ۶۷۰
 ابوالنعمان حازم بن محمد بن فضل سدوسی
 ۴۷۶
 ابوالورد ۲۵۳
 ابوالوزیر ۴۹۸، ۴۹۹
 ابوالوفا توزون ترك ۷۲۸، ۷۱۵
 ابوالولید ۵۰۶
 ابوالولید (= خالد بن اسید) ۳۰۸
 ابوالولید بن صباح بن ولید ۱۲۳
 ابوالولید سری دمشقی ۵۷۱
 ابوالولید محمد بن احمد ۵۰۵
 ابوالولید هشام بن عبدالملك طرابلسی ۴۷۶
 ابوالهذیل ۶۹۹
 ابوالهذیل جمحی ۳۵۵
 ابوالهذیل محمد بن هذیل ۵۱۲، ۵۱۳
 ابوالهیاج بن سابق نجدی ثقفی ۵۶۲
 ابوالهیثم ۴۶
 ابوالهیثم یزید بن رجای غنوی ۴۵، ۴۹
- ابوامیه (= عمرو بن سعد بن عاصی) ۱۰۷
 ابو ایوب ۲۸۹
 ابویوب انصاری ۲۵، ۲۸، ۵۰
 ابویوب خالد بن زید (= ابو ایوب انصاری)
 ۲۸
 ابویوب سلیمان بن حرب ۴۷۶
 ابویوب سلیمان بن وهب ۶۰۸
 ابویوب (= عطاء بن سیار) ۲۰۶
 ابویوب موریانی جوزی ۲۸۸
 ابوبحر ۳۳۶
 ابوبردة بن ابی موسی اشعری ۲۰۵
 ابوبرزة اسلمی ۶۵
 ابوبسطام (= شعبة بن حجاج) ۳۲۸
 ابوبشر دولابی ۶۴۲
 ابوبکر ۱۲، ۳۷، ۵۴، ۸۶، ۱۹۴، ۲۴۱،
 ۲۴۲، ۳۴۴، ۳۵۴، ۳۵۶، ۵۸۷، ۶۰۶،
 ۷۱۰، ۷۶۱
 ابوبکر بن ابی شیبه ۵۰۴
 ابوبکر بن جعفر بن حسن بن حسن ۳۰۲
 ابوبکر بن حارث بن هشام ۶۰
 ابوبکر بن حسن ۶۵
 ابوبکر صدیق ۳، ۶۷، ۷۵۶، ۷۶۳، ۷۶۴
 ابوبکر صولی ۴۸۶، ۷۰۳
 ابوبکر بن عباس ۲۱۱، ۳۴۷
 ابوبکر بن علی ۶۷
 ابوبکر بن عیاش کوفی اسدی ۳۹۰
 ابوبکر بن یزید ۹۴
 ابوبکر (= عبدالله بن زبیر) ۷۳
 ابوبکر عبدالله بن محمد ۶۶۵
 ابوبکر محمد بن حسن بن درید ۵۴۴
 ابوبکر محمد بن داود ۶۸۱
 ابوبکر محمد بن زکریای رازی ۶۵۲

ابو جعفر محمد بن یحیی شیرزاد ۷۴۰
 ابو جعفر منصور ۱۸۲، ۲۵۷، ۲۶۳ تا ۲۸۴
 ۷۶۷، ۵۰۴، ۴۴۷، ۲۸۸، ۲۸۶
 ابو جعفر (= موسی هادی) ۳۲۹
 ابو حاتم اعرج ۱۹۳
 ابو حارثه نهري ۳۱۸
 ابو حازم ۶۶۸، ۶۶۹
 ابو حازم مدنی اعرج ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۹
 ابو حبيب ۷۳
 ابو حذیفه (= اصل بن عطا) ۲۲۶، ۵۱۳
 ابو حره ۷۹
 ابو حرزة اعرابی ۳۸۳
 ابو حفص (= عمرو بن بلال) ۱۲۲، ۱۲۳
 ابو حفص صيرفي ۵۷۱
 ابو حمزه سلمی ۲۵۳
 ابو حمزه مختار بن عوف ازدي ۱۰۳، ۲۴۶
 ابو حمزه مختار بن عوف خارجی ۷۶۶
 ابو حميد طوسی ۲۵۹، ۲۶۰
 ابو حنیفه ۳۲۷، ۵۰۳
 ابو حنیفه ۲۲۷، ۵۰۳
 ابو حنیفه حرب بن قیس ۲۹۴
 ابو حنیفه (= مسکین مدنی) ۳۶۳
 ابو حنیفه نعمان بن ثابت ۳۰۸، ۳۲۸
 ابو حوزة خارجی ۲۰۲
 ابو خالد (= یزید بن عبدالملك) ۱۹۸
 ابو خالد (= یزید بن ولید) ۲۲۹
 ابو خالد یزید بن شبان ۶۰۵
 ابو خضر (= زیاده الله بن عبدالله) ۶۷۸
 ابو خلیفه ۶۳۳ تا ۶۳۵
 ابو خلیفه فضل بن حباب جمحی ۲۱۸، ۵۱۸
 ۵۶۲، ۶۳۳
 ابو داود خالد بن ابراهیم ۲۴۴

ابو بکر محمد بن سلیمان مروزی ۶۹۱
 ابو بکر محمد بن علی بن احمد مادرانی ۶۰۸
 ابو بکر محمد بن عمرو بن خرم ۷۶۵
 ابو بکر محمد بن مسلم ۲۰۶
 ابو بکر هذلی ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۲
 ابو تراب (= علی بن ابی طالب ع) ۳۶، ۸
 ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۶۵، ۲۴۹
 ابو تمام ۴۸۱ تا ۴۸۶
 ابو تمام حبیب بن اوس ۴۷۴، ۴۷۹
 ابو ثور ابراهیم بن خالد کلبی ۵۱۹
 ابو تمام طائی ۴۸۷
 ابو جمعة بن هبيرة مخزومی ۲۶۲، ۲۶۴
 ابو جعفر ۲۶۳، ۲۷۵، ۲۸۶، ۲۸۹، ۳۰۲
 ۳۰۶، ۳۰۹، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۳۹، ۴۱۰
 ۶۸۲، ۶۸۴، ۶۸۶
 ابو جعفر احمد بن اسحاق بهلول ۶۹۲
 ابو جعفر اسکافی ۲۴۲، ۲۴۳
 ابو جعفر (= المنتصر بالله) ۵۳۶
 ابو جعفر (= الواثق بالله) ۴۷۸
 ابو جعفر بن سوار کوفی ۵۷۱
 ابو جعفر بن شیرزاد ۷۱۸
 ابو جعفر بن علی بن حسین ۲۰۸، ۲۰۹
 ابو جعفر عبدالله بن محمد ۲۵۷
 ابو جعفر عبدالله بن محمد بن منصور ۷۵۸
 ابو جعفر (= مأمون) ۴۱۷
 ابو جعفر محمد بن جریر طبری ۱۸۱، ۶۹۱
 ابو جعفر محمد بن حبیب هاشمی ۴۵، ۴۹
 ابو جعفر محمد بن غریلی ۶۸۵
 ابو جعفر محمد بن قاسم بن عبیدالله بن سلیمان
 ۶۹۴
 ابو جعفر محمد بن علی بن حسین ۲۲۲، ۲۳۲
 ابو جعفر محمد بن علی بن موسی الرضا (ع) ۴۸۸

ابوصاعد ۵۲۲	ابوداود سلیمان بن داود طرابلسی ۴۳۷
ابوصخر ۲۰۳	ابودعامه ۵۷۳، ۵۷۴
ابوصقر ۶۸۵	ابودلف ۶۲۶
ابوطاهر احمد بن عمر بن سرح ۵۷۱	ابودلف (= احمد بن عبدالعزیز بن ابی دلف ۶۳۸
ابوطاهر سلیمان بن حسن جنابی ۷۲۷، ۶۹۲	ابودلف قاسم بن عیسی عجلی ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۷۵
ابوطالب ۱۸، ۴۴، ۶۸، ۷۴، ۷۸، ۷۹، ۸۳، ۱۷۱، ۱۷۲، ۲۱۰، ۲۶۴، ۲۶۵، ۳۰۴، ۳۷۰، ۵۵۵، ۵۵۳، ۵۴۲، ۵۴۱، ۴۴۰، ۳۷۰، ۷۱۰، ۶۳۸، ۵۹۵، ۵۷۸	ابورشدين كريب ۹۲
ابوطالب عبدالسمیع ۷۷۱	ابورشید ۹۳
ابوظفیل کنانی ۲۰	ابوریاش ضبة بن نفاقه ۱۲۳
ابوعاصم ۸۶	ابوزرعہ (= روح) ۱۲۷
ابوعاصم نبیل ضحاک بن مخلد ۴۵۴	ابوزعیر عه ۱۰۶
ابوعامر (= ابوبردة بن ابی موسی اشعری) ۲۰۵	ابوزکار ۳۸۰
ابوعامر (= قبیصة بن عقبه) ۴۵۴	ابوزکار طنبوری ۳۷۹
ابوعباد بختری ۵۰۱	ابوزکریا (= یحیی بن معین) ۵۳۴
ابوعباد دبیر ۴۳۱	ابوزیات ۵۰۵
ابوعباد ۴۱۸	ابوسعید احمد بن حسین منقذ ۶۳۰
ابوعبدالرحمن ۱۲۷، ۳۹۸، ۵۳۴	ابوسعید بن جعفر ۶۶۰
ابوعبد الرحمن (= یحیر حمیری) ۲۰۵	ابوسعید جنابی ۶۵۸، ۶۵۹
ابوعبدالرحمن عتبی ۱۴۸	ابوسعید (= حسن بن ابی الحسن بصری) ۲۰۶
ابوعبدالرحمن عجمی ۷۴۱	ابوسعید مخزومی ۴۵۸
ابوعبدالرحمن کنانی ۱۴۸	ابوسفیان ۱۲، ۱۸، ۴۱، ۲۷۳، ۳۳۴
ابوعبدالرحمن محمد بریدی ۷۰۲	ابوسفیان بن یزید ۹۴
ابوعبدالله ۶۰، ۸۱، ۲۵۹، ۵۸۳	ابوسلامه ۶۵۳
ابوعبدالله ابراهیم بن محمد بن عرقه نحوی ۶۷۷	ابوسلمه ۲۵۷ تا ۲۶۰
ابوعبدالله احمد بن ابی داود ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۹۲	ابوسلمه جعفری سلیمان خلال همدانی ۲۷۵
ابوعبدالله احمد بن عبدالرحمن ۶۰۵	ابوسلیمان احمد بن ابی داود ۴۳۶
ابوعبدالله الممتز بالله ۴۹۷، ۵۶۹	ابوسلیمان داود بن علی اصفهانی ۶۰۸
ابوعبدالله بخاری ۶۴۲	ابوسهل اسماعیل بن علی بن یحیی ۶۷۴
	ابوسهل محمد بن احمد رازی ۴۴۷، ۶۶۵
	ابوشاکر مسلمة بن هشام ۷۶۶
	ابوشعیب ۱۴۱

ابو عبدالله (مهدي) ۳۱۳
 ابو عبدالله نخعی ۱۵۳
 ابو عبدالله (= وهب بن منبه) ۲۰۶
 ابو عبدالله (= مروان بن حکم) ۹۰
 ابو عبدالملک (= مروان بن محمد بن مروان)
 ۲۶۲، ۲۳۶
 ابو عبیده ۴۵۰
 ابو عبدالله (= ابوالعیناء) ۶۳۰
 ابو عبدالله بن ابی الساج ۶۳۹، ۶۶۱
 ابو عبدالله معاویة بن عبدالله اشعری ۳۱۷
 ابو عبیده ثعلبی ۲۴۸
 ابو عبیده معمر بن مثنیٰ ۴۴۹، ۲۱۴، ۱۰
 ابو عثمان ۳۰۷، ۳۰۶
 ابو عثمان سعید بن محمد صغیر ۵۴۷
 ابو عقال ۳۹
 ابو علی بشر بن موسیٰ ۶۶۱، ۶۶۵
 ابو علی بصیر ۵۵۲، ۵۵۹، ۵۷۲، ۶۳۰
 ابو علی حرمازی ۵۴۸
 ابو علی عبدالرحمن بن عیسیٰ ۷۰۲
 ابو علی (= فضیل بن عیاض) ۳۵۸
 ابو علی محمد بن علی بن مقله ۶۶۸، ۷۰۲
 ابو عمران رازی
 ابو عمران موسیٰ بن قاسم بن حسین ۶۹۲
 ابو عمران (= موسیٰ بن هارون بن عبدالله مروان
 براز) ۶۷۶
 ابو عمرو ۵۴، ۴۸۵، ۶۶۹
 ابو عمرو (= اوزاعی) ۳۰۸
 ابو عمرو (= معاویة بن عمرو) ۴۵۴
 ابو عمرو بن حسن طوسی ۴۸۵
 ابو عمرو محمد بن یوسف ۶۶۸
 ابو عمرو مقدم بن عمرو عینی ۶۵۳
 ابو عمره (= کیسان) ۸۲

ابو عبدالله بن ابی الساج ۶۲۵
 ابو عبدالله بن عبیدوس جهشیاری ۶۸۰
 ابو عبدالله جدلی ۸۱، ۸۲
 ابو عبدالله جعفر بن محمد بن علی بن حسین (ع)
 ۲۵۸
 ابو عبدالله حسن بن مروان ۶۰۹
 ابو عبدالله حسین بن سعید بن حمدان ۷۱۷
 ابو عبدالله (= حسین بن علی ع) ۵۹
 ابو عبدالله دینوری ۶۷۵
 ابو عبدالله (= سقیان بن سعید بن مسروق ثوری)
 ۳۲۸
 ابو عبدالله (= شافعی) ۴۳۷
 ابو عبدالله (= شریک بن عبدالله بن سنان نخعی)
 ۳۴۴
 ابو عبدالله (= عکرمه) ۳۹۳
 ابو عبدالله علی بن حسین (ع) ۶۵۶
 ابو عبدالله قعی ۶۸۶
 ابو عبدالله (= قیس بن مخرمه) ۳۰۸
 ابو عبدالله محتسب ۶۷۸
 ابو عبدالله محمد بن ابراهیم ۲۰۱
 ابو عبدالله محمد بن ادريس ۴۳۶
 ابو عبدالله محمد بن جابر بنانی ۷۶۰
 ابو عبدالله محمد بن جعفر انباری ۵۱۱
 ابو عبدالله محمد بن جعفر بن محمد بن علی بن-
 حسین بن علی بن ابی طالب ۲۸۸
 ابو عبدالله (= محمد بن حسن شیبانی) ۳۴۸
 ابو عبدالله محمد بن خلف دینوری سرمانی ۷۴۷
 ابو عبدالله محمد بن عبدالله ۷۷۰
 ابو عبدالله محمد بن عبده ۶۴۲
 ابو عبدالله محمد بن عرفه نحوی ۵۰۲
 ابو عبدالله (= معتز) ۵۴۳
 ابو عبدالله منجع عماني ۷۰۱

- ابو محمد عبدالله حمدون ۶۷۷
 ابو محمد (= عبدالملك بن مهلهل همدانی)
 ۱۲۸
 ابو محمد (= عطاء بن یسار) ۲۰۵
 ابو محمد (= قاسم بن حسن بن اشیب) ۶۹۲
 ابو محمد ماردانی ۶۵۳
 ابو محمد موسی بن صالح ۶۶۵
 ابو محمد یحیی بن اکثم صیفی ۵۰۵
 ابو مخنف لوط بن یحیی ۹۹، ۲۴، ۲۲، ۲۰
 ابو مذیک ۱۰۳
 ابو مریم ۱۲، ۱۱
 ابو مریم سلولی ۱۰
 ابو مسلم ۲۱۶، ۲۳۷، ۲۴۴، ۲۴۷، ۲۴۸
 ۲۵۷، ۲۵۹، ۲۷۵، ۲۹۲، ۲۹۳ تا ۲۹۶، ۲۹۶
 ۲۹۸، ۲۷۶
 ابو مسلم ابراهیم بن عبدالله کجی ۶۷۳
 ابو مسلم احمد بن ابی شعیب صرافی ۵۷۱
 ابو مسلم عبدالرحمن بن محمد ۲۴۳
 ابو مسلم نخعی ۱۱۳
 ابو مقابل نصر بن نصیر حلوانی ۷۱۹
 ابو منصور ۶۹۴
 ابو موسی ۷۴۷، ۱۰۴
 ابو موسی اشعری ۶۰۶
 ابو موسی اوتامش ۵۵۱
 ابو موسی عبدالله بن قیس اشعری ۱۴۰
 ابو موسی (عیسی بن حماد زغبه مصری) ۵۷۱
 ابو موسی فراء ۵۱۳
 ابو موسی (= محمد امین) ۳۸۸
 ابو نخیله ۲۶۹
 ابو نعیم ۴۳۵
 ابو نعیم فضل بن دکین ۴۶۵
 ابو نواس ۳۲۳، ۳۵۹، ۳۸۳، ۷۰۶، ۷۲۲،
- ابو عمیر عدی بن احمد ۶۶۰
 ابو عوف ۶۲۶
 ابو عون صاحب الدوله ۲
 ابو عون عبدالملك ۲۵۰، ۲۶۰
 ابو عیسی ۷۲۶
 ابو عیسی بن رشید ۷۶۹
 ابو عیسی محمد بن هارون وراق ۲۱۱، ۵۱۴
 ابو فراس ۲۳۰
 ابو فرعون ۶۷۳
 ابو کریب محمد بن علاحمدانی ۵۷۱، ۵۷۰
 ابو لهب ۲۰۱
 ابو لیث حارث بن عبدالعزیز ۶۵۴
 ابو لیلی (= معاویه بن یزید) ۷۷
 ابو مالک حضرمی ۱۹۶، ۳۷۳
 ابو مجاهد ۱۸
 ابو مجرم ۲۴۵، ۲۹۶
 ابو محمد ۱۳۸، ۲۴۵، ۲۵۹، ۳۰۳، ۴۲۱،
 ۴۳۵
 ابو محمد (= المکتفی بالله) ۶۶۷
 ابو محمد (= حجاج) ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳
 ابو محمد حسن بن ابی الهیجا (= ناصر الدوله)
 ۴۰۵
 ابو محمد (= حسن بن سهل) ۴۴۴
 ابو محمد حسن بن عبدالله ۶۴۰
 ابو محمد حسن بن عبدالله (ناصر الدوله) ۷۱۶
 ابو محمد (= حسن بن علی) ۳، ۵۹۹
 ابو محمد حسن بن قاسم حسنی داعی ۶۹۰
 ابو محمد (= سفیان بن عیینه) ۳۵۸
 ابو محمد عبدالله بن احمد بن زید دمشق ۴۵۵
 ابو محمد عبدالله بن حسن بن حسین بن علی بن
 ابی طالب ۲۵۸
 ابو محمد عبدالله بن حسین بن سعد ۶۰۷

ابى محمد حسين بن عبدالله حمدان ٧٣٩، ٧١٤
 ابى موسى حنفى (= محمد بن عيسى) ٧٢٩
 اترجه دختر اشناس ٢٧٢
 احمد ٤٠٠، ٤٥١، ٤٦٤
 احمد بن ابراهيم ٤٨٠
 احمد بن ابى خالد ٤٤٣
 احمد بن ابى دؤاد ٤٦٠، ٤٧٧، ٤٧٩، ٤٩٤
 ٤٩٥، ٥٠٥، ٥٠٨
 احمد بن ابى طاهر ٤٦٥
 احمد بن ابى قتيبه ٤١٢
 احمد بن اسرائيل ٥٨٨
 احمد بن بويه ديلمى ٧٣٣، ٧٣٩
 احمد بن نور ٦٣٩
 احمد بن جعفر متوكل (= المتمد بالله) ٥٩٨
 احمد بن حارث جزار ٥٤٨
 احمد بن حبيب ٤٨٠
 احمد بن حنبل ٤٦٥، ٥١١، ٦٧٦
 احمد بن خالد احوال ٤١٨
 احمد بن خصيب ٥٤٠، ٥٤١، ٥٤٢، ٥٤٦
 ٥٤٧، ٥٥١
 احمد بن سيد دمشقى ١٢٥، ١٧٥
 احمد بن سلام ٤١٢، ٤١٣
 احمد بن صالح بن شيرزاد ٥٥٠، ٥٤٨
 احمد بن صالح مصرى ٥٧١
 احمد بن طاهر ٥٥٤
 احمد بن طولون ترك ٥٦٧، ٥٦٨، ٦١٠ تا ٦٤٠، ٦٤٠
 ٦٩٠، ٧٤١
 احمد بن طيب بن مروان سرخسى ٦٥٣
 احمد بن عباس ٧٦٩، ٧٧١
 احمد بن عبدالعزيز بن ابى دلف ٦٣٧، ٦٣٩
 ٧٥٠، ٧٥١
 احمد بن عبدالله ٧٢٩، ٧٤١

٧٣٣، ٧٣٨
 ابو نواس حسن بن هانى ٤٥٠
 ابو نوح ٥٨٨
 ابو وجزة مدنى ٧٥
 ابو هاشم ١١٩، ٢٤٣، ٢٥٣، ٢٨٥
 ابو هاشم بن عتب ٩٣
 ابو هاشم بن محمد بن على بن ابى طالب ١١٩
 ابو هاشم جعفرى ٥٥٢، ٥٥٤
 ابو هاشم عبدالله بن محمد ٥٨١
 ابو هاشم محمد بن زيد رفاعى ٥٧٠
 ابو هريره ٧٣٧
 ابو هشام ٥١٧
 ابو هنداب كلاب ٧٢٣
 ابو يحيى ٣٨٥، ٣٨٦، ٤٦١
 ابو يزيد ٤٠
 ابو يزيد (= عقيل بن ابى طالب) ٤٠
 ابو يزيد (= معاوية بن يزيد) ٧٧
 ابو يعقوب خريمى ٤٠٦
 ابو يوسف ٥٣٤
 ابو يوسف استفتا ٣٢٥
 ابو يوسف يعقوب بن ابراهيم ٣٢٥
 ابى العاص ١١٥
 ابى الكراد پسر على بن عيسى طلحى ٧٣٧
 ابى الهيجاء عبدالله بن حمدان ٧٤٧
 ابى بن عوف ٦٨٩
 ابى حفان ٦٧١
 ابى ديسان ٦٩٦
 ابى سفيان ١٠
 ابى سويد ٣٠٩
 ابى طالب ٧٣٠، ٧٣٣، ٧٥٣
 ابى عبيده ٢٢١
 ابى لهب ٢٠٠

ادریس بن ادریس بن عبدالله ۳۰۰	احمد بن عبدالله اسحاق خرقی ۷۱۸، ۷۱۷
ادریس بن عبدالله ۳۰۰	احمد بن عبدالله خصیبی ۶۹۴، ۶۸۸
ادهم بن محرز باهلی ۹۸	احمد بن عبدالله غدانی ۴۷۶
ادریس بن موسی ۵۸۲	احمد بن علی ۶۹۲
اردشیر ۶۹۹، ۲۷۲	احمد بن عیسی بن علی ۵۵۸
اردشیر بن بابک ۲۷۰، ۲۷۱، ۷۰۶	احمد بن عیسی شیخ ۶۲۶، ۶۳۵
ارسطاطاليس ۶۹۶	احمد بن کینلغ ۷۴۱
ازارقه خارجی ۱۳۳	احمد بن متوکل ۵۷۲
ازهرسمان ۴۴۷	احمد بن محمد ۵۷۰، ۵۷۲، ۶۶۵
اسامة بن زید ۹، ۱۹	احمد بن محمد بن عبدالله ۶۹۰
اسحاق ۲۰۹، ۳۹۳	احمد بن محمد بن متمم (المستعین بالله) ۵۵۰
اسحاق المثقی بالله ۲۳۹	احمد بن محمد مستعین ۵۴۰
اسحاق بن ابراهیم ۵۱۵، ۵۳۴	احمد بن محمد واثقی ۵۵۸
اسحاق بن ابراهیم بن مصعب ۵۰۴	احمد بن مدبر ۵۸۸ تا ۵۹۰، ۵۹۲، ۵۹۳
اسحاق بن ابراهیم طاهری ۵۷۳	احمد بن نصر خزاعی ۴۸۸
اسحاق بن ابراهیم موصلی ۱۷۹، ۱۸۱، ۲۰۰	احمد بن هشام ۳۹۲
۲۰۱، ۲۱۹، ۳۶۲، ۳۷۱، ۴۲۸، ۴۴۶	احمد بن یحیی ۶۷۵، ۶۷۶
۴۷۱، ۵۵۰، ۷۳۵	احمد (= مستعین) ۵۷۱
اسحاق بن ایوب عبیدی ۶۵۸	احمد مؤید ۶۱۰
اسحاق بن ایوب عنبری ۶۴۰	احمد نحوی ۳۵۵
اسحاق بن حیوة حضرمی بنی اسد ۶۶	احمری ۶۳
اسحاق بن طباع ۴۵۴	احنف ۱۰۸
اسحق بن عباس ۷۶۹	احنف بن قیس ۳۰، ۳۱، ۴۱، ۸۸، ۳۳۵
اسحاق بن عبدالملک ۷۷۱	احوص ۲۰۰، ۷۲
اسحاق بن علی ۳۱۲	احول ۲۰۰
اسحاق بن عمران ۶۸۳	اخرم ۱۶۹
اسحاق بن فضل ۳۰۶	اخشید ۶۴۰، ۷۱۷، ۷۱۸
اسحاق بن کنداج ۶۰۹	اخشید ابوالحسن علی بن خلف بن طباب ۶۰۸
اسحاق بن مسلم عقیلی ۲۹۸	اخشید محمد بن طنج ۶۰۸، ۷۱۷، ۸۳۶
اسحاق بن موسی ۷۶۸	اخطل نصرانی ۵۷، ۲۴۵
اسحاق حمامی ۵۰۷	ادریس ۳۰۳
اسد بن جهور ۶۸۷	ادریس بن ابراهیم عجلی ۲۴۳

اشناس ترك ۴۶۸، ۴۷۳، ۶۶۲	اسد بن هاشم ۸۵
اصغر بن يزيد ۹۴	اسفارين شيرويه ۷۴۲ تا ۷۴۷، ۷۵۳
اصفهانى ۱۶۶	اسكندر ۴۹۴، ۷۴۸
اصمعى ۱۷۸، ۱۸۱، ۲۲۱، ۲۲۱، ۲۴۸، ۲۴۸	اسلم خارجى ۱۰۳
۳۸۱، ۳۷۲، ۳۶۸، ۳۶۵، ۳۵۵، ۳۴۹	اسماء ۶۴، ۸۵، ۱۱۷، ۱۱۸
۷۲۱	اسماء بن خارجة ۱۴۶
اطروش ۶۹۰، ۷۴۲	اسماء دختر ابوبكر ۸۶، ۱۱۶
اعتى همدان ۹۹، ۱۵۶، ۱۶۸، ۳۹۹	اسماء خثميہ ۶۷
اعشى ۱۷۴	اسماعيل ۱۸۷، ۲۰۹، ۳۹۳، ۴۳۰
اغار ۲۳۴	اسماعيل بن احمد ۶۳۹، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۲
اغلب بن سالم سعدى ۶۷۸	اسماعيل بن اسحاق ۶۴۹
اقتين ۴۶۸ تا ۴۷۵	اسماعيل بن بلبل ۶۲۳ تا ۶۲۵، ۶۶۶، ۶۸۵
اقلاطون ۳۷۶، ۶۵۴	اسماعيل بن حسن ۳۰۳
اكيدر بن حمام ۹۳	اسماعيل بن حماد ۶۲۵
ام ابیها ۶۸	اسماعيل بن خالد ۱۵۴
ام البنين دختر عبدالمعز ۱۶۱ تا ۱۶۳	اسماعيل بن طلحة بن عبيدالله نيمي ۱۱۱
ام البنين وحيدیه ۶۷	اسماعيل بن عامر ۲۶۰
ام الحسن ۶۷	اسماعيل بن عبدالله ۲۴۳
ام الخليفة ۵۴۷	اسماعيل بن عبدالله قشيري ۲۵۲، ۲۵۴
ام الفضل ۴۴۱، ۴۶۵	اسماعيل بن علي ۳۱۲، ۷۶۷
ام المؤمنین (= عایشه) ۸۵	اسماعيل بن قاسم (ابرايمناهيه) ۳۲۲
امام محمد ۵۳۸	اسماعيل بن قبيحه ۵۷۸
امام ايمن ۲۴۲	اسماعيل بن متوكل ۵۹۹
ام جعفر (= زبيده) ۱۱۹، ۳۴۵، ۳۵۶، ۳۵۷	اسماعيل بن موسى ۳۴۰
۴۷۸، ۳۸۹، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۷، ۴۱۵	اسماعيل بن هشام بن وليد ۷۶۵
۶۹۷ تا ۶۹۹	اسماعيل بن يوسف ۵۸۱، ۷۷۰
ام حبيبه ۴۴۲	اسماعيل ساحر ۸۳
ام حكيم جویریة كنانیه ۱۶۵	اشج ۱۵۷
ام خالد ۹۴	اشجع سلمى ۳۸۲، ۳۸۳
امرو القيس ۹	اشدق ۹۰
ام رومان ۸۵	اشعب طماع مدنی ۱۹۳، ۲۱۲
ام سعيد ۶۷	اشعث بن قيس كندی ۲، ۶۲

- ب
- بابك خرمی ۲۹۷، ۴۴۲، ۴۶۸، تا ۴۷۲، ۴۷۴
- باخمري ۳۰۰
- باسل بن ضبه بن ادد ۶۹۰
- باطس ۴۷۳ تا ۴۷۵
- باغرتك ۵۲۴ تا ۵۲۸، ۵۵۱
- بايكيال ۵۸۶
- بجكم ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۶، ۷۵۱، ۷۵۲
- بحير حميرى ۲۰۵، ۴۸۲، ۴۸۳، ۵۲۶ تا ۵۲۸، ۵۲۸
- ۵۴۲، ۵۵۲، ۵۷۲، ۷۳۰
- بختيشوع ۴۵۶، ۶۵۱
- بدر ۶۳۹، ۶۴۹، ۶۵۳، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۸، ۶۷۰
- براء بن يزيد ۴۱
- برجمي عامر بن سنان ۴۹
- برمك ۳۸۲، ۳۸۳
- بزورق ۷۱۹
- بسر بن اربطاء ۱۰، ۲۵، ۲۶، ۱۴۴، ۱۶۵، ۱۶۶
- بسقاد ۲۹۷، ۲۹۸
- بشر بن مروان ۹۴، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۸
- بشر بن عبدالله واحدی ۲۵۳
- بشر بن غياث مريسي ۴۶۵
- بشر بن وليد ۱۶۰، ۷۶۵
- بشر حافي ۴۷۶
- بشير ازدي ۴۰۱
- بشير بن مالك جرشي ۱۵۴
- بطريق ۶۱۲
- بسطين ۱۹۶
- بنا ۵۵۱، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۷۸، ۵۷۹
- ام سعيد عثمانیه ۱۹۹
- ام سلمه ۶۸، ۲۶۵، ۲۶۶
- ام شريف ۶۳۵ تا ۶۳۷
- ام عبدالرحمن بن يزيد ۹۴
- ام عبدالملك ۲۴۶
- ام عثمان بن مروان ۹۴
- ام عمرو بن مروان ۹۴
- ام كرام ۶۸
- ام كلثوم ۲۷، ۷۲۲
- ام كلثوم صغرى ۶۷
- ام كلثوم كبرى بنت على ۶۷
- ام مروان ۲۶۱
- ام موسى ۳۱۳
- ام موسى حميريه ۳۱۲
- ام موسى هاشمی ۵۳۹، ۷۷۱
- اموى ۱۹۲
- اميزيد بن يزيد ۹۴
- امين ۳۵۵، ۳۵۷، ۳۶۷، ۳۸۹، ۳۹۴ تا ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۱، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۱۲، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۷، ۶۹۹، ۷۵۸، ۷۶۲
- اميه ۱۸، ۴۸، ۲۱۸
- انس بن ابی شيخ ۳۷۲
- انس بن سيرين ۲۰۶
- انس بن مالك ۲۰۶
- انوشيروان پسر قباد ۲۷۰، ۴۲۰، ۷۵۰
- اوزاعي ۳۰۸
- اياد ۲۹، ۲۳۴
- اياس ۶۷
- ايتاخ ترك ۴۷۳، ۵۰۶
- ايوب ۱۸۴، ۴۷۹
- ايوب بن سليمان نصرانی ۵۳۸
- ايوب بن محمد وراق ۵۷۰

۱۰۳،۲۵،۲۴
 پسر جگر خواره ۱۱۹
 پسر خوله (= محمد حنفيه) ۸۳
 پسر ذات النطاقين (= ابن زبير) ۱۶۲، ۱۱۷
 پسر زرقاة (= عبدالملك مروان) ۱۰۷
 پسر سميه ۱۳۳
 پسر سبله ۳۶۴
 پسر صوحان (= ابن صوحان) ۴۸، ۴۶، ۴۳
 ۴۹
 پسر عاص (= عمرو بن عاص) ۱۶
 پسر عباس (= ابن عباس) ۴۹
 پسر مرجانه (= عبيدالله بن زياد) ۸۹
 پسر هارون ۴۴۴
 پسر هاشم ۱۴
 پسر هند (= معاويه) ۱۰۳، ۱۴
 پسر يوسف (= حجاج) ۱۵۷
 پوران (= خديجه دختر حسن بن سهل) ۴۴۳
 ۴۴۴
 پيمبير (= محمد رسول الله ص) ۶۵، ۱۷۰
 ۵۱۲، ۵۰۵، ۵۰۴، ۴۱۲، ۳۶۶، ۲۶۸
 ۵۷۴، ۵۷۳، ۵۶۴، ۵۵۲، ۵۲۰، ۵۱۴
 ۶۹۷، ۵۸۷
 پيمبير (= محمد رسول الله ص) ۳، ۲، ۱، ۶، ۸، ۹
 ۲۹، ۲۷، ۲۱، ۱۹، ۱۸، ۱۶، ۱۵، ۱۲
 ۳۷ تا ۴۲، ۴۴، ۵۰، ۵۵، ۵۶، ۶۶، ۶۷
 ۷۲ تا ۷۴، ۷۶، ۷۹، ۸۱، ۸۴ تا ۸۷
 ۹۱، ۹۴، ۱۰۰، ۱۰۲ تا ۱۰۴، ۱۱۸ تا
 ۱۲۰، ۱۳۵، ۱۴۴، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۶۰
 ۱۷۷، ۱۸۱ تا ۱۸۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۲۰۵
 ۲۰۶، ۲۱۲، ۲۱۹، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۳۲ تا
 ۲۳۴، ۲۴۱، ۲۵۰ تا ۲۵۲، ۲۵۵، ۲۵۸
 ۲۶۰، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۹۹، ۳۰۱، ۳۰۴

بنداد ۴۲۴
 بنيل ۶۶۰، ۶۶۱
 بقرات ۴۹۱، ۳۷۴
 بكار بن موفق ۶۰۵
 بكتمر ۶۲۴
 بكر ۹۹
 بكر بن عبدالعزيز بن ابي دلف ۶۶۵، ۶۵۹
 بكر بن نسطاح ۴۷۵
 بكر بن وائل ۱۰۹، ۱۱۲، ۳۳۶
 بكرى ۱۷۱، ۱۷۲
 بكيرى احمرى (= احمرى) ۶۳
 بكير حمران ۶۲، ۶۴
 بلخ بن عقبه ازدي ۲۴۶
 بلال ۳۵۲
 بلقيس ۴۵۵
 بليق ۶۹۳، ۶۹۴، ۷۱۱
 بنان بن حارث ۵۳۸
 بندقه بن كمجور بن كنداج ۶۵۲
 نبى طاهر ۵۵۴
 بنى عدى ۴۵۴
 نبى يوسف بن يعقوب ۶۶۹
 بهرام گور ۲۷۰
 بهلول بن عباس ۲۷۶
 بودار پسر ابو عبيدالله محمد بن ابى الساج ۶۶۱

پ

پرويز شاه (= خسرو پرويز) ۵۳۷
 پسر ابو بكر (= محمد بن ابو بكر) ۱۷
 پسر ابوسفيان (= معاويه) ۳۲، ۴۰، ۴۲ تا
 ۴۶
 پسر ابوطالب (= على بن ابى طالب ع) ۱۶، ۱۷، ۱۶

۶۹۱، ۵۹۶، ۵۰۹، ۳۷۲، ۲۴۳
 جاریة بن قدامة سمدی ۲۵
 جالینوس ۴۹۱، ۳۷۶
 جاویدان بن شهرک ۴۴۲
 جبریل بن یختیشوع ۳۵۰، ۳۴۹
 جبلة بن عبدالله خثعمی ۹۸
 جحش بن ذیال ۶۵۸
 جدیع بن علی (= کرمانی) ۲۴۴
 جرثم ناعم ۱۴۵
 جریر بن خزیمه بن حازم ۴۴۶
 جریر بن خنقی ۱۵۵
 جریر بن یزید بن عبدالله بجلی ۲۰۳، ۲۹۳
 ۵۵۲، ۲۹۴
 جریان ۲۴۳
 جریری (= صالح بن محمد) ۵۴۵
 جمیع ترک ۷۱۶
 جمده ۲
 جمده بن هبیره مخزومی ۲۶۴
 جمدی (= مروان بن محمد بن مروان بن حکم)
 ۲۳۶، ۲۰
 جعفر ۵۷۸، ۴۹۷، ۳۷۲، ۳۱۲، ۲۹۸، ۲۶۴
 ۶۰۸
 جعفر اصغر بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹
 ۳۱۲
 جعفر اکبر بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹
 جعفر بن ابی جعفر منصور ۷۶۷
 جعفر بن ابی طالب ۶۵
 جعفر بن احمد مقتدر (= المقتدر بالله) ۶۷۹
 جعفر بن اسماعیل ۵۸۲
 جعفر بن حرب ۵۱۲، ۱۹۷
 جعفر بن حفله ۲۹۵
 جعفر بن خالد ۶۷۳

۳۵۶، ۳۵۱، ۳۴۸ تا ۳۴۵، ۳۳۳، ۳۰۵
 ۴۴۸، ۴۳۷، ۴۲۱ تا ۴۱۸، ۴۱۳، ۳۷۵
 ۵۶۸، ۵۶۷، ۵۵۵ تا ۵۵۳، ۴۹۸، ۴۵۳
 ۷۱۱، ۷۱۰، ۶۶۵، ۵۹۹، ۵۹۳، ۵۹۲
 ۷۶۳، ۷۶۰، ۷۲۳

ت

تالجین ۷۴۲
 تغلبیه ۶۷
 تکین خاقانی ۷۵۳
 تنوح ۷۰۱
 توبه بن حمیر ۱۴۴، ۱۴۳
 توزون (= ابوالوفا توزون ترک) ۷۱۶، ۴۰۵
 تا ۷۳۳، ۷۳۰، ۷۲۹، ۷۱۸
 تومل بن لملک ۶۱۸
 تیم اللات بکر بن وائل ۳۰۸
 تیم بن مره بن کمب بن لوی ۲۱۴

ث

ثابت بن یزید ۱۱۰
 ثعلب (= ابوالعباس احمد بن یحیی) ۶۷۴، ۴۷
 ۶۷۵
 ثعلبة بن قیس ۲۷۸
 ثماته بن اشرس ۴۳۸، ۴۲۲، ۴۲۱، ۳۷، ۳۶
 ثمیل خادم ۷۵۳
 ثوبن ممن سلمی ۳۱

ج

جابر ۴۲۱، ۸۶
 جابر بن زید ۲۰۵
 جابز بن عبدالله انصاری ۱۱۹
 جاحظ (= عمرو بن بحر جاحظ) ۲۴۲، ۳۶

جھور بن مراد عجلی ۲۹۷
جی بزرگ ۶۵۵
جیش پسر خمارویہ بن احمد بن طولون (= ابو-
الجیش) ۶۴۲، ۶۵۲، ۶۵۳

ح

حاتم ۶۸۴
حاتم کبال ۵۰۷
حارث ۱۰۸
حارث اعور ۱۰۰
حارث بن ابی سامہ ۶۴۹
حارث بن حزن ۱۰۴
حارث بن خالد ۶۰
حارث بن عبدالرحمن حرشی ۲۵۴
حارث بن کعب ۱۷۲
حارث بن کلاہ ۱۰، ۱۱، ۱۲۹
حارث بن مسکین مصری ۵۷۱
حارث بن مسمار بھرامی ۴۴
حارث بن قدامہ سعدی ۲۶
حارثی ۴۸۲
حارس بن اسود ۴۴۲
حافظ دمشقی (= محمد بن وزیر) ۷۳۶
حام ۲۶۴
حامد ۶۸۳
حامد بن عباس ۵۳۹، ۶۸۳، ۶۸۸
حامہ برسی ۲۴۳
حابہ ۱۹۹ تا ۲۰۲
حابشی ۱۰۸
حابیب ۱۹۶، ۴۸۷
حابیش ۱۰۱
حابشیہ ۵۳۶، ۵۴۰
حجاج ۸۷، ۸۸، ۱۱۶ تا ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۳،

جعفر بن دینار ۴۷۳
جعفر بن سلیمان ۲۲۱، ۳۴۴
جعفر بن علی ۱۶۵، ۶۷
جعفر بن عمرو حرصی ۱۴۷
جعفر بن فضل ۷۷۰
جعفر بن قیس بن مسلمہ حنفی ۶۷
جعفر بن کلاب ۳۴۸
جعفر بن مبشر ۱۹۶، ۱۹۷، ۵۱۲، ۵۴۳،
۵۶۶، ۵۷۲، ۵۷۴
جعفر بن محمد ۱، ۳۱۲
جعفر بن محمد بن علی بن ابی طالب ۷۴
جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی-
طالب ۲۸۸
جعفر بن محمد بن ہارون (المتوکل علی اللہ)
۴۹۵
جعفر بن محمد نوفلی ۸۳
جعفر بن معتضد ۶۶۱، ۶۸۳
جعفر بن معتد ۵۰۹
جعفر بن موسیٰ ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۴۰
جعفر بن یحییٰ ۳۳۲، ۳۵۷، ۳۷۰، ۳۷۲،
۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۸۰، ۳۸۲، ۳۸۳،
۳۸۷
جعفر طیار ۶۷، ۳۵۲، ۵۵۳، ۵۶۰
جعفر متوکل ۵۰۱، ۵۳۲، ۷۶۹
جعفر مفوض ۶۲۵
جمانہ ۶۷
جمیل بن صہیب ۱۴۸
جمیل بن عبداللہ معمر عذری ۳۷۵
جمیل بن کعب ثعلبی ۵۱
جند بن عبدالرحمن ۲۱۳
جوہری ۱۴۵، ۴۲۹
جویریہ ۱۱، ۲۵، ۲۶

حسن بن رباح ۴۸۰	۱۲۴، ۱۲۹ تا ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۳۸ تا
حسن بن رجا ۴۸۱	۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷ تا ۱۴۹، ۱۵۰
حسن بن زید ۵۵۷، ۵۵۸، ۷۱۹	تا ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۶۰ تا ۱۶۳، ۱۶۴
حسن بن زید حسینی ۵۵۸، ۵۷۸، ۵۸۴، ۶۰۰	۱۶۷، ۱۶۹ تا ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۹،
۶۰۳، ۷۴۳	۱۸۰، ۲۲۰، ۲۴۵، ۲۵۷، ۲۹۰، ۳۰۲
حسن بن سالم ۶۲۶	۷۰۷
حسن بن سهل ۴۴۱، ۴۴۳، ۴۴۴	حجاج بن زبیر ۱۱۶
حسن بن صالح بزاز ۵۷۱	حجاج بن یوسف ۹۵، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۳، ۳۱۱
حسن بن صالح بن یحیی ۲۱۱، ۲۲۶	۴۴۶، ۵۰۷، ۷۳۰، ۷۶۵
حسن بن ضحاک خلیع ۵۳۰	حجاج بن عبدالملک ۲۵۵
حسن بن عبدالعزیز ۷۷۱	حجاج بن محمد اعور ۴۴۶
حسن بن عبدالله ۶۲۹	حجر بن عدی ۷، ۸
حسن بن علوی ۷۴۳	حرام ۶۷
حسن بن علی ۵۹۹	حرب ۱۲، ۱۸
حسن بن علی (= اطروش) ۵۵۸، ۷۵۳	حرب بن زید تمیمی ۶۴
حسن بن علی بن ابی طالب ۶، ۹، ۱۱، ۵۵	حرس خارس ۶۱۲
۶۵، ۶۷، ۶۸، ۱۰۴، ۱۰۷، ۱۶۳، ۲۰۸	حره ۱۲۶
۲۱۱، ۲۲۸، ۲۳۹، ۲۸۸، ۳۰۴، ۳۵۲	حری (= ضحاک بن قیس حروری) ۲۴۴
۵۰۵، ۵۱۴، ۵۴۲، ۵۵۶، ۵۵۸، ۶۰۶	حریر ۱۴۹
۶۰۷، ۷۶۱، ۷۶۴	حسان ۲۰۳
حسن بن علی بن عبدالله بن مغیره ۲۱	حسان بن ثابت ۲۳۳
حسن بن علی بن محمد ۷۴۱	حسان بن مالک بن بجدل ۸۸، ۹۰، ۹۱، ۹۳
حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی ۲۱۱	حسن ۳۰، ۴۸۷
حسن بن قاسم داعی ۵۵۸، ۷۴۲، ۷۵۳	حسن بابک ۴۷۱
حسن بن قحطبه ۲۴۹، ۳۲۷	حسن بن افشین ۴۷۲
حسن بن محمد ۳۳۲، ۵۹۸	حسن بن ابی الحسن مصری ۲۰۴، ۲۰۶
حسن بن محمد بن حنفیه ۸۰	حسن بن احمد ۵۵۸
حسن بن محمد طالوت ۵۷۱	حسن بن اسماعیل ۵۵۶، ۵۵۸
حسن بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹	حسن بن بویه ۷۵۳
حسن بن محمد بن فهم ۶۶۴	حسن بن جعفر ۳۰۳
حسن بن مخلد ۵۱۸	حسن بن جصاص ۶۳۰
حسن بن وهب دبیر ۴۸۶، ۵۶۷	حسن بن حسین مصعب ۴۷۴

حليس بن غالب ٩٩	حسن بن يحيى ٦٩٠
حماد ٤٤١	حسن بن يوسف ٥٨٢
حماد بن اسحاق بن ابراهيم موصلى ٣٥١	حسنة ٣١٣
حماد بن زيد ٣٤٥	حسين ٣٦٠
حماد بن سلمه ٨١، ٣٢٨	حسين بن اسحاق ٤٨٩
حماد تركى ٣٠١	حسين بن حسن بن على ٤٤٠
حماد راويه ١٣٨، ١٤٣	حسين بن حمدان بن حمدون ٦٧٩، ٦٤٩، ٦٤٠
حماد عجرد ٦٩٦	حسين بن سعيد بن حمدان ٧٣٩
حمال (= موسى بن هارون بن عبدالله مروان	حسين بن ضحاك خليف ٥٣١
بزاز) ٦٧٦	حسين بن عبدالرحمن ٦١٠، ٦٦١
حماني فقيه ٥٣٤	حسين بن عبدالله بن حمدان ٧٤٠
حمدان بن حمدون ٦٤٠	حسين بن على بن ابى طالب (ع) ٩٠٢، ٩٠١، ٥٥٥
حمدونه ٣٤٠	٥٨١ تا ٦١٤، ٦٨٦ تا ٧١٠، ٧٢٠، ٧٢٩، ٨٩٠
حمدونى ٦١٨	٩٧، ٩٨، ١٠٢، ١٠٤، ١١٣، ١٤٧
حمزة بن آذرك خارجى ٦٠٠	٢٠٨، ٢١١، ٢٢٨، ٢٥١، ٢٥١، ٢٦١، ٣٠٤
حمزة بن عبدالله ٧٤	٥١٤، ٥٢٢، ٥٤١، ٥٥٥، ٥٥٦، ٥٧٤
حميد بن قحطبه ٦٩٥	٦٠٦
حمزة بن محمد بن على بن ابى طالب ١١٩	حسين بن على بن حسن ٣٣٢
حميد بن مسعود رياحى ٥٣٤، ٥٣٥	حسين بن على بن طاهر ٥٧٤
حنش بن مبشر ١٩٦	حسين بن عيسى حنفى ١٥١
خ	حسين بن قاسم ٦٨٨
خاتون ٦٣٩	حسين بن محمد بن حمزه ٥٥٨
خازم بن خزيمه ٦٩٥	حسين بن مصعب ٤١٠
خاقان ٢٢٩	حسين خليف ٤٠٥
خاقان مفلحى ٦٥٢، ٦٦٠، ٦٦١	حسين بن نمير ٥١٠، ٥١٤، ٥١٦، ٥١٧، ٥١٨، ٥١٩، ٥٢٠
خالد ٥٧، ٩٩، ١٠٤، ١٧٨، ١٨٢، ١٩١	١١٩
٢٦٧، ٣٥٩، ٣٧٠	حفض بن سليمان ٢٧٥
خالد بخارى ١٢	حكيم بن ابى العاص بن وائل ١٠٦، ١٨٣
خالد بن اسيد ٣٠٨	حكيم بن اسحاق صيمرى ٣٣٩
خالد بن برمك ٢٢٤٤، ٣٧٠	حكيم بن صنمان بن روح ٢٥٤
خالد بن سيرين ٢٠٦	حكيم بن عتبة كندى ٢٠٦
	حكيم بن قنبره: مازنى بصرى ٦٧١

داعی علوی ۶۵۹	خالد بن سفوان اهملی کوفی ۱۵۳، ۲۶۶، ۲۷۶
داود ۱۶۹، ۲۵۵	خالد بن عبدالمک ۷۶۶
داود بن حسن ۳۰۲، ۳۰۳	خالد بن عبدالله بن خالد بن اسید ۱۰۸، ۱۱۳
داود بن علی ۲۰۸، ۲۴۱، ۲۵۱، ۲۶۰، ۲۶۴	۱۱۷
۲۲۴، ۳۱۲، ۲۷۵	خالد بن عبدالله قسری ۱۲۴، ۱۷۷
داود بن عیسی بن موسی هاشمی ۴۴۰، ۷۶۸	خالد بن عدی کلامی ۹۲
داود بن قاسم بن اسحاق ۵۵۳	خالد بن مسلمة مخزومی ۲۱۴
داود بن مروان ۹۴	خالد بن یزید بن معاویه ۸۸، ۹۰، ۹۳، ۹۴
دحمان ۲۱۷	۱۱۱، ۱۸۳، ۳۷۱، ۳۷۲، ۶۵۲
درهم بن نصر ۵۹۹	خدیجه ۶۷
دعبل بن علی خزاعی ۲۳۴، ۳۰۰، ۳۸۳	خدیجه دختر حسن بن سهل ۴۴۳
دلف بن ابی دلف ۴۷۵، ۴۷۶	خدیجه دختر خویلد ۸۵
دمشقی ۱۹۲	خرطینی (= حامه برسی) ۲۴۳
دورق قصاب ۵۰۷	خزاعی (= سلیمان بن سرد خزاعی) ۹۹
دیباچ (= محمد بن جعفر) ۴۴۰	خسرو ۶۱۹
دینار بن عبدالله ۴۷۳	خسرو پرویز ۵۳۷
دیورژن ۴۹۳، ۴۹۴	خضر ۶۷۷
ذ	خفیف ۷۴۷
ذریح ۴۰۸	خلف ۶۲۵
ذکریه بن مهرویه ۶۷۱، ۶۷۸	خلیل بن ابراهیم سبیمی ۲۲۹
ذوالثدیة ۵۱۰، ۵۰	خلیل بن احمد ۴۵۲
ذوالثقناب (= علی بن حسین ع) ۱۶۳	خلیل بن هیثم ۳۸۴، ۳۸۵
ذوالریاستین فضل بن سهل ۳۹۲، ۴۳۱، ۴۴۱	خمارویه پسر احمد ۶۲۹
۵۹۶	خنسا ۲۶۵
ذوالقرنین ۷۵۵	خواجه (= ابن علان) ۷۴۹
ذوالیمینین (طاهر بن حسین) ۳۹۲	خوله حنفیه ۶۷
ذورعین ۳۱۲	خیط باطل (= مروان بن حکم) ۹۰
ذی الکلاع ۲۲۹	خیزران ۳۱۸ تا ۳۲۳، ۳۲۹، ۳۳۳، ۳۳۸
ذیریح ۵۴۱، ۵۴۲	۳۴۳، ۳۶۷
ر	د
رأس النعجه ۳۴۳	دار بن طاهر ۷۲۹، ۷۳۱

رشيق (= خزامي) ٦٦٠	راشد بن اسحق ٤٣٤
رفاعة بن شداد بجلي ٩٧ ، ٩٩	راضي ٦٥٣ ، ٦٩٥ ، ٧٠٣ ، ٧٠٨ ، ٧١٠ تا
رفيق محمد بن ادريس شافعي ٦٠٩	٧٦٢ ، ٧٦٠ ، ٧٥٢ ، ٧٥١ ، ٧١٤
رقية بنت علي ٦٧	راضي بالله ٧٠٢
ركن الدوله (= حسن بن بويه) ٧٥٣	راضي محمد بن جعفر مقننر (= الراضي بالله)
رمله ٦٧ ، ٣١	٧٠٢
رمله بن يزيد ٩٤	واقع ٧٥٢
رواحه بن عيسى بن عبدالملك ٦٣٥	واقع بن ايث ٦٣٧ ، ٦٣٨ ، ٣٦٨
روح بن زنياع جذامي ٨٧ ، ١١٣ تا ١١٥ ،	واقع بن هرثمه ٥٥٨ ، ٦٥٣
٢٧١ ، ١٢٧ ، ١٢٦	واقع قرمطي ٧٥٠
روح بن عباد ٤٤٦	راونديه ٢٤١
ربا ٢٣٦	ربيع ٣٠١ ، ٣٠٣ ، ٣٠٥ ، ٣٠٦ ، ٣١٢ ، ٣١٣ ،
رياشي ١٥٠ ، ٣٢١ ، ٣٤٨ ، ٣٦٨ ، ٣٧٨ ، ٥١٨ ،	٣٢٧ ، ٣٣١ ، ٣٣٢ ، ٣٨٣
٧٢١	ربيع بن خالد ١٤٩
ربطه ٢٥٥ ، ٢٦٦ ، ٣٢٣ ، ٣٤٢	ربيع بن سليمان ٤٣٧ ، ٦٠٩
ز	ربيع بن سيره ٨٦
زبان بن عمرو بن زبان ٤٨٠ ، ٤٧٧	ربيعة ٥١٤
زبيده ٣٧٨ ، ٣٧٩ ، ٣٨٨ ، ٣٨٩ ، ٣٩٥ ، ٤١٥	ربيعة بن عبدالله نميري ٥٠
زبير ٨٦ ، ٢٩٨ ، ٢٩٣	ربيعة بن مخارق عنوي ٩٨
زبير بن بكار ٦٨ ، ٨٣ ، ١٢٥ ، ١٧٥ ، ١٩٢ ،	رجاء بن حيات ١٨٦
٢٠١	رجاء بن ضحاك ٤٤١
زبير بن جعفر مموكل (= المعنر بالله) ٥٦٩	رجاء بن حناري ٥٢٢ ، ٥٢٣
زبير ٣٤٥	رجاء بن خادم ٣٨٨
زرافه ٥٧٨	رخله (= ياسر) ٣٨٠
زرعة بن شريك تميمي ٦٦	رسول خدا (= محمد رسول الله ص) ١٦ ، ٥٤ ،
زرعة كندى ١٠٥	٢٠١ ، ٢٤١ ، ٣٣٢ ، ٨٥
زفر بن حارث عامري كلابي ٩١ ، ٩٢ ، ٩٨ ،	رشيد (= هارون الرشيد) ١٩٧ ، ٣١٨ ، ٣٢١ ،
١٠٨ ، ١٠٥	٣٢٧ ، ٣٢٩ ، ٣٤٥ ، ٣٥٣ تا ٣٥٥ ،
زفر بن هذيل ٣٢٨	٣٥٧ تا ٣٥٩ ، ٣٦٠ ، ٣٦٢ تا ٣٦٧ ، ٣٦٩ ،
زفير ٩٢	٣٧١ تا ٣٧٧ ، ٣٨١ ، ٣٨٤ ، ٣٨٩ ،
زمان خادم ٦١٢	٣٩٢ ، ٣٩٧ ، ٣٩٨ ، ٤٥٠ ، ٥٧١ ، ٦٣٣ ،
	٦٧٧ ، ٦٧٨ ، ٦٩٧ ، ٧٥٨ ، ٧٦٢ ،

سجاد (= علی بن حسین ع) ۱۶۳، ۷۸، ۷۴	زیناع جذامی ۱۲۲
سری بن حکم ۴۳۷	زهري ۱۶۶
سری بن عبدالله ۷۶۷	زهري ۱۶۸، ۴۸۳
سعد ۱۹، ۱۸	زهري بن حباب کلبی ۴۸
سعد بن ابی سعد حنفی ۹۹	زهري بن مسیب ضبی ۲-۳، ۴۰۴، ۴۰۴
سعد اعسر ۶۰۸	زیاد ۱۰ تا ۲۹، ۱۲
سعد بن حدیفه ۹۸	زیاد بن ابیه ۲۷ تا ۴۴۶، ۳۰
سعید ۱۵۷، ۱۸۶، ۲۲۱، ۵۲۳، ۵۶۸	زیاد بن اسماء حرمازی ۱۰
سعید بن ابی مریم ۳۷۵	زیاد بن امیه ۴۱۰
سعید بن جبیر ۸۴، ۱۰۴، ۱۶۷	زیاده الله بن عبدالله ۶۷۸
سعید بن حکم بن ابی مریم بصری ۴۷۶	زید ۴۱، ۴۸، ۴۹، ۱۴۸، ۱۷۱، ۱۷۲، ۲۱۶
سعید بن حمید ۵۵۱، ۵۵۲	زید ۲۵۱، ۲۶۱
سعید بن سلم ۳۰۰	زید بن ابراهیم ۵۱۵
سعید بن سیرین ۲۰۶	زید بن طلیح ذهلی شبانی ۴۷
سعید بن صالح ۵۶۸، ۵۸۱، ۶۰۰	زید بن علی بن حسین ۲۰۸ تا ۲۱۱، ۳۰۴
سعید بن عاص ۷۶۴، ۹	زین المابدین (= علی بن حسین ع) ۱۶۳
سعید بن عامر بصری ۳۵۷	زینب دختر سلیمان بن علی ۳۱۸ تا ۳۲۰، ۷۱۰
سعید بن عبدالاعلی ۶۵۸	زینب کبری بنت علی بن ابی طالب (ع) ۶۶
سعید بن مسیب ۵۲	زینب کذا به ۵۷۴
سعید بن نکیس ۵۲۲	زینب صفری ۶۷
سعید حاجب ۵۸۱، ۵۸۲	
سفاح (= ابوالعباس عبدالله بن محمد) ۲۳۹،	س
۲۷۶، ۲۷۵، ۲۷۰، ۲۶۱، ۲۵۹، ۲۵۶	سابق خوارزمی ۲۵۶، ۲۵۹
۲۹۲، ۲۸۳	ساره ۳۹۳
سفیان ۲۸، ۱۶۶	ساریه دختر فیروز ۲۲۹
سفیان بن ابرد کلبی ۱۴۲	ساسالیس ۴۹۰
سفیان بن حسین ۱۴۵	سالم ۱۰، ۱۲۳، ۱۲۴، ۲۲۶
سفیان بن عوف ۲۷	سالم بن قنیه ۲۹۲
سفیان بن عیینه ۳۵۸	سالم بن نوح ۴۶۷
سفیان بن مسروق ثوری ۳۲۸	سامه بن لوی غالب ۵۲۰
سفیان سوری ۳۲۷	سبک ۶۹۲
سقراط ۴۹۳	سبیع ۲۷۵

سليمان بن عبدالمك ١٧٦ تا ١٨٦، ٢٢٩،	سقطي ٧٤٩
٠٢٣٨، ٠٧٥٧، ٠٥١٠، ٠٧٠٢٥٠، ٠٧٤١	سكينة دختر حسين ١١٣
٧٤٥	سلار (= ابن اسوار) ٧٤٦
سليمان بن علي ٢٩٣، ٣١٢، ٣١٧، ٧٦٧	سلام حاجب ٧١٧
سليمان بن قته ٥٨٠، ٦٨٠	سلامة ٢٠٢، ٥٣٠
سليمان بن كثير ٢٩٥، ٢٤٤	سلامة بن بربه ٢٨٤
سليمان بن مجالد ٣٠١	سلامة قس ١٩٩
سليمان بن منصور ١٢٨	سلطان عجيبي ٦١١
سليمان بن وهب ٥٨٧، ٥٩٨	سلم بن احوز مازني ٢١٦، ٢٤٤
سليمان بن هشام بن عبدالمك ٢٣٦، ٢٤٦، ٧٦٦	سلم خاسر ٣٨٢
سليمان بن يسار ٢٠٦	سلمويه ٤٨٩
سليمان خادم خراساني ٣٤٩	سلمية حمص ٣٠٠
سليمان شاذكوني ٤٧٦	سليط بن عبدالله بن عباس ٢٥٩
ساعة بن محمد ٥٠٣	سليمان ١٦٨، ١٦٩، ٢١٠، ٢١٣، ٢١٣، ٢٦٣، ٢٨٦
سمرة بن جندب فزاري ١٠٢، ١٠٣	٣٠٢، ٣١٢، ٣٩٤، ٤٥٥
سميرة بن جعدة ١٣٨ تا ١٤٠	سليمان بن ابي جعفر منصور ٣٢٢، ٣٩٣، ٣٩٩
سميه ١٠ تا ١٢، ٨٩	٧٦٨، ٤١١
سنان بن انس نخعي ٦٦	سليمان بن ابي شيخ واسطي ١٤٥
سندان ٤٦٣، ٤٦٤	سليمان بن ابي طيبه ٥٧١
سندی ٥٠٤	سليمان بن جرير ٢١١
سندی بن شاهك ٣٧٩، ٤١١	سليمان بن حبيب بن مهلب ٢٨٨
سوار بن عبدالله ٥٠٣	سليمان بن حسن بن مخلد ٥١٨، ٦٨٨، ٧١٥
سوق الخميس ٦٠٥	٧٧١
سويد ١٩٦	سليمان بن حسن حماني ٦٨٩
سويد بن سعيد ٨٤، ١١٣	سليمان بن خالد ١٨٢، ٢٦٢
سويد شيباني ١٠٣	سليمان بن داود ١٤٥، ١٤٦، ١٦١، ٢٤٢
سهل بن تمام بن بزيح ١٥٤	سليمان بن ربيعة باهلي ٧٢١
سهل بن حنيف ١٠	سليمان بن شركلة اشكري
سهل بن سنياط ٤٦٨، ٤٦٩	سليمان بن مرد خزاعي ٩٧، ٩٨، ٩٩
سهل بن عبيد بن عمرو خابوري ١٢٠	سليمان بن عبدالله ٢٣٢، ٧٦٩
سهيل بن عبدالرحمن بن عوف زهري ١٩٩	سليمان بن عبدالله طاهر ٥٧٨
سيد بن محمد حميري ١٩، ٨٣، ٨٤	سليمان بن عبدالله نوفلي ٥٠٧

شقی بن کثیر ۱۶۷	سیرین ۲۰۶
شماخ تغلبی ۱۵۳	سیف الدوله ۴۰۵
شمیله ۶۳۸	سیما ۶۱۰
شودب خارجی ۱۹۳	سیمای ترک ۵۴۳
شوزب شیانی ۰۳	
شوسه قعسی ۳۵۹	ش
شیان بن فروخ ایلی ۵۳۴	شاپور ۴۷۴
شیانی ۱۹۴، ۱۹۵، ۶۴۴	شاپور بن شاپور ۱۲۶
شیبیه بن سوار مدنی ۴۴۶	شاری ۵۴۳، ۶۴۰
شیبیه بن عثمان بن ابی طلحه ۷۶۴	شاشات (= جعفر بن فضل) ۷۷۰
شیخ لاهه ۶۶۰	شاهر ۵۳۳
شیره ۲۷۱، ۵۳۷، ۵۳۸	شافعی ۴۳۶، ۴۳۷، ۶۰۹
ص	شاه بن میکال ۶۲۴
صاحب الزمان (مهدی) ۵۹۹	شاهک خادم ۵۶۸
صاحب الزنج ۵۸۲، ۵۸۱، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۹	شباب بن خلیفه عصفری ۵۳۴
۶۰۱، ۶۰۵، ۶۰۸، ۶۱۰	شبه بن عقال ۳۱۸
صاعد ۵۹۸، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۸۳	شیبیب ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۹۶
صاعد بن مخلد ۴۸۳، ۶۰۷، ۶۳۱، ۶۸۵	شیبیب بن رواج مروزی ۲۹۴، ۲۹۵
صافی حرمی ۶۲۴	شجاع ۴۹۵، ۵۲۶، ۵۵۱
صالح ۵۴۶، ۶۵۵	شداد بن جرثمه ۲۷۱
صالح اعرابی ۳۸۳	شراعه بن زید ۲۱۷
صالح بن ابی جعفر ۷۶۷، ۷۶۸	شرجیل بن ذی الکلاع ۹۸، ۱۰۰
صالح بن رشید ۷۶۹	شرقی فطائی ۳۲۴
صالح بن رشید رجای خادم ۳۸۹	شریح ۶۱، ۳۰
صالح بن عباس ۷۶۹	شریک بن عبدالله ابی انمر ۳۴۴
صالح بن عبدالقدوس ۵۷۷	شریک بن عبدالله بن سنان نخعی ۳۴۴
صالح بن علی ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۸۶، ۲۸۷	شریک قاضی ۳۱۵
۳۱۲، ۶۹۵، ۷۶۷	شعب ۶۷۹
صالح بن علی بن عطیه اسم ۲	شعبیه بن حجاج ۳۲۸
صالح بن علی هاشمی ۵۹۱، ۵۹۲	شعبیه بن شهاب ۶۳۵، ۶۳۷
صالح بن محمد ۵۴۵	شعبی ۹۶، ۹۷، ۱۲۰، ۱۲۷، ۱۵۲، ۲۷۰
	شمرانی ۶۰۵

ضلال دختر لمارك ٦١٨	صالح بن مدرک طائي ٦٥٨، ٦٥٥
ط	صالح بن وصيف ٥٧٢، ٥٧٩، ٥٨٤ تا ٥٨٦
طائي ٦٨٢، ٥٠٧، ٢٢	صبح بن كاهل بن حارث ١٦٦
طالب الحق (= أبو حمزه مختار بن عوف	صدي ١٤٤
خارجي) ٧٦٦	مصعب بن صوحان عبدي ٤٠ تا ٤٧، ٤٩، ٥٠
طاووس بن عمر بن عبدالعزیز ١٨٧	مصعب بن معاوية ١٠٨
طاووس بن كيسان ٢٠٥	صلوك ٦٩٢
طاهر ٣٩٧، ٣٩٩ تا ٤٠١، ٤٠٤، ٤٠٦ تا	صغار (= يعقوب ليث) ٦٠٠، ٦٠٣، ٦٠٧
٤٠٩، ٤١١، ٤١٢، ٤١٤ تا ٤١٧	٦٢٦، ٦٦٤، ٦٩١
طاهرين حسين (= ذواليمينين) ٣٩٢، ٣٩١	صفر ١٤٤
٤٣٢، ٤١٠، ٤٠٩، ٤٠١، ٣٩٨، ٣٩٤	صفوان بن اهم تميمي ١٠٨
طاهر بن راجي ٣٩٢	صفوان عقيلي ٥٧٨
طاهر بن محمد بن عمرو بن ليث ٦٦٢	صفيه ١٢
طاهر بن يحيى علوي حسيني ٦٨	صفية بن معاوية ٩٤
طرسوس ٣٤٥، ٦٤٠، ٧٥٣	صفيه دختر ابو عبيد ٨٦
طرونه ٢٢٦	صلت بن دينار ١٤٥
طريف سكري ٧٥٢، ٧٥٣	صلت بن مالك ٦٣٩
طنج ٦٥٢، ٦٧١	صلت بن مسعود جحدري ٥٢٤
طنج بن شبيب ٦٤٠، ٦٤١	ضولي ٧١٠
طلحه (= موفق) ٦٢٤	صيف ٥٢١، ٥٤١
طلحه بن عبدالله ٤٦٥	صيف ٥٢١، ٥٤١
طلحه بن متوكل ٥٩٩	ض
طمسك مفلحي ٦٩٠	ضبي ١٢٢
طنكش (شاه) ٦٣٩	ضحاك ٩٠
طوسي ١٢٥، ١٩٢	ضحاك بن زبير ٩٢
طولوئي ٦٥٣	ضحاك بن فيروز ديلمی ٨٠
طويس ٢١٧	ضحاك بن قيس حروري ٢٤٤
طيغوري ٥٤١	ضحاك بن قيس شيباني ١٠٣
ظ	ضحاك بن قيس فهري ٣١، ٨٩، ٩١
ظلموم ٦٧٩، ٧٠٢	ضرار ٦٢٧
	ضرار بن خطاب ٢٠

عباس بن عبدالمطلب ۲، ۳۸، ۲۰۵، ۲۴۱،
 ۲۶۱، ۲۶۵، ۴۴۹، ۴۹۷، ۵۰۲، ۶۹۵،
 ۷۰۸
 عباس بن عثبة ۷۴
 عباس بن علی بن ابی طالب (ع) ۶۵، ۶۷، ۶۸،
 ۴۴۹
 عباس بن عمر غنوی ۶۵۸
 عباس بن عمرو ۶۵۸، ۶۵۹
 عباس بن لیث ۳۹۲
 عباس بن مأمون ۴۴۴، ۴۵۹، ۴۷۴
 عباس بن محمد ۷۶۷
 عباس بن محمد بن علی ۳۳۲، ۷۶۷
 عباس بن موسی مهدی ۷۶۸
 عباس بن ولید ۱۶۰، ۲۰۲، ۲۴۸، ۷۶۵
 عباس بن ولید نرسی ۵۳۴
 عباس دیری ۴۲۹
 عباس سید بنی لوی ۷۵
 عباسه ۳۷۷ تا ۳۷۹
 عبدالجبار بن عبدالرحمن ۳۱۰
 عبدالجبار بن یزید بن عبدالملک ۲۵۰
 عبدالحمید بن یحیی بن سعد ۲۵۲
 عبدالرحمن ۲۵
 عبدالرحمن بن اسد ۱۰۲
 عبدالرحمن بن اشعث ۱۵۰
 عبدالرحمن بن حکم ۹، ۱۲، ۹۰، ۹۱
 عبدالرحمن بن زید ۳۵۳
 عبدالرحمن بن سایب ۳۰، ۱۴۶
 عبدالرحمن بن ضحاک فهري ۷۶۶
 عبدالرحمن بن عباس هاشمی ۲، ۱۰۵
 عبدالرحمن بن عبدالله مسعودی ۳۲۸
 عبدالرحمن بن عبیدالله ۱۶۵، ۱۶۶
 عبدالرحمن بن عثبة بن جحدم ۹۲

ظهور بن الرضا محسن بن جعفر ۶۹۰

ع

عاتکه ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۹۸، ۳۳۲
 عاتکه بن یزید ۹۴
 عاتکه دختر عبدالرحمن مخزومی ۱۲۷
 عاصم بن ابی صیفی ۶۹
 عاصم بن عمر بن خطاب ۱۸۵
 عالم بن ولید ۱۶۰
 عالیه ۳۱۲
 عامر ۱۴، ۲۵۱، ۲۶۱
 عامر بن اسماعیل مدحجی ۲۵۰، ۲۵۱
 عامر بن شرحبیل شیبی ۲۰۴
 عامر بن صمصه ۱۰۴
 عامر بن لوی بن غالب ۲۵
 عایشه ۳۷، ۸۵، ۳۷۵، ۴۱۵
 عایشه دختر طلحه ۱۱۳
 عباد بن حبیب بن مهلب ۱۵۴
 عباد بن عباده مهلبی ۱۹۳
 عباده دختر جعفر بن یحیی ۳۸۴
 عباس ۲۲، ۲۴، ۵۴، ۵۵، ۲۱۴، ۲۶۵، ۳۱۸،
 ۳۹۷، ۴۴۱، ۴۷۷، ۵۰۴، ۵۱۶، ۵۸۲
 ۶۰۶، ۶۷۶، ۶۸۳، ۷۱۰، ۷۱۱
 عباس (عموی پیغمبر محمد رسول الله) ۱۸۱،
 ۱۸۲
 عباس بن احمد بن طولون ۶۱۱
 عباس بن احنف ۳۰۳، ۵۱۸، ۵۱۹
 عباس بن حسن ۶۶۸، ۶۷۹، ۶۸۵، ۶۸۷
 عباس بن حسین ۶۸۳
 عباس بن ربیع ۲۲، ۲۳
 عباس بن عباس ۱۰۵، ۴۴۹
 عباس بن عبدالله ۷۶۸

- عبد الرحمن بن عثمان ثقفى ٣١
عبد الرحمن بن عمرو (= اوزاعى) ٣٠٨
عبد الرحمن بن عوف ٧٦٤
عبد الرحمن بن محمد بن اشعث ١٣٤، ٣١٠
عبد الرحمن بن مروان ٩٤، ١٣٢، ١٧٠
عبد الرحمن بن مسلم ٣١٠
عبد الرحمن بن معاوية ٩٤
عبد الرحمن بن ملجم ١
عبد الرحمن بن يزيد ٩٤
عبد الرحمن همام سلولى ٣١
عبد الصمد بن شبيب بن شبه ٣٤٣
عبد الصمد بن على ٣١٢، ٣٢٤، ٧٦٧، ٧٦٨
عبد الصمد بن موسى ٧٧٠
عبد العزيز ١٠٧، ١٦٣، ٣١١
عبد العزيز حجاج ٢٢٩
عبد العزيز بن خطاب كوفى ١٤٤
عبد العزيز بن عبد الحميد ٦٧٥
عبد العزيز بن عبدالله ٧٦٥
عبد العزيز بن عمرو بن عبد العزيز ٧٦٦
عبد العزيز بن مروان ٩٣
عبد العزيز بن وليد بن عبد الملك ٢٦٥، ٧٦٥
عبد الغنى بن محمد بن جعفر ١٤٨
عبد القيس ٤٣، ٥٠، ٢٣٥
عبدالله ١٣، ١٤، ٤١، ٤٩، ٨٠، ١١٥
١١٧، ٢٨٨، ٣٠٢، ٣٠٣، ٣٠٩
٣٦٦، ٣٩٩، ٤٧١، ٥٥٦
عبدالله اصغر بن يزيد ٩٤
عبدالله اكبر بن يزيد ٩٤
عبدالله بطال ٦١٢
عبدالله بن ابى العلاء ٧٣٣
عبدالله بن احمد بن حنبل ٦٧٤
عبدالله بن احمد مدنى ١٩٢
- عبدالله بن احمد نرسى ٥٣٤
عبدالله بن احمر ٩٧، ٩٨
عبدالله بن اسحاق بن ابراهيم ٣٣٢
عبدالله بن اسحاق بن سلام ١٦٩
عبدالله بن المعتز بالله ٢٧٤
عبدالله بن اياس ١٠٠
عبدالله بن جبير ٢٠٥
عبدالله بن جعفر ٧٦٩
عبدالله بن جعفر طيار ٦٧، ٧٤، ١٧٠، ١٧١
عبدالله بن حارث ١٧١
عبدالله بن حازم ٣٩٠
عبدالله بن حسن بن على بن ابى طالب ٦٥، ٢٣٣
٢٥٨، ٢٦٤، ٢٩٨
عبدالله بن حسن بن حسن ٣٠٢، ٣٠٤
عبدالله بن حسن بن سعد ٤٨٢
عبدالله بن حسين ٦٣٩
عبدالله بن حسين بن سعد ٦٠٨، ٦٧٢
عبدالله بن حمدون ٦٢٨
عبدالله بن حنظلة انصارى ٧٣
عبدالله بن خباب بن ارت ١٩٤
عبدالله بن رجاى غدانى ٤٦٥
عبدالله بن زبير ٥٩، ٧٣، ٧٧، ٨٠، ٨٧، ٩٥
١٠١، ١٠٢، ١٠٨، ١١٨، ١٣٤، ١٤٨
٢٣٩، ٣١٠، ٧٥٦، ٧٦٥
عبدالله بن سائب ٣٠
عبدالله بن سعد بن ثعلب ازدي ٩٧ تا ٩٩
عبدالله بن سليمان بن وهب ٦٢٥، ٧٧١
عبدالله بن شريك ٦٨٢
عبدالله بن صالح ٢٥٢، ٣٦٦
عبدالله بن طنج ٧٥٢
عبدالله بن ضحاك ٣٤٠
عبدالله بن طاهر ١٤٦٥، ٤٧٤، ٦٠٠، ٦٦٦

- عبدالله بن محمد بن داود ۷۶۹
 عبدالله بن محمد بن سلیمان ۷۷۰
 عبدالله بن محمد بن عیدالله خاقانی ۶۸۸
 عبدالله بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹
 عبدالله بن محمد سفاح ۷۶۱
 عبدالله بن محمد ناشی ۷۳۳
 عبدالله بن محمد حفص تمیمی ۱۵۱
 عبدالله بن مروان ۹۴، ۲۸۷
 عبدالله بن مسلم بن عقیل ۶۶
 عبدالله بن مسعود ۱۴۶، ۱۶۶، ۴۲۱
 عبدالله بن مصعب ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۵۰
 عبدالله بن مطیع عدوی ۷۳، ۷۸، ۷۸، ۸۹
 عبدالله بن معاویه ۹۴
 عبدالله بن معاویه بن عبدالله بن جعفر بن ابی طالب
 ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۴۶، ۲۶۵
 عبدالله بن معاویه جمعی ۵۳۵
 عبدالله بن معمر ۵۹۹، ۶۷۹، ۶۸۰
 عبدالله بن مکتفی ۷۳۱
 عبدالله بن موق ۶۴۹
 عبدالله بن نافع صالح مدنی ۴۴۶
 عبدالله بن وال تمیمی ۹۷
 عبدالله بن ولید ۱۰۸
 عبدالله بن وهب راسبی ۱۵۰، ۱۹۴، ۶۰۵
 عبدالله بن هارون الرشید (= مأمون) ۳۵۳ تا
 ۳۵۷، ۳۶۸، ۴۱۷
 عبدالله بن هانی ۱۴۶
 عبدالله بن همام سلولی ۵۷، ۷۰
 عبدالله بن هاشم ۱۲، ۱۴
 عبدالله بن یحیی کندی ۲۴۶، ۴۹۹
 عبدالله بن یزید ۹۴، ۱۸۳، ۱۹۶، ۱۹۷
 عبدالله جعفر ۹
 عبدالله خطل طانی ۹۹
- عبدالله بن عامر ۹، ۱۲۲
 عبدالله بن عباس ۴، ۲۳، ۵۴، ۸۴، ۳۱۲
 ۳۹۳، ۷۱۱، ۷۶۴، ۷۶۸
 عبدالله بن عباس سلمی ۶۲
 عبدالله بن عباس منتوف ۲۷۱
 عبدالله بن عبدالله ۷۶۶
 عبدالله بن عبد المدان حارثی ۲۵
 عبدالله بن عبدالوہات جمعی ۴۷۶
 عبدالله بن عیدالله ۷۶۹
 عبدالله بن عتبہ بن مسعود هذلی ۱۶۶
 عبدالله بن عطاء اشعری ۳۱
 عبدالله بن عقیل ۶۶
 عبدالله بن علی ۳۷، ۶۵، ۶۷، ۲۱۰، ۲۴۸ تا
 ۲۵۱، ۲۵۴، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۶۰، ۲۶۳
 تا ۲۶۵، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۵، ۳۰۸،
 ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۳۴
 عبدالله بن علی بن شوارب ۶۷۸
 عبدالله بن عمر ۱۹، ۱۲۷
 عبدالله بن عمر بن عبدالعزیز ۲۴۸، ۲۶۴
 عبدالله بن عمرو بن عاص ۲۷
 عبدالله بن عمرو بن عتبہ ۳۲۱
 عبدالله بن عیاش منتوف ۳۱۰
 عبدالله بن فتح ۶۶۱، ۶۶۲
 عبدالله قاضی ۳۰۸
 عبدالله بن قیس رقیات ۱۱۲، ۱۹۹
 عبدالله بن کعب ۷۶۶
 عبدالله بن مازن ۷۰
 عبدالله بن مالک ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۳۳، ۳۵۰
 عبدالله بن مبارک مروزی ۳۴۵
 عبدالله بن محمد (= منصور) ۲۸۴
 عبدالله بن محمد امین ۴۱۱
 عبدالله بن محمد بن جعفر (= ابن عایشه) ۵۳۴

عبدون نصراني ٦٠٧، ٦٨٣	عبدالله قسري ١٨٣
عبيد ١١	عبدالله وليد ١٦١
عبيدالله ١٠، ٨٨، ٢٥٥	عبدالمطلب ١٨، ٣٦٧
عبيدالله بن حسن ٧٦٩	عبدالمك بن سليمان بن ابي جعفر ٥٤١
عبيدالله بن خاقان ٥٢٩	عبدالمك بن صالح ٣٤٨، ٣٤٩، ٣٦٧، ٣٩٠
عبيدالله بن خردادبه ٦١٧	٣٩٧
عبيدالله بن زبير ١٠٣	عبدالمك بن عبدالعزيز ٥٣٤
عبيدالله بن زياد ٦٠، ٦٥، ٨٨، ٨٩، ١٠٠، ١١١ تا ١١٣، ٢٥١، ٤٤٦، ٥٠٧	عبدالمك بن عبدالعزيز بن جريح مكي ٣٠٨
عبيدالله بن سليمان ٦٢٩، ٦٨١، ٦٨٤	عبدالمك بن عمر بن عبدالعزيز ١٩٣
عبيدالله بن شريك ٦٦٥	عبدالمك بن عمير ٣٣٥
عبيدالله بن عباس ٢٥، ٢٦، ١٠٥، ١٤٤، ١٦٤	عبدالمك بن محمد ٧٦٦
١٦٦، ١٦٦ تا ١٦٦	عبدالمك بن محمد بن عطية سدي ٢٤٦
عبيدالله بن عبدالله ٧٦٩	عبدالمك بن مروان ٣٥، ٧١، ٨٧، ٩٣ تا ٩٣
عبيدالله بن عبدالله بن طاهر ٥٦٨	٩٧، ١٠٠، ١٠١، ١٠٤ تا ١١٧، ١١٩
عبيدالله بن عبدالله بن عتبة ١٦٦	١٢٠ تا ١٢٧، ١٣٠، ١٣٥، ١٣٧
عبيدالله بن عبدالمدان حارثي ٢٥٥	١٣٨، ١٤٢، ١٤٦، ١٥١، ١٥٤، ١٥٦
عبيدالله بن علي بن ابي طالب ٦٧، ١٠٢	١٥٨ تا ١٦٠، ١٦٣، ١٦٤، ١٦٨
عبيدالله بن محمد كلواذي ٦٨٨	١٧١، ١٧٢، ١٨٠، ١٨٢، ٢٠٥
عبيدالله بن معاذ عنبري ٥٣٤	٢١٣، ٢٢٨، ٢٤٥، ٢٥٥، ٢٧٠
عبيدالله بن مهدي ٦٣٨	٢٨٦، ٣١٠، ٣٩٨، ٥٨١، ٧٥٧، ٧٦١
عبيدالله بن ميسره ١١٠	٧٦٥
عبيدالله بن يحيى ٥٢٣، ٥٢٦، ٥٣٩، ٥٥١	عبدالمك بن مهلهل همداني ١٢٨
٥٩٨، ٦٣٢	عبدالواحد بن سليمان ٧٦٦
عبيدالله بن ابي السري ١٤٦	عبدالواحد بن موفق ٦٧٢، ٦٧٣
عبيد بن ابي المخارق ١٤٨	عبدالواحد بن عتاب ٥٣٤
عبيد بن اسد بن علاج ثقيفي ١٢	عبدالوهاب بن محمد ٧٦٧
عبيدراعي ١٤٤	عبدالوهاب بن منتصر ٥٩٩
عتاب بن اسيد بن ابي العيص بن امية ٧٦٣	عبداني (= ابو عبدالله محمد بن عبده) ٦٤٢
عتاب بن عتاب ٥٣٧	عبدربه صغير ١٥٤
عتاب بن ورقاي تميمي ١١٠	عبد شمس ٣٧، ٢١٨، ٣٦٧
عتبه ١٥٥، ٣٢١ تا ٣٢٤، ٣٥٩، ٣٦٠	عبد مناف ١٧، ١٨، ١٦٥
	عبدوس بن محمد بن ابي خالد ٤٤١، ٤٥٤

عروة بن زبیر ۸۱، ۱۱۷	۴۵۲، ۴۵۱
عروة بن مسعود ثقفی ۶۷	عتبة ابو بن یزید ۹۴
عریل بن بکار ۶۱۲	عتبة بن ابی سفیان ۷۶۴، ۷۶۵
عطا ۳۲۹	عتبة بن ابی لهب ۱۲۵
عطاء بن ابی رباح ۲۰۶	عتبة بن سعید ۱۳۳
عطا بن یسار ۲۰۵، ۲۰۶	عتبی ۱۸۵، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۶۳، ۱۷۳، ۱۷۹
عطار دین مسلم ۱۰۳	۲۵۴، ۳۸۹، ۴۲۹، ۶۷۷
عطیه بن اسود حنفی ۱۰۳	عثمان ۳، ۱۶، ۵۴، ۵۹، ۹۳، ۱۱۷، ۱۲۶
عفر ۵۶۰، ۵۶۱	۱۳۳، ۱۴۰، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۸۳
عقاب ۶۵۱	۱۹۲، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۵۴، ۴۸۷
عقال ۵۶۰	۶۰۶، ۷۱۰
عقبة بن سالم ۲۳۵	عثمان بن ابی شیبہ کوفی ۵۳۴
عقیل بن ابی طالب ۴۰، ۴۱، ۶۶، ۷۲، ۲۶۴	عثمان بن عبدالملک ۷۶۵
۵۷۸، ۲۹۸	عثمان بن عتبه بن ابی سفیان ۷۸
عکرمه ۳۹۳	عثمان بن عفان ۷۵۶، ۷۶۱، ۷۶۴
عکرمه بن بشر ۴۳۷	عثمان بن علی بن ابی طالب ۶۵
علاء ۲۲۹	عثمان بن محمد بن ابی سفیان ۷۳، ۷۶۵
علقمة بن صفوان ۹۰	عثمان بن مره خولانی ۱۶۰
علقمة بن عبدالرزاق ۶۳۵	عثمان بن نهیک ۲۹۴، ۲۹۵
علی ۳۰۹، ۵۸۷، ۷۳۸	عثمان بن یزید ۹۴
علی اکبر بن حسین بن علی بن ابی طالب (ع)	عثمان سعید بن محمد صغیر ۵۴۵
۶۵	عجیف ۴۷۳
علی بن ابی طالب (ع) ۱، ۲ تا ۸، ۵، ۳، ۰۲	عدنان ۲۹۲
۱۴، ۱۵، ۱۷ تا ۱۹، ۲۲ تا ۲۶، ۳۰	عدی ۲۰۳
۳۶، ۳۷، ۳۹ تا ۴۲، ۴۴، ۴۶ تا ۵۰	عدی بن حاتم طائی ۸
۵۵، ۶۶ تا ۶۸، ۸۳، ۸۴، ۸۹، ۹۸	عرار بن ادهم ۲۲، ۲۳
۱۰۰، ۱۰۴، ۱۰۴، ۱۴۱، ۱۴۴، ۱۴۸	عرجی ۲۲۹
۱۶۶، ۱۸۸، ۱۸۸، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۲۸	عروضی ۷۰۸، ۷۱۰
۲۴۱ تا ۲۴۳، ۲۴۹، ۲۵۷، ۲۶۰	عرون ۱۴۱
۲۶۴، ۲۹۸، ۳۰۴، ۳۴۴، ۳۴۶، ۳۴۷	عروه ۱۱۷، ۵۶۰
۴۱۸، ۴۴۱، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۸۴، ۴۸۵	عروة بن ادیة تمیمی ۱۴۱
۵۱۴ تا ۵۱۹، ۵۱۹، ۵۴۲، ۵۵۲، ۵۵۵	عروة بن خزیم عدوی ۵۶۰ تا ۵۶۲

علی بن سلیمان ۸۱	۵۹۵، ۵۹۴، ۵۷۸، ۵۷۴، ۵۶۵، ۵۵۶
علی بن صالح ۴۳۳، ۴۳۴	۷۴۱، ۷۱۱، ۶۶۷، ۶۶۴، ۶۵۷، ۶۰۶
علی بن عباس ۱۰۵	۷۶۴، ۷۶۳، ۷۵۶
علی بن عباس رومی ۲۷۴، ۶۷۳، ۶۶۴	علی بن ابی طالب شاعر بغدادی (اعمی) ۳۹۷
علی بن عبدالله ۲۴۳	۴۱۶، ۴۰۷، ۴۰۲، ۳۹۸
علی بن عبدالله بن عباس ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۱۱۱، ۱۱۱، ۷۰۸	علی بن ابی معاذ ۳۸۲
۷۶۶	علی بن احمد ماردانی ۶۵۳، ۶۰۸
علی بن عیسی اسطرابی ۶۹۶	علی بن احمد معتقد (= المکتفی بالله) ۶۶۷
علی بن عیسی بن داود جراح ۶۸۸	علی بن بلیق ۶۹۴
علی بن عیسی بن ماهان ۳۸۱، ۳۹۱، ۳۹۲	علی بن بویه ۷۵۳
۶۸۸، ۳۹۸	علی بن جعد ۴۸۷
علی بن فضل ۶۶۰	علی بن جعفر علوی ۵۲۰
علی بن قاهر ۷۱۱	علی بن جعفر مدینی ۵۳۴
علی بن مجاهد ۴	علی بن جعفر نوفلی ۱۸۲
علی بن محمد ۲۹۹، ۶۰۶، ۶۰۷	علی بن جنید اسکافی ۴۶۱ تا ۴۶۴
علی بن محمد بن احمد ۵۹۵	علی بن جهم شامی ۴۸۲، ۴۹۷، ۵۱۹، ۵۲۰
علی بن محمد بن بسام ۶۶۸، ۶۸۳، ۶۸۶	۵۳۲، ۵۳۱
علی بن محمد بن جعفر ۴۳۹	علی بن حسان ۶۹۲
علی بن محمد بن سلیمان نوفلی ۱۸، ۸۳، ۸۵	علی بن حسن ۳۰۸
علی بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹	علی بن حسن بن اسماعیل ۷۷۰
علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر ۵۷۲	علی بن حسن بن علی ۵۹۵
تا ۵۷۴	علی بن حسین بن حمدان ۶۴۹
علی بن محمد بن فرات ۶۸۵، ۶۸۷، ۶۸۸	علی بن حسین بن علی بن ابی طالب (ع) ۶۵۰، ۱
علی بن محمد جعفر علوی حمانی ۵۵۶، ۵۵۷	۷۴، ۷۸، ۷۹، ۱۶۳، ۲۲۲، ۲۲۸
علی بن محمد مدائنی ۲۸۵	۵۷۴، ۲۸۸
علی بن محمد صاحب الزنج ۶۳۸	علی بن حسین قرشی ۶۰۰
علی بن محمد مهدی ۷۶۷، ۷۶۸	علی بن حمزة کسائی ۳۴۸
علی بن موسی الرضا (ع) ۴۱۸، ۴۴۱، ۴۴۲	علی بن خلف بن طیب ۷۵۲
۵۷۴، ۵۱۵، ۴۶۵	علی بن رباب ۱۹۶
علی بن موسی بن اسماعیل ۵۸۲	علی بن رشید ۷۶۸
علی بن موسی بن جعفر بن منصور ۷۶۹	علی بن زید ۵۸۱
علی بن وهسودان ۷۴۶	علی بن زید طبیب طبری ۷۰۹

عمرو بن بزيع ۳۳۱	علی بن هشام ۳۷۳
عمرو بن بلال ۱۲۳، ۱۲۲	علی بن یحیی ۵۴۴، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۷۱
عمرو بن حباب باهلی ۱۵۴	علی بن یقطين ۳۲۷
عمرو بن حریت ۸۸، ۶۳	علی کسائی ۳۵۳
عمرو بن حسن ۷۷۱	علی کورده ۶۶۰
عمرو بن ربیع ۳۱۶، ۳۱۵	علی مدنی ۴۷۶
عمرو بن زبیر ۸۰	علی مرتضی (= علی بن ابی طالب ح) ۳
عمرو بن سعد ۱۹	علی مکتفی ۶۴۰، ۶۲۹
عمرو بن سعد اشقی ۹۰	علوی ۶۰۵
عمرو بن سعد بن عاص ۵، ۱۳، ۱۴، ۲۱، ۲۴	عمار بن یاسر ۳۶
تا ۲۷، ۳۶، ۹۰، ۹۳، ۱۰۵ تا ۱۰۸	عمار ۷۵۲
۱۷۰، ۱۷۱، ۳۱۰، ۳۰۶	عمان صالح بن مدرک ۶۵۸
عمرو بن شبّه نمیری ۸۲، ۸۴، ۱۱۶	عمانی ۳۵۵
عمرو بن عائذ ۸۵	عمر ۳، ۹، ۳۷، ۸۶، ۱۹۶، ۳۴۴، ۳۷۹
عمرو بن عاص سهی ۱۴	۴۸۴، ۵۴۲، ۵۸۷، ۶۰۶، ۷۱۰
عمرو بن عبدالله بن عبدالملک ۷۶۶	عمران بن مسلم بن ابی بکر هذلی ۱۴۷
عمرو بن عبید ۱۹۷، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۱۲	عمر بن خطاب ۱۰، ۵۴، ۱۲۵، ۱۹۴، ۲۲۶
۵۱۴، ۵۱۳	۲۴۱، ۲۹۸، ۳۵۶، ۴۲۱، ۴۵۴، ۷۲۱
عمرو بن عبیدالله ۶۱۲	۷۵۶، ۷۶۱، ۷۶۴
عمرو بن عبیدالله بن مروان اقطع ۶۱۱	عمر بن سعد ۲۵۱
عمرو بن عثمان بن عفان ۹، ۱۱۷	عمر بن سعد ابی وقاص ۶۵، ۶۶، ۷۹
عمرو بن عثمان بن قنبر سیبویه ۶۷۵	عمر بن عبدالغزیز بن مروان بن حکم ۱۶۰
عمرو بن عمر بن بشر ۹۹	۱۷۶، ۱۸۳، ۱۸۵ تا ۱۹۵، ۱۹۷، ۱۹۸
عمرو بن قرچ ۴۸۰، ۵۱۱	۲۰۱، ۲۰۲، ۲۲۹، ۲۳۸، ۲۶۳، ۲۸۷
عمرو بن لیث ۶۰۱، ۶۰۵، ۶۳۲، ۶۳۹، ۶۵۳	۵۹۰، ۶۴۰، ۷۵۷، ۷۶۵
۶۵۸، ۶۶۱، ۶۶۴، ۶۹۲	عمر بن علی ۶۸، ۶۷
عمرو بن مرزون باهلی بصری ۴۷۶	عمر بن ولید ۱۶۰
عمرو بن مروان ۹۴	عمر بن یزید ۹۴
عمرو بن مسعود ۴۱۸	عمر و ۴۸، ۸۰، ۶۶۲، ۶۶۵، ۷۳۰
عمرو بن معدیکرب ۳۴۰، ۷۲۱	عمر بن ابوالعلاء ۷۲۱
عمرو بن هانی ۲۱۰	عمر بن بحر جاحظ ۲۴۱، ۳۵۹، ۵۹۶
عمرو بن هبیره فزازی ۲۰۴	۷۰۹

عیسی بن مصعب ۱۱۱، ۱۱۲
عیسی بن موسی ۲۴۸، ۲۵۶، ۲۸۴، ۲۸۶،
۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۸،
۳۰۹، ۳۰۹، ۳۰۹، ۳۰۹
عیسی ذوالقرنین ۶۳۳
عیسی نوشری ۶۵۵
عینی ۱۷۰

غ

غالب باهلی ۱۰۰
غبسه بن ابی سفیان ۳۰۸
غریض ۲۱۷
غزاله ۱۴۲
غزاله حروریه ۱۶۳
غزاله صاحب نذر ۱۹۶
غسیل الملائکه ۷۴
غضبان بن قبعثری شیبانی ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱،
۱۵۲
غلام خاقان مفلحی ۷۵۳

ف

فاتک ۶۶۸ تا ۶۷۰
فاخته ۴، ۹۳، ۶۴۱
فاخته امهانی ۲۶۴
فارعه ۱۲۹
فارقی ۶۹۲
فاطمه ۳۴۰، ۵۰۵، ۵۱۰
فاطمه بنت علی بن ابی طالب ۶۸
فاطمه بنت هشام بن حکم ۱۹۷
فاطمه دختر ابومسلم ۲۹۷
فاطمه دختر حسین بن عبدالله ۵۵۳
فاطمه دختر حسین بن علی بن ابی طالب ۳۰۲

عمرو بن یزید ۴۱
عمرو رومی ۳۳۹، ۳۴۰
عمرو زبیدی ۳۴۰
عمره ۳۷۵
عمیدالدوله (= علی بن بویه) ۷۵۳
عمیر بن حباب سلمی ۱۰۰
عمیر بن ضابی تمیمی ۱۰۱، ۱۳۳، ۱۳۴
عمیس ۶۷
عنسبه بن اسحاق بن شمر ۵۳۵
عنسبه بن سعید ۱۴۰
عواصم ۴۲۸
عوسجه ۵۸
عون ۶۷
عون بن ابی راشد عبدی ۱۶۷
عون عبادی ۳۴۹
عون بن عبدالله بن جعفر ۶۶
عون بن عبدالله بن عتبّه بن مسعود ۱۹۳
عون بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹
عیسی ۱۸۸، ۳۰۹، ۳۱۲، ۴۳۹، ۵۵۹
عیسی بن ابراهیم ضریر ۶۸۲
عیسی بن ابی دلف ۴۷۵
عیسی بن جعفر ۳۴۳
عیسی بن جعفر علوی ۵۸۱
عیسی بن حماد زغبه مصری ۵۷۱
عیسی بن داب ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۳
عیسی بن زید بن علی ۳۰۰
عیسی بن شیخ شیبانی ۵۷۸
عیسی بن طنج ۵۱۲
عیسی بن علی ۲۴۸، ۲۸۴، ۲۸۶، ۲۸۸،
۲۹۲، ۳۱۲، ۶۳۶
عیسی بن فرخان شاه ۵۵۱، ۵۵۹، ۵۸۴
عیسی بن مریم (ع) ۲۸۱، ۵۹۴، ۶۵۱

فاطمه (ع) دختر محمد رسول الله (ص) ۳۰۱،	فطربن خلیفه اردیال بن حرمه ۸۱
۳۷، ۶۷، ۸۵، ۱۴۶، ۱۸۸، ۲۰۹،	فقیر بن مسکین ۴۳۷
۲۴۲، ۲۸۸، ۲۹۸، ۳۰۲،	فندز مانی ۲۰۰
فتح بن خاقان ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۹۷، ۴۹۹،	فیروز بن کبک ۵۹۹، ۶۳۳
۵۰۸، ۵۲۳، ۵۲۷ تا ۵۲۹، ۵۳۱، ۵۴۱،	فیروز بن کسری ۲۲۹
۶۱۱	فیصل بن مزروق ۱۴۴
فتیان ۵۹۸	
فراء ۷۲۳	
فراهیدی ۱۴۵	ق
فرزدق ۱۶۹، ۱۸۲، ۱۹۷، ۲۳۱، ۲۳۲،	قارظ بن خالد ۱۶۵
فرعون ۲۸، ۷۳، ۱۹۵، ۴۳۲،	قارظ کنانی ۲۵
فرقدی ۴۸۳	قارون ۶۵۲
فضل ۳۰۵، ۳۴۶، ۳۷۱، ۳۷۶، ۳۸۴ تا	قاسم بن حسن بن علی بن ابی طالب (ع) ۶۵
۳۸۶	قاسم بن حسن بن اشیب ۶۹۲
فضل بن ابی طاهر ۵۴۵	قاسم بن عباد ۵۷۲
فضل بن جعفر بن موسی بن فرات ۶۸۸	قاسم بن عبیدالله ۶۲۹، ۶۳۳، ۶۴۹، ۶۶۲،
فضل بن حباب جمعی ۱۷۵	۶۶۶ تا ۶۶۸، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۸۵،
فضل بن ربیع ۳۱۱، ۳۱۵، ۳۴۵، ۳۶۵،	۶۸۷
۳۸۸، ۳۹۸، ۳۹۹،	قاسم بن محمد بن ابی بکر صدیق ۲۰۶
فضل بن سهل ۴۱۴، ۴۱۸، ۶۳۸، ۶۹۹،	قاسم بن محمد بن علی بن ابی طالب ۱۱۹
فضل بن صالح بن علی ۲۵۲، ۷۶۷،	قاسم بن هارون الرشید ۳۸۰، ۴۳۹،
فضل بن عباس ۷۷۰	قاسم بن هارون ۴۹۴، ۶۵۳، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۸،
فضل بن عباس بن ربیع ۴، ۷۴، ۱۰۵،	۶۹۹ تا ۷۰۱، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۸،
فضل بن عبدالرحمن بن شیب بن شیه ۳۴۳	۷۶۰، ۷۶۲،
فضل بن عبدالملک ۷۷۱	القاهر بالله ۴۹۴
فضل بن مأمون ۵۴۱	قاهر محمد بن احمد متضد ۶۹۴
فضل بن مروان ۴۱۸، ۴۸۰،	قیبیه بن عقبه ۴۵۴
فضل بن معتدر ۷۲۹، ۷۳۳،	قیبیه ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۶۹، ۵۹۹،
فضل بن یحیی ۳۷۰، ۳۸۳ تا ۳۸۵،	قتیبه ۱۲۴
فضیل بن عبدالوهاب کوفی ۸۱	قتیبیه بن مسلم ۶۳، ۱۲۳، ۷۰۷،
فضیل بن عباس ۳۵۸	قثم ۲۵، ۷۱۱،
فضیلی ۷۵۰	قثم بن عباس ۲۸۶، ۷۶۴،
	قثم بن عبیدالله ۱۶۵، ۱۶۶،

کشاجم (= ابوالفتح محمود بن حسین سندی)
 ۷۰۶
 کعب البقر ۷۷۰
 کفهمن ۶۲۴
 کلثوپا تر ۶۵۲
 کلثوم عتایی ۳۵۸، ۳۵۹، ۴۲۷
 کلاب بن حمزه ۷۲۳، ۷۲۴
 کلابی ۸۴
 کلیب ۳۹۴
 کمیت بن زید ۲۳۱، ۲۵۸
 کندغوش (= حماد) ۴۴۱
 کوثر ۴۱۴
 کوثر بن اسود غنوی ۲۵۳
 کورتکین دیلمی ۷۲۷
 کیسان (= مختار بن ابی عبیدتقی) ۸۲

ل

لاوی ۴۷۳
 لاوی بن فلنظ ۱۰۱
 لبابه بن عباس ۱۰۴، ۱۰۵
 لبابه دختر علی بن مهدی ۴۱۵
 لملک بن منوشلخ ۶۱۷
 لوج بسطام ۶۸۳
 لوزینه ۵۹۰
 لوط بن یحیی ۵۲
 لؤلؤ ۶۱۰
 لوی ۱۴
 لیث بن ابوسلیم کوفی ۳۰۸
 لیث بن سعد مصری فهمی ۳۴۴
 لیث بن علی بن لیث ۶۹۱
 لیلای اخیلیه ۱۴۳، ۱۷۲
 لیلی ۶۷، ۱۱۳، ۴۹۸

قطبته بن شیبب ۲۴۴
 قرطیس ۴۷۸
 قرب ۵۸۳
 قرظة بن عمرو بن نوفل ۴
 قرمطی ۶۷۱، ۶۷۸، ۶۹۲، ۶۹۳
 قرنیاس بیلقانی ۶۱۲
 قریض بن وکیع بن مسعود ۱۰۶
 قرین دیرانی ۴۱۲
 قضاعة اسدی ۸۸
 قطامه شیبانی ۱۰۳
 قطر الندی ۶۲۹، ۶۶۴
 قطری بن فجاعة تمیمی ۱۰۳، ۱۳۹
 قفجاج بن حکیم ۳۲۷
 قمنب ۱۹۶
 قف ۶۲۵
 قواریری ۵۰۴
 قیس ۱۵۷
 قیس بن ذریح ۵۶۳
 قیس بن سائب مخزومی ۲۰۵
 قیس بن سعد بن عباده ۱۴، ۲۰، ۲۱، ۷۰۸
 قیس بن مخرمه ۳۰۸
 قیس بن هیثم سلمی ۸۸
 قیصر ۲۲۹
 قینه ۵۴۶

ک

کتمری ۶۶۰
 کثیر ۸۳
 کثیر ابتر ۲۱۱
 کثیر بن عمرو مدنی ۹۹
 کرکی ۵۵۸
 کسری ۱۵۷، ۲۹۳، ۲۹۴

المتقی بالله ابواسحاق ابراهیم بن مقتدر ۲۳۹، تا ۷۱۶، ۷۱۵، ۶۶۷، ۶۵۳، ۲۵۱، ۲۴۰، ۷۲۱، ۷۲۳، ۷۲۷، تا ۷۲۹، ۷۶۰، ۷۶۲	م ماجور ترك ۶۰۹ مارده دختر شیب ۴۵۹ ماریه ۶۵۲ مازنی ۵۱۹ مازیار بن قاربن بندار هرمس ۴۷۵، ۴۷۴ ماکان بن کاکی دیلمی ۷۴۲ مالک ۲۰۳ مالک بن اسماء ۱۳۳ مالک بن انس ۳۴۴ مالک بن ربیع سلولی ۱۰ مالک بن صباح عدوی ۵۶۱ مالک بن طوق ۵۱۴ مالک بن کومه ۴۸ مالک بن مسمع بکری ۱۰۸ مالک بن هبیره یشکری ۹۱ مالک بن هبثم ۲۹۴ ماأمون بن هارون الرشید ۲۹۷، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۶۴، ۳۶۸، ۳۸۸ تا ۳۹۳، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۴، ۴۱۰، ۴۱۲ تا ۴۲۳، ۴۲۷، تا ۴۳۱، ۴۳۳ تا ۴۳۶، ۴۳۸ تا ۴۴۷، ۴۴۹، ۴۵۳، ۴۵۵ تا ۴۵۹، ۴۷۰، ۴۷۴، ۴۹۶، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۱۵، ۵۲۲، ۵۹۶، ۶۹۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۳، ۷۵۸، ۷۶۲، ۷۶۹
مثنی بن مخرومه ۹۸ مجاهد بن جابر ۲۰۵ مجنون ۵۶۳ محبوبه ۵۳۲، ۵۳۳ محسن بن علی ۶۷ محمد ۱۴۸، ۱۵۷، ۱۷۴، ۲۴۴، ۲۵۹، ۲۶۵، ۲۶۶، ۳۰۲ محمد ابراهیم طاهری ۴۳۰ محمد المنتصر بالله ۴۹۷ محمد امین (= محمد بن زبیده) ۳۸۸ تا ۳۹۱، ۳۹۳، ۳۹۵، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۸ تا ۴۱۱، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، محمد بن ابراهیم ۲۸۶، ۴۳۹، ۴۷۳، ۵۰۹، ۵۱۰، ۷۶۷، ۷۶۸ محمد بن ابراهیم بن طباطبا ۴۴۰ محمد بن ابوبکر ۱۵، ۱۶ محمد بن ابوجعفر ۳۰۶ محمد بن ابی ازهر ۴۸۴ محمد بن ابی الساج ۶۳۹ محمد بن ابی السری ۱۵۳ محمد بن ابی عون ۵۳۰ محمد بن ادریس الشافعی امین الله ۴۳۷، ۶۰۵، محمد بن احمد ۵۸۱، ۶۳۵ تا ۶۳۷	مانی ۴۲۳، ۵۷۶، ۵۷۷، ۶۹۶ مانی وسواسی ۵۷۵ ماوردی ۷۰۳ میرد (= ابوالعباس محمد بن یزید نحوی) ۳۲۳، ۴۲۷، ۴۸۲، ۴۸۳، ۶۵۷، ۶۸۳، ۷۲۱ میرقع ۶۰۰ میرمان نحوی ۶۳۴

محمد بن خدأش ۵۷۱	محمد بن اسحق ۶۹۶، ۵۲، ۱۸، ۴
محمد بن داعی (= داعی علوی) ۶۵۹	محمد بن اسحق بن یسار ۳۰۸
محمد بن داود ۷۶۸، ۶۸۹، ۶۷۹	محمد بن اسلم ۷۴
محمد بن رائق ۷۵۲، ۷۵۰	محمد بن اسماعیل ۷۶۶
محمد بن رجاء ۱۴۷	محمد بن اسود ۲۶۴
محمد بن زبیده (= محمد امین) ۳۹۹، ۳۹۷	محمد بن ابوامش ترك ۶۰۰
۴۱۷	محمد بن اشعث (= اشعث بن قیس) ۶۲، ۶۱
محمد بن زبیر حفظلی ۱۹۳	۶۹۵، ۱۰۲، ۶۳
محمد بن زکریا غلابی ۷۱۰	محمد بن بشار ۶۶۸
محمد بن زنبور مکی ۵۷۱	محمد بن تکین خاصه ۷۵۳
محمد بن زید ۶۶۳، ۶۵۹، ۵۵۸	محمد بن جریر طبری ۶۸۲، ۴
محمد بن زید بن حسن ۷۱۹	محمد بن جعفر ۴۴۰، ۲۸۶
محمد بن زید حسنی	محمد بن جعفر بن حسن ۵۵۸
محمد بن زید علوی حسینی ۶۶۵، ۶۴۰	محمد بن جعفر بن محمد ۴۳۹
۷۴۳	محمد بن جعفر بن یحیی ۳۴۷
محمد بن سفیان بن سعید مؤذن ۴۳۷	محمد بن جعفر طیار ۶۷
محمد بن سلام جمحی ۵۶۲، ۲۱۸، ۱۷۵	محمد بن جعفر منتصر - المنتصر بالله ۵۴۱، ۵۳۶
محمد بن سلیمان بن علی ۳۴۲، ۳۴۲، ۳۴۳	۵۴۳
۷۷۰، ۴۳۹	محمد بن حازم باهلی ۴۴۴
محمد بن سماعه ۵۰۳، ۵۰۴	محمد بن حبیب ۱۶۹
محمد بن سیرین ۲۰۴، ۲۰۶	محمد بن حجاج ۱۴۷
محمد بن شهاب زهری ۱۸۶	محمد بن حسن ۶۰۹، ۵۰۴، ۵۰۳
محمد بن شیرزاد ۷۲۹	محمد بن حسن بن ابی الشوارب ۷۲۹
محمد بن طاهر ۵۱۱، ۵۵۸، ۵۶۶، ۵۹۹	محمد بن حسن بن درید ۵۶۰
۶۰۰	محمد بن حسن بن سهل ۶۳۸، ۵۹۶
محمد بن طفج اخشید ۷۵۲، ۷۵۰	محمد بن حسن شیبانی ۳۴۸
محمد بن عباس ۱۰۵	محمد بن حسین جنید ۶۶۵
محمد بن عبدالرحمن ۱۱۳، ۱۲۵، ۲۵۸	محمد بن حمید رازی ۱۸، ۴
محمد بن عبدالرحمن هاشمی ۳۸۴	محمد بن حمید طوسی ۵۱۱
محمد بن عبدالله ۲۹۹، ۳۰۱، ۵۲۱، ۵۶۷	محمد بن حنظله مخزومی ۷۶۹
محمد بن عبدالله بن جعفر ۶۵	محمد بن حنفیه ۳، ۷۹ تا ۸۵، ۱۰۴، ۱۰۸، ۱۰۸
محمد بن عبدالله بن حارث طائی ۴۱	۴۶۶، ۲۴۳

محمد بن قارن ۴۷۴	محمد بن عبدالله بن حسن ۲۹۸، ۳۴۵
محمد بن قاسم بن علی بن عمر بن علی بن حسین ۴۶۶، ۴۶۵	محمد بن عبدالله بن طاهر ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۷۴
محمد بن قاسم بن محمد سلیمان هاشمی ۴۹۹	تا ۵۷۷، ۶۶۶
محمد بن قحطیه ۲۹۹	محمد بن عبدالله بن مثنیٰ ۴۵۴
محمد بن کثیر عبیدی ۴۷۶	محمد بن عبدالله بن محمد اسکافی ۵۱۲
محمد بن کوفی ۶۰۹	محمد بن عبدالله بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس ۳۱۲
محمد بن محمد بن یحییٰ ۴۳۹، ۷۳۰	محمد بن عبدالله دمشقی ۷۱۸، ۷۲۱
محمد بن محمد جذوعی ۶۷۵	محمد بن عبدالملک ۴۶۰، ۴۷۸ تا ۴۸۰، ۴۹۸، ۵۳۵، ۷۶۶
محمد بن مروان ۹۴، ۱۰۹، ۱۱۰، ۲۳۶	محمد بن عبدالوہاب دبیر ۳۱۷، ۶۰۹
محمد بن مسلمہ ۱۹	محمد بن عیبدالله یحییٰ بن خاقان ۶۸۷
محمد بن مصطفیٰ حمصی ۵۳۵	محمد بن عثمان بن ابی شیبہ کوفی ۶۸۹
محمد بن مئیت ۵۳۰	محمد بن علی ۲۴۳، ۲۸۶، ۳۰۴، ۳۱۲، ۶۸۸، ۷۶۷
محمد بن ندیم ۶۷۰	محمد بن علی بن ابی طالب ۶۵، ۶۷، ۶۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۵۷۳، ۵۷۴
محمد بن نصر ۶۸۴، ۶۸۶، ۶۸۷	محمد بن علی بن حسین بن علی (ع) ۲۸۸
محمد بن وزیر ۷۳۶	محمد بن علی بن عبدالله بن عباس ۲۵۵، ۲ محمد بن علی بن موسیٰ ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۶۵
محمد بن ہارون الرشید ۳۵۳ تا ۳۵۶، ۳۶۸، ۳۸۱، ۳۸۰	محمد بن علی ربیع ۵۹۴
محمد بن ہارون (= مقتسم) ۴۵۹، ۶۵۹، ۶۶۵، ۶۸۸	محمد بن علی عبیدی خراسانی ۶۹۵
محمد بن ہارون واثق (= المہدی بالله) ۵۶۶، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۳، ۷۲۷	محمد بن علی قہستانی ۴۷۶
محمد بن ہاشم ۴۶۶، ۶۶۵	محمد بن عمرو رومی ۴۳۰، ۴۳۱
محمد بن ہذیل علاف ۳۷۳	محمد بن عمرو واقد ۴۴۷
محمد بن ہشام ۱۴۶، ۷۶۶	محمد بن عمیر بن عطارد تیمی ۴۱، ۱۵۳
محمد بن یحییٰ ۳۷۰	محمد بن عمیر دارمی ۱۳۱
محمد بن یحییٰ بن عباد جلیس ۶۶۳	محمد بن عیسیٰ ۷۲۹
محمد بن یحییٰ شیرزاد ۷۲۹	محمد بن غالب اصفہانی ۶۶۸
محمد بن یحییٰ صولی ۶۷۰، ۶۷۶، ۷۱۲	محمد بن فرج ۵۷۳
محمد بن یزداذ ۴۱۸	محمد بن فضل جرجرانی ۴۹۹
محمد بن یزید ۹۴، ۱۴۵، ۲۱۹، ۳۲۳، ۴۸۱، ۴۸۳، ۴۹۹، ۵۰۲، ۵۵۸، ۶۷۵	

مرزبان ۱۲۶	۷۲۶، ۷۲۴
مریقون ۶۹۶	محمد بن یمان کوفی ۲۱۱
مره بن ذهل بن شیبان ۴۷	محمد بن یوسف ۵۷۸، ۵۸۱، ۶۶۹، ۶۷۸
مروان ۱۲۲، ۱۹۶، ۲۲۱، ۲۲۹، ۲۳۹	۲۹۲
۲۴۱، ۲۴۴ تا ۲۴۸، ۲۵۰ تا ۲۵۴	محمد بن یوسف ثقفی ۲۲۰
۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۹ تا ۲۶۵، ۲۶۸	محمد بن یوسف فارابی ۴۵۴
۲۸۵، ۲۸۶، ۲۹۲، ۳۱۱، ۳۱۹	محمد بن یوسف کوفی ۶۵۷
مروان بن ابی الجنوب ۵۷۲، ۵۴۳	محمد حماد ۴۶۱، ۴۶۲
مروان بن ابی حفصه ۲۸۹، ۳۵۹	محمد رسول الله (ص) ۳، ۵، ۱۵، ۳۶، ۵۶
مروان بن حکم ۹، ۲۹، ۳۲، ۳۷، ۷۳، ۷۷	۶۳، ۸۵، ۱۱۰، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۸۸
۸۹ تا ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۵۶، ۲۶۱، ۲۶۴	۱۹۵، ۲۰۹، ۲۸۱، ۲۸۶، ۳۴۷
۷۶۵	۴۰۰، ۵۱۲، ۵۳۸، ۵۵۴، ۵۵۷
مروان بن محمد ۲۸۵، ۲۸۷، ۲۶۱، ۷۶۶	۷۷۳، ۷۵۵
مروان بن محمد بن مروان بن حکم ۲۳۶	محمد زکریا غلابی ۳۴۳
۲۳۹	محمد طاهری ۴۱۳
مروان بن محمد بن ولید ۲۲۹	محمد منتصر بن متوکل ۷۶۹
مروان بن محمد جمدی ۲۳۰، ۲۳۵، ۲۴۳	محمد بن مهدی ۳۹۶
۳۶۶	محمود بن حسین سندی کشاجم ۷۳۴، ۷۳۶
مروان بن مروان ۱۱۱	تا ۷۳۸
مروان بن معاویه قزازی ۱۱۳	مخارق ۵۹۷، ۵۵۰
مزاحم ۱۹۳	مختار بن ابی عبید ثقفی ۷۵، ۷۷ تا ۸۱، ۷۹
مزنه دختر مروان بن محمد ۳۱۹، ۳۲۰	۸۲، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۸
مزنی ۴۳۷	۱۱۳، ۱۱۸
مساور بن سایب ۸۴	مدائنی ۱۲۶، ۱۴۳، ۱۶۳، ۱۷۰، ۱۸۹
مساور شاری ۵۷۹، ۵۸۶	۲۱۳، ۲۵۴، ۲۶۴، ۳۸۹، ۴۵۳، ۶۴۱
مستعین ۴۰۵، ۴۹۷، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۴	۶۷۷
۵۵۷، ۵۶۰، ۵۶۶، تا ۵۷۲، ۵۸۲	مراجل ۴۱۷
۶۱۱، ۶۸۸، ۷۵۹، ۷۶۲	مرتضی پسر مجتبی ۵۰۱
المستکنی بالله ابوالقاسم عبدالله بن علی مستکنی	مرجانہ ۸۹
۷۱۸، ۷۲۸ تا ۷۳۱، ۷۳۳ تا ۷۳۶	مرداس بن عمرو بن بلال تميمی ۱۰۳
۷۳۸، ۷۳۹، ۷۶۰، ۷۶۲	مرد اشکری ۷۴۲
مسدد بن مسرهد ۵۳۴	مرداویج ۷۴۶ تا ۷۵۱، ۷۵۳

مطرف گرگانی ۷۴۴	مسرف ۷۵ تا ۷۳
مطیع بن ایاس ۶۹۷	مسرور ۳۸۵
المطیع الله ابوالقاسم فضل بن جعفر مقتدر ۷۲۹، ۷۶۲، ۷۶۰، ۷۵۳، ۷۴۰	مسعود نیشلی ۶۷
معاویه ۸۹ تا ۹۱، ۱۱۲، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۷، ۱۶۵، ۱۷۰، ۱۷۱، ۲۱۳، ۲۷۱، ۲۷۳، ۳۰۴، ۳۴۴، ۴۵۳، ۴۵۴، ۶۱۲ تا ۶۱۷، ۷۲۲	مسعودی (تقریباً در بیشتر صفحات آمده است) مسک ۶۹۲
معاویه بن ابی سفیان ۲ تا ۵، ۷ تا ۱۸، ۲۰، ۲۳ تا ۲۷، ۲۹ تا ۳۴، ۳۷، ۳۹ تا ۴۶، ۵۱ تا ۵۶، ۵۸، ۶۰، ۷۰ تا ۷۲، ۹۴، ۱۸۲، ۲۳۸، ۲۷۲، ۵۰۷، ۶۰۶، ۶۴۱، ۷۰۸، ۷۵۶، ۷۶۱، ۷۶۴	مسکین (= صالح) ۳۱۲ مسکین مدنی ۳۶۳ مسلم ۵۸، ۶۳، ۶۴، ۶۱، ۱۲۶ مسلم بن ابراهیم ابو عمر ۱۴۵ مسلم بن عقبه مری ۷۳ مسلم بن عقیل ۵۸، ۵۹، ۶۲، ۶۳، ۲۵۱ مسلم بن عمرو باهلی ۶۳، ۱۱۲ مسلم بن قتیبه ۶۶ مسلمه ۱۶۴، ۲۱۳ مسلمه بن عبدالملک ۱۹۹، ۲۰۲، ۲۶۳، ۲۶۹، ۷۶۵
معاویه بن بکر علقی ۶۱۹	مسمع بن مالک عبدی ۸۸
معاویه بن عمرو ۴۵۴	مسیب بن زهیر ضبی ۳۰۲، ۳۰۱
معاویه بن مروان ۹۴	مسیب بن نخبة فرازی ۹۷، ۹۸
معاویه بن یزید ۵۷، ۷۷، ۸۶، ۸۸، ۹۰، ۹۴، ۲۳۸، ۷۵۶، ۷۶۱	مشرح ۱۰۵ مشیر ۷۴۲
معاویه پسر صخر ۱۵، ۱۶	مصطفی (= محمد رسول الله ص) ۵۵۴
معبد ۲۰، ۲۱۷	مصعب بن زبیر ۱۰۱ تا ۱۰۳، ۱۰۸ تا ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۵۱، ۲۳۶، ۲۶۵، ۳۳۵، ۴۴۶
معتز ۴۰۵، ۵۲۹، ۵۴۲، ۵۵۰، ۵۶۶ تا ۵۶۸، ۵۷۰، ۵۷۲، ۵۷۴، ۵۷۸ تا ۵۸۲، ۵۸۵، ۵۸۸، ۵۹۹، ۷۵۹، ۷۶۲	مصعب بن عبدالله ۳۴۴ مصقلة بن عتبان شیبانی ۱۹۶ مصقلة بن هبيرة شیبانی ۴۷ مضربن نزار بن معد ۱۹۹ مطربن دراج ۷۲۲ مطرف ۱۸۹
منتصم ۲۹۷، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۴۴، ۴۴۹، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۹ تا ۴۶۹، ۴۷۱ تا ۴۷۴، ۴۷۶ تا ۴۷۸، ۴۸۰، ۴۸۸، ۴۹۴، ۴۹۶ تا ۴۹۸، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۴۵، ۵۶۴، ۵۶۵، ۶۳۳، ۷۰۰، ۷۵۹، ۷۶۲	مطرف بن مغیره بن شعبه ثقفی ۴۵۳
متضد بالله ۵۹۶، ۶۲۴ تا ۶۳۰، ۶۳۲، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۷، ۶۴۰ تا ۶۴۲، ۶۴۶	

منزربن زبيربن عوام ١٠م	٦٤٩، ٦٥٣، ٦٥٤، ٦٥٨ تا ٦٧٠،
منصور ١٠٨، ٢١٣، ٢٤٤، ٢٨٥ تا ٣١٢	٦٧٢، ٦٨١، ٦٨٣، ٦٨٧، ٧٦٢
٣١٨، ٣٢١، ٣٢٢، ٣٤٤، ٣٤٥	متمم - متمم بالله ٥٩٨، ٦٠٠، ٦٠١، ٦٠٣،
٣٨٧، ٣٩٣، ٣٩٦، ٤٠٥، ٤٤٨، ٤٤٩	٦٠٥، ٦٠٧، ٦٠٩، ٦١٧، ٦٢٠ تا
٦٧٨، ٦٩٥، ٧٦١	٦٢٢، ٧٥٩، ٦٦٥، ٦٢٧، ٦٢٦، ٦٢٢
منصوربن شيبه ٨٦	مزالدوله (= ابوالحسن احمدبن بويه
منصوربن عبداللهبن ذى سهم ٣١٢	ديلمى) ٧٥٣
منصوربن معتمر ٢٥٨	معلى بن ايوب ٥٥٢
منصوربن مهدى ٧٦٨	معمربن خلاد ٢١
منصوربن وحشى ٤٤	معن بن زائده ٢٥٣، ٢٨٩، ٢٩٠
منصورعمرى ٣٨٣	مفرى (= ميرقع) ٦٠٠
منصورقاضى ٥٠٣	مغيره ١٤٩، ٤٥٣
منعم پسرمننقم ٥٠١	مغيره بن شعبه ١١، ٢٨، ٢٩، ٧٦٤
منقرى ١٢٢، ١٢٣، ١٤٤ تا ١٤٧، ١٤٩	مفلح ٥٩٩
١٥١، ١٥٣، ١٥٤، ١٧٣، ١٧٩	المفوض الى الله (= جعفر بن محمد) ٦٠٠،
٢٣٠	٦٠٩، ٦٢٤
موسى ١٨، ٢٠، ٣٠٠، ٣٣٠، ٣٣٩، ٣٤٠	مقتدر ٦٤٣، ٦٨٨، ٦٩٢، ٧٤٢، ٧٥٩
٦٧٧	٧٦٠، ٧٦٢
موسى بن اسحاق انصارى ٦٨٩	المقتدر بالله (= جعفر بن متمم) ١٤١، ٥٣٩،
موسى بن جعفر بن على بن حسين (ع) ٦٨	٦٦١، ٦٦٢، ٦٧٩، ٦٨٣، ٧٧١
٣٥٠، ٣٥١، ٣٥٨، ٤٦٥، ٤٦٦، ٤٧٤	مقتدر على بن محمد بن نصر ٦٨٢
موسى بن داود ٢٥٧	مقلس بن سابق دمشقى سكسى ١٢٣
موسى بن صالح ٥٠٤	مكتفى بالله ٦٤٥، ٦٦٧ تا ٦٦٩، ٦٧١ تا
موسى بن عبدالرحمن ٥٧١	٦٧٣، ٦٧٦ تا ٦٧٩، ٧٠٣، ٧٢٩
موسى بن عبدالله ٣٠٢، ٣٤٥ تا ٣٤٧، ٥٨١	٧٥٩، ٧٦٢
٥٨٢	مكحول ١٨٦
موسى بن عبدالملك ٥١٥، ٥٣٥	ملك ابراهيم بن معتمر ٥٠٧
موسى بن عمران (ع) ٤٣١، ٤٣٢، ٤٣٩	مناة بن تميم ١٤١
موسى بن عيسى ٣٣٢، ٧٦٨	المنتصر بالله (= المتوكل على الله) ٤٨٤، ٤٩٥،
موسى بن كعب ٢٦٠	٥٢٥، ٥٢٦، ٥٢٨، ٥٢٩، ٥٣٦ تا
موسى بن محمد امين ٣٤٠، ٣٩٥، ٣٩٨	٥٤٧، ٥٤٩، ٥٥٠، ٧٥٩، ٧٦٢
٤١١	منذرا ١٠١